IOAN.
RAVISII TEXTORIS NIVERNEN.

DIALOGI ALIQVOT FESTIVISSIMI, STVDIOSAE *iuuentuti cum primis vtiles.*

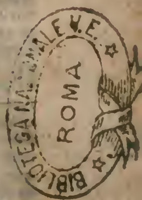
*

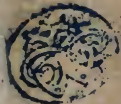
ITEM EIVSDEM.

EPIGRAMMATA NON PAVCA, VT DOCTISSIMA, ITA & lepidissima.

*

Omnia recens diligenter recognita & emendata.

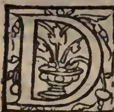
EXTRAICT DU PRIVILEGE DU ROY.

✱

AR grace & priuilege du Roy, eſt permis à Hieroſme de Marnef, libraire iuré en l'vniuerſité de Paris, d'imprimer ou faire imprimer, vne ou pluſieurs fois, en grand' marge: moyenne ou petite, vn liure intitulé IOAN. RAVISII TEXTORIS NIVERNEN. *Dialogi aliquot feſtiuiſsimi, ſtudioſæ, &c.* Lequel auroit eſté nouuellement reueu, viſité, & corrigé. Et faict defenſe ledit ſeigneur à tous autres libraires & imprimeurs & perſonnes quelconques, de non l'i[illegible] mer en quelq[illegible] ne diſtribu[illegible] es que ceux [illegible] e iuſques [illegible] n iour que l[illegible] ur les pein[illegible] données [illegible] cinq cens [illegible] me.

LVDOVICVS FABER PARISIENSIS
IOANNI MORINO PRAETORI CLARISSIMO. S.

Olebam vehemẽter me non posse nancisci tempus, prætor æquißin e, in quo & de beneuolentia erga me tua, & pro tot meritis in literatos tot officiorum atque amoris signis vnde tibi gratias egisse maximas oportuit, prolixæ & beneficæ tuæ naturæ testimonium facerem, hoc mihi somnum frequenter excutiebat, hoc me sine molestia vigilare non patiebatur. Est enim molestum homini debenti, ei de quo sit optime meritus nullam referre gratiam, longéque alienum à memore & grato beneficia prætermittere, cum repente oblatum hoc mihi fuit scribendi argumentum in commendationem huius opusculi, quod non tam velim animo prospicias, quàm perpetuum meum tuarum virtutum iudicium, quas nemo literis consequi potest: hoc enim agis vt omnibus nominibus apud omnes bene audias, te mirifice singularis eruditio, doctrinaque, commendant: & quod in plerisque iudicibus hodie desideras ingenium velox & ad gerendam rempublicam aptißimum, nihil humile, nihil caducum, sed vnumquódque magnificum, excelsum immortalitate dignum, consiliis mentis agitas, mentem istam tuam Morine & te dignam, & omnibus bonarum literarum studiosis cum voluptatum præsidio futuram, & laudo & agnosco, téque ista grauitate, dignitate, doctrina virum admiror, qui si bene te cognitum habeo, non sane poßis, etiam vt velis, sine literis viuere, quare ad huius opusculi lectionem, quæ tibi & lectoribus incredibilem pariet voluptatem, te vel

forte currentem incito, hoc tamen pusillum non aspernabere, quanuis nescio qua nouæ editionis cupiditate, tam repentè, nec satis expunctè, calcographus in apertum protulerit, ita vt non permiserit sibi doctorum diligentiúmque virorum consilium limámque interponi. Si quid offensum fuerit Henricus Laberius eruditorum hominum eloquentissimus, eloquentium eruditissimus, tibi & Bragelonijs in formando senatu Catonianis, qui & iuris & fori tui duo velut relucent lumina, intra paucos dies hoc volumen castigatissimum, longéque maiora Textoris, & suæ fœturæ opera temere non communicanda designauit, hic permultos, si nescis, honorifica in scribendo mẽtione ad cœlum vocauit, qui tamen, ita in votis habet, nullam putabit suis laboribus missionem tantisper impetrauisse, dum in te si non licet vt vult, saltem vt potest, fuerit exspaciatus, adeo illi atque adeo omnibus ex integro commendandus videris. Habebit interim iunctus hosce dialogos, quibus se oblectet, in his etenim Rauisius Textor aureum suauitatis flumen effudit. Tu vero, vir circunspecte, quod te legentem exhilaret, & quod spem alat nostrarũ vigiliarum, quarum ad quemnam potius, quàm ad te, fructũ, si quis futurus sit, detulero? Perficiã etiam omni opera, studio, assiduitate, vt me semper memorem intelligas, neq; tuæ ad me amãdum vnquam pœniteat voluntatis. Interim patrocinandum tibi est doctis hominibus, quos tu tam constanter coluisti quàm qui maxime, tuas delicias appellas, supparasitatrices tamen semper, vt soles, oderis obseruantias, & quos per omnem vitam adamasti vehementissimè, ab iniuria fortissimè defendas. Vale.

HENRICI LABERII AD
EVNDEM EXASTICON.

Cultor apollinei studiose Morine laboris,
  Nec minus in celebri vir numerande choro.
Ecce quod à magnis confirmet tractibus arcum:
  Rugo sique terat signa supercilij.
Hunc horis igitur leuibus complectere vatem,
  Auribus hic fructum lætiamque parit.

DIALOGI ALIQVOT IOANNIS RAVISII TEXTORIS.

INTERLOquuntur.

*

Terra, Ætas, Homo, & alij plerique.

Terra.

QVIS *mihi tot linguas, quot creditur Argus ocellis*
Perdius & pernox Phariam seruasse iuuencam,
Præbuerit? quis tot mihi conferet ora, quot annos
Garrula fatiloquis ascribit fama sybillis?
Quis tot præbuerit fibras, quot vana deorum
Milia primorum veteres habuisse dierum
Ascrei referunt monumenta diserta poetæ?
Ferrea quis dederit tot guttura, quot tibi Xerxes
Spicula fecerũt stupidum tenebrescere Phœbum?
Quis tot inundantes lacrymarum det mihi riuos
Immersum quot propter æquum te Cyre vetustas
Audacẽ memorat sparsisse in flumina Gangem?
Quis tot verborum clamosa tonitrua mæstæ
Suppeditet? stomacho tot flumina rauca latranti
Quot Romanorum ferales milia Cannæ
Fecistis patrio post arma carere sepulchro?
Mi dolor est? quem nec verbis æquare, nec vlla
Flere satis gemitu liceat: phaëtonte ruinam
Perpesso, multum viduæ fleuere sorores.
Nunc quoque rugosis stillare electra feruntur

Corticibus. multum cæsis ab Apollinis arcu
Pignoribus doluit Niobe: dum corpore verso
Facta lapis, tiguit, vehemẽs dolor Orphea rosit,
Dum misera Eurydice calcato extincta colubro
Suauidicæ cantu citharæ exorata recessit
In furuas iterum tenebras, tibi vulnus acerbum
Cor pupugit misera Andromache, tabiésq; cruẽta,
Dum post occisi lacrymas fletúsque mariti
Paruulus Astyanax patrij solamen amoris,
Aëriæ cecidit præceps è culmine turris,
Et multum doluit, multum miserabilis Aegeus,
Dum pullo, credens occisum Thesea, velo
Præbuit Aegeo nomen lachrymabile ponto.
Tormentum magni passa est Iocasta doloris,
Dum vidit cæsos alterno vulnere natos.
Aeger multa tibi traxit suspiria pulmo
Dædale, dum fictis nimium temerarius alis
Icarus, vndigenas immerso corpore pisces
Pauit: & Icareis noua nomina contulit vndis.
Conticeo Prognes gemitus post stupra mariti.
Authonoës lachrymas laniato Acteone: fletus
Antigones cæcũ Oedipodem per saxa trahentis.
Omnia si numeres æui tormenta prioris
Siue breues gyaros, seu vincula, siue reorum
Pauperiem, erumnas, tenebras, ergastula fletus.
Siue homicidarum furcas, vilescere cuncta
Agnosces, habita nostri ratione doloris.
Nil erit attacto colubri periisse veneno.
Nil tetricas tolerasse hyemes, nil vulnera mille,
Nil donasse cibum ieiunis in cruce coruis,

Pascenti catulos nihil occurrisse leænæ.

Aetas.

Quæ dea, quæ tanto mittis suspiria luctu?

Terra.

Terra parens rerum.

Aetas.

Quid fles?

Terra.

Quid lugeo? nunquid
Iusta datur matri miseræ querimonia, natos
Dum videt incerto miseros occumbere fato.

Aetas.

Iusta datur.

Terra.

Nunquid dolet immansueta leæna
Si videat catulum notæ fortasse cavernæ
Ablatum?

Aetas.

Mæret.

Terra.

Nunquid dolet aspera tygris
Si fœtum crypta nemoris fortasse latentem
Perdiderit?

Aetas.

Mæret.

Terra.

Nunquid gallina gemiscit,
Si pullum vorax raptarit ab æthere miluus?

Aetas.

Tristatur.

Terra.

Nunquid tenerum tristatur ouile
Si lupus errantes forsan iugulauerit agnos?

Aetas.

Mœret.

Terra.

In vmbrosis num mugit buccula syluis
Si decurrentem vitulum laniauerit vrsa.

Aetas.

Mugit.

Terra.

Aper quid agit fœtum si perdidit vnum?

Aetas.

Clamat.

Terra.

Ego quid agam, si quicquid profero: quicquid
Procreo, quicquid alo, quicquid gero, quicquid in auras
Emitto, videam ad certum decurrere finem?
Quid nónne hoc mirū q̃ tādem sylua putrescit,
Putrescunt frutices: Cariémque vmbratilis arbos
Sentit, & arescunt foliis morientibus vlmi.

Aetas.

Est mirum.

Terra.

Quid quòd salices, alníque, rubíque,
Quòd quercus, quòd acer, quòd nix, quòd spina putrescunt.

Aetas.

Fata iubent.

Terra.

Quid quòd multis fabricata diebus
Mœnia, coctilibus quod cincta palatia muris,
Quod turres, quòd pyramides, quòd castra, quòd urbes
Ad finem properant?

Aetas.

Cunctarum est linea rerum.

Terra.

Dura quòd exigua rodantur marmora gutta:
Quod breuis vnda cauat lapidẽ, q; vincula ferri,
Quod Chalybẽ rubigo terat. quòd queq; teratur
Duricies, sensimq́; adamas ætate fatiscat,
Non mirum est?

Aetas.

Mirum est fateor, putrere necesse est.

Terra.

Ferrea quid quòd habent finem simulacra deorũ,
Proceræ quid quòd statuæ, grandésq; Colossi,
Templáq; marmoreis multum preciosa columnis,
Porticibus spaciosa, tholis miranda sacratis,
Aurea relliquiis, exili tempore finem
accipiunt?

Aetas.

Ita diis placitum.

Terra.

Sententia diuum.
Ferrea frugipara quicquid tellure creatum
Prodierit. Quicquid gremio fœcunda crearit
Terra suo. Quicquid sancto sobolescere partu
Fecerit, in cariem verti absumiq́; necesse est.

Aetas.

Expedit.

Terra.

O rabies & non solabilis angor.

Aetas.

Fata volunt.

Terra.

Quæ cœligenis clementia fatis?
Nec satis est vrbes euerti, mœnia frangi,
Marmora consumi, lapides putrescere, turres
Excidere, in cariem statuas transire, ruinam
Castra pati, absumi carie atq; rubigine ferrum,
Amißisque prius foliis putrescere syluas,
Ni pariter pereant homines, & more caducæ
Vanescant bullæ: currántque ad spicula mortis.

Aetas.

Fata volunt.

Terra.

Quæ cœligenis clementia fatis?
Sed dum me varia verborum ambage moraris
Quæ dea, dic nomen.

Aetas.

Vocor ætas.

Terra.

Falsa virago.
Tu sola es, quæ cuncta rapis, quæ tempore cuncta
Destruis, & dubiæ submittis cuncta ruinæ.
Tempus edax rerum, túque inuidiosa virago
Omnia corrumpis.

Aetas.

Rebus finem esse caducis
Fata volunt.

Terra.

Vbi pyramides dic improba leæna,
Barbara quas longo fabricauit tempore Mēphis
Artificum multis sudoribus?

Aetas.

Omnia finem accipiunt.

Terra.

Vbi nunc Pharos insula, grande sepulchrum
Mausoli, & triuiæ moles speciosa Dianæ,
Dic meretrix?

Aetas.

Abiere.

Terra.

Vbi nunc tarpeia moles
Centifores Thebæ, Babilon circundata muris
Coctilibus, grandis Niniue, sublime theatrum
Cæsaris, & Rhodij simulachrum informe Colossi.

Aetas.

Præuisæ superis iam succubuere ruinæ.

Terra.

Troia quid est, quid Sparta vetus, quid celsa
Corynthus,
Aut eneruati Salomonis nobile templum,
Dic meretrix impura?

Aetas.

Suam sensere ruinam.
Tu frustra aßiduo verborum fulmine mentem
Concutis, atque dolens quærula me voce fatigas,

Terra parens oculis lachrymarum mittito riuos.
Frange tibi fauces, pulmonem rumpe, medullas
Exere, corrumpas stomachum, diuellito fibras,
Non poteris certas fatorum rumpere leges.
Certus inest rerum Parcis fatalibus ordo:
Cui nequeunt vires magnorum obsistere regum,
Non bellatorum clypei, non æra potentum,
Non oratorum doctrina, aut carmina vatum.

Terra.

Saltem si tanta Parcæ feritate trahuntur,
Tantáque cœligenas rapit inclementia diuos,
Consule quid faciam.

Aetas.

Æternis obsistere fatis
Non potes, vt verbis desistas pluribus vti.

Terra.

Nolo igitur.

Aetas.

Moneas hominem: qui currit ad vmbras,
Qui ruit ad mortis iaculum, ne spem sibi vanis
Collocet in rebus, ne forte superbiat vlla,
Doctrina, aut opibus, mẽbrorũ aut viribus vllis:
Et dicas, dites, doctos, fortésque, ruinam
Iam passos.

Terra.

Quantum præbes lenimen acerbo
Mœrori?

Aetas.

Nihil est aliud.

Terra.

Parebo, futurum
Quicquid erit : mortalis homo.

Homo.

Qui tu?

Terra.

Tua mater.

Homo.

Quæ mater?

Terra.

Quæ? terra.

Homo.

Parens chariſsima ſalue.
Quid quæris?

Terra.

Doleo fili.

Homo.

Compeſce dolorem
Mater:habes ne aliquid quod nos lenire queam?

Terra.

Non, fili.

Homo.

Quid fles igitur?

Terra.

Scis me eſse parentem
Cunctorum, quæcunq; hominis ſibi poſtulat vſus.

Homo.

Eſſe ſcio mater.

Terra.

Scis me producere ſyluas,
Præbere arboribus ſuccos, educere grana,

Nutrire in gremio lapides, dare vitibus vuas,
Quercus hybernas glandes, producere pisces,
Gignere pennatas volucres, pratis date fœnum,
Multicomas hortis violas, & gramina campo,
Ac postremo hominẽ lachrymoso educere partu.

Homo.

Cognosco mater.

Terra.

Doleo charissime fili.
Quòd cum tanta meo sobolescant germina fœtu,
Tot rerum veniant species, tot corpora crescant.
Cuncta tamen rabido morsu mihi conterat ætas:
Hæc syluas perimit, consumit marmora, ferrum
Atterit, euertit turres, pallatia frangit,
Castra domat, muros laniat, simulachra deorum
In cineres redigit, delubra putrescere cogit.
Quódq; magis doleo, lachrymas, tormẽtaq; passũ
Incertis hominem iugulet scelerata diebus.
Propterea caueas fili, dulcissime fili,
Ne te vllo moueat ventosa superbia fastu:
Hoc facies fili?

Homo.

Faciam suauissima mater.

Terra.

Iamprimum ne te seducat bellica virtus
Immemorémque tuæ reddat putredinis, audi
Heroas diuis similes, quos labilis ætas
Attriuit, fecítque suo succumbere ferro.

Hector.

Ne quis corporeis fortasse superbiat vnquam

Viribus, aut geticis quòd sit validissimus armis,
Perpendat nostri fuerit quis terminus æui:
Ecce ego natorum Priami fortissimus Hector,
Vir magnus bello, quo sospite Pergama nunquã
Argolicis potuere capi ratibusve, dolisve.
Quique Menetiadem falsis Patroclon in armis
Occidi, & Græcos violento Marte furentes
Ignauæ dare terga fugæ plerunque coëgi.
Quique decennali Troiam obsidione grauatam
Defendi, solum quem formidauit Achilles
Succubui fatis, paruum Astianacta relinquens
Vxori viduæ. Sic omnia conterit ætas.

Achilles.

Ille ego sum gentis Troianæ terror Achilles,
Olim neruosis excellens viribus, olim
Vnica spes Danaum, & cœpti fiducia belli:
Me solum timuere Phryges. Ego solus in armis
Notus eram. Solus tibi formidabilis Hector.
Languenti Priamo præstans mihi bellica virtus
Extiterat: validæ vires & nobile robur,
Horrescens facies, corpus compactile, nerui
Præstãtes, fortes humeri, frons ardua. Tãdem
Armiferæ supplex colerem dum sacra Mineruæ,
Ecce Paris missa traiecit arundine tergum:
Sic fortes pereunt: sic omnia deuorat ætas.

Alexander.

Vita quid est nisi res fragilis, nisi bulla, vel aura,
Vel fumus, quum more pilæ reuolubilis, anni
Prætereant bullæq; instar breuis hora recedat:
Temporáque incautis abeant inopina diebus.

Ah nihil immites potest corrumpere parcas,
Mortis & horriferæ vehemẽs vitare flagellum,
Si nescis, nostri monstrat tibi terminus æui.
Dicor Alexander Macedo, qui solis ab ortu,
Herculeæ fama transiui littora Calpes,
Gentibus hesperiis, & ëois cognitus agris:
Euerti Thebas, Persarum multa cecidi
Milia, Phœnices, Cilicas, bellacibus armis
Paphlagones, Persam magna virtute Darium
Ter domui, & validam muris Babylona subegi.
Et post auriferi traiectum flumen Idaspis,
Quatuor excelsum cubitis, palmóq; potentem
Edomui Porum, domitum, pietate remisi.
Quid demum? tantis armorum laudibus actis
Ex Indis iterum repetens Babylona superbam,
Hîc morbũ ĩcurri, atq; ibi mors mihi turbida vi-
Abstulit, instabilis sic omnia deuorat ætas. [tã

Sanson.

Egregios bello proauos & marte potentes
Heroas recolat priscorum fama dierum
Miratrix, adeat quà sol vtrunque recurrens
Aspicit oceanum, visat primordia Nili
Crescentis, penetret Garamanthas sole perustos,
Percurrat numidas, mutatorésque domorum
Sauromatas, refluæ perlustret Thetyos amplum
Circuitum, & quicquid tegit alti machina cœli,
Authorum si forte legat monumenta priorum,
Quod conferre meis audebit viribus, vsquam
Non erit: ille ego sum robusto corpore Sanson,
Roo. *Robore magnipotens, & viribus Hercule maior.*

Viuenti

Viuenti mihi ludus erat iugulare leones,
Ludus erat cursu volucres præuertere tigres.
Quid quòd ego parui maxilla armatus aselli,
Mille Philisteos occidi. Quid quòd & vrbis
Auulsi portas: fuit hæc in corpore virtus.
Sed nec inhumanas mortis vitare sagittas
Eualui: velox sic omnia deuorat ætas.

Terra.

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.
Cognoscas fili quòd quicquid profero, quicquid
Nutrio, tēpus edax mihi deuorat, & breuis ætas.
Aspicis vt validus bello decesserit Hector?
Vtq; Mycenæus vita spoliatus Achiles
Occiderit: dederitq; immūdam vermibus escam?
Cernis Alexandrū & validū Sansona, fuerunt
Robusti, periere tamen: rapit omnia tempus.
Nunc ne forte tibi fastum præstantia formæ
Afferat, aut aliæ specioso in corpore dotes.
Audi conspicuas forma ac ætate puellas,
Quas auidus tandem contriuit dentibus ætas.

Helena.

O cæcos homines, quos formæ culta venustas
Erigit & cultus corporis eximius
Nunc video, video nimiū, meminisse necesse est.
Membra hominū fœdis vermibus esse epulas.
Pectimus hos crines & torto nectimus auro.
Fasciolàque caput cingimus aureola.
Ornamus fuco faciem, speculòque propinquo
Informes digitis corrigimus maculas:
Arte caput tegimus, faciem deflectimus arte,

Cingimus arte comas, voluimus arte oculos,
Et tamen hi crines, hic fucus, & ista venustas,
Et ceruix, pereunt more fluentis aquæ.
Ecce ego pulchra fui, tandem sum facta cadauer
Nostra caro fœdis vermibus esca data est.
Si nescis Helena est larua hæc vmbratilis, olim
In Menelaæo rapta puella thoro.
Me iuuenem rapuit Theseus, raptamq; reliquit,
Nec mihi quid, præter basia pauca tulit.
Mox Paris insidias thalamo, fraudesq; parauit,
Susceptus nostro perfidus hospitio.
Nāque mihi fraudes, & subdola verba tetendit,
Consuluit patrio nescius excidio.
Hoc olidum corpus repetiuit mille carinis
Græcia pro vili carne quot arma ferunt?
O quàm cruda fugax hoc & deforme cadauer
Mouit in Argiuis iurgia principibus.
Te ne Paris decuit patria post terga relicta
Nobile ventosis tradere corpus aquis!
Vt vilem carnem raperes, hoc putre cadauer
Membra sepulchrigenis hæc data vermiculis.
Vos ne etiam Atridæ raptis tot in arma carinis
Longa decennali bella parare odio.
Vt præda hæc vilis, patrios remearet ad Argos,
Præda latrinali stercore fœtidior.
Cernite quid pulchra est Helene, nihil est, nisi vermis:
Omnia sic ætas deuorat atque rapit.

Lais.

Si qua meretrices commendat fabula, si quis

Aut decor, aut formæ gloria conspicuæ.
Inter formosas ego prima Corynthia Lais,
Prima meretricum lausq;, decusq; fui.
Frons mea vicit ebur, facies candore ligustrum,
Lumina erant prima candidiora niue.
Alta fuit ceruix, collum breue, molia labra,
Candore immixto subrubuere genæ.
Non aquilus nec simus erat mihi nasus, at omni
Parte decens, cygnis candidior facies.
Lasciuæ gemino surgebant vertice mammæ,
Hic vbi lacteolus non nisi riuus erat.
Venter erat paulum tumidus: velut esse tenellus
Pauo solet, teneris mollior agnicolis.
Hic stomachus veluti teneræ prædulce columbæ
Guttur & exiguis se saturans epulis.
Brachia, quis credat, superabant lilia, & herbas,
Quas alit Alcinoi luxuriosus ager.
Crura quis inspiceret medijs nisi vellet in vndis
Vri, vasto etiam mersus in oceano?
Quis tremulos clunes, nisi verso corpore formam
Appeteret modici pulicis in thalamo?
Cernendis pedibus quis declinaret ocellos,
Qui non suppositus quæreret esse lapis.
Et tamē hanc faciē, hos oculos hæc labra genasq;
Ceruicem, crines, tempora, & auriculas,
Hunc stomachum, hunc ventrem, crura hæc, hæc brachia & istos
Vermibus immundis fata dedere pedes.
Disce igitur formose puer quòd conterit ætas
Omnia, nos omnes puluis & vmbra sumus.

Thiſbe.

Illa ego ſum forma excellẽs Babylonica Thiſbe,
Nobilis,& puris candidior niuibus.
Nulla fuit toto præſtans oriente puella,
Cui mea non facies inuidioſa foret.
Iratum poteram aſpectu pacare Tonantem,
Et reuocare graui fulmina torta manu.
Et ſuſpecta tibi fueram Saturnia Iuno,
Ne fierem æthereo ſuccuba forte Ioui.
Non me viciſſet candore cayſtrius ales,
Frons erat hæc vernis inuidioſa roſis.
Nil tamen hæc iuuit facies,nil grata venuſtas,
Lumina nil rutilis æmula ſyderibus.
Quo minus immũdos nutrirem corpore vermes,
Omnia ſic ætas inſaturata rapit.

Lucretia.

Quis diuiniloquas forma laudare ſybillas
Audeat,aut Graiam prodere Penelopen?
Aut quis conſpicuæ candorem ſcribere Didus,
Membráque amatricis candida Leucadiæ?
Ecce ego candidior niueis Lucretia cygnis,
Totáque plumeolis mollior anſeribus.
Et cera tractabilior,peponéque molli
Mollior: & tenera dulcior auricula.
Hoc ego tam pulchro nutriui corpore vermes,
Et modico cœpit me breuis vrna loco.
Mammaq; quà tigidum flãmis ardere Catonem
Pruriere & caſtum cogeret Hippolytum.
In cineres abiit,facta eſt deforme cadauer,
Tam præſtans facies tam ſpecioſa caro.

Sic quicquid sibi terra parit, mox deuorat ætas,
Vna eadem cunctos meta futura manet.

Terra.

Perpendas fili formæ candore venustæ
Non hominem redimi. Caro splendida putre cadauer
Efficitur: ceruix, facies, oculíque petulci,
Auriculæ, frõs, labra, genæ, stomachúsq́; vterúsq́;
In cineres abeunt. Sic omnia conterit ætas,
Néve aliis homines redimi tibi forte putentur
Dotibus, arrectis paulum auribus esto: docebunt
Perdocti, dites, aliíq́; occumbere quicquid
Terra suo partu peperit. Nunc cõprime linguã.

Virgilius.

Si quis doctrinæ causa sua cornua tollit,
Aut instar Samij pauonis forte superbit,
Insanit, peccat, fit demens, deuiat, errat,
Ille ego doctorum princeps & gloria vatum
Virgilius: quem teli potens adamabat Apollo,
Cuíque etiam sacræ semper fauere Camœnæ,
Et cui frondicomæ dryades simul, atque napeæ
Herbicomæ, violis caput ornauere decoris,
Induperatorum nitidas accitus ad aulas,
Ad metuendorum tractus conuiuia regum
Occubui: mihi frondipetas pauisse capellas,
Frugiparæ docuisse modum telluris arandæ,
Longa decennalis cantasse homicidia belli
Quid frugis? paui vermes vt verna canopi,
Sicus ad Euphratem natus, nihil ergo poësis
Profuit, instabilis sic omnia deuorat ætas.

Xerxes.

Ne quem multarum fortaſſe opulentia rerum
Inflet: & inſolito criſtas aſſumere faſtu
Cogat: & annoſæ ſibi opem præponere vitæ
Audiat, ille ego ſum regum ditiſsimus olim
Magnipotens Xerxes: cui tanta pecunia, tanta
Nummorum farrago fuit, tam magna ſupellex,
Vt paſtum dederim, belli ſtipendia tantis
Militibus, tot collectis oriente cateruis,
Innumeris quarũ iaculis tenebreſcere Phœbum
Vidimus, ac te etiam multis Neptune carinis,
Perpeſſum pedicas refugóque abiiſſe natatu,
Per me qui celſo ferebat vertice nubes
Cum velis patefactus Athos. Quid copia rerum
Profuit, aut ingens opulentia? vadimus vmbræ
Perſimiles: Mecum elyſiis ſpatiatur in agris
Crœſus, Pigmaliõ, Priamus, Craſſusq́; mydasq́;,
Quorum mors ætate rapi docet omnia, dixi.

Nero.

Si qua cruoribibas habeat modo terra tyrannos,
Si quis ſit Marius, ſi quis Catilina, vel vllus
Contemptor diuûm viuat Mezentius, adſit.
Ille ego ſum ſcelerũ ſentina, apotheca malorum,
Sanguinis humani bibitor, Nero, cuius & ortus
Solis, & occaſus, noſcunt homicidia: cuius
Ingluuiam & venerem nili creſcentis origo
Nouit, & Heſperiæ longiſsima littora Calpes.
Quis neſcit mediæ me diſſecuiſſe parentis
Viſcera, & in media poſuiſſe incendia Romæ?
Quis neſcit noſtro gladio cecidiſſe diſertos

Lucanum & Senecã truncatæ sanguine venæ?
Quis Petrũ & Paulum, quis totũ pene senatum
Ignorat crudi gladio cecidisse Neronis?
Quis tandem finis, miseri quis terminus æui?
Impatiens tandem nimiæ feritatis vterque
Sexus in arma ruit, puerique, virique, senésque,
Quam populi rabiẽ metuens calidumq; furorem
Occubui propriæ violento vulnere dextræ,
Sic Nero mortuus est. Sic omnia deuorat ætas,

Sardanapalus.

Si quem mollicies turpísque libidinis vsus,
Fœmineæq; mouet blanda eneruatio formæ,
Audiat, ille ego sum premollis Sardanapalus.
Qui quò liberius meretrices inter olentes
Et fœdas spurcásque lupas corrumpere corpus,
Et votis possem illicitis parere iocísque,
Fœmineas sumpsi tunicas, paruísque labellis,
Fucata facie, comptus de more capillis,
Plenos illecebris simulaui corpore gestus.
Sed tandẽ hoc olidũ cœpit breuis vrna cadauer,
Omnia sic pereunt. Sic omnia deuorat ætas.

Terra.

Nónne vides fili velut omnia conterat ætas?
Robusti pereunt, formosos accipit vrna,
Docti abeunt, dites properant ad fata Nerones
Occumbunt, lasciui obeunt, rapit omnia tempus.

Homo.

Quid faciam. Castus si vixero non ero saluus
Propterea, viuens si fleuero, nihil mihi fletus
Proderit. Et viuens si risero, nihil mihi risus

Obfuerit. Nihil ergo nocet iucunda voluptas.
Quare quicquid erit corpus seu terra cinísve,
Seu vermis, vado ad choreas risúsque, iocósque.

Terra.

Concludam, licèt incertis obnoxia fatis
Corpora & in modicos cineres abitura, caducus
Et mortalis homo: videat tamen immemor huius
Excidij, semper sequitur sibi noxia. dixi.

τέλος.

IN HOC DIALOGO IN

TRODVCVNTVR, TRES MVN-

dani, mors, natura, damnatus peregrinus,
veritas, duo demones, caro, vitium
voluptas, virtus.

Primus mundanus incipit.

QVis Boreas spirat?

Secundus mundanus.

Quæ sibilat aura?

Tertius mundanus.

Quis Eurus
Deuolat?

Primus mundanus.

Vnde venit Zephirus?

Secundus mundanus.

Quo pellitur Auster?

Tertius mundanus.

Qua Notus egreditur?

Primus mundanus.

Socij, Pæana canamus.

Secundus mundanus.

Viuamus socij,

Tertius mundanus.

Curas pellamus inanes.

Primus mundanus.

Nam quid profuerit vitam consumere luctu?

Secundus mundanus.

Quid mœstis animum curis cruciasse iuuabit?

Tertius mundanus.

Quid letis animis semper vixisse nocebit?

Primus mundanus.

Vita fugit.

Secundus mundanus.

Breue tempus abiit.

Tertius mundanus.

Cita deperit hora.

Primus mundanus.

Nos rapimur.

Secundus mundanus.

Sensim morimur.

Tertius mundanus.

Mutamur in horas.

Primus mundanus.

Nunc iuuenes.

Secundus mundanus.

Nunc decrepiti.

Tertius mundanus.

Cras morte perempti.

Primus mundanus.

Quid lachrymæ prosunt?

Secundus mundanus.

Quid cura?

Tertius mundanus.

Quid anxius angor?

Primus mundanus.

Quid gemitus?

Secundus mundanus.

Quid planctus atrox?

Tertius mundanus.

Quid fletus & horror?

Primus mundanus.

Cras forſan celeres torquebunt fata ſagittas.

Secundus mundanus.

Cras ſubitæ forſan claudetur linea vitæ.

Tertius mundanus.

Cras omnes morbum forte incurremus atrocem.

Primus mundanus.

Si breue tempus abit.

Secundus mundanus.

Si mors inopina propinquat.

Tertius mundanus.

Si leuis hora fugit.

Primus mundanus.

Si vita caduca recedit.

Secundus mundanus.

Si cadimus.

Tertius mundanus.

Tacitis ſi forte recedimus annis.

Primus mundanus.

Quid non lætamur?

Secundus mundanus.

Quid amaris pectora curis
Rodimus?

Tertius mundanus.

In tanto quid prodest viuere luctu?

Primus mundanus.

Viuamus socij.

Secundus mundanus.

Curas pellamus inanes.

Tertius mundanus.

Letemur.

Primus mundanus.

Fugit hora.

Secundus mundanus.

Dies perit.

Tertius mundanus.

Omne senescit

Primus mundanus.

Ardua festiuo pulsemus sydera cantu.

Secundus mundanus.

Fatidico dignum cantemus Apolline carmen.

Tertius mundanus.

Ducamus volucres planta saliente choreas

Primus mundanus.

Ducamus.

Secundus mundanus.

Placet hoc.

Tertius mundanus.

Cythara dic musica carmen

Primus mundanus.

Quid melius risu,

Secundus mundanus.

Quid cantu suauius?

Tertius mundanus.

Aut quid
Saltidicis melius choreis?

Primus mundanus.

Quid suauius ista
Ambrosia?

Secundus mundanus.

Leti canimus.

Tertius mundanus.

Celebramus amores,

Primus mundanus.

Reiicimus curas,

Secundus mundanus.

Curamus gaudia.

Tertius mundanus.

Fletum pellimus.

Primus mundanus.

Eiicimus lachrimas.

Secundus mundanus.

Nos orgia Bacchi
Delectant.

Tertius mundanus.

Hilari exercemus gaudia plausu

Primus mundanus.

Quid melius?

Secundus mundanus.

Quid candidius.

Tertius mundanus.

Quid suauius extat?

Primus mundanus.

Sobria quid nobis prodesset vitá.

Secundus mundanus.

Quid inquam?
Arida virginitas.

Tertius mundanus.

Quid frons caperata.

Primus mundanus.

Quid horrens
Arte supercilium?

Secundus mundanus.

Longa quid veste iuuaret
Incedens grauitas?

Tertius mundanus.

Quid tanta modestia vultus?

Primus mundanus.

Quid ieiuna fames siccis contraria membris?

Secundus mundanus.

Quid vel Heracleti lachrimæ, Crassiq; seuera
Maiestas?

Tertius mundanus.

Modico quid olúscula vecta canistro?

Primus mundanus.

Nobis cuncta licent.

Secundus mundanus.

Nemo est qui mittere verbum
Audeat.

Tertius mundanus.

Obsequitur nostris plebecula votis.

Primus mundanus.

Possumus aßiduis populum vexare tributis,

Secundus mundanus.

Possumus antiquas veterum corrumpere leges.

Tertius mundanus.

Possumus atque nouas imponere,

Primus mundanus.

Possumus omnes,

Omnia,

Secundus mundanus.

Terrarum domini sumus,

Tertius mundanus.

Omnia nostro

Coguntur seruire iugo.

Primus mundanus.

Si forte seueræ

Rupero iustitiæ leges, quis mittere verbum

Audeat,

Secundus mundanus.

Et si forte hominem iugulauero, quísnam

Murmuret?

Tertius mundanus.

Agricolæ modicos si extorsero nummos,

Quis contradicat?

Primus mundanus.

Fuero si forsan adulter,

Quis verbum referat?

Secundus mundanus.

Calices si forte deorum

Aurea si magnis simulachra extorsero templis,
Quis digitum mutet?

Tertius mundanus.

Quod si percussero clerum
Aut si presbyterum cultris iugulauero quisnam
Arguet.

Primus mundanus.

Ad pœnam tetricus si forte senatus
Me vocet, aurilegis ingentia munera tandem
Consulibus dabo prætori dabo, deinde tribuno,
Causidicósque datis faciam raucescere nummis.

Secundus mundanus.

Si mea sacrificus carpat peccata, silebit,
Præbendam obtulero pinguem dum forte latrāti,
Præbendam, hoc vti coëgit penuria verbo.

Tertius mundanus.

Si populus nostræ feritati resistat,
Accurrent properè famuli, qui mille sonantes
Incutient colaphos, & duro verbere plectent.

Secundus mundanus.

Cum nobis scelerum sit tanta licentia,

Secundus mundanus.

Tanta
Libertas,

Tertius mundanus.

Tot opes,

Primus mundanus.

Veterum tot stemmata regum,

Secundus mundanus.

Cum nos formidet populus,

Tertius mundanus.

Plebecula adoret,

Primus mundanus.

Cuncta tremant,

Secundus mundanus.

Famuli timeant,

Tertius mundanus.

Et mundus honoret,

Primus mundanus.

Ducamus choreas,

Secundus mundanus.

Ludos venerémque colamus.

Tertius mundanus.

Fatidico dignum cantemus Appolline carmen.

Mors.

O cæcas hominum mentes & operta tenebris
Pectora cymeriis,ô indigna corpora multi
Hellebori,& digna anticyras sorbere meracas,
Si vobis scelerum sit tanta licentia,tanta
Libertas,tot opes,veterum tot stemmata regum
Si vos formidet populus,plebecula adoret,
Cũcta tremẽt,famuli timeãt,& mũdus honoret,
Ducatis choreas,venerem geniúmque colatis,
O cæcum mortale genus,vos ne vltima terrent
Supplicia & longæ tormenta seuera gehennæ.

Primus mundanus.

Quæ virgo?

Secundus mundanus.

Túne illa nigri regina baratri
Persephone?

Tertius mundanus.

An Stigiis Proserpina cincta colubris
Eumenidum mater?

Mors.

Mors vltima linea rerum?

Primus mundanus.

Nolumus esse tui memores,

Secundus mundanus.

Meminisse pigeret
Funeris,

Tertius mundanus.

Incertæ vana est meditatio mortis

Primus mundanus.

Si breue tempus abit,

Secundus mundanus.

Si vita caduca recedit,

Tertius mundanus.

Si cadit hora,

Primus mundanus.

Dies abeunt,

Secundus mundanus.

Perit omne,

Tertius mundanus.

Venit mors,

Primus mundanus.

Quidnam prodesset fati meminisse futuri?

Secundus mundanus.

Quidnam prodesset lachrymis cōsumere vitam?

Tertius mundanus.

Quidnam prodesset tantis incumbere curis?

Mors.

Si breue tempus abit, si vita caduca recedit,
Si cadit hora, dies abeunt, perit omne venit mors,
Quidnam lethiferæ mortis meminisse nocebit

Primus mundanus.

Possumus, an lachrymis inopinũ euadere fatum?

Secundus mundanus.

Possum⁹ an lachrymis aliquid deprehẽdere lucri?

Tertius mundanus.

Possumus an tetrum plorando euadere funus?

Mors.

Non.

Primus mundanus.

Igitur præstat lætam consumere vitam,
In risu & choreis quàm rũpere quæstubus auras.

Mors.

Vtilius fuerit vitæ meminisse futuræ.

Secundus mundanus.

Post mortem, vitam non credimus esse futuram.

Tertius mundanus.

Corporis atq; animæ mortẽ esse putamus eãdem

Mors.

O cæcum mortale genus. vos ne vltima terrent
Supplicia, esse animæ mortem ne putatis eãdem
Corporis & subiti quæ bullæ more cadentis
Deperit: & tenues subito vanescit in auras,

Primus mundanus.

Esto, aliam nostræ liceat succedere vitam,
Nos reges sumus.

Mors.

Ergo suis euadere sceptris
Rex poterit? plectunt eadem tormenta sepultos.

Secundus mundanus.

Nos dites sumus,

Mors.

Ergo suis euadere quenquam
Credibile est nummis, si multa pecunia dites
Eriperet, Stigias crassus non isset in vndas.

Tertius mundanus.

Formosi sumus.

Mors.

Ergo aliquos euadere forma
Creditis? at si forma hominem candorq́; venusti
Corporis eriperet, pulcher superesset Iulus,
Fata pepercissent Helenæ, Paridiq́; superbo.

Primus mundanus.

Nos iuuenes sumus.

Mors.

Ergo puer decedere acerbis
Non poterit fatis,

Secundus mundanus.

Pulchro vestimur amictu

Mors.

Ergo solus inops lacero vestitus amictu
Occumbet fatis & morte peribit accerba.

Tertius mundanus.

Nutrimus lautis mollissima corpora mensis.

Mors.

Ergo epulæ redimemt hominem, so'úsque peribit
Ieiunus pauper qui præbet olusula ventri.

Primus mundanus.

Nos fortes sumus.

Mors.

Ergo hominem tellure creatum,
Corporeæ rediment vires, num Troius Hector,
Num vallidus periit Troiæ populator Achilles.

Secundus mundanus.

Nos agiles sumus.

Mors.

Ergo, agiles, vbi volsca Camilla,
Quæ volucres poterat cursu præuertere ventos.

Tertius mundanus.

Nos hylares sumus?

Mors.

Ergo, hylares fati esse supremi
Propterea decet immemores nigríque baratri.

Primus mundanus.

Esto procul meretrix

Secundus mundanus.

Fugias rugosa virago,

Tertius mundanus.

Lana recede procul,

Primus mundanus.

Fugias apotheca malorum:

Secundus mundanus.

Nolumus esse tui memores,

Tertius mundanus.

Meminisse pigeret
Interitus,

Primus mundanus.

Socij lætum Pæana canamus,

Secundus mundanus.

Cantibus argutis neglecta morte canamus.

Tertius mundanus.

Ducamus volucres planta saliente choreas,

Primus mundanus.

Ducamus,

Secundus mundanus.

Placet hoc,

Tertius mundanus.

Cythara dic musice carmen.

Mors.

Heu natura iaces? natura humana quiescis
Surge supina,

Natura.

Quis est qui me vocat,

Mors.

Vltima rerum
Linea, mors.

Natura.

Tu ne illa ferox & dira virago
Quæ gladio iugulas mortalia cuncta cruento?

Mors.

Illa ego sum (

Natura.

Quid vis

Mors.

Tenero dormire cubili
Tu ne quieta potes?

Natura.

Luctus quæ causa recentis.

Mors.

Tu ne tuos natos veneri genióque vacantes
Inspicis & vano miscentes otia ludo.

Natura.

Quid natis oberit ludus, quid diua voluptas?
Quid veneres quid letitiæ, risusque iocíque?

Mors.

Perdita quid memoras? volucrē dū clausero vitā
Perpetua incurrent tormenta seuera gehennæ.

Natura.

Credibile est aliquos Stigias descēdere ad vmbras,

Mors.

Stulta quid ignoras, mundi pars maxima nigros
Tendit ad inferni manes, vbi luctus & iræ
Et dolor & male suada fames & turpis egestas,
Pallentésque habitant morbi, tristísque senectus,
Ipsa tuos omnes iugulaui cuspide natos,
Sed paucos vidi supera ad conuexa volantes,

Natura.

Tartareo nati sed quas in carcere pœnas
Captiui tolerant?

Mors.

Quas pœnas? vísne doceri?
Horresco saliūtq; comæ & vox faucibus hæret.
Non mihi si totidem linguis quot dicitur argus
Gemmatis oculis Phariam seruasse iuuencam
Forte loqui dabitur, percurreré singula possem.
Quod ne forte putes vacui fantasma celebri,
Audi damnatum furiosa voce tonantem.

Audi quas patitur latebroso in carcere pœnas.

Damnatus

O dolor ô rabies ô ſtridor dentium & ingens.
Luctus & inferni metuendus carceris horror,
Quas ego nunc patior pœnas, ô magna deorum
Numina, tormentis aliquas imponite metas,
Perpetua vultíſue animam torquere gehenna:
Vultis in his hominem ſemper retinere cauernis?
O vtinam cum me materni corporis aluus
Protulit, inſanæ datus eſſem præda leænæ.
Aut tenerum rabida ſuxiſſet fauce cruorem,
Tigris, & internas lingua penetrante medullas.
Siccine natus eram, tenueſque emiſſus in auras,
Vt tantam rabiem paterer? clementia diuûm.
Talis erat, talíſue deus quem ſecula cuncta,
Eſſe pium referunt? ô qua pietate gementes
Inſpicit, æternæ patimur contagia peſtis,
Hic incredibilis dolor eſt, hic maximus horror,
Nec tamen afflictos cœleſtia numina cernunt.
O iniuſte deus quid feci? quídve cathenis
Tam rigidis dignum vita remanente peregi?
Si genio interdum, ludis, veneríque vacaui,
Propterea æternæ tolerabo incendia flammæ.
Hæc ne tua eſt pietas deus impie? ve tibi mater
Ve tibi cui natum talem peperiſſe ſub auras
Contigit, ô rabies, ô ſtridor dentium & ingens
Luctus & inferni metuendus carceris horror

Natura.

Dic fili quid habes?

Damnatus.

O quam crudele flagellum.
Perfero.

Natura.

Quid sentis tua sum Natura creatrix,
Impositura tuo requiem fortasse dolori.

Damnatus.

Dic Natura tuis natis, ne crimine corpus
Cõmaculẽt, caueántque istas descẽdere ad vmbras
Hic vbi perpetua caligine fœtidus aër
Pallet, & obscuris horrescunt cuncta tenebris.
O dolor ô rabies ô stridor dentium, & ingens
Luctus, & inferni metuendus carceris horror.

Natura.

Quid pateris fili?

Damnatus.

Flammis crepitantibus vror.
Nunc mihi tartarei corrodunt membra colubri,
Perfero nunc vehemens frigus, nũc verbere duro,
Mile cicatrices mutilatis perfero venis.

Natura.

Solus es inferno qui detineare sub orco.

Damnatus.

Solus? dij quid ais, vix mile in tartara lapsis
Vnus adit cœlum.

Natura.

Quos detinet orcus?

Damnatus.

Tot reges populum qui corrosere tributis.
Tot quoq; pontifices summi quibus omnia Romæ
Sacra fuere prius venalia, tótque tribunos.

Tótque senatores quos mundi cæca libido
Frangere iustitiam, & corrumpere sacra coëgit.
Tot præceptores qui diro verbere quondam
Discipulos rigidis haud afflixere flagellis,
Vix referam paucis, tot milia captiuorum
Spirituum nigris languent detenta cauernis.
Vt nullis numerum fas sit comprehēdere verbis.
Filiolos Natura mone, descendere ad istas,
Præcaueant tenebras, vbi nulla est meta dolorū.

Mors.

Audisti natura?

Natura.

Horret formidine pectus,
Tartara dum propriis completa intelligo natis,
Mors si consilio forsan cognoueris vllo,
Dic quid agam,

Mors.

Mittas peregrinum voce potentem,
Qui fines Asiæ, qui nigros visitet Aphros,
Europámque petat, qui rauco fulmine vocis,
Peccantes carpat populos, & semina plantet
Virtutum.

Natura.

Peregrine

Peregrinus.

Adsum

Natura.

Percurre supremos
Oceani fines, qua sol vtrúmque recurrens
Aspicit Oceanum:

Peregrinus.

Faciam naturam:

Natura.

Cadentes

Corripias populos, vitiorum destrue germen.

Semina virtutum plantes,

Peregrinus.

Natura recedo,

Natura.

Siccine tartareis herebi mea pignora claustris

Lugebunt captiua, nigráque prementur abysso?

Siccine natorum mihi gloria nulla futura est?

Peregrinus.

Iam redeo, Natura parens, vidi vltima terræ.

Climata, & Europæ populos, Phœbiq; cadentis.

Natura.

At, quæ conditio rerum:

Peregrinus.

Male cuncta geruntur

Natura.

Quid faciunt reges?

Peregrinus.

Quid agunt? dixisse noceret.

Natura.

Pontifices

Peregrinus.

Profugam Petri discurrere nauim

Permittunt.

Natura.

Tetrici regimen sed quale senatus?

Peregrinus.

Frangitur aut precibus, vel amico rũpitur auro.

Natura.

Doctores quid agunt?

Peregrinus.

Tendunt sua retia templis
Vt prædam arripiant.

Natura.

Patronis quæ modo vita
Clamosis?

Peregrinus.

Scabra raucedine sæpe laborant,
Amissam reparet nisi chara pecunia vocem.

Natura.

Et quæ Phœbeos delectat vita poëtas?

Peregrinus.

Mille sibi voces & nomina mille requirunt.

Natura.

Vidisti Ausoniam?

Peregrinus.

Vidi.

Natura.

Quâ viuitur illic
Conditione?

Peregrinus.

Mala, veneris sunt omnia plena
Et grauida est bello, plena est ciuilibus armis.

Natura.

Vidisti Hispanos.

Peregrinus.

Illos iactantia nutrit.

Natura.

Intrasti toto diuisos orbe Britannos?

Peregrinus.

Gens tacitis prægnans arcanis ardua tentans
Ædita tartareis mihi creditur esse tenebris,
Vt paucis referam verbis, nunc rara bonarum
Copia virtutum, vitiorum maxima crescit.

Natura.

Cur non carpsisti?

Peregrinus.

Carpsi sed littus araui:

Natura.

Summe deũ quid agam? vel quo medicamine tãta
Occurram pesti, natos descendere ad vmbras
Perferam? & aßidui lachrymosa ergastula fletus
Consule mors quid agam:

Mors.

Rigidum tibi quære flagellum
Iustitiæ, quæ mox reprimat peccata malorum.

Natura.

Consiliis parebo tuis, æquißima surge
Iustitia, vt vinclis & duro carcere natos
Crimine pollutos reprimas, germana resurgas.
Obdormit, consurge soror, regésque ducésque
Quos scelerum ducit vitiosa licentia, carpas.
Sopita es? consurge soror, natósque ruentes
In barathrum, scutica reuoces durísque flagellis,
Iustitia exurgas, dormit vel conticet, audi
Iustitia exiguum natis concede iuuamen.

Mortua decũbit mors, consule quid sit agendum,
Iustitia, obdormit vel mortua tota recumbit.

Mors.

Sacra parens tibi nunc sublimi voce petenda est,

Natura.

Matrona almi parens populo succurre cadenti
Naturæ natos releues, & crimina carpas,
Harpocratẽ simulat, surgas sacra anchora diuũ,
Argue natorum maculas & facta meorum,
Ne tantas animas nigro permitte barathro.
Hæc matrona silet: mors cõsule quid sit agẽdum.

Mors.

Scruteris quid agat, quibus est inclusa cauernis.

Natura.

Consiliis parebo tuis, germana quiescis?

Veritas.

O caput, ô dentes, ô brachia, crura, cerebrum,
Frons, oculi, nares, pulmo, iecur, occiput, aures,
Lingua, oculi, fibræ, mentũq;, manúsq; pedésque
O quantus dolor est membris:

Natura.

Quis te dolor angit?

Veritas.

Tantus, vt incertæ videar iam proxima morti,
Iam morior, natura parens mihi quære cadenti
Consultorem aliquem.

Natura.

Quem quæram?

Veritas.

Nescio, reges?

Natura.

Non veniens:

Veritas.

Accerse duces,

Natura.

Odiosa supremis
Sola est principibus.

Veritas.

Videas an forsitan vllus
Mytrophorus veniat praesul,

Natura.

Nullum est modo veri
Praesulibus studium.

Veritas.

Perquiras si quis heremi
Cultor ieiunis qui rodat oluscula fibris.
Auditor meus esset velit,

Natura.

Reperire nequirem.
Rara auis in terris.

Veritas.

Videas si miles acerbus
Extiterit, qui me dignetur forte fateri,

Natura.

Nec tu militibus grata es,

Veritas.

Passim ergo requiras,
Si quis verbipotens satagat me forte fateri.

Natura.

Sacra parens reticet,

Veritas.

Tetrica grauitate senatum

Inquiras.

Natura.

Bibulam numerare videbor arenam.

Nunc data purpureum frāgentia dona senatum

Impediunt, ne vera canant, ne iusta loquantur.

Veritas.

Inconfessa igitur morior,

Natura.

Moriaris oportet:

Veritas.

Ergo vale Natura,

Natura.

Vale germana,

Veritas.

Recedo.

Ad superos, nulli moriens confessa recedo.

PRIMVS dæmon.

Frater surge,

SECVNDVS dæmon.

Quid est frater?

Primus dæmon.

Natura relicta est

Vnica, nec potuit modicum reperire iuuamen.

Quò miserus poßit vicio interdicere natis.

Secundus dæmon.

Nunc capiendorum nobis datur ampla potestas,

Spirituum.

Primus dæmon.

Cunctas animas deglubere tuto
Possumus, impediet nemo.

Secundus dæmon.

Cur nemo reluctans
Obstiterit,

Primus dæmon.

Muta est nunc, anchora sacra quiescit.
Iustitia & nullo punit peccata flagello.
Veritas inconfessa abiit nemo est qui vera fateri
Audeat, imperio potimur.

Secundus dæmon.

Reges sumus,

Primus dæmon.

Ergo
Omnia rodamus,

Secundus dæmon.

Deglubere cuncta necesse est:

Primus dæmon.

Nitamur saturos animabus reddere ventres:

Secundus dæmon.

Venatum ire decet,

Primus dæmon.

Licet ergo vocare ministros,

Secundus dæmon.

Surge caro,

Primus dæmon.

Vitium surgas,

Secundus dæmon.

Exurge voluptas:

Caro.

Surgimus,

Vitium.

Obſequimur votis.

Voluptas.

Parere magiſtris
Venimus,

Caro.

Ipſorum mandata capeſcere fas eſt.

Vitium.

Paremus,

Voluptas.

Me morigeram decet eſſe miniſtram

Primus dæmon.

Ite igitur latis extendite retia campis,
Captiuáſque animas firma retinete cathena,

Secundus dæmon.

Ite alacres, volucri feriatis quenque ſagitta,
Obſtiterit nemo.

Primus dæmon.

Vacuo ieiunia ventre
Perferimus.

Secundus dæmon.

Volumus lautis accumbere menſis.

Primus dæmon.

Ite igitur,

Secundus dæmon.

Dominis ſuauem perquirite paſtum,

Caro.

Ad fines Aſiæ propero:

Vitium.

Proficiscor ad Aphros,

Voluptas.

Europæ ergo animas profligatin retia ducam.

Primus dæmon.

Interea hic aliquam prædam germane petamus.

Secundus dæmon.

Iam gaudere potest Stygiæ regina cateruæ,

Primus dæmon.

In nigris gestire queunt cacodæmones antris,

Secundus dæmon.

Omnia seruibunt sceleri virtute relicta:

Primus dæmon.

Nos reges erimus,

Secundus dæmon.

Nobis famulabitur orbis,

Primus dæmon.

Frater, adest grauiũ numerosa caterua virorum.

Visamus quid agant.

Secundus dæmon.

Arrectis auribus astant.

Primus dæmon.

Quæramus si forte dapes, si vina supersint

Secundus dæmon.

Quæramus

Primus dæmon.

Saluete patres,

Secundus dæmon.

Saluete Catones:

Primus dæmon.

Carceris inferni vos curia tota salutat,

Secundus dæmon.

Venimus ad vestræ conuiuia dulcia mensæ:

Primus dæmon.

Venimus vt toti pastum cumulemus Auerno.

Secundus dæmon.

Manibus infernis rabidum diuturna furorem
Suscitat esuries.

Primus dæmon.

Cruciat triduana magistrum
Iam Plutona fames,

Secundus dæmon.

Ieiuna Proserpina languet
Esurie.

Primus dæmon.

Nostris epulas onerate canistris:

Secundus dæmon.

Reliquias saturi nostro concedite ventri.

Primus dæmon.

Implete hos calathos epulis.

Secundus dæmon.

Onerate canistrum.

Primus dæmon.

Depressos inclino humeros,

Secundus dæmon.

Ego deprimo corpus.

Caro.

Rectores properate.

Vitium.

Alacres incumbite mensis.

Voluptas.

Afferimus pastum,

Caro.

Maiori insistere prædæ
Non licet.

Vitium.

Afferimus quicquid ieiunus Auernus
Postulat.

Voluptas.

Afferimus quicquid Proserpina quærit.

Primus dæmon.

Heus germane veni,

Secundus dæmon.

Quid quæris?

Primus dæmon.

Adesse ministros
Anne vides,

Secundus dæmon.

Video

Primus dæmon.

Saturando incumbere ventri
Expedit.

Secundus dæmon.

Infernis reliquas portabimus escas
Dæmonibus.

Primus dęmon.

Iam quid referens cognoscere fas est,

Secundus dæmon.

Nunc curare licet quas istius nostra vocarint
Iura.

Primus dæmon.

Caro,

Caro.

Princeps:

Primus dæmon.

Traxisti in retia multos
Mortales?

Caro.

Numerus bibulis non maior arenis
Illecebris multos pellexi in vincula reges,
Et veneris perferre iugum, flammásque coëgi,
Tabidáque internis contagia serpere venis.

Secundus dæmon.

Tu vitium nullásne animas in retia duxti?

Vitium.

Non tot pensilibus foliis Dodonia quercus.
Tótque hortis violæ, vel grato vere tot herbæ,
Infaustas animas quot ego hæc in vincula traxi,
Null⁹ homo est aliqua quẽ nõ maculauero noxa,
Sit rex, sit consul, sit parui cultor agelli,
Sit nummis opulens, sit inops.

Primus dæmon.

Tu dira voluptas
Fecisti ne aliquos scelerum succumbere turpi
Seruitio?

Voluptas.

Non tot grauidis oneratur aristis
Terra ferax æstate noua, non tot mare pisces
Enutrit, non tot stellis depingitur æther,
Non tot fœcundæ granis onerantur aristæ
Quot secreta vagis animabus vincla tetendi,

Rarus homo cui nō aliquas fabricauero technas,
Quémque meis pedicis non irretiuero.
Caro.
Matris
Tela Dioneæ lasciuáque semina passim
Effudi:
Vitium.
Duce me pomposa superbia multos
Inflauit:
Voluptas.
Per me durum pertesa laborem
Segnicies multos pigro torpere veterno
Fecit, & in molli tempus consumere pluma.
Caro.
Omnibus inieci flammas
Vitium.
Mea tela per omnes
Europæ atq; Asiæ populos, pérque Aphrica regna
Contorsi,
Voluptas.
Nouere meæ plerique sagittæ
Quas habeant vires:
Caro.
Pleno cratere venenum
Sæpe ministraui ducibus.
Vitium.
Peccata latentes
Inter heremicolas sparsi,
Voluptas.
Succumbere ludis

Venales feci genio ſtimulante puellas.

Caro.

Omnia percuſsi iaculis,

Vitium.

Ego cuncta veneno
Perfudi,

Voluptas.

Nihil intactum, leuibúſque reliqui
Illeſum iaculis.

Caro.

Paßim mea ſpicula torſi.

Vitium.

Quémque meis rapui,

Voluptas.

Mea ſub iuga cuncta vocaui

Caro.

Rectores properi lautis accumbite menſis,

Vitium.

Paſtus adeſt,

Voluptas.

Epulis ſtomachum replete labantem.

Caro.

Immundas purgate manus,

Vitium.

Iam defero peluim;

Voluptas.

Ipſa feram tonſis igitur mantilia vilis.

Primus dæmon.

Frater terge.

Secundus dæmon.

Absit.

Primus dæmon.

Quidni?

Secundus dæmon.

Tu maior honore

Primus dæmon.

Quid tum?

Secundus dæmon.

Tu maior, tibi me seruire liceret.

Primus dæmon.

Perge precor.

Secundus dæmon.

Non non, prior incipe,

Primus dæmon.

Gloria parua est,
Incipiam, germane laua,

Secundus dæmon.

Cito lauero frater,

Primus dæmon.

Nunc reliquas afferte dapes,

Secundus dæmon.

Afferte cerebrum
Præpinguis monachi, qui religionis honorem
Spreuerit,

Caro.

Afferimus rabido consumite morsu.

Vitium.

Sacrifici elixas doctoris rodite carnes,
Ocia qui tenero exercens ignaua cubili
Torpuit, & sacri non fudit semina verbi.

Primus dæmon.

O quàm dulce epulum frater,

Secundus dæmon.

Nil corpore pigro
Doctorum melius,

Voluptas.

Mammas deglubite lenæ,
Ignaros iuuenes tacita quæ fraude fefellit.

Caro.

Has insanorum costas deglubite regum,
Qui miserum exactis populum afflixere tributis.

Vitium.

Vultis pontificis carnes, qui de grege lanam
Roserit, & nulla seruarit ouilia cura.

Primus dæmon.

Da volumus, frater comedas,

Secundus dæmon.

Indulgeo ventri,
Plus satis,

Voluptas.

An ne auido vultis consumere morsu,
Hos præceptores modicis qui sæpe flagellis
Corpora leserunt iuuenum?

Primus dæmon.

Dic hanc mihi prædam,
Tartareæ regina domus Proserpina quærit.

Secundus dæmon.

Est ne senatoris tibi pulmo aut consulis auro
Corrupti?

Caro.

Teneas tibi pinguem præparo morsum.

Vitium.

Rodite lasciuæ meretricis crura, pedésque.
Quæ toties se prostituit corpúsque subactum
Vanale exibuit nummis:

Voluptas.

Deglubite rauci
Linguam hanc causidici,

Caro.

Iecur hoc mordete patroni,

Vitium.

Præsidis has fibras & pinguia crura voretis,

Voluptas.

Hæc est abbatis pigri caro.

Primus dæmon.

Trade voluptas,

Caro.

Hæc mercatoris sunt crura pedésque dolosi,
Rodite. Ruricolas ignaros sæpe fefellit
Mercurio similis.

Vitium.

Quorúndam absumite fibras.
Qui curios simulant & bacchanalia viuunt

Voluptas.

Præsulis hic pes est quẽ nil nisi turba latrantum
Oblectare canum, nil præter pigra solebat.
Ocia.

Secundus dæmon.

Quid memoras frater?

Primus dæmon.

Lautißima nobis.
Esca datur.

Secundus dæmon.

Saturi vix perfero pondera ventris.

Primus dæmon.

Et mihi turgidus est venter.

Secundus dæmon.

Surgamus eundum est,
Ieiuno quidquid reliquum est portemus auerno.

Primus dæmon.

Tu caro quod superest nostris impone canistris,

Virtus.

Siccine tartareo missi cacodæmones antro
Omnia deglubent, modicum mihi tradite pastum
Mortales, cruciat ieiunum languida ventrem
Esuries.

Secundus dæmon.

Vitium quænam hæc rugosa virago,

Vitium.

Virtus

Primus dæmon.

Quid quærit?

Voluptas.

Pastum: sed littus arabit,
Nil erit in terris manibus quod capere possit.

Virtus.

Siccine mortales omnes deglubet abyssus?
Sic ieiuna famem patiar. Sic ibit ad vmbras
Quicquid summa parens rerũ Natura creauit?
Nulla igitur dabitur spatiosæ portio terræ

Cœlitibus: ſic cuncta rapax abſumet abyſſus?

Secundus dæmon.

Hanc germane licet meretricem expellere terris.
Hæc adimet nobis animas.

Caro.

Abſiſte moueri.

Vitium.

Non niſi perpetuo verborum fulmine venas
Ruperit, inueniet quidquam,

Voluptas.

Ieiuna recedet.

Virtus.

O gentem ingratam: ſummi vos ætheris author
Virtutíſque pater magna bonitate creauit,
Nil tamen eſuriem patienti tradere natæ
Vult: erit ne igitur latranti totus auerno
Mundus, & ad nigros deſcendent omnia manes.
Virtuti ſaltem modicum mihi tradite paſtum
Sacrifici donate epulum. ſurdis cano, Reges
Virtutem nutrite, ſilent. venerandæ ſenatus
Virtutem foueas, non audit. maxime conſul,
Si quis es ætherei quem tangat gloria cœli,
Da modicas epulas quæſo, mihi nemo miniſtrat,
Omnis homo modicum virtuti porrige fruſtum,
Omnis homo paſtum virtuti denegat: ergo
Cũ mihi nemo epulas, paſtũ mihi nemo miniſtret
Auſteræ merore famis confecta recedo.

Primus dæmon.

Vadit ad exilium virtus,

Secundus dæmon.

Inhonora quiescit
Iustitia,

Primus dæmon.

Æthereos tenet inconfessa penates veritas

Secundus dæmon.

Pagina sacra silet:

Primus dæmon.

Mundi nos ergo tenemus
Imperium,

Secundus dæmon.

Nostras tolerabunt omnia leges.

Primus dæmon.

Cras ergo celebrem de te natura triumphum
Ducemus,

Secundus dæmon.

Cras adueniet rex maximus orci,
Qui te lenniacis ducat per colla cathenis,

Primus dæmon.

Interea saturo iucundas ventre choreas
Ducamus:

Secundus dæmon.

Placet hoc, cythara dic musice carmen.

Natura.

Cras nisi mens melior modicũ mihi forte iuuamẽ
Attulerit, de me celebrem rex ille triumphum
Accipiet, qui tartareo dominatur auerno.
Conandum est igitur remis velisque, iacentem
Iustitiam æthereas iterum reuocare sub auras.
Pascere virtutes, Inconfessámque fateri.
Amissámque iterum tibi pagina sacra loquelam

Reddere, vel nigras populus deſcẽdet ad vmbras.
Sic patres breuibus verbis concludo. valete,

FINIS.

IN HOC DIALOGO ARGVMENTVM PRAESTAT SINISTRA Dionyſij Iunioris cõditio, qui quũ Syracuſis principaretur, multis amicis & paraſitis fumos inanes venditantibus, & aures verbis diuitantibus ſtipatus, incedebat: vbi autẽ nouercãte fortuna, ab equis (quod dicitur) ad aſinos deiectus, & Corinthi gregarius ludi magiſter factus exulauit, eorũ nemo repertus eſt qui dominum fatis iniquis adactũ iuuare. aut in exilium comitari voluerit. In hoc itidem actu, introducuntur adulatores duo, qui glorioſum diuitem miris præconiis efferent & lenocinabũtur, cum cœlitibus fœliciorem prædicabunt, ad eius nutum omnia facient. Vbi autem diſſuadente ratione, voluptati, quæ hominem ipſum in proſperitate maxime titillat, ſeſe dederit, & ab ea diuitiis & veſtimentis ſpoliatus fuerit, amicos inuocabit. Inuocati conticebunt, ac petenti ſuppetias denegabunt. Quinetiam ignotum ſibi fingent, cuius prius famulos ſeſe dicebant infimos. Sic fiet concluſio. Amicum in aduerſis vt aurum in fornace probari.

Primus adulator.

SI poſſem Boreæ ſtridentis tollere pennas,
Eriperem ſomnum domino, ne forte iacenti
Excuteret.

Secundus adulator.

Zephiris ſi poſſem tollere flatum,
Eriperem, ne forte caput crineſque iacentis
Principis excuteret.

Primus adulator.

Populi si pellere murmur
Fas esset, facerem tacitum mussare theatrum.

Secundus adulator.

Si verbosorum linguas truncare liceret,
Truncarem ne forte iacens somnóque sepultus
Surgeret è stratis dominus.

Primus adulator.

Cohibete labellum,
Rex dormit.

Secundus adulator.

Dormit, sinitote quiescere regem,
Rex dormit.

Primus adulator.

Capiti puluinum subdere fas est,
Incumbens humeris ne ceruix blanda grauetur,
Néve fatigentur venæ.

Secundus adulator.

Suppone. Sed audi,
Præcaueas tacitum manibus turbare soporem.

Primus adulator.

Dormit adhuc.

Secundus adulator.

Satis est.

Primus adulator.

Fœlicibus votis
Suscipiat,

Secundus adulator.

Pylij deus illi Nestoris annos
Conferat,

Primus adulator.

Astrioloquæ videat numerosa Sybillæ
Tempora,

Secundus adulator.

Sit voti compos.

Primus adulator.

Mendacia verbo
Defuerint. rex est dignus cui syderis aula
Assurgat,

Secundus adulator.

Dignus superis accumbere mensis.

Primus adulator.

Et saturnigenæ Iunonis adesse cubili.

Secundus adulator.

Dignus adesse Ioui.

Primus adulator.

Dignus quem præferat æther
Cœligenis,

Secundus adulator.

Dignus pariter cui victima pinguis
Decidat ante focos,

Primus adulator.

Dignus quem terra salutet.

Secundus adulator.

Et populi recolant,

Primus adulator.

Fragilis quem mundus adoret,

Secundus adulator.

Cui distillantis diues Panchaia myrrhæ
Dona ferat.

Primus adulator.

Nam quid melius, vel suauius vnquam
Reperies?

Secundus adulator.

Quid dulce magis?

Primus adulator.

Quid corpore pulchro
Lucidius?

Secundus adulator.

Quid mollicula ceruice videtur
Mitius?

Primus adulator.

Et tenero quid blandius ore repertum?

Secundus adulator.

Quid digitis mage compositum?

Primus adulator.

Quid pulchrius ipsis
Vnguibus?

Secundus adulator.

Auratis quid pulchrius inde capillis
Esse potest?

Primus adulator.

Non talis erat speciosa venustas
Palladi Cecropiæ.

Secundus adulator.

Non talis forma superbæ
Tyndaridis.

Primus adulator.

Non talis erat Bryseis Achilli,

Secundus adulator.

Non talis puer Iliacus,

Primus adulator.

Non candida Thisbe,

Secundus adulator.

Si ridet, cogit lapides emittere risum,

Primus adulator.

Dum cantat, remorantur aues,

Secundus adulator.

Phylomena quiescit,

Primus adulator.

Pan silet.

Secundus adulator.

Et citharam refugit lesbous Arion

Primus adulator.

Dulcia formosæ veniunt ad cantica nymphæ,

Secundus adulator.

Dulcia & auritæ veniunt post carmina syluæ

Primus adulator.

Si salit innumeras motare cacumina quercus
Conspiceres, rapidúmque Iouis cõtẽnere fulmen,

Secundus adulator.

Si mittat lachrymas lachrymosæ saucia nymphæ
Pectora contundunt.

Primus adulator.

Si dormit, viscera blandus
Intima somniculus lenit, curásque, doloresque
Eiicit, & tacitis infundit Morphæa venis.

Secundus adulator.

Est deus,

Primus adulator.

Immo deis maior.

Secundus adulator.

Priuatus Apollo
Ambrosia Hæmonij duxit pecuaria regis
Atque tuus Amphrise sitim restrinxit in vndis.
Rex noster seruile iugum non pertulit,

Primus adulator

Ergo
Est superis maior.

Secundus adulator.

Maiorem quisque fatetur.

Primus adulator.

Quid dicis Pylades.

Secundus adulator.

Tacito sermone loquaris

Primus adulator.

An dormit?

Secundus adulator.

Non, non.

Primus adulator.

Si dormit littus aramus,

Secundus adulator.

Si dormit nihilum nostræ præconia linguæ
Profuerint

Primus adulator.

Igitur propius pergamus ad aures,
Vt, si dormierit surgat, stratísque supinum
Eripiat corpus, ne quicquid dicimus, auster
Sorbeat: & vacuum diuerberet aëra sermo.

Author.

Auditor si pro aliquãtula vel murmuris vel confabulationis interruptione liceat, istuc aures paulisper diuerte, propiúsque cõsidera, quãta sit adulatorum solertia, quàm solers astutia, qui quos vel præsentes esse vel vigilãtes dominos nouerũt dormiẽtes vel absentes fingũt, quo facilius illis adulentur, seq; illorũ amãtissimos esse persuadeant.

Secundus adulator.

Et quis, summe deûm, motare sedilia nostri
Principis est audax.

Primus adulator.

Quis amicum rumpere somnum?

Secundus adulator.

Scire decet.

Primus adulator.

Nostro facta hæc iniuria regi?

Secundus adulator.

Testor Auernales vmbras, Erebũq;, Chaósque
Saturnum & metuenda trinominis ora Dianæ
Si quis compulset regem, atque agnouero, ve, ve,
Ve tibi quisquis eris repeto.

Primus adulator.

Propius decet istud
Inspexisse.

Secundus adulator.

Mori cuperem pro principe tanto,

Primus adulator.

Principe pro tanto mihi mors iucunda veniret,

Secundus adulator.

Hunc summo præferre Ioui, reliquisq; deorum

Non dubitem.

Primus adulator.

Mihi ſtat propriis mage charus ocellis,

Secundus adulator.

Hunc amo plus vita,

Primus adulator.

Propriis mihi charior extat
Viſceribus,

Secundus adulator.

Somnum ſimulat,

Primus adulator.

Simulare ſciebam.

Secundus adulator.

Pergamus nil verba nocent,

Primus adulator.

Hunc ipſe medullis
Præfero,

Secundus adulator.

Tartareas, ſi mandet, abibo ſub vmbras.

Diues glorioſus.

Quiſnam, dum ſomnum capio, ſermonibus iſtis
Obloquitur?

Primus adulator.

Salue magnorum ſumme deorum
Iuppiter,

Diues glorioſus.

Eſſe Iouem cenſes?

Secundus adulator.

Quin, & Ioue credo
Maiorem.

Diues gloriosus.

Quid ita?

Primus adulator.

Aeternis tibi gloria maior
Numinibus,

Diues gloriosus.

Nosti quæ sit mihi gloria?

Secundus adulator.

Noui,

Primus adulator.

Vis aliquid princeps,

Secundus adulator.

Cœlum si iusseris ibo.

Primus adulator.

Ire sub antrosas Erebi, si iusseris, vmbras,
Parebo properè.

Secundus adulator.

Quantum coma fundit odorem,

Primus adulator.

O coma diuinis fragrantior vndique succis
Herbarum.

Secundus adulator.

Quid ais pylades?

Primus adulator.

Violis mihi visa est
Suauior,

Secundus adulator.

Egregiæ quales in corpore dotes,

Primus adulator.

Pulucrulēta chlamys quãtas habet vndiq; plumas,

Diues gloriofus.

Fœlix cui licuit tales habuiffe miniftros,

Secundus adulator.

Infpice rex, veftis maculata eft puluere,

Diues gloriofus.

Totum

Excute

Secundus adulator.

Parebo.

Primus adulator.

Tibi calceus vndique cœno

Pollutus.

Secundus adulator.

Purgare decet,

Diues gloriofus.

Purgetis vterque,

Primus adulator.

Vnde ruber faciem maculat cruor?

Diues gloriofus.

Ablue, fi quid

Comperies.

Primus adulator.

Quid ais Pylades de principe tanto?

Secundus adulator.

Fortunata puto fœcundæ vifcera matris,

Cui tam diuino licuit fobolefcere partu,

Primus adulator.

Rex quid ais

Diues gloriofus.

Mihi parta deûm iam faufta videtur

Prosperitas, famulis si semper talibus vti
Contigerit: prognatus ero felicibus annis.

Secundus adulator.

Rex quid ais?

Diues gloriosus.

Sitio.

Primus adulator.

Sitio pariter,

Diues gloriosus.

Mihi corpus
Aestuat.

Secundus adulator.

Et caleo.

Diues gloriosus.

Mihi pes gelidissimus alget.

Primus adulator.

Alget vterque mihi,

Diues gloriosus.

Germinis lux solis ocellis
Est odiosa,

Secundus adulator.

Iubar Phœbi spectare nequirem.

Diues gloriosus.

Nescio quid patior, sed vini gustus amarus
Est linguae.
Vini pariter mihi gustus amarus.

Diues gloriosus.

Altera iam nostris accescit passio membris
Non sitio.

Primus adulator.

Nec ego sitio,

Diues gloriosus.

Nullum ipse calorem

Sentio,

Secundus adulator.

Non caleo,

Diues gloriosus.

Nec pes mihi frigidus extat,

Primus adulator.

Nec mihi frigidus est.

Diues gloriósus.

Phœbus delectat ocellos

Secundus adulator.

Lux est grata mihi,

Diues gloriosus.

Nectar mihi dulce videtur,

Primus adulator.

Comperio vinum succo iucundius omni.

Author.

Iam vt palam est parasitis edacibus nihil magis subdolum, nihil magis versutum putes, vt qui dominis gratulentur, eorúmque gratiam sibi deuinciant: nutui, votis, ac desideriis, eorundem acquiescunt. Ita vt si quid molestum illis fuerit morte sibi magis odiosum fingant. Sed si quid illos delectet, id vita sibi iucundius cōminiscantur. Clysophum, & Charisophū imitātes, quorū ille claudū se fingebat quod Philippus Macedo crus fractū haberet. Hic ridebat quum Dionysium procul ridentem cum amicis inspiceret.

Teneas tibi pinguem præparo morsum.

Vitium.

Rodite lasciuæ meretricis crura, pedésque
Quæ toties se prostituit corpúsque subactum
Vænale exibuit nummis:

Voluptas.

Deglubite rauci
Linguam hanc causidici,

Caro.

Iecur hoc mordete patroni,

Vitium.

Præsidis has fibras & pinguia crura voretis,

Voluptas.

Hæc est abbatis pigri caro.

Primus dæmon.

Trade voluptas,

Caro.

Hæc mercatoris sunt crura pedésque dolosi,
Rodite. Ruricolas ignaros sæpe fefellit
Mercurio similis.

Vitium.

Quorúndam absumite fibras.
Qui curios simulant & bacchanalia viuunt

Voluptas.

Præsulis hic pes est quẽ nil nisi turba latrantum
Oblectare canum, nil præter pigra solebat.
Ocia.

Secundus dæmon.

Quid memoras frater?

Primus dæmon.

Lautißima nobis.
Esca datur.

Secundus dæmon.

Saturi vix perfero pondera ventris.

Primus dæmon.

Et mihi turgidus est venter.

Secundus dæmon.

Surgamus eundum est,
Ieiuno quidquid reliquum est portemus auerno.

Primus dæmon.

Tu caro quod superest nostris impone canistris,

Virtus.

Siccine tartareo mißi cacodæmones antro
Omnia deglubent, modicum mihi tradite pastum
Mortales, cruciat ieiunum languida ventrem
Esuries.

Secundus dæmon.

Vitium quænam hæc rugosa virago,

Vitium.

Virtus

Primus dæmon.

Quid quærit?

Voluptas.

Pastum: sed littus arabit,
Nil erit in terris manibus quod capere poßit.

Virtus.

Siccine mortales omnes deglubet abyssus?
Sic ieiuna famem patiar. Sic ibit ad vmbras
Quicquid summa parens rerũ Natura creauit?
Nulla igitur dabitur spatiosæ portio terræ

Cælitibus: sic cuncta rapax absumet abyssus?

Secundus dæmon.

Hanc germane licet meretricem expellere terris.
Hæc adimet nobis animas.

Caro.

Absiste moueri.

Vitium.

Non nisi perpetuo verborum fulmine venas
Ruperit, inueniet quidquam,

Voluptas.

Ieiuna recedet.

Virtus.

O gentem ingratam: summi vos ætheris author
Virtutísque pater magna bonitate creauit,
Nil tamen esuriem patienti tradere natæ
Vult: erit ne igitur latranti totus auerno
Mundus, & ad nigros descendent omnia manes.
Virtuti saltem modicum mihi tradite pastum
Sacrifici donate epulum. surdis cano, Reges
Virtutem nutrite, silent. venerandæ senatus
Virtutem foueas, non audit. maxime consul,
Si quis es ætherei quem tangat gloria cœli,
Da modicas epulas quæso, mihi nemo ministrat,
Omnis homo modicum virtuti porrige frustum,
Omnis homo pastum virtuti denegat: ergo
Cũ mihi nemo epulas, pastũ mihi nemo ministret
Austeræ merore famis confecta recedo.

Primus dæmon.

Vadit ad exilium virtus,

Secundus dæmon.

Inhonora quiescit
Iustitia,

Primus dæmon.

Æthereos tenet inconfessa penates veritas

Secundus dæmon.

Pagina sacra silet:

Primus dæmon.

Mundi nos ergo tenemus
Imperium,

Secundus dæmon.

Nostras tolerabunt omnia leges.

Primus dæmon.

Cras ergo celebrem de te natura triumphum
Ducemus,

Secundus dæmon.

Cras adueniet rex maximus orci,
Qui te lenniacis ducat per colla cathenis,

Primus dæmon.

Interea saturo iucundas ventre choreas
Ducamus:

Secundus dæmon.

Placet hoc, cythara dic musice carmen.

Natura.

Cras nisi mens melior modicũ mihi forte iuuamẽ
Attulerit, de me celebrem rex ille triumphum
Accipiet, qui tartareo dominatur auerno.
Conandum est igitur remis velísque, iacentem
Iustitiam æthereas iterum reuocare sub auras.
Pascere virtutes, Inconfeßámque fateri.
Amißámque iterum tibi pagina sacra loquelam

Reddere, vel nigras populus descẽdet ad vmbras.
Sic patres breuibus verbis concludo. valete,

FINIS.

IN HOC DIALOGO ARGV-
MENTVM PRAESTAT SINISTRA
Dionysij Iunioris cõditio, qui quũ Syracusis principaretur, multis amicis & parasitis fumos inanes venditantibus, & aures verbis diuitantibus stipatus, incedebat: vbi autẽ nouercãte fortuna, ab equis (quod dicitur) ad asinos deiectus, & Corinthi gregarius ludi magister factus exulauit, eorũ nemo repertus est qui dominum fatis iniquis adactũ iuuare. aut in exilium comitari voluerit. In hoc itidem actu, introducuntur adulatores duo, qui gloriosum diuitem miris præconiis efferent & lenocinabũtur, cum cœlitibus fœliciorem prædicabunt, ad eius nutum omnia facient. Vbi autem dissuadente ratione, voluptati, quæ hominem ipsum in prosperitate maxime titillat, sese dederit, & ab ea diuitiis & vestimentis spoliatus fuerit, amicos inuocabit. Inuocati conticebunt, ac petenti suppetias denegabunt. Quinetiam ignotum sibi fingent, cuius prius famulos sese dicebant infimos. Sic fiet conclusio. Amicum in aduersis vt aurum in fornace probari.

Primus adulator.

SI possem Boreæ stridentis tollere pennas,
Eriperem somnum domino, ne forte iacenti
Excuteret.

Secundus adulator.

Zephiris si possem tollere flatum,
Eriperem, ne forte caput crinésque iacentis
Principis excuteret.

Primus adulator.

Populi si pellere murmur
Fas esset, facerem tacitum mussare theatrum.

Secundus adulator.

Si verbosorum linguas truncare liceret,
Truncarem ne forte iacens somnóque sepultus
Surgeret è stratis dominus.

Primus adulator.

Cohibete labellum,
Rex dormit.

Secundus adulator.

Dormit, sinitote quiescere regem,
Rex dormit.

Primus adulator.

Capiti puluinum subdere fas est,
Incumbens humeris ne ceruix blanda grauetur,
Néve fatigentur venæ.

Secundus adulator.

Suppone. Sed audi,
Præcaueas tacitum manibus turbare soporem.

Primus adulator.

Dormit adhuc.

Secundus adulator.

Satis est.

Primus adulator.

Fœlicibus votis
Suscipiat,

Secundus adulator.

Pylij deus illi Nestoris annos
Conferat,

Primus adulator.

Astrioloquæ videat numerosa Sybillæ
Tempora,

Secundus adulator.

Sit voti compos.

Primus adulator.

Mendacia verbo
Defuerint. rex est dignus cui syderis aula
Assurgat,

Secundus adulator.

Dignus superis accumbere mensis.

Primus adulator.

Et saturnigenæ Iunonis adesse cubili.

Secundus adulator.

Dignus adesse Ioui.

Primus adulator.

Dignus quem præferat æther
Cœligenis,

Secundus adulator.

Dignus pariter cui victima pinguis
Decidat ante focos,

Primus adulator.

Dignus quem terra salutet.

Secundus adulator.

Et populi recolant,

Primus adulator.

Fragilis quem mundus adoret,

Secundus adulator.

Cui distillantis diues Panchaia myrrhæ
Dona ferat.

Primus

Primus adulator.

Nam quid melius, vel suauius vnquam
Reperies?

Secundus adulator.

Quid dulce magis?

Primus adulator.

Quid corpore pulchro
Lucidius?

Secundus adulator.

Quid mollicula ceruice videtur
Mitius?

Primus adulator.

Et tenero quid blandius ore repertum?

Secundus adulator.

Quid digitis mage compositum?

Primus adulator.

Quid pulchrius ipsis
Vnguibus?

Secundus adulator.

Auratis quid pulchrius inde capillis
Esse potest?

Primus adulator.

Non talis erat speciosa venustas
Palladi Cecropiæ.

Secundus adulator.

Non talis forma superbæ
Tyndaridis.

Primus adulator.

Non talis erat Bryseis Achilli,

Secundus adulator.

Non talis puer Iliacus,

Primus adulator.

Non candida Thisbe,

Secundus adulator.

Si ridet, cogit lapides emittere risum,

Primus adulator.

Dum cantat, remorantur aues,

Secundus adulator.

Phylomena quiescit,

Primus adulator.

Pan silet.

Secundus adulator.

Et citharam refugit lesbous Arion

Primus adulator.

Dulcia formosæ veniunt ad cantica nymphæ,

Secundus adulator.

Dulcia & auritæ veniunt post carmina syluæ

Primus adulator.

Si salit innumeras motare cacumina quercus
Conspiceres, rapidúmque Iouis cõtẽnere fulmen,

Secundus adulator.

Si mittat lachrymas lachrymosæ saucia nymphæ
Pectora contundunt.

Primus adulator.

Si dormit, viscera blandus
Intima somniculus lenit, curásque, doloresque
Eiicit, & tacitis infundit Morphæa venis.

Secundus adulator.

Est deus,

Primus adulator.

Immo deis maior.

Secundus adulator.

Priuatus Apollo

Ambrosia Hæmonij duxit pecuaria regis

Atque tuus Amphrise sitim restrinxit in vndis.

Rex noster seruile iugum non pertulit,

Primus adulator

Ergo

Est superis maior.

Secundus adulator.

Maiorem quisque fatetur.

Primus adulator.

Quid dicis Pylades.

Secundus adulator.

Tacito sermone loquaris

Primus adulator.

An dormit?

Secundus adulator.

Non, non.

Primus adulator.

Si dormit littus aramus,

Secundus adulator.

Si dormit nihilum nostræ præconia linguæ

Profuerint

Prímus adulator.

Igitur propius pergamus ad aures,

Vt, si dormierit surgat, stratísque supinum

Eripiat corpus, ne quicquid dicimus, auster

Sorbeat: & vacuum diuerberet aëra sermo.

Author.

Auditor si pro aliquãtula vel murmuris vel confabulationis interruptione liceat, istuc aures paulisper diuerte, propiúsque cõsidera, quãta sit adulatorum solertia, quàm solers astutia, qui quos vel præsentes esse vel vigilãtes dominos nouerũt dormiẽtes vel absentes fingũt, quo facilius illis adulentur, seq; illorũ amãtissimos esse persuadeant.

Secundus adulator.

Et quis, summe deûm, motare sedilia nostri
Principis est audax.

Primus adulator.

Quis amicum rumpere somnum?

Secundus adulator.

Scire decet.

Primus adulator.

Nostro facta hæc iniuria regi?

Secundus adulator.

Testor Auernales vmbras, Erebũq;, Chaósque
Saturnum & metuenda trinominis ora Dianæ
Si quis compulset regem, atque agnouero, ve, ve,
Ve tibi quisquis eris repeto.

Primus adulator.

Propius decet istud
Inspexisse.

Secundus adulator.

Mori cuperem pro principe tanto,

Primus adulator.

Principe pro tanto mihi mors iucunda veniret,

Secundus adulator.

Hunc summo præferre Ioui, reliquisq; deorum

Non dubitem.

Primus adulator.

Mihi ſtat propriis mage charus ocellis,

Secundus adulator.

Hunc amo plus vita,

Primus adulator.

Propriis mihi charior extat
Viſceribus,

Secundus adulator.

Somnum ſimulat,

Primus adulator.

Simulare ſciebam.

Secundus adulator.

Pergamus nil verba nocent,

Primus adulator.

Hunc ipſe medullis
Præfero,

Secundus adulator.

Tartareas, ſi mandet, abibo ſub vmbras.

Diues glorioſus.

Quiſnam, dum ſomnum capio, ſermonibus iſtis
Obloquitur?

Primus adulator.

Salue magnorum ſumme deorum
Iuppiter,

Diues glorioſus.

Eſſe Iouem cenſes?

Secundus adulator.

Quin, & Ioue credo
Maiorem.

Diues glorioſus.

Quid ita?

Primus adulator.

Aeternis tibi gloria maior
Numinibus,

Diues glorioſus.

Noſti quæ ſit mihi gloria?

Secundus adulator.

Noui,

Primus adulator.

Vis aliquid princeps,

Secundus adulator.

Cœlum ſi iuſſeris ibo.

Primus adulator.

Ire ſub antroſas Erebi, ſi iuſſeris, vmbras,
Parebo properè.

Secundus adulator.

Quantum coma fundit odorem,

Primus adulator.

O coma diuinis fragrantior vndique ſuccis
Herbarum.

Secundus adulator.

Quid ais pylades?

Primus adulator.

Violis mihi viſa eſt
Suauior,

Secundus adulator.

Egregiæ quales in corpore dotes,

Primus adulator.

Pulucrulēta chlamys quātas habet vndiq; plumas,

Diues gloriosus.

Fœlix cui licuit tales habuisse ministros,

Secundus adulator.

Inspice rex, vestis maculata est puluere,

Diues gloriosus.

Totum

Excute

Secundus adulator.

Parebo.

Primus adulator.

Tibi calceus vndique cœno

Pollutus.

Secundus adulator.

Purgare decet,

Diues gloriosus.

Purgetis vterque,

Primus adulator.

Vnde ruber faciem maculat cruor?

Diues gloriosus.

Ablue, si quid

Comperies.

Primus adulator.

Quid ais Pylades de principe tanto?

Secundus adulator.

Fortunata puto fœcundæ viscera matris,

Cui tam diuino licuit sobolescere partu,

Primus adulator.

Rex quid ais

Diues gloriosus.

Mihi parta deûm iam fausta videtur

Nec ego ſitio,

Diues glorioſus.

Nullum ipſe calorem

Sentio,

Secundus adulator.

Non caleo,

Diues glorioſus.

Nec pes mihi frigidus extat,

Primus adulator.

Nec mihi frigidus eſt.

Diues glorióſus.

Phœbus delectat ocellos

Secundus adulator.

Lux eſt grata mihi,

Diues glorioſus.

Nectar mihi dulce videtur,

Primus adulator.

Comperio vinum ſucco iucundius omni.

Author.

Iam vt palam eſt paraſitis edacibus nihil magis ſubdolum, nihil magis verſutum putes, vt qui dominis gratulentur, eorúmque gratiam ſibi deuinciant: nutui, votis, ac deſideriis, eorundem acquieſcunt. Ita vt ſi quid moleſtum illis fuerit morte ſibi magis odioſum fingant. Sed ſi quid illos delectet, id vita ſibi iucundius cōminiſcantur. Clyſophum, & Chariſophū imitātes, quorū ille claudū ſe fingebat quod Philippus Macedò crus fractū haberet. Hic ridebat quum Dionyſium procul ridentem cum amicis inſpiceret.

Voluptas.

Salue rex

Diues gloriosus.

Salue pariter iucunda voluptas

Voluptas.

Rex quid ais?

Diues gloriosus.

Fidos inter delector amicos,

Voluptas.

Nónne tibi magna est opulentia,nónne metallis
Scrinia plena tument?

Diues gloriosus.

Magna est opulentia,nummis
Arca tumet.

Voluptas.

Et tu vituli de more marini
Indormis,tacitos perdens inglorius annos.

Diues gloriosus.

Quid facerem?

Voluptas.

Quid?ama,lude & lætare,superbi,
Indulge choreis,veneri famulare,puellas
Dilige,nutrito meretrices,turpe lupanar
Insequere,& lætis petulans incumbito ludis,
Sic vacuum deges,curis & fletibus æuum.

Diues gloriosus.

Non decet his annos fragiles consumere ludis,

Voluptas.

Non decet:O vacuũ,sensu & ratione cerebrum
Sed cur non deceat?

Diues gloriosus.

Mortis suprema timenda est
Linea.

Voluptas.

Dij quid ais, cur linea summa timenda est?

Diues gloriosus.

Tartareæ saltem metuenda est pœna gehennæ.

Voluptas.

Deterius semper loqueris. Quid pœna timēda est?
Nullum adeo deforme potest dirúmque parari
Flagitium, quod non superet clementia Christi,
Num peccatrici Mariæ, Paulóque pepercit?
Furtiuum nunquid venia donasse latronem
Creditur, insano dementior esse videris,
Sunt tibi diuitiæ, sunt auri larga talenta,
Nummorúmque opulens myrmecia: denique fidis
Quod melius duco, semper stiparis amicis.
Quid gelida raperis formidine? parce timori,
Lude, iocare, soli genio famulare, superbi,
Cum potis es, requiesce, canas, incumbe choreis,
Congestas cui vis tot opes dimittere? Coruis?
Quid tibi post mortem tot opes, aurique talenta
Profuerint? nihil: ergo vetus formido recedat.

Diues gloriosus.

Et prius arrectos fas consuluisse ministros.

Voluptas.

Consule.

Diues gloriosus.

Vos famuli prodest ne decora voluptas?

Primus adulator.

Vtilius nihil est,

Diues gloriosus.

Prodest ne incumbere ludis?
Est ne scelus, furtim nitidas rapuisse puellas?

Secundus adulator.

Quid scelus esse putas? crede, est opus hercule dignum?

Diues gloriosus.

Est ne scelus propriæ stuprum intentasse sorori?

Primus adulator.

Quid scelus? est virtus.

Diues gloriosus.

Est ne vtilis alea?

Secundus adulator.

Quid ni?
Vtilius nihil est,

Diues gloriosus.

An prosint ocia?

Primus adulator.

Prosunt,
Quis dubitat?

Diues gloriosus.

Speciosa Venus prodest ne?

Secundus adulator.

Quis inquam
Ambigit?

Diues gloriosus.

Ergo licet placidis incumbere ludis?

Primus adulator.

Nil timeas, posita lude audacissimus archa.

Author.

Nunc merito parasitos domi alienæ lubentius quàm suæ sumptũ faciẽtes expellendos cõsulerem: qui his à quibus velut hiantes corui prædam expectant, nihil præter inhonestũ, turpe dictu, & factu turpissimũ suadẽt, virtutibus dominorum cõmercio interdicũt? scelera vel grauissima mẽtibus inducũt. hinc non abs re Antisthenes eosdem meretricibus comparabat: quæ authoribus omnia bona exoptant, præter mentem, & pudorem.

Ratio.

Sed semper tacita sceleratos aure ministros
Audierim, nũquã ne loquar, nunquã ne reponã?
Scribendæ nunquam satyræ se noster Apollo
Conferet? O hominẽ stultũ & rationis egentem,
Ridiculum caput & nasuti fabula vulgi.

Diues gloriosus.

Men? stultum dicis.

Ratio.

Stultum, & rationis egentem.

Diues gloriosus.

Cur stultum?

Ratio.

Quod te in pedicas & retia duci
Non videas.

Diues gloriosus.

Qui me in pedicas & rhetia ducunt?

Ratio.

Hi, quos perpetuo iunctos tibi credis amore.

Diues gloriosus.

Cur ducunt?

Ratio.

Suadent etenim vt virtute relicta
Ipse voluptatem, genium, ventrémque sequaris,

Diues gloriosus.

Quid tum si suadent,

Ratio.

Si te damnosa voluptas
Perdiderit, quósnam tunc implorabis amicos

Diues gloriosus.

Hi mihi subsidium tradent,

Ratio.

O perdite, nescis
Quid referas, ventis si te fortuna sinistris
Opprimeret. Si destrueret damnosa voluptas,
Diffugerent, neutérque tuus succurrere vellet
Erumnis,

Diues gloriosus.

Verum ne refers?

Ratio.

Verum esse putato,

Diues gloriosus.

Quæ dea?

Ratio.

Consiliis opulens, præsaga futuri,
Appellor Ratio.

Diues gloriosus.

Nunc experiemur amicos
Hem famuli,

Primus adulator.

Quid ais princeps?

Diues gloriosus.

Dominum ne sinistris
Casibus oppressum, & magna pietate redactum
Fortunā in miseram, vestrū releuaret vterque.

Secundus adulator.

Quis dubitat?

Diues gloriosus.

Negat hoc ratio,

Primus adulator.

Putri ne veterno
Cōfectam hanc audis vetulā? quæ nil nisi nugas.
Nil præter gerras simulatáque somnia nouit.
Pro te mille hyemes paterer,

Secundus adulator.

Pro te volo fatis
Immergi.

Primus adulator.

Pro te vitam committere ventis
Non dubitem,

Secundus adulator.

Pro te Zancleam intrabo Charibdi

Primus adulator.

Infestum profugis intrabo capharea nautis.

Secundus adulator.

Pro te perpeterer morbi contagia mile.

Primus adulator.

Pro te centimani flammas tolerare gigantis,
Optarem.

Secundus adulator.

Pro te ruerem per tela per ignes,

Primus adulator.

Pro te conficerer gladio,

Secundus adulator.

Pro te mihi nares
Euelli paterer,

Primus adulator.

Paterer mihi viscera raptim
Discerpi,

Secundus adulator.

Pro te paterer niueos mihi dentes
Euelli,

Primus adulator.

Pro te vellem vitalibus auris
Priuari.

Secundus adulator.

Pro te paterer me mile sagittis
Consumi,

Primus adulator.

Pro te subitis immergerer vndis.

Primus adulator.

Pro te (quo periit Laurentius igne) perirem.

Primus adulator.

Pro te qua periit nece (Bartholomæus) obirem

Secundus adulator.

Pro te perpeterer vermes mihi rodere corpus.

Primus adulator.

Pro te pulicibus comedenda hac viscera vellem
Tradere,

Secundus adulator.

Mar-

Marmarico vellem certare leoni,

Primus adulator.

Pro te immansuetis certarem tygribus,

Vrsos

Secundus adulator.

Aggrederer

Primus adulator.

Rodenda lupis hæc membra pararem.

Secundus adulator.

Pro te phasiacis biberem medicata venenis

Pocula,

Primus adulator.

Boletum pro te quem Claudius edit,

Acciperem,

Secundus adulator.

Vellem Socratis potare cicutam,

Primus adulator.

Pro te me propriæ iugularem vulnere dextræ

Secundus adulator.

Pro te Phœbeo patiens consumerer æstu,

Primus adulator.

Pro te conficerer iaculis,

Secundus adulator.

Pro te mihi collum,

Truncari paterer,

Primus adulator.

Paterer mihi brachia rumpi

Secundus adulator.

Ossa mihi frangi,

Primus adulator.

Mihi mollia crura reuelli

Diues gloriosus.

Quid dicis Ratio. famuli mihi mira relatu promittunt,

Ratio.

Facile est promittere mira relatu,
Sed dare difficile est. pariet lapidosus olympus,
Ridiculum tanto in partu consurgere murem
Aspicies: vsu contingere sæpe videmus,
Multidicis vt qui promittunt plurima verbis,
Vel nihilum donēt, vel saltem paucula præstent.

Primus adulator.

Neglige rex vetulæ nugas,

Secundus adulator.

Hæc vana repellas
Somnia,

Primus adulator.

Me semper fidum experiaris amicum.

Secundus adulator.

Et tibi me famulum, crede, experire fidelem.

Diues gloriosus.

Discedas igitur ratio, mihi diua voluptas
Assistet comes, & nostris requiescet in vlnis,

Ratio.

Consiliis nostris non audiuisse pigebit,

Diues gloriosus.

Et pigeat,

Ratio.

Pigeat? verba hæc dixisse pigebit,
Tempus erit quo te perdet laruata voluptas,

Quum præsens magno tibi forte optaueris auro
Consilium. Sed nil post turpia facta iuuabit
Pœnituisse,

Diues gloriosus.

Procul fugias,

Ratio.

Spreuisse pigebit
Consilium,

Diues gloriosus.

Pigeat, soli mihi pœna futura est
Iam placidis ludis licet indulgere voluptas,

Voluptas.

Quis te delectat ludus?

Diues gloriosus.

Placet alea,

Voluptas.

Grata est
Et mihi,

Diues gloriosus.

Ludamus,

Voluptas.

Depromas mile talenta,

Diues gloriosus.

Deprompsi, ludas igitur,

Voluptas.

Prior incipe,

Diues gloriosus.

Ludo,

Voluptas.

Subsequor,

Diues gloriosus.

Amisi,

Voluptas.

Simili vis ludere ludo,

Diues gloriosus.

Non renuo,

Voluptas.

Ludas,

Diues gloriosus.

Ludo,

Voluptas.

Tria sunt tibi puncta,
Quinq; mihi, lucror. Totidem vis ludere nũmis?

Diues gloriosus.

Ludamus totidem nummis,

Voluptas.

Prior incipe,

Diues gloriosus.

Lusi,

Voluptas.

Subsequor,

Diues gloriosus.

Amisi, fatis me credo sinistris
Progenitũ, amitto quicquid depromo, reponam
Quicquid nummorum superest, vtcũq; sequatur.

Voluptas.

Perdis adhuc,

Diues gloriosus.

Quid agam iam nulla pecunia restat,

Voluptas.

Mille auri drachmas depromo, porrige vestem,

Diues gloriosus.

Exuo, ludamus,

Voluptas.

Lusi,

Diues gloriosus.

Sequor, omnia perdo.
Sum miser, infausto me suspicor hercule natum
Absumptis opibus nudum media voluptas
Destituit, Quo diua fugis? nudum ne relinquis?
Saltem mile mihi misero concede Philippos,
Ter centena tibi superabunt milia. Surda est,
Nũc video quid fraudis habet dãnosa voluptas.
Cum nũmis hominẽ incautum spoliauit & auro,
Aufugit, atque opibus vacuũ scelerata reliquit,
Expedit vt veteres nunc imploremus amicos,
Heus socij,

Primus adulator.

Quis tu?

Diues gloriosus.

Non nostis? vester Orestes.
Subdola, quem tanta decepit fraude voluptas,
Hei me destituit nudum: nunc si quid amoris
Antiqui vos pungit adhuc, præstate iuuamen.

Secundus adulator.

Nescio quid referas,

Primus adulator.

Nunquam te nouimus.

Diues gloriosus.

Is sum,

Quem Ioue maiorem (dum fœlix aura faueret)
Dixistis,

Secundus adulator.

Nunquam te vidimus.

Diues gloriosus.

Haccine vestræ
Vincula sunt fidei?

Primus adulator.

Nunquam te nouimus.

Diues gloriosus.

Is sum
Pro quo tanta pati vos velle pericula quondam
Dixistis, nudo modicos nunc tradite nummos,
Pauca peto, Saltem lacerum concedite pannum,
Quo nudum hyberno defendam à frigore corpus.

Secundus adulator.

Non mihi notior es, quam barbarus accola nili,

Diues gloriosus.

Sic promissa fides periit?

Primus adulator.

Peregrine recedas.
Barbarus es tu furciferi fortasse Latronis,
More rapis quæcunque potes.

Diues gloriosus.

Num viuere furto
Dicitis? O nostræ vanos ætatis amicos,
Pollici fuerant se mile pericula mortis,
Pro me passuros. Quò nunc fortuna sinistris
Me pepulit Zephyris, ignotum me sibi fingunt.
Viuere quinetiam sceleratı more latronis,

O stultus qui consilium Rationis, & aequi.
Spreuerit, & blando quem traxerit ore voluptas.

Ratio.

Celebre est adagium. Sero phryges sapere .i. stultos & inconsultos nunquam nisi vbi sinistrum aliquid attulerit fortuna prudentes fieri. Monueram te saepenumero stultissime, vt horum blandimentorum lenocinia respueres, palpum retruderes, voluptatémque detestareris. Verba tamen ludibrio tibi & neglectui fuere, fore videbã quicquid contigit. Solent enim nostri saeculi mortales si ad perpinguem fortunam sublimentur, multis amicis subdolis tamen & praedam expectantibus stipari. At si fatis vrgentibus sinistrum aliquid incurrant, neminẽ reperiunt qui egentibus subsidio velint adesse. Merito igitur cum elegiographo Nasone concluserimus,

Prospera si fuerint multos numerabis amicos
Tempora: si fuerint nubila, solus eris,
Scilicet vt fulcum spectatur in ignibus aurum:
Tempore sic duro est inspicienda fides.

FINIS.

COMOEDIAE PERSONAE
SVNT IVVENIS. PATER.
VXOR. IVVENIS.

AMabo pater, age sis quid agẽdum mihi siet, quominus vitã hanc breuiusculam & bulla fragiliorem in erumnis degero.

Pater.

Quid inquam tibi est animi? gauderem si quid facerem quod tibi non esset molestum.

Iuuenis.

Verùm ego te eam ob rem cõsultũ volui, quoniam iam ex ephæbis excessi, vt mihi ætatis prouecta aperires, quod mihi factu videres vtile.

Pater.

Nihil fili magis in rem tuam esse conspicio, quã vt ludum sequare literarium.

Iuuenis.

Non, si clamando medius crepueris, istud in animum inducas meum pater.

Pater.

Quid ni induxero.

Iuuenis.

Pol, literis nihil vnquam magis odiosum mihi visum est:

Pater.

Quid ita?

Iuuenis.

Vt enim opulento homini seruitus dura est. Ita delicato corpori odiosa scholaris disciplina.

Pater.

Odiosa!

Iuuenis.

Odiosa ædepol.

Pater.

Quod eius rei fecisti periculum?

Iuuenis.

Ex aliis hercle periculum feci, atque iis potissimũ qui in pedotribarum carceribus & molestrinis aliquandiu fuere relicti.

Pater.

Illic ne miseriarum aliquid esse dicunt?

Iuuenis.

Quin ipsam esse miseriam dicunt:

Pater.

Ain verum?

Iuuenis.

Aio enimuero.

Pater.

Quid causæ est?

Iuuenis.

Aiunt autem mollicella corpuscula, noctes & dies flagris illic contundi, cruscula ipsa pedum tenus detunicari.

Pater.

Aiunt ne vllum veniæ locum?

Iuuenis.

Nullum hercle, sed quotidie morbos augificari, puerulorum scapulis vndantes sanguinis riuos vbertim elici dicunt, ipsósque interdum non prius eiulantes relinqui, quàm spiritum pene emiserint.

Pater.

Istud probæ indolis adolescentibus fieri nō dicūt.

Iuuenis.

Nullū sane discrimen aßerunt, eadē est præceptorū in omnes toruitas, Idem furor, eadem violētia.

Pater.

Erras si credis fili

Iuuenis.

Aedepol, & credo pater,

Pater.

Hoccine credibile est quenquam esse tantæ feritatis ludimagistrum, qui infantulos ad mortem vsque verberitet.

Iuuenis.

Credibile non putassem pater, nisi nuper vnũ plagis pessime cõfectũ, protinus inhumari vidissem.

Pater.

Morbo fortasse laborabat, & ægritudini succubuerat,

Iuuenis.

Nullum mediusfidius morbi cõtagium senserat.

Pater.

Quonam igitur modo periisse dicunt?

Iuuenis.

Dicunt, à leoninæ toruitatis sanguinario præceptore flagris primo cruentatũ, demũ pedibus misere turbulentatũ. postremo in parietes, dictu horrendum, impetuose iaculi more contortum.

Pater.

Erras inquam si credis fili

Iuuenis.

Nec erro ædepol, & credo pater,

Pater.

Aliter tibi persuades velim.

Iuuenis.

Pol non si Demõsthenes & Tullius suaserint mihi vnquam persuaserint,

Pater.

Saltẽ id patris vel mãdato, vel precibus cõdones.

Iuuenis.

Pater quicquid aliud voles impera, mãdatis tuis ſtetero, ſed quod ſcholas ingrediar, & ferulæ me ſubmittã, non, ſi me pugnitus interficias, obediã.

Pater.

Hei fili.

Iuuenis.

Tuus hercle filius ſed pater nõ eſſes, ſi in eum me compelleres priſtinum, vbi me minutatim diſcerpendum conſpicias.

Pater.

Diſcerpendum conſpicerem, iſthuc nunquã vellem excogitare.

Iuuenis.

Miſſa iſtec faciamus velim pater, ſiquidem mihi nauſeam excitant.

Pater.

Quid igitur aliud feceris, quo tibi victum quærites? vis militiam ſequendo Troianorum vel Romanorum numero conſcribi?

Iuuenis.

Deterius loqueris, nullum officij genus mihi gratum eſt quod plagis & vulneribus ſit obnoxium.

Pater.

Aliquid agas oportet, vis inſtar eorum qui latrinas exhauriunt inhoneſto victitare lucro?

Iuuenis.

Te ne tui puderet, qui filium eo deprimi velles?

Pater.

Eo deprimi nolim, Quoniã tamẽ ſcriptum eſt qui

non laborat non manducet: aliquid agas expedit,

Iuuenis.

Pater vis verba in pauca tibi conferam, quid est quod me titillet maximè.

Pater.

Volo.

Iuuenis.

Votis meis non acquiesces.

Pater.

Forsitan,

Iuuenis.

Sed dic bona fide quæso, acquiesces?

Pater.

Si factu iustum fuerit quod petiueris

Iuuenis.

Iustum putes factu, & licitum.

Pater.

Nunc igitur petas.

Iuuenis.

Quum sim forma adeo venusta & liberali vt nihil supra, vxorem velim ducere.

Pater.

Pape! quid audio?

Iuuenis.

Hoccine acquiescendi primordium?

Pater.

Hei iuuenem delirum.

Iuuenis.

Nescio quid facturus sim, quod stomachũ tuum delectet.

Pater.

Vxorem quæris miserrime nigot. Quid aliud est quam iugum & onus appetere?

Iuuenis.

Si onus, esto, ducam tamen si permittas?

Pater.

Id meo non fiet consilio.

Iuuenis.

Saltem non reluctaris,

Pater.

Non reluctabor. sed si stultitiæ tuæ te pœniteat neminem præter te vnum arguas.

Iuuenis.

Neminem arguam. vale pater,

Pater.

Bene vale fili.

Iuuenis.

Mea camilla sopiti ne quiescunt antiqui amores nostri?

Vxor.

Meus quotidie augescit.

Iuuenis.

Et meus incrementum suscipit, iam vt aliquando his quæ amantes duriter excruciant finem imponamus, ad connubia descendamus.

Vxor.

Perplacet.

Iuuenis.

Hunc ego anulum in amoris perpetui pignus confero,

Vxor.

Hoc egomet fidei xenium tibi præsto.

Iuuenis.

Iamiam vt moris est presbyterum adeamus, qui nos indissolubili vinculo copulet.

Vxor.

Adeamus. valete spectatores tantisperdum è templo redierimus,

Pater.

O perdeliram iuuenum vecordiam. O inopes consilij animos, qui patribus inuitis ad protogamiã, seu primas nuptias accedunt, miseriarum & factionum ignari, quas affert cõiugalis thalamus. Laborum inexpertes, quos nutriendorum liberorum sumptus expetit. impendiorum nescij: quæ domestica necessitas exigit. Hinc vxor oblatrat, hinc in cunabulis vagiunt filij. Hinc aliquanto prouectiores coruorũ more cibum appetunt. Hinc mundinæ maritum ad quæstum vocant. voluit tamen fatuellus meus filius dissuadente frustra parente vxorẽ ducere, putans leticiam illam, quæ primo nuptiarum die titillat, perpetuam fore. Verùm experietur quod scripsit Hyponactes, duos tantum dies vxoris esse dulcißimos, nuptiarũ videlicet & mortis. Experietur inquam verum, diem videlicet nuptiarũ multorum malorum initium. Aderítque, vt opinor, tempus quo sibi accidisse vellet quod Eupolidi & vxori contigisse asserit Ouidius, quos prima nuptiarũ nocte, ruina lecti interfectos his asserit versibus.

Sit tibi coniugij nox prima, nouißima vitæ.
Eupolis hoc periit. & noua nupta modo.
Sed adeſſe video meum vxorium fatuellum cum ſponſa. Ego igitur hic tantiſper quieſcam, donec videro quo more vna vixerint.

Iuuenis.

Vxor mea.

Vxor.

Mi marite.

Iuuenis.

Quanta eſt in coniugio voluptas?

Vxor.

Quàm vehemens & ſuauis amor,

Iuuenis.

Quot concharum oſcula?

Vxor.

Quot riſus?

Iuuenis.

Maritus cum vxore oblectatur,

Vxor.

Vxor cum marito ridet.

Iuuenis.

Vna compotant,

Vxor.

Vna comedunt.

Iuuenis.

Quis igitur nuptias vituperet?

Iuuenis.

Quis Ariſtoteli non cõdeſcendat in Æthicis ſcribenti, viro politico ducedam eſſe vxorem, non

solum liberorum sed victus & auxilij causa?

Iuuenis.

Quis cum Heracleo nō fateatur genus hominis sociale esse, ipsius autem societas principium esse coniugium, sine quo neque ciuitates consistere, neque domus perfecta esse potest?

Vxor.

Pythagoras, Socrates, Crates etiam qui tenui supellectile fuit, vt à maioribus meis accepi, vxorem duxerunt, eísque cohabitauere, nec impedimento esse philosophiæ putauerunt.

Iuuenis.

Quid quæso secundum naturam magis est quàm vxorem ducere?

Vxor.

Facessant igitur, qui nuptias, velut periculosum aliquid respuunt.

Iuuenis.

Facessant qui ducendã non esse vxorem dicunt.

Vxor.

Sed heus marite hoc nuptiarũ die laute & genialiter viuimus, quid verò die crastino comedemus.

Iuuenis.

Iam quæ futura sunt prospicis?

Vxor.

Nisi id in rem meam fore cõspicerem, quæ futura sunt non cõtemplarer. Opus est igitur vt tete operi accingas, quo nostrum vtriq; victum quærites.

Iuuenis.

Men discruciare iam quæritas?

Vxor.

Vxor.

Quid discruciare? sed nostræ duorum vtilitati cō-sulere velim, propere igitur quicquam feceris:

Iuuenis.

Aliquādiu saltem adhuc requiescere permittas.

Vxor.

Vin nos inedia consumi?

Iuuenis.

Nolim.

Vxor.

Propera igitur inquam, secus ignauiā tuam mihi non placere periclitaberis,

Iuuenis.

Marito molesta esse iam incipis?

Vxor.

Quid hic verborum est? satis ne tibi videor oblo-quuta miserrime.

Iuuenis.

Heu voluptas, vt nunquam es perpetuo bona.

Vxor.

Nullū ergo mādatis meis locū reliqueris? vapula.

Iuuenis.

Hei mea vxor, ne tam duriter in me sæuias, quic-quid voles exequar propere.

Vxor.

Has clitellas humeris superpone, ac lignum ve-nale compitatim deferas, quo nostrum vtrique vi-ctum quærites. Perge nigoe.

Iuuenis.

O quàm miseri sunt qui vxoribus suis nubūt, mi-

ſeri inquam, quibus vxores imperant, verum nūc experior quod mihi pater prædixerat, multas in matrimonio eſſe miſerias, miſerū me, quid agam. Si domum nummis vacuus rediero ſathanica illa muliercula diriter me iugulabit. Heus tu, qui propinquus hic aſtas, hoc me exoneres ligno, ſtipemq́; aliquā mihi cōferas, ſecus hodie poſtremum me vides. Nunc parta pecunia ad vxorem redeo. Hem vxor, adeſt diurnum lucrum.

Vxor.

Id tantum nobis comparaſti. ſceleratiſſime nigot? vapula vapula.

Iuuenis.

Pol ego plura non perferam,

Vxor.

Inſurgis in me nephariè? ego ſane faciem vnguibus tibi deformabo.

Iuuenis.

Hei vxor ſit ſaltem veniæ locus, nunquàm in flagitia reuerti mihi contigerit,

Vxor.

Surge igitur.

Iuuenis.

Faciam quicquid iuſſeris.

Vxor.

Aquàm ſitulis exanclaturus propera,

Iuuenis.

Dictò citius pareo. Hei quā miſeri ſunt qui vxoribus ſuis nubunt: vellem primo nuptiarū die me, ſubitanea morte conſumptum fuiſſe. Hei miſero

mihi, quid faciam, redeo vxor, aquam affero.

Vxor.

Hem quid hic lachrymarum est.

Iuuenis.

Non lugeo.

Vxor.

Non si sapis. Telā hāc ad riuū lauatū propera.

Iuuenis.

Na vxor pareo.

Vxor.

Properes inquam.

Iuuenis.

O infortunatam maritorum conditionem. vellem me terra absorptum quū mater me peperit. Quid faciam? Quo me vertam? miserum me qui hanc mulierculam in vxorem duxerim, redeo vxor, mūdam refero.

Vxor.

Scelešte quid labeculam hanc non abluisti? vapula, Tu me tantisper dum rure rediero, domi remane, ac ibidem opperire, & caue si pedem commutaueris.

Iuuenis.

Ah pater pater,

Pater.

Ha fili fili.

Iuuenis.

Verum nunc experior quod esse prædixeras,

Pater.

Quid illud

Iuuenis.

Per multas in matrimonio esse miserias.

Pater.

Periculum fecisti?

Iuuenis.

Plus satis expertus sum, sathanica vxor mea scapulas flagris mihi mutilauit, neque magis mutilare licet, si lapideus essem. Suis mandatis parere cogor. vellem me primo nuptiarū die terra fuisse absorptum.

Pater.

Tu quoniam consilio meo acquiescere recusasti perpetere quicquid merito pateris. Nā quod pertulisti nihil est, longe plura passurus es. Quod si soli tibi id contingere cogitas, audi turbulentam Socratis Xantippem. Audi quibus conuiciis maritum insectetur obtundere.

FINIS.

SEQVENTIS DIALOGI

INTERLOQVVTORES SVNT

Sapiens, Iuuenis, Senex. Sapiens loquitur.

Dic elate puer, tumida quid frōte superbis?
Quid rigido caperas ora supercilio?

Iuuenis.

Quòd Pactolinis sit turgida bulga metallis
Quódque Corinthaeae sint mihi diuitiae?

Sapiens.

Si tibi diuitiae fuerint quas alta Corynthus,

Quásque opulens habuit diuitiis arca Mydæ.
Et quicquid pariter vomit auri lydius Hermus,
Et croceis quicquid Thracius Hebrus aquis.
Quid tū? nūquid opes abeūt fragilesq́; recedunt
Diuitiæ? Crœsi diruta regna probant.
Diuitiis inspicias vbi nunc opulentia Crœsi,
Aut vbi thesaurus dius Cleopatra tuus?
Pygmalioneis vbi sunt turgentia nummis
Scrinia. vbi gazæ rex Lodoice tuæ?
Dic elate puer tumida quid fronte superbis?
Quid rigido caperas ora supercilio?

Iuuenis.

Quod mihi diuinum terra impartitur honorem
Et pupulus curuo poplite dicat aue.

Sapiens.

Si tibi perpetuos populus decernat honores
Et te, Semideum vanula turba vocet.
An tamen erecta debes procedere crista?
Et turgere tuis pauo superbe oculus?
Augustum innumeri saluum fecere triumphi?
An tibi profuerit gloria magne Cato?
Téne redemit honos elatis Scipio pennis?
Vos gemini eripuit gloria Scipiadæ?
Dic elate puer tumida quid fronte superbis?
Quid rigido caperas ora supercilio?

Iuuenis.

Quod mihi lucentis fuerit præstantia formæ,
Multus & in croceo fulgeat ore lepos.

Sapiens.

Nónne velut lapso moribunda papauera collo

Intereunt, hominis forma caduca perit?
Quid niueam iuuit species formosa lacenam,
Profuit aut nymphis gloria sydereis.
Et quid caesaries te, pendula iuuit Adonis
Mansisti croceis flaua locasta comis?
Corporis an splẽdor Ganymedẽ à morte redemit?
Thyodamanteum forma redemit hylam?
Quum subitis igitur flaccescant membra diebus
Et subito fragilis tempore forma cadat.
Dic elate puer tumida quid fronte superbis
Quid rigido caperas ora supercilio?

Iuuenis.

Quod mihi sit clarae resonans argutia vocis
Argutóque canat lingua diserta sono,

Sapiens.

Seruari arguto syrenas carmine censes?
Quòd suis nautas cantibus alliciant,
Falleris: ergo puer tumida quid fronte superbis
Quid rigido caperas ora supercilio?

Iuuenis.

Quod sum fatidico clarissimus ore poëta
Oráque Pyerio mersa liquore geram.

Sapiens.

Captũ oculis praestans an musa redemit Homerũ.
Quid Danaa celebrat Pergama rupta manu?
Num cithara resonãs Eagrius occidit Orpheus?
Num docto vidua est Mantua Virgilio?
Corduba Lucanum, nunquid Verona Catullum
Perdidit? implicitum Gallus & Ausonium?
Nũquid ad infernas descẽdit Horatius vmbras,

Peligni vatis gloria nonne iacet?
Si vates igitur nequeat seruare poësis,
Ergo quid elata fronte superbe tumes?

Iuuenis.

Sum bonus orator.

Sapiens.

Fueris licet, inspice Crispum
Romanæ princeps qui fuit hystoriæ,
Dic vbi sit Latij sermonis buccina Marcus
Tullius: inclusum per breuis vrna tegit.

Iuuenis.

Prævalidæ mihi sunt neruoso in corpore vires,

Sapiens.

Viribus Herculeis saluus abire putas?
Bellica robustum virtus non iuuit Achillem,
Armiferóque nihil profuit Aeonide.

Iuuenis.

Num claris prognatus auis?

Sapiens.

Virtutis auitæ
Conspicui nullos eripiunt tituli

Iuuenis.

Aurea candidulum velant redimicula corpus,

Sapiens.

Non redimit somnos purpura tincta duces.
Dic igitur tumida quid adhuc nũc frõte superbis,
Quid rigido caperas ora supercilio?

Iuuenis.

Vis mihi surgentis fastum contundere vultus
Elatúmque animum vincere? dic quid agam,

Sapiens.

Virtutum perquire vias,

Iuuenis.

Metiris harenam

Virtutis herebo dum capularis ero

Senex.

Nescio si canos sis perventurus ad annos

Ne referas igitur dum capularis ero

Iustitiæ incumbas.

Iuuenis.

Dum venerit vltima vitæ

Linea.

Sapiens.

Sis iustus

Iuuenis.

Dum capularis ero.

Sapiens.

Aëtatem renuent tibi numina forte senilem.

Ne dicas igitur dum capularis ero.

Tu nudos operi.

Iuuenis.

Faciam dum venerit ætas

Vltima,

Sapiens.

Pasce inopes:

Iuuenis.

Dum capularis ero.

Sapiens.

Porrige mendicis pastum,

Iuuenis.

Dum venerit ætas
Vltima.

Sapiens.

Sis humilis.

Iuuenis.

Dum capularis ero.

Sapiens.

Longa viris plerúmque nocet dilatio pigris
Ne referas igitur dum capularis ero,
Virtutes imitare.

Iuuenis.

Sequar dum grandior ætas
Venerit, at pueros alea sola decet.

Sapiens.

In superos supplex summo famulare conatu,
Diuinæq; colas religionis opus.
Quando senex fuero ducar virtutis amore,
Sed ludos ætas iam puerilis amat.

Sapiens.

Sic iuuenum præceps sempérque volubilis ætas
Virtutum studiis est inimica bonis.
Nil nisi læta refert iuuenili congrua barbæ.
Cuncta sed incuruum mœsta decere senem.
Sic fore perpetuæ sese virtutis amicum
Promittit iuuenis dum capularis erit.
Sed perit ignotis occulta volatibus ætas,
Sic cito decrepitus qui puer ante fuit.
Et quum decrepitis anni venere seniles
Nil agit imbelli curua senecta manu,
Experiar si decrepitum virtutis amantem

Reddidero. Pueris sit ne senex melior.
Salue annosæ pater

Senex.

Salue charißime fili
Quis tu? iam miserum lumina deficiunt,
Noscere te nequeo, referas quod sit tibi nomen.
Iam sensus omnes curua senecta hebetat.

Sapiens.

Sum sapiens.

Senex.

Quid ais fili? non audio. Clama.

Sapiens.

Sum sapiens

Senex.

Sapiens? sit tibi fausta salus
O fili fili puerilis decidit ætas
Et subito primi deperiere dies.
Nunc careo neruis? nulláq; in corpore vires
Sentio: sicca suo robore membra carent.
Quid quæris fili?

Sapiens.

Tibi sanum ferre iuuamen
Consilij, & modicas tradere suppetias,
Vt quum fatalem tibi finiet Atropos annum,
In cœlum faciles dent tibi fata vias.

Senex.

Porrige consilium fili.

Sapiens.

Pater optime nutri
Mendicos: Pastum porrige pauperibus.

Et nudos operi, sitienti vina propines.

Senex.

Ah quid ais, nullæ sunt mihi diuitiæ.
Vix habeo quo decrepitum nutriuero corpus
Quid dabo mendicis? desine. littus aras,

Sapiens.

Auditor videas, semper crescentibus an
Insanæ stimulus crescit auaritiæ.
Multa iuuentutis sepelit peccata senectus.
Inuisam pueris auget auaritiam
Ergo pater veterate deo famulare

Senex.

Nequirem:
Flacida prostratis viribus ossa cadunt.
Vix poßim geminas orans coniungere palmas,
Vix possum verbũ fundere, sed quid agam?

Sapiens.

Templa subi.

Senex.

Subeam? pedibus subsistere firmis
Non possum. Quid agam decrepitus morior

Sapiens.

Aegrotis fer suppetias.

Senex.

Quid ferre valebo
Externis egeam quum miser obsequiis

Sapiens.

Tu viduis igitur prastes solatia,

Senex.

Prastem?

Membra gero aßiduis saucia vulneribus
Præstabóne aliis quod nō mihi præsto iuuamen?
Ah quantis plena est tarda senecta malis,
Ah quantos generat morbos miserāda senectus,
Quanta decrepitos anxietate grauat.
Caligant oculi, ceruix adiuncta cerebro
Palpitat, & tremulis lingua cadit labiis,
Curuāturq́; humeri: vēter labat: intima lāguent
Viscera: & exhaustis viribus ossa cadunt:
Deficiūt sensus: & languida crura putrescunt,
Sic humana caro vertitur in cineres.
Sic morimur: sic vita hominis peritura recedit,
Sic viles vmbris soluimus inferias.
Filioli dum primi nouæ lanuginis ætas
Regnat: & in croceo plurimus ore decor
Virtutis captare vias, virtutibus vti
Viribus exhaustis mœsta senecta nequit.

Sapiens.

Ne ledat patulas versus prolixior aures
Iam clausus modico carmine finis erit,
Virtutem renuunt iuuenes: virtutibus vti
Viribus exhaustis mœsta senecta nequit.
Apta igitur nulla est sacris virtutibus ætas
Carminis hæc summa est linea: finis adest.

FINIS.

IN HOC DIALOGO INTERloquuntur pleræq́; personæ quarum numerus coligi poterit quàm facillime.

Mundus incipit.

SIcut in Euboica puppis vaga fluctuat vnda.

Quam variis circum verberat aura nothis
Vt tremulis nutat foliis agitabilis arbos
Quam premis oppositis Æole spiritibus.
Sic animus semper dubio mihi pendulus hæret,
Qua viuens poßim tutius ire via.
Quum deus ex nihilo diuersa elementa creauit
Atque damasceno corpora prima luto.
Contulit & refugis habitandas piscibus vndas,
Aeráque exiguis præbuit alitibus,
Libera tunc homini infusa est & prona voluntas
Vt proprio liber viueret arbitrio.
Vtq; vel hoc sequeretur iter vel caperet illud,
Aut hac aut illa posset vt ire via.
Eligeretq;, sacris malet virtutibus vti.
An scelerum turpi se maculare luto,
Sic vtriúsque viæ quoniam datur optio nobis.
Alterutrum liceat carpere, sum dubius,
Si virtutis ero vestigia forte secutus.
Visceribus nostris inferet arma caro.
Me titillabit porrecto melle voluptas
Cor mihi Cecropiis tinget & ora fauis.
Hinc venus aligeri pruritum inducet amoris
Me premet Aethneo non minor igne calor.
Hinc mihi fulgētē ostēdet meretricula vultum,
Et me prominulis attrahet vberibus.
Verbáque compositis finget peramœna labellis,
Irato fulmen depositura Ioui.
Diriget arte pedes & vinciet arte capillos,
Proferet arte manus, diriget arte oculos.
Siq; propinatum mens suxerit ægra venenum

Obiectásque calens ebibat illecebras.
Nullius virtutis amor reuocare furentem
Tunc poterit sensum, quin ruat in furias
Si contra illecebris animam commisero, virtus.
Tartareæ obiiciet verbera Persephones.
Offeret armatam colubris flammísq; Megeram
Anguigeras oculis præferet Eumenides.
Armatum horrisonis finget Plutona flagellis,
Qui velit incautas illaqueare animas.
Et mihi perplexo quid agendum nescio, pectus
Fluctuat: & dubiis vota ruunt Zephiris
Te deus humanis socium coniunxit, vt illuc
Aut huc ancipitem dirigeres animum.
Dic igitur quas ire vias quas ire per vndas
Quaque licet vitæ conditione frui.

Liberum arbitrium.

Quis tu cui tantæ versant præcordia curæ
Cui mens Aeoliis est leuior Zephiris.

Mundus.

Mũdus ad illecebras, & ad ocia pronus, & omnes
Delicias scelerum defluus in maculas.

Liberum arbitrium.

Quid petis?

Mundus.

Irritat stomachum mellita voluptas,
Subdola visceribus præparat arma caro.
Hinc mihi molliculum prætentant ocia somnum
Assidua stimulis prouocat ossa quies.
Hinc mihi provenere amplex⁹ tactúsq; iocósque
Basiáque ostendit luxuriosus amor.

Hinc atram iecori parat indignatio bilem
Intimáque obscœno viscera felle tument.
Æmulus hinc tenebrata grauat præcordia liuor,
Lumine & obliquo nascitur inuidia.
Suscitat hinc tetricos animosa superbia fastus,
Despiciens toruo quenque supercilio
Dic igitur quid agam?

Liberum arbitrium.

Laxum tibi præbeo frenum
Et quacumque voles tu potes ire via.

Mundus.

Sed quas ire vias deceat, mihi consule,

Liberum arbitrium.

Nauim
Dirige, quà ventus traxerit Aeolius.
Quicquid amas facito, laxas præbemus habenas
Et quocunque voles dirige remigium.

Mundus.

Si mihi turgentem fortasse superbia fastum
Suppeditet, stimulis obsequar illicitis.
Si rugas fronti caperatæ forte seueras
Afferat & tetrici signa supercilij.
Vtque superbificis aspernen quenque loquelis
Et tumeam cauda pauo superbe tua,
Parebo? ancipiti mihi consule. Prona voluntas
Obscœnum ne mens corruat in vicium
Consule quid faciam.

Liberum arbitrium.

Quid ages? potes esse superbus
Et non elati tu potes esse animi

Alterutrum fecisse potes.

Mundus.

Si pectora forsan
Insanæ stimulus pungat auaritiæ
Vrgenti si sacra fames ac dira libido
Compungat stimulo. Cõsule tunc quid agam?

Liberum arbitrium.

Aut nummis inhiare potes vel spernere nũmos
Alterutrum facias, elige, nanque potes.
Nec tibi præsigno metas votísque resisto.
Secura tamen est tutius ire via.

Mundus.

Si mihi pruritum attulerit mellita voluptas,
Suadeat aut teneris incubuisse iocis,
Obsequar?

Liberum arbitrium.

Alterutrum perfeceris, elige: metas
Non statuo: duplici tu potes ire via.
Monstrat iter geminum tibi litera lata vetusti
Pythagoræ, est votis optio certa tuis.
Aut seruire potes veneri, aut præcingere lũbos,
Elige: virginitas & venus ante oculos,

Mundus.

Nil aliud suades

Liberum arbitrium.

Animis est nata voluptas
Libera. stat votis optio certa tuis.
Elige nam scœlerum patefacta est semita cunctis.
Virtutísque itidem semper aperta via est.

Mundus.

Quum

Quum mihi nil aliud referas, virtute relicta
Harebo vicis.

Liberum arbitrium.

Elige quid agas

Mundus.

Este procul lachrymæ. procul hinc procul ite dolores
Sit procul & tetrici ruga supercilij.
Lætáque pullatas deponant corpora vestes,
Exornet bene olens atria læta crocus.
Splēdida nunc Paphia decorēt mea limina myrto
Pestanis halent tecta superba rosis.
Hortulus huc virides mittat pheacius herbas
Melliferos mittat fertilis hybla fauos.
Indulgete animis Pueri, concessa voluntas
Libera, Pythagoræ litera lata docet.

Mors.

Surgite fatales parcæ

Clotho.

Paremus

Mors.

Adeste.

Lachesis.

Adsumus,

Mors.

Arrectis auribus este:

Atropos.

Sumus,

Mors.

Sensibus humanis quoniam est infusa voluntas

Libera: quod primum mentibus arbitrium,
In scelerum maculas nullis detentus habenis
Mundus, & innumeras fluxit in illecebras
Nec videt incertæ pereuntia tempora vitæ.
Nec quæ sit miseris pœna futura videt,
Nec furuas metuit tenebrosi carceris vmbras,
Nec paradisiacas quærit anhelus opes.
Ite igitur famulæ volucrésque reuoluite fusos,
Ducatísque agili tradita pensa manu.
Vt perfecta colos vacuas cum stamina linquent
Et fragilis vitæ lubrica finis erit.
Quenque hominum cunctisq; venena propinem,

Clotho.

Paremus votis,

Lachesis.

Vadimus,

Atropos.

Obsequimur,

Clotho.

Si mundus saperet pereuntes cerneret annos,
Quámque ruat leuibus lubrica vita rotis.

Lachesis.

Si mundus saperet periturum cerneret æuum,
Prospicerétque leues ocyus ire dies.

Atropos.

Si mundus saperet vitæ fortasse futuræ
Consuleret: tacitis tutus in excubiis.

Clotho.

Si mundus saperet non venaretur honores,
Deuia nec quicquid suggerit ambitio.

Lachesis.

Si mundus saperet nunquam virtute relicta,
Pollueret spurcis corpora flagitiis.

Atropos.

Si mundus saperet non exarderet in iras
Nec faceret siccum bile tumere iecur,

Clotho.

Si mundus saperet veneris fomenta malignæ
Sperneret: & vanas corporis illecebras

Lachesis.

Si mundus saperet rebus fortaße futuris
Consuleret miseræ prospiciens animæ.

Atropos.

Si mundus saperet lusus rixásque iocósque
Basia & amplexus sperneret & choreas.

Clotho.

Si mundus saperet rabidum Plutona timeret
Et serpentigeræ verbera Persephones:

Lachesis.

Si mundus saperet stellati gaudia cœli
Prospiceret: læti nunc memor Elysij.

Atropos.

Si mundus saperet raptus virtutis amore
Pelleret obscenum corpore flagitium.

Clotho.

Munde fugax quid agis?

Mundus.

Letis indulgeo ludis.

Lachesis.

Munde fugax quid agis?

Mundus.

Respuo tristitiam.

Atropos.

Munde fugax quid agis?

Mundus.

Quicquid caro blandula suadet.

Clotho.

Munde fugax quid agis?

Mundus.

Ocia lenta sequor,

Lachesis.

Stulte quid insequeris?

Mundus.

Quicquid Venus alma ministrat.

Atropos.

Stulte quid insequeris?

Mundus.

Quod dat amœna caro,

Clotho.

Perdite quo tendis?

Mundus.

Quo me via ducit euntem,

Lachesis.

Perdite quò tendis?

Mundus.

Quò meus error agit

Atropos.

Perdite quò tendis?

Mundus.

Quo ducit amica voluptas

Quoque vocat mentem deliciosus amor.

Clotho.

An nos non nosti?

Mundus.

Quid cognouisse iuuaret.

Lachesis.

Prodesset miseræ proxima mors animæ.

Atropos.

Fatales mortis nos noueris esse ministras

Mundus.

Esto, feræ mortis spicula non timeo.

Clotho.

Humanam subito metimur stamine vitam,

Mundus.

Non curo tereti stamina tracta manu.

Lachesis.

Nos facimus miseris inopinum accedere fatum.

Mundus.

Aspernor dubij funeris exequias,

Atropos.

Nos facimus dubiis hominem discedere morbis,
Qui nunc incolumi corpore sanus erat.

Mundus.

Tanta nec incutiũt modicum mihi verba timorẽ,
Et morbi & mortis dememinisse velim.

Clotho.

Viuere perpetuis nullum permittimus annis.

Mundus.

Cognosco vitæ tempus abire meæ.

Lachesis.

Pauci adeunt cœlos.

Mundus.

Cœlorum gaudia ſperno.

Atropos.

In tenebris abeunt maxima pars hominum.

Mundus.

Pars hominum in tenebras deſcendit maxima quid tum?

Nec mihi de cœlo cura nec atro herebo,

Clotho.

Quid factu comites nunc creditis vtile?

Lacheſis.

Eamus,

Nos ſurdo canimus.

Atropos.

Nos numeramus aquas.

Clotho.

Feſtiuo teretes & dulci pollice fuſos,
Traximus: atque alacri tradita penſa manu,
Nunc dominæ morti reſponſa referre neceſſe eſt,
Quo maculet mundus corpora flagitio.

Lacheſis.

Vadamus, ſiquidem refluum nunc littus aramus:

Atropos.

Mittimus Æoliis irrita verba Nothis,

Clotho.

Mors, tua contemnit fugitiuus vulnera mundus,
Hunc nihil anguiferi territat ira canis.

Mors.

Oſtendam quantas habeat mea dextera vires,

Et quo percussos vulnere damnificet.
Nunc eo tortilibus iactura hastilia neruis
Vibratura arcu spicula sarmatico.
Munde tuæ vecors renuis meminisse salutis,
Nec gelidæ mortis vulnera dira times.
Contemnas vtcunque voles, tamen esse timẽdum
Ostendam, & stigij carceris omne chaos,
Nunc virosa tuis immittam spicula natis;
Vt discant miseræ flebile mortis onus.
Tu qui naturæ natos excellis in orbe
Papa veni,

Papa.

Quo mors me vocat?

Mors.

Ad choreas,

Papa.

Ad choreas! quales choreæ, mihi trina corona
Nunnam profuerit?

Mors.

Nil tibi profuerit
Expedit hac omneis homines decedere vita,
Da cultris iugulum papa seuere meis.
Induperator ades.

Imperator.

Quis me vocat?

Mors.

Vltima rerum
Linea, mors,

Imperator.

Quò mors me vocat?

Mors.

Ad choreas!

Imperator.

Ad choreas! quales chorea.

Mors.

Accedere fas est,

Imperator.

Nil mihi subsidio lucidus ensis erit?

Mors.

Nil tibi profuerit.

Imperator.

Mundi ne fuisse Monarcham,

Mors.

Nil dyadema tui proderit imperij.
Expedit hac omneis homines decedere vita
Da cultris iugulum fumida bula meis
Rex propera.

Rex.

Quis tu.

Mors.

Mors vltima linea rerum.

Rex.

Quo mors me ducit.

Mors.

Te vocat ad choreas.

Rex.

Ad choreas! quales chorea

Mors.

Decedere fas est.

Rex.

Nihil mihi profuerint lilia, nil aquilæ,
Nil crux alba, nihil pariter me rubra iùuabit,
Nil terræ domini ruga supercilij.

Mors.

Nil tibi profuerit moriendum est, accipe vulnus
Da cultro iugulum fumida bula meo.
Miles ades.

Miles.

Venio quid vis?

Mors.

Nunc arma relinquas
Exue loricam, reiicias clypeum.

Miles.

Cur me ferratis tandem exarmabo sagittis,
Cur arma abiiciam?

Mors.

Mors furiosa iubet.

Miles.

Mors furiosa iubet, quid me sudaße iuuabit
Quid rabidam toties sustinuiße famem.

Mors.

Nil tibi profuerit moriendum est, accipe vulnus,
Da gladio fauces vmbra caduca meo.
Surge potens iudex vilem nunc indue pannum,
Tollatúrque humeris purpura rubra tuis.

Iudex.

Quis tu qui lacero vis cingere corpus amictu,
Vestimentum humeris tollere purpureum.

Mors.

Mors:

Iudex.

Quid ais, quid vis?

Mors.

Fragilem tibi claudere vitam.

Iudex.

Nil ne mihi grauitas tetrica profuerit?

Mors.

Nil tibi profuerit grauitas, occumbere fas est:
Da gladio fauces vmbra caduca meo
Causidice exurgas.

Causidicus.

Quis me vocat?

Mors.

Vltima rerum
Linea mors.

Causidicus.

Quid vult?

Mors.

Te vocat ad choreas,

Causidicus.

Ad choreas, quales choreæ:

Mors.

Decedere fas est,

Causidicus.

Auxilij ne aliquid lingua diserta feret?

Mors.

Nil tibi raucisonæ clamosa tonitrua vocis
Profuerint: nostro da iugulum gladio.
Doctor ades.

Doctor.

Quid vis?

Mors.

Agilem tibi claudere vitam

Doctor.

Nil doctrina iuuat?

Mors.

Nil iuuat, intereas
Vos præceptores duo surgite

Primus præceptor.

Quis mihi somnum
Rumpit?

Secundus præceptor.

Quis tacito me vocat è thalamo?

Mors.

Mors: quæ cuncta rapit quæ nulli parcere nouit,

Primus præceptor.

Sudaui in studiis.

Secundus præceptor.

Discipulos docui.

Mors.

In studiis sudasse bonum, sed abire necesse est
Nunc cultro iugulùm detis vterque meo.
Dispensator ades.

Dispensator.

Quis tu?

Mors.

Mors vltima rerum
Linea.

Dispensator.

Mors quid vis.

Mors.

Te trahere ad choreas,

Diſpenſator.

Ad choreas, quales chorea.

Mors.

Decedere fas eſt.

Da cultro iugulum bulla caduca meo.

Surge coce & pingui ceſſes ſeruire culinæ.

Mors inopina vocat.

Coquus.

Quo vocat?

Mors.

Ad choreas.

Coquus.

Me ne mori fas eſt?

Mors.

Moriendum eſt, accipe vulnus

Hoc tibi traiiciam ſaucia membra veru.

Ambitioſe veni, laudis ſitibunde poëta.

Poëta.

Quid vis?

Mors.

Te cultro nunc iugulare meo

Poëta.

Me.

Mors.

Te.

Poëta.

Me æternum peperit cui nomen Apollo,

Quem molli gremio calliopea fouet.

Mors.

Nil tibi profuerint musæ nil augur Apollo,
Nil docti princeps calliopea chori.
Da iugulum cultris, moriendũ est, accipe vulnus
Intereas iaculis vmbra caduca meis.
Ebrie consurgas.

Ebrius.

Quid vis?

Mors.

Te tradere morti.

Ebrius.

Tradere me morti!

Mors.

Tradere, surge iterum,

Ebrius.

Vos ne ergo vites dilectæ & pocula bacchi
Destituam: & nunquam vina Falerna bibam?

Mors.

Da iugulum.

Ebrius.

Tradam, tamen ante breuissimus haustus
Sit mihi concessus.

Mors.

Iam bibe,

Ebrius.

Bacche vale.
Mors: quid me subita liceat decedere vita
Atque alio dubiam protinus ire animam?
Hic saltem requiem præstes vbi dulcibus vuis
Et dulci vino floreat almus ager.

Mors.

Nunc morere,

Ebrius.

Hunc haustum saltem concede secundum,
Bacche vale, valeas, optime bacche vale.

Mors.

Surge puella virens & plenis nubilis annis.

Puella.

Quis?

Mors.

Mors.

Puella.

Quid quæris?

Mors.

Te trahere ad choreas.

Puella.

Nil mihi profuerit nitidæ præstantia formæ?

Mors.

Inspice Tyndaridi profuerit ne Helenæ.

Puella.

Nil tumidæ mammæ?

Mors.

Nihil.

Puella.

Et nihil æmula gemmis
Lumina.

Mors.

Nec gemmis æmula profuerit.

Puella.

Amplexus ne aliquid

Mors.

Nihil.

Puella.

Et nihil oscula vernis
Vel mage amœna rosis?

Mors.

Oscula nulla iuuant.

Puella.

Fidita nunc formæ iuuenes,

Mors.

Occumbe puella.
Da gladiis fauces pulchra puella meis.
Deserte properes tu sobrie cultor hæremi.

Hæremita.

Quis?

Mors.

Mors.

Hæremita.

Quid quæris?

Mors.

Te trahere ad choreas.

Hæremita.

Nil mihi sobrietas, ieiunia nil mihi quicquam
Profuerint.

Mors.

Prodest sobria vita animæ
Non tamen eripiet corpus, decedere fas est.
Hic igitur mortis vulnera suscipias.
Lixa veni.

Lixa.

Quis tu?

Mors.

Mors rerum linea.

Lixa.

Quid vis?

Mors.

Dispositas cunctis te trahere ad choreas
Da iugulum cultro, moriendũ est, accipe vulnus,
Te vacuis vmbris mittimus inferias.
Nunc quoniã nostris clades patet ampla sagittis
Extremum fas est addere iudicium.
Arbiter incorrupte veni Rhadamante.

Rhadamantus.

Quid optas?
Surgo tuis semper deditus obsequiis.

Mors.

En mundi pueros & cæsa cadauera paßim,
Ad tetricum fontes nunc trahe iudicium.
Pollutas animas nigris include baratris
Carceribus: sanctas mitte per elysium

Rhadamantus.

Incipiam. Clotho.

Clotho.

Iudex,

Rhadamantus.

Quid Papa patrauit

Clotho.

Venales venias & sacra proposuit.

Rhadamantus.

Ad stygij nigras ducatur carceris vndas.

Papa.

Papa.

Hei Rhadamante inopis nunc miserere mei,

Rhadamantus.

Hunc rapias Pluto.

Pluto.

Rapiam flammísque peruram
Infligam ridigis vulnera verberibus.

Rhadamantus.

Perge, inquam Clotho, quid miles criminis egit
Dic, tetricum fas est claudere iudicium.

Clotho.

Agricolas rosit violenti principis instar,
Gallinas rapuit, par feritate lupis,

Rhadamantus.

Rodendus patulo tibi cerbere detur hiatu,
Qui nudum viuens roserit agricolam.

Miles.

Hei iudex.

Rhadamantus.

Stygias inquam tradatur ad vmbras.
Hic vbi perpepetuo cuncta dolore gemunt.
Quid fecit iudex Lachesis?

Lachesis.

Cupidissimus auri
Extitit, & fluxas semper amauit opes.
Corruptus nummis flauo corruptus & auro
Non timuit sacram frangere iustitiam,
Donauit coruis veniam: laqueísque columbas
Implicuit.

Rhadamantus.

Nigro langueat in baratro.

Iudex.

Hei Rhadamante animæ profugæ miserere.

Rhadamantus.

Trahatur.

Quo iubeo nigras languidus in tenebras

Quídnam causidicus fecit famula Atropos.

Atropos.

Olim.

Extitit insanæ seruus auaritiæ

Quíque etiam causas non agnouere forenses

Hos propriis fallax implicuit pedicis.

Rhadamantus.

Ducatur rapidè in flammas in tecta chimeræ.

Causidicus.

Hei Rhadamante inopis nunc miserere mei.

Rhadamantus.

Perge, inquã, Clotho quid doctor criminis egit.

Clotho.

Fastosi cupidus semper honoris erat.

Primos accubitus petiit, persanctus haberi

Optauit: viuens ambitiosus erat.

Rhadamantus.

Anguiferæ præceps rapiatur in Antra Megeræ

Hic vbi stat Siculo non minor igne calor.

Doctor.

Hic Rhadamante animæ profugæ miserere

Rhadamantus.

Trahatur,

Hei vbi perpetuus stat sine fine calor.

En adsunt Lachesis praeceptores duo.

Lachesis.

Verum est

Sed tamen haud similis vita vtriusque fuit.

Rhadamantus.

Quid prior hic sceleris fecit?

Lachesis.

Deforme relatu.

Afflixit rigidis corpora verberibus.

Hic iuuenũ scapulas mutialuit & ossa flagellis.

Elicuit riuos sanguinis ex humeris.

Nec timuit pedibus pueros calçare tenellos.

Nec croceam manibus vellere caesariem.

Rhadamantus.

Vera refers?

Lachesis.

Ego vera cano.

Rhadamantus.

Praebete cathenas.

Ferrea tradantur vincula lictor ero.

Primus praeceptor.

Hei Rhadamante animae profugae miserere,

Rhadamantus.

Sceleste.

Audebis veniam quaerere, perge miser.

Clausus in obscura baratri fornace latebis,

Foeda veneniferi membra trahent colubri.

Persephone hunc rapias tortorem; ac igne peruras

Verbera quae pueris intulit, ipse ferat.

Quidnam posterior praeceptor criminis egit

Atropos.

Atropos.

Est fœdis criminibus vacuus.
Hic nunquam pueris inflixit verbera: nunquam
Calcauit pedibus, percußit aut manibus,
Horruit vnguiculis pexos diuellere crines,
Quin nunquam rigidas hic tetigit ferulas,
Discipulos placido clemens incumbere ludo
Sustulit: & lautis viuere deliciis

Rhadamantus.

Ironia.

Inter semideos igitur requiescet & altos
Heroas viridi lætus in Elysio.
Perge igitur: Tua te in pueros clementia saluum
Reddit, & æternis persimilem superis.
Ambrosia viues & amicum nectar habebis,
Et ganymedea vina parata manu.
Hic tu tantisper nitido requiesce sedili,
Dum rectum & tetricum clausero iudicium.
Dic Clotho, quodnam dispensator scelus egit?

Clotho.

O fera tartareum pascere digna canem!
Quid sceleris fecit? non totum tolleret æquor
Non totus maculas tergeret Oceanus.
Vina propinauit pueris, sed aquatiqua: vel quæ
Nec sitiens vnquam Tantalus ebiberet.

Rhadamantus.

Ergo sit inclusus cum præceptore maligno,
Et lateat stygiis obrutus in colubris

Dispensator.

Hei Rhadamante animæ profugæ miserere.

Rhadamantus.

Trahatur

Ad metuenda nigræ verbera Persephones,

Quid fecit coquus hic Lachesis.

Lachesis.

Macram dedit offam

Cui nec erat sapidi paruula mica salis.

Et nummis parcens nullas immiscuit herbas,

Sæpe etiam tetigit fumida flamma cibum

Præbuit & carnes crudas & sanguine plenas

Pisa dedit spurcæ non tribuenda sui.

Rhadamantus.

Dispensatorem stygio comitentur in antro

Et medios inter langueat hic colubros.

Coquus.

Hei Rhadamante animæ profugæ miserere

Rhadamantus.

Trahatur.

Quo nulla est miseris gloria: nulla quies.

Atropos & quodnam fecit scelus iste poëta?

Atropos.

Hic laudis cupiens ambitiosus erat:

Séque superbifica iactabat voce disertum,

Qui resonum posset vincere Virgilium.

Rhadamantus.

Cum reliquis igitur furuas mittatur ad vmbras

Ad Proserpinæ regna cruenta domus.

Poëta.

Grandiloqui Rhadamante pater miserere poëtæ

Rhadamantus.

Nec Stygios flectunt carmina docta deos.
Ebrius hic etiam reliquos comitetur euntes,
Multi hunc esse liquet participem sceleris.

Ebrius.

Hei Rhadamante animæ profugæ miserere.

Rhadamantus.

Trahatur.
Ad serpentigeræ verbera Persephones.
Quid sceleris fecit Clotho speciosa puella.

Clotho.

Distinxit croceam pectine cæsariem,
Turgida pertenui velauit & vbera lino,
Fucauit faciem, lauit & arte genas.
Vreret vt tali puerorum corda veneno.

Rhadamantus.

Tartareas igitur rapta sit in tenebras.
Quid fecit vastæ patiens habitator heremi

Lachesis.

Nil sceleris

Rhadamantus.

Saluus pergat in elysium
Atropos haustor aquæ quid fecit lixa?

Atropos.

Parauit
Qua dispensator vina perfudit aquam.

Rhadamantus.

Dispensatoris Stygias comes esto per vmbras
Vt videat quid sit tingere nectar aquis.
Fatales parcæ iam pars abit vna laborum.

Perfecta est nostri linea iudicij.
Vado igitur dominæ dicturus singula morti
Mors nostrum propera clausimus arbitrium.

Mors.

Quot sunt quos erebus rapuit?

Rhadamantus.

Tot milia

Mors.

Quot sunt.
Qui campis gaudent suauiter Elisiis

Rhadamantus.

Inter tot populos, tot milia, vix duo salui
Milibus è tantis vix duo ad astra volant.

Mors.

Qui sapit ergo suæ studeat memor esse salutis.

Rhadamantus.

Qui sapit incertæ consulat ergo animæ.

FINIS.

EPITAPHIUM PHILIPPI
HALENINI EQVITIS AVRATI
primo die nuptiarum ab equo sternace interfecti. Interlocutores Viator & Mors.

Viator.

QVæ lapidum moles hic surgit in aëra?

Mors.

Scito
Extremam humani corporis esse domum.

Viator.

Et quæ pestiferis armata virago sagittis,
Contracto caperans ora supercilio?

Mors.

Mors insperatus fugitiui terminus æui,
Cuncta venenata corpora falce metens,

Viator.

Quid quæso tetricæ notat inclementia frontis,
Aut quid depreßi ruga supercilij?

Mors.

Quod nullis moueat precibus.

Viator.

Quid flexilis arcus?

Mors.

Me iaculatrici mittere tela manu,

Viator.

Quid terræ cumulus tibi proximus?

Mors.

Hanc ego Cryptam,
Hanc foueam cunctis præparo corporibus.

Viator.

Et si quis turres habitarit, & aurea castra,
Húncne teget modico tam breuis vrna loco?

Mors.

Conteget.

Viator.

Et quid agent famuli dominóne cadenti
Suppetias potuerunt tradere?

Mors.

Non potuerunt.

Viator.

Quem tegis hic astans?

Mors?

Haleninus rupe philipus
Clauditur, & vermi nunc datur esca suo.
Viator.
Quisnam haleninus?
Mors.
Eques, pugna praclarus, & armis:
Insignis, modicos vertitur in cineres.
Ornatus magnis opibus titulísque parentum,
Priuatus titulis, clauditur hoc scopulo.
Viator.
Magnus erat bello, nunquid?
Mors.
Fuit optimus armis,
Promptus ad armiferi bella cruenta dei,
Quingẽtos habuit pedites, queis prafuit, & quos
Audita primus traxit in arma tuba.
Sub patris insigni venetum certauit in hostem,
In campis pariter brixia capta tuis.
Certantem oppressa viderunt castra Rauanna,
Certantem Brigida vidit acerba dies.
Viator.
Cur tua tela igitur non flexit bellica virtus
Armáque Cecropia sanguinolenta dea?
Mors.
Cur mea tela igitur non flexit bellica virtus?
Quem saluum Herculeo prospicis esse animo?
Huic potero aterna tempus concedere vita
Parcere qua Phrygio non volui Priamo?
Huic ego vulnificas timeam vibrare sagittas,
Qua nequeo magnis parcere Casaribus?

Hector vbi est, vbi nūc Troiæ populator Achilles?
Spartanæ petulans nunc vbi prædo Helenæ?
Aut vbi lerneæ truncator clauiger Hydræ
Et duo bellorum fulmina Scipiadæ?

Viator.

Num claros habuit proauos clarósque parentes?

Mors.

Ægregia generis nobilitate fuit.
Nāq; Halenin' erat pater huic Lodoic', & armis
Clarus, & immensis diuitiis opulens.
Cui modo rectori spaciosa Picardia seruit,
Quíque etiam aurati gaudet honore equitis.
Ghistella de progenie fuit inclita mater,
Conspicui fratres vita & honore duo.
Quorū alter proprio Franciscus nomine præsul.
Moribus excelens Ambianensis erat,
Alter Ioannes.

Viator.

Generis cur ergo superba
Nobilitas nequit eripuisse virum?

Mors.

Lanificas nihil est quod posit flectere parcas
Quod mortis valeat flectere tela, nihil,

Viator.

Quod fati genus incurrit?

Mors.

Mirabile dictu.
Hoc lybicis lachrymas tygribus excutiat,
Hoc immansuetis rabiem deponeret vrsis,
Mansuetos etiam redderet istud apros.

Viator.

Dic igitur, nec me diuturna ambage moreris,
Nosse lubet tanti fata sinistra viri.

Mors.

Dum Choreas alacres celebraret ludicer Hymen,
Contraherétque noui fœdera coniugij.
Dum teneræ canerent sponsa ridente puellæ,
Plauderet & lætis tota caterua iocis.
Regia & auratas onerarent fercula mensas,
Et Ganymedea vina parata manu,
Dum canerēt citharæ, dū stridula plectra sonarēt
Et gratum efferrent organa tacta melos.
Ecce inter choreas clarorum turba virorum,
Lætitiam miris accumulabat æquis.
Inter quos toto super astans vertice, sponsam
Oblectant, nitida veste Philippus erat.
Qui quum cornipedem resilire per aëra saltu
Cogeret: & plantis surgere fulmineis.
Erectum fortaßis equum stimulauit: at ille
Supposito in tergum mox cecidit domino.
Sic sternacis equi sella confossus, & amplo
Corpore, & auratis implicitus phaleris.
In lachrymas vertit choreas, sponsæq; iocanti
Pro thalami ludis attulit exequias.
Vidisses teneras fletu maduisse puellas,
Et laxam manibus vellere cæsariem.
Vidisses lautis auferri fercula mensis,
Quémque serenatas dilaniare genas,
Quæq; prius pictis radiauerat aula tapetis,
Fulserat & lectis vndique lampadibus.

Attritis pannis momento nigruit vno,
Totáque diffusis emaduit lachrymis.
Fleuit hymen, sparsos charites traxere capillos.
Mœstarum gemuit cetus amadriadum.
Quinetiam tacuere tubæ. Clypeóque retecto,
Mars insperatis præfuit exequiis.

Viator.

Cur igitur lachrymis te non mouere puellæ,
Aut lachrymosarum fletus hamadriadum!

Mors.

Nec lachrymis nec blādiciis mors dura mouetur.
Exuat vt rigidam pectore duritiem.

Viator.

O mors corporibus quàm dira venena propinas,
O quantum insanæ tu feritatis habes
Non te forma mouet, nec virtus bellica flectit
Innumeræ nequeunt flectere diuitiæ
Nec te virtutum dotes, generísque superba
Nobilitas, nec vis corporis vlla mouet.
Quo minus occultis absumas quémque sagittis
Æqualem aut facias regibus agricolam.
Fœlicem hunc igitur, fœlicem dixero. Quisquis
In mortem vigiles protrahit excubias.
Qui transis igitur fati memor esto supremi,
Certa est mors, mortis te tamen hora latet.
Hoc satis hic stanti precibus succurre Philippo,
Ores, vt longa pace quiescat Amen.

FINIS.

DIALOGI PERSONAE SVNT MALVS RVMOR,

Concordia, commune bonum,
Gallia, Hymen,
Anglia,
Prædo.

Prædo.

CVr modo non serpunt veteris contagia belli
Augusti ne dies redeunt. an prima quieti
Secula saturni? Quid agunt furor, ira, feróxque
Impietas, martis comites, vbi tela, sagittæ
Mucrones. Clypei cur inquam pace quiescunt
Omnia? & Europæ regio sine sanguine dormit.
Et quod præteriti nutrice incendia belli
Gallia destiterit, quodq; Anglia morte relicta
Venerit ad pacem subit admiratio maior.
Quam si blanda lupo colluderet agna, lepúsque
Ieiuno sua terga cani committeret, ohe
Et quid id est? pol quicquid inops plebecula dicat
Quicquid & affirment homines: ego strepitus omnes
Armorum & belli non credo quiescere motus,
Quin damnosa aliquas dimiserit ira fauillas.
Propterea dum restat adhuc scintila furoris,
Expedit iratis dare belli cornua Gallis.
Et stimulos Anglis, ne pacis fœdera iungant.
Gallia cur dormis? tibi præparat Anglia fraudes,
Anglia cur dormis? fallax tibi Gallia multas
Præparat insidias. Quid agis stulta Anglia? Galli

Sceptra tui penitus satagunt euertere regni:
Gallia stulta iaces? Angli iam carbasa tendunt
Vt vicina tuæ populentur mœnia gentis.
Gallia iũge tibi Heluetios. habet Anglia Mauros,
Anglia habet Turcas iũxit sibi Gallia Persas
Gallia centum equitum, sunt Anglis milia, fas est
Vt quingenta tibi peditum sint milia. Surgas.
Anglia? nam Galli venient, tua templa domósque
Funditùs euertent, nulli sua proderit ætas.
Gallia surge, adsunt multis cum milibus Angli,
Vt populum interimant, rapiant æraria, diuum
Relliquias spolient, sacraria & omnia furto.
Et furiosorum fraudentes more leonum,
His certum est abolere tua templa omnia terræ
Mortem decrepitis intendere stupra puellis
Omnia vel flammis aut omnia perdere ferro
Heu nimis imprudens & talpa cæcior omni
Gallia, quid recubas, Angli tua lilia quærunt
Te probris lacerant genuino vulnere rodunt.
Esuriúntque tuæ vlciscere demens.

Concordia.

Vade malis auibus fallax & pessime rumor.
Diique deæq; omnes subito te fulmine perdant.
Nónne vides commune bonum quæ semina litis
Quæ commenta malus rumor, quas cogitet artes;
Dum venit ad Gallos fallacẽ prædicat Anglum
Dum comes est Anglis de Gallo turpia cantat.
Vt vanis populus verbis animatus vterque
In bellum redeat, nec pacis fœdera curet.

Bonum commune.

Fœlices, & iure, soror concordia reges
Dixero quum vanis populi rumoribus aures
Occludunt.

Concordia.

Rumor populi malus omnia fingit.

Bonum commune.

Omnia mentitur.

Concordia.

Reges impellit ad iram:

Bonum commune.

Suscitat arma.

Concordia.

Odium conflat.

Bonum commune.

Belli inuenit artes.

Concordia.

Ingenerat rabiem ducibus,

Bonum commune.

Regna omnia terret.

Concordia.

Non patitur dormire duces

Bonum commune.

Non crescere regum
Diuitias.

Concordia.

Vadit

Bonum commune.

Remeat.

Concordia.

Phantasmata fingit.

Bonum commune.

Nunc dicit.

Concordia.

Modo dicta negat.

Bonum commune.

Nunc verba recantat.

Concordia.

Fœlices igitur reges quos rumor iniquus
Non mouet & semper clamosi murmura vulgi.

Bonum commune.

Dum reges in pace manent rumor petit arma.

Concordia.

Et dum bella mouent commendat tempora pacis.

Bonum commune.

Dum pax cuncta fouet dicit torpescere reges.

Concordia.

Si gladios arment, ait ambitione moueri.

Bonum commune.

Heu populum incautum.

Concordia.

Populum ratione carentem.

Bonum commune.

Pace quid vtilius?

Concordia.

Miseris quid durius armis?

Bonum commune.

Pace vigent vrbes.

Concordia.

Rumpuntur mœnia bello.

Bonum commune.

Pace augentur opes.

Concordia.

Minuuntur tempore belli.

Bonum commune.

Pax homines nutrit.

Concordia.

Quod pax alit, arma trucidant.

Bonum commune.

Pace ferax terra est.

Concordia.

Sterilescit tempore belli.

Bonum commune.

Organa pace sonant.

Concordia.

Et classica tempore belli

Bonum commune.

Pax manet in cantu.

Concordia.

Bellorum tempora planctu

Bonum commune.

Pax alitur risu.

Concordia.

Pascunt suspiria bellum.

Bonum commune.

Gaudia pace sonant, & tristia pace recedunt.

Concordia.

Bella madēt lachrymis & bello tristia surgunt.

Bonum commune.

Pax nutrit segetes.

Concordia.

Meßis non creſcit in armis.

Bonum commune.

Pax onerat terram populis.

Concordia.

Et bella ſepulchris.

Bonum commune.

Nullus pace timor.

Concordia.

Timor vndique tempore belli.

Bonum commune.

Pax eſt fraudis inops.

Concordia.

Fraus eſt comes vnica belli.

Bonum commune.

Dum pax populis tunc creſcit copia rerum.

Concordia.

Dum bellum eſt populis oritur penuria rerum.

Bonum commune.

Pace vigente caſas habitat ſecurus arator

Concordia.

Nemo eſt in caſtris ſecurus tempore belli.

Bonum commune.

Quid Babylonis opes auxit? Concordia.

Concordia.

Demum

Quid Babylonis opes fregit? diſcordia.

Bonum commune.

Romæ.

Quid tot ſubiecit populos? Concordia.

Concordia.

Romam

Quid tot magnificis potuit spoliare triumphis?

Bonum commune.

Factio.

Quid Troiam excoluit? Concordia.

Concordia.

Troiam

Quid pariter rupit? violenti semina belli.

Bonum commune.

Fœlices igitur populi qui pace fruuntur.

Concordia.

Et miseros itidem populos quos arma fatigant.

Bonum commune.

Dic ergo germana mihi concordia, nunquid
Térque quatérq; etiam fœlix foret Anglia, fœlix
Gallia, si gentem pax firma ligaret vtranque.

Concordia.

Fœlix alme deus, fœlix foret Anglia, fœlix
Gallia.

Bonum commune.

Nos igitur populum studeamus vtrunque
Iungere, & ad solum studium connectere pacis.
Gallia liligera salue redimita corona.

Gallia.

Tu salue commune bonum. Concordia salue.

Concordia.

Gallia dic quid habes animi?

Bonum commune.

Quid mente volutas?

Gallia.

Dum mecum ærumnas, strages, homicidia, fletus,
Bellorum meditor, dum quanti in marte furores,
Quanta sit armorum feritas, tota ardeo, tota
Distillo in lacrymis quod corpora tãta, tot inquã
Ceruices gladio pereant, & fulmine belli,
Tot videam resupina cadauera defunctorum.

Concordia.

Expedit vt regno pacem populóque reducas.

Gallia.

Quæro etiam regno populóque reducere pacem,
Sed quo more?

Bonum commune.

Habeas vicinos semper amicos.

Gallia.

Quos?

Concordia.

Anglos.

Bonum commune.

Gallis si iunxerit Anglia fœdus
Et semper populum pax firma ligarit vtrũque,
Vtraque gens omnes poterit componere leges.

Gallia.

Hoc mihi consilium gratum est, nũc scire iuuabit
Quis modus, aut ratio Gallis cõiunxerit Anglos,
Et Gallos Anglis.

Concordia.

Crescit tibi paruulus infans,
Anglorum regi est & parua puella, Britannæ,
Fas est infantem Gallum sociare puellæ.

Sic coalescet amor patribus, vincloq; futuri
Coniugij crescent diuturnæ fœdera pacis.

Gallia.

Vtile consilium, sed quis mihi nuncius?

Bonum commune.

Hymen.
Hic solus firmos nouit coniungere nexus
Connubij? & solus tedas inire iugales.

Gallia.

Vade ergo genialis hymen, gentémque potẽtem
Anglorum nostra iucundus voce salutes.
Quære velit ne meo paruam sociare puellam
Frãcisco vt regno pax longa insurgat vtrique,
Nec timeat ne nostra fides mutata recedat.
Nam prius hoc corpus terra deglubat hiatu
Quàm semel acceptæ violem data fœdera pacis,

Hymen.

Vado igitur, salue eximiis præclara triumphis
Anglia, diuitiis opulens, aptißima bellis,
Nobilis argento, prædonum ignara luporum,
Frugi ferax, syluis vmbrosa & stridula ramis
Plena bonis lanis, locuples & fertilis auro.
Gallia mater opum, frugum suauißima nutrix.
Iustitiæ columen veræ pietatis asyllum,
Copia cunctarum rerum, clarißima lampas
Virtutum, rosa terrarum dea diuitiarum
Altera frumentis libia prædiues oliuis.
Persia aromatibus precioso tenerus ostro,
Hybla fauis, Erimãthus apris, Gorthina sagittis
Argos equis, Babilon auleis. Corsica gemmis.

Aegyptus calamis, Costo, India, & Ida cupressis
Fictilibus vastis Ephire. Maurusia citro
Floribus Æthna, herbis Epirus, Eritra lapillis,
Marmore, taygetus, nucibus Thasos, Ida metallis
Cunctarumq; parens rerum te voce salutat.

Anglia.

Gallia Cur quæso fausta me voce salutat?

Concordia.

Vult tecum æternæ connectere fœdera pacis.

Anglia.

Et quod pacis erit vinclum?

Hymen.

Rogat, vt tua præstans
Filia? quæ veneris digitos Helenæq; capillos
Et faciem auroræ superat, risumq; Dianæ
Francisco nubat delphino: copula tanti
Connubij regno diuturnum fœdus vtrinq;
Affert, & longa populos in pace tenebit.

Anglia.

Et cur nobiscum vult Gallia iungere fœdus?

Concordia.

Cur? varia est ratio: prima est vicinia regni.

Bonum commune.

Vos breuis à nostra seiungit portio terra,
Separat & modicus limes.

Hymen.

Duo regna propinqua
Si certant odiis quid barbara, quidve remota
Efficient?

Concordia.

Nos præterea morum populíque
Impellit paritas,

Bonum commune.

Itali sunt corpore macro
Et gestu pleni.

Hymen.

Germani corpore longo,
Extensisq; humeris.

Concordia.

Tume facto ventre bibaces
Heluecij.

Bonum commune.

Nigra facie nigróque capillo
Hispani.

Hymen.

Gallis albus color atque Britannis
Membrorúmque decens modus.

Concordia.

Est clarißima gallis
Religio.

Bonum commune.

Est etiam vicinis chara Britannis

Hymen.

Proditione carent Galli,

Concordia.

Simul atque Britanni.

Bonum commune.

Galli venatu gaudent,

Hymen.

Itidémque Britanni.

Concordia.

Gallis Rex iuuenis, regno tamen aptus & armis.

Bonum commune.

Anglis rex iuuenis, prudēs tamē & bonus armis.

Hymen.

Gallia in occasum vergit,

Concordia.

Simul Anglia.

Bonum commune.

Galli, sunt homines vacui fuco.

Hymen.

Caret Anglia fuco.

Concordia.

Gallia alit multas segetes,

Bonum commune.

Alit Anglia fruges.

Hymen.

Gallia habet lanas.

Concordia.

Preciosas Anglia lanas.

Bonum commune.

Hæc plena est herbis,

Hymen.

Illa est viridissima pratis.

Concordia.

Parturit hæc flores,

Bonum commune.

Violas habet illa decoras.

Hymen.

Exultant choreis Galli,

Concordia.

Lætantur & Angli.

Bonum commune.

Vtuntur Galli iaculis

Hymen.

Vtuntur & Angli.

Concordia.

Francia terra potens armis.

Bonum commune.

Valet Anglia bello.

Hymen.

Gallis forma decens,

Concordia.

Clara est & forma Britannis

Bonum commune.

Hæc duo perpetuo si fœdere regna quiescunt.
Quis dominus, quis rex? quis princeps dicere verbum
Audeat, & tumidas aliquantum tollere cristas?

Hymen.

Anglia nunc igitur meditare quid vtile factu
Esse putes, regi vt celeres tua dicta feramus.

Anglia.

Ite, & liligero regi gratum mihi fœdus
Dicite, & vt regno socialis nexus vtrique
Æternam pariat pacem, mea filia vestro
Nubat Delphino, sic pax coalescet, vtrinq;
Accedet. Sic pax populum seruabit vtrúmque.

Hymen.

Gallia te nostris verbis formosa salutat.

Anglia, lætatúrque tui de fœdere pacti.
Promittítque fidem qualem nec sæcula norint
Prima, nec ætatis ventura postea noscent.

Gallia.

Clamet io populus.

Bonum commune.

Plebs verberet aëra cantu.

Concordia.

Pax rediit populis Galliæ
Nunc omnia regna quiescunt

Prædo.

Ah prædo quid agam, me bella antiqua fouebãt.
Gallica dum signis certabant signa Britannis
Pascebantq; meas aquilas furta, atque rapinæ:
Nũc quia pax rediit, quia bella antiqua recedũt
Latranti esuriens patiar ieiunia ventre.

FINIS.

HVIVS DIALOGI IN-
TERLOQVVTORES SVNT
Tres, Epicuri, Morbus, Demon
Angelus, & Mundus.

Incipit Secundus Epicurus.

VNde fit vt breuibus pareãt ingentia causis
Attritisq; cadant mœnia marmoribus?

Tertius.

Vnde fit vt quondam cœlóque Iouiq; propinquas
Verna ruinosas nunc tegat herba domos?

Secundus Epicurus.

Vnde fit vt subitæ Babylon subiecta ruinæ

In modicos cineres iam resoluta cadat?

Tertius Epicurus.

Vnde fit vt refluo Memphis contermina Nilo
Præcipitis casum viderit exitij?

Secundus Epicurus.

Vnde fit vt pharij turris prænuncia portus
Decidit, & Danais Troia perusta rogis?

Tertius Epicurus.

Vnde fit vt niniuem cariosa attriuerit ætas,
Abstulerint Lybicam tempora metropolim?

Secundus Epicurus.

Vnde fit vt factas lirico modulamine Thebas
Temporis annosi ruperit vna dies?

Tertius Epicurus.

Cur doctis Pallas prodesse nequiuit Athenis?
Cur non Dardaniæ profuit alma Venus?

Secundus Epicurus.

Cur non Iuno suæ iuuit Carthaginis arces
Ne Didonis opus Scipio dirueret.

Tertius Epicurus.

Vnde fit vt tacitas lacerarit tempus Amiclas?
Aut quid Sparta suis legibus orba iacet?

Secundus Epicurus.

Dic Epicure

Tertius Epicurus.

Tuæ referas mihi scrinia mentis.

Secundus Epicurus.

Quid pereunt rapidis omnia temporibus?

Tertius Epicurus.

Cur homo diuitiis spoliatur, frondibus arbos?

Secundus Epicurus.

Torrida ramosis vinea palmitibus?

Primus Epicurus.

Nam corruptibilis quicquid natura creauit,
Materiæ subitum currit ad interitum.
Materia corruptibili sunt infima rerum
Corpora. sic sensim deperitura cadunt.
Nã qd hoc est, animæ incertũ, nisi putre cadauer
Quod cito ieiuniis vermibus esca datur?
Quídve humana caro nisi quædam terrea moles
Quæ fugiente anima mortua tota cadit?
Hoc caput, hi crines, hæc frõs, ceruixq; manusq;
Hæ miseri partes corporis intereunt.

Secundus Epicurus.

Post mortem quid homo est?

Tertius Epicurus.

Nil est nisi terrea moles.
Terrea, quæ bullæ more tumentis abit.

Secundus Epicurus.

Ergo Philoctete lachrymas quid fundere pdest?
Et gemuli quæstum spargere in ora viri?

Epicurus.

Nil prodest.

Tertius.

Dubiis quid rodere pectora curis?

Epicurus.

Nil iuuat.

Secundus.

Effusas dilaniasse comas?

Epicurus.

Nil seruit,

Tertius.

Faciem manibus rapuisse cruentis
Et miseris visus tollere luminibus?

Epicurus.

Nil itidem prodest.

Secundus.

Homini quid credis agendum
Si lachrymis studeat parcere, quid faciat?

Epicurus.

Eoliis pereat cum vita rapacior Euris
Et Iouis irati fulminis instar eat.
Consulerem æterno vitam consumere ludo
Et madidis lachrymas eripuisse genis.
Assiduasq; graui noctes transire Falerno
Spargereq; immissis dulce cubile rosis.
Consulerem redimire comas, implere capillos
Vnguento, & niueis comere pectinibus.
Consulerem niueas digitis imponere gemmas
Assiduisque gulam pascere deliciis.
Suaderem celebrare iocos, seruire puellis
Et lateri dominæ composuisse latus.

Secundus.

Quid sublime bonum tibi cernitur esse?

Epicurus.

Voluptas.

Tertius.

Vtilius ne aliquid?

Epicurus.

Nil reor vtilius,

Secundus.

Cum nihil ergo iuuet mentem consumere curis
Et manibus fusas dilaniare comas.
Nec prosit stomachum rudibus cõtundere pugnis
Aut gemulas lachrymis immaduisse genas?
Quid non ergo iocis, vino, ludísque vacamus
Concutimúsque nouis aëra carminibus?

Tertius Epicurus.

Cum vaga siluifragis sit vita rapacior Euris
Et Iouis irati fulminis instar eat?
Quid non Orpheis concentibus aura redundat,
Quod perit, hoc vacuum fletibus esse decet.

Secundus.

Quídnam discipulis suades Epicure?

Epicurus.

Canamus,
Mobilibus digitis organa tacta sonent.

Cantus.

Audi Bacche pater, famuli tibi vina propinant.
Argutísque tibi cantibus aula sonat.

Epicurus.

Quid ludo melius?

Tertius.

Quid risu suauius vnquam
Extitit, aut hilari nobilius genio?

Secundus.

Qui gaudet spernit dubiæ contagia mortis,
Nec timor extremi hunc percutit exitij.

Epicurus.

Qui flet inexhaustis rodit præcordia curis,

Infernisque parat manibus inferias.

Tertius.

Qui ridet spernit creperi discrimina belli,
Clangere tortilibus non pauet arma tubis.

Secundus.

Qui luget semper lachrymis humectat ocellos
Nec speciosa vagi lumina solis amat.

Epicurus.

Qui ridet tacitus pulsis agit ocia Curis,
Tempora perpetuæ grata quietis habet.

Tertius.

Qui dolet inuisæ mœstissima tædia vitæ
Sustinet, & miseræ vulnera mortis amat.

Secundus.

Qui canit expertes mœroris perficit annos
Risibilisque tedet gaudia Democriti.

Epicurus.

Ergo licet subitum ludis absumere corpus.

Tertius.

Ergo licet lautis viuere delitiis

Secundus.

Ergo animum curis qui vexat inanibus, errat.
Tutius est lætis incubuisse iocis.
Quidnam discipulis suades Epicure?

Epicurus.

Canamus.
Mobilibus digitis organa tacta sonent.
Flet Boreas

Tertius.

Spiret Zephirus.

Secundus.

Sua fulmina mittat
Iuppiter.

Epicurus.

Aërium iaculis perterreat Ossam

Tertius.

Eolis Zephiros patiatur abire cauernis
Hippotades

Secundus.

Agitent concussi Nerea venti
Bile dei tumeant.

Epicurus.

Neque enim lætissima turba
Curamus summúmque Iouem diuosq; beatos.

Tertius.

Porrectis pedibus dormimus.

Secundus.

Pectora curis
Immutata vacant.

Epicurus.

Facimus trieterica Baccho

Tertius.

Tranquilli canimus, læti quoque viuimus.

Secundus.

Omnes
Viuimus expertes famis, & sitis

Tertius.

Ocia semper
Ducimus.

Secundus.

Ac hyemes contemnimus.

Epicurus.

Et Iouis iras
Spernimus

Tertius.

Internas nam quid cruciare medullas,
Profuerit curis?

Secundus.

Stomachum quid rumpere pugno?
Dic Epicure parens, nunquid ſpecioſa voluptas
Eſt homini ſublime bonum?

Epicurus.

Sublimius vllum
Eſſe nequit. Nam cum ſubitis peritura diebus
Vita fugit, titubátque annis pereuntibus ætas.
Et mortalis homo nihil eſt niſi terrea moles,
Terrea, quæ tandem vermi datur eſca ſupino
Quid querulo tempus ſubitum conſumere luctu
Proderit, aut fibras miſeris abſumere curis?

Tertius.

Quídnam diſcipulis ſuades Epicure?

Epicurus.

Canamus,
Mobilibus digitis organa tacta ſonent.

Morbus.

Turba relinque iocos & nullis organa pulſent
Cantibus, indultum ſatis eſt ludiſque iociſque,
Sat veneri genióque datum, nocturna lyei
Orgia prætereant, aliis libamina fas eſt
Ponere numinibus, reliquáſque frequentius aras

Excolere, & veteris mores expellere vitæ.
Mortales, alia ex aliis in fata vocamur,
Discedant veneres, abeant conuiuia, risus
Exilio lateant, immixtáque basia ludis
Permixtusq; ioco bacch', quid enim organa psunt
Quid venus? in teneris impressáque basia labris?
Quídve puellaris nutus, quid risus amantum,
Aut collatini saniosa repletio ventris?
Aut visi in speculo crines faciésque perunctà
Vnguento, in digitis vel cum carbũculus ardet?
Turba relinque iocos & nullis organa pulsent
Cantibus, indultum satis est ludísque iocísque.
Desistas Epicure pater. venerísque lyeíque
Haud meminisse iuuat.

Epicurus.

Quid non meminisse iuuabit?

Morbus.

Expedit extremæ meditari tempora vitæ.

Primus.

Et quid profuerit curare nouissima vitæ
Tempora?

Morbus.

Profuerit, supremum respice finem.

Epicurus.

Cum periturus homo nihil est nisi putre cadauer
Post obitum, duris annos corrodere curis
Quid iuuat?

Morbus.

Insana discedat opinio mentis,
Vitalis subitum corpus dum vita relinquit

Cum fœdis ne putas animas discedere membris?

Epicurus.

Censeo.

Morbus.

Deciperis, viuunt post corpora:

Epicurus.

Viuunt?
Si viuant quid agunt?

Morbus.

Vel syderis atria scandunt,
Aut futuris clausæ tenebris tormenta sequũtur:

Epicurus.

Quæ sunt qui clausæ tenebris tormenta sequũtur.

Morbus.

Queis virtus odiosa fuit.

Epicurus.

Qui syderis aulam
Conscendunt?

Morbus.

Scelerum expertes.

Epicurus.

Quid obesse voluptas
Blanda potest?

Morbus.

Hominem mœstas detrudit ad vmbras.

Epicurus.

Verba moues lapidi.

Morbus.

Lapidi quid verba mouemus?

Epicurus.

Quæ memoras, gerris Siculis leuiora putamus.

Morbus.

Quid nugis leuiora putas?

Epicurus.

Quod blanda voluptas
Est homini sublime bonum.

Morbus.

Resipiscere nunquam
Incipies?

Epicurus.

Nunquam:

Morbus.

Subita tibi morte cadendum est.
Mors iubet vt rapidis fodiam tibi viscera telis.

Epicurus.

Veráne tu narras?

Morbus.

Verissima morte cadendum est.

Epicurus.

Quam cito?

Morbus.

Nunc primum.

Epicurus.

Sed quid differre nocebit?

Morbus.

Mors differre vetat.

Epicurus.

Vetat? ô sententia præceps!
Sed quid tu?

Morbus.

Morbus, qui termino cuncta dolore.

Epicurus.

Permittas annis saltem maioribus uti,
Si placet:

Morbus.

Armigeræ nulla est dilatio morti.

Epicurus.

Si placet.

Morbus.

Obtusas non si mihi ruperis aures,

Epicurus.

Si placet,

Morbus.

Assiduis præcibus non si tibi fibras
Ruperis: hunc nostri fatalem vulneris ictum
Accipe, tartareas propera moribundus ad vmbras
Nunc discas quid consilio illusisse salubri
Profuerit, quid & illicitis incumbere ludis.

Tertius.

Heus Pilades, cernis ne Epicurum occumbere?

Secundus.

Cerno:

Tertius.

Sed quid ais?

Secundus.

Stupeo.

Tertius.

Quid tandem credis agendum?

Secundus.

Ignoro,

Tertius.

Videas moritur.

Secundus.

Vox faucibus haret.

Tertius.

Quæramus quid agat.

Secundus.

Quæramus: docte magister,
Hei quid agis? dormisne pares Epicure? resurgas.

Tertius.

Magne parens Epicure taces? Epicure resurgas.

Epicurus somnians inquit.

Arma sonant, cultor componit aratra iuuencis,
Adsunt Heluetij, rumpuntur mœnia, vinum
Porrigite & manibus clipeos imponite, fas est
Deposito fletu lautis incumbere mensis.

Tertius.

Hei Pilades quid ait?

Secundus.

Vacuo fantasma cerebro
Hunc rapit & quid agat nescit.

Epicurus somnians.

Properate ministri.

Tertius.

Somniat.

Epicurus somnians.

Horrendis veniens armata flagellis
Nunc Bellona fremit, nūc mugit taurus in agro,
Rex ero,

Secundus.

Quid quæso memoras Epicure, relinquas
Somnia, tolle oculos, veteres non noscis amicos.

Epicurus somnians.

Ibo, & plenis imponam mira canistris,
Et nigris niuibus montes onerabo.

Tertius.

Magister, Aspice nos.

Epicurus somnians.

Armenta sequar, multósque sagittis
Interimam, & rudibus stellæ scindentur aratris.

Secundus.

Præceptor quid agis?

Tertius.

Fantasmata vana relinquas,
Ad cœlos extolle animum, meditare parumper,
Qui nos qui cœlũ, qui cuncta elementa creauit,
Et scelerum veniam poscas.

Secundus.

Epicure quiescis?
Non loqueris? mutúsne manes?

Tertius.

Expirat. Iesus,
Dic Epicure pater noster, dic, optime Christe.

Secundus.

Dic miserere mei. moritur.

Secundus.

Miserere: Nequiret
Affari.

Tertius.

Tenues animam nunc efflat in auras
Mortuus est:

Secundus.

Periit.

Tertius.

Iam spiritus ossa reliquit.

Secundus.

Heu Pilades?

Tertius.

Quid ais?

Secundus.

Videas cacodæmona nigris
Cornibus elatum,

Tertius.

Miserere redemptor Iesu
Quid petit?

Secundus.

Infernas animam detrudere ad vmbras.

Secundus.

Quis contra niueo incedit velatus amictu?

Tertius.

Angelus ætheris vt opinor, missus ab astris
De præda subito confliget vtérque ferenda.

Dæmon.

Quisquis es indutus niueo qui pergis amictu
Siste gradū. reprimásque pedē, ne accedere pergas
Ne propius forsan pigeat venisse.

Angelus.

Recedas.
Belua tartareis veniens emissa cauernis.

Dæmon.

At tu cœlesti properes qui mitteris aula,

Angelus.

Quid petis hic?

Dæmon.

Epicuri animam,

Angelus.

Violenta recedas
Belua, vel iustum quod inest vtrinque geratur
Ostendas sceleris quidnam commiserit,

Dæmon.

At tu
Ostendas dignum quid laude peregerit olim.

Angelus.

Multotiens inopem nummis nutriuit egenum.

Dæmon.

Sacrilegis manibus decies delubra deorum
Diripuit.

Angelus.

Decies mendicis contulit aurum:

Dæmon.

Vndecies voluit patrem iugulare veneno.

Angelus.

Seruiuit superis.

Dæmon.

Sed diues spreuit & omnes
Cælicolas,

Angelus.

Duxit peregrinos sæpe vagantes.

Dæmon.

Incestum decies nota cum matre peregit.

Angelus.

Quattuor hospitio miseros donauit egenos.

Dæmon.

Corpus adulteriis ter mile infecit,

Angelus.

Honorem
Exhibuit doctis.

Dæmon.

Ignaros sæpe fefellit.

Angelus.

Multoties vacuo tenuit ieiunia ventre.

Dæmon.

Ebrius vndecies propriam stuprare sororem,
Non timuit,

Angelus.

Falsum est sæuissima belua

Dæmon.

Verum est.
Angele conspicias nostris inscriptas papiris
Hæc documenta, fidem perhibent.

Angelus.

Se semper amicis
Præstiterat fidum:

Dæmon.

Patrem quater vrere flammis
Infensus studuit,

Angelus.

Dilectos iuuit amicos,
Munificis manibus,

Dæmon.

Ter fratribus intulit arma.

Angelus.

Iustitiam coluit cultor verißimus æqui.

Dæmon.

Latronum semper coluit commercia.

Angelus.

Falsum est,

Belua.

Dæmon.

Conspicias nostris inscripta papiris

Hæc documenta, fidem perhibent.

Angelus.

Quater obtulit armis

Et morti corpus patriæ stimulatus amore.

Dæmon.

Mille meretrices habuit quas ære paterno

Nutriuit.

Angelus.

Sacros altaribus obtulit ignes.

Dæmon.

Sepius immensi fuit olim prodigus æris.

Angelus.

Hic clemens fuerat.

Dæmon.

Fuerat sitibundus honoris.

Angelus.

Indoctos docuit.

Dæmon.

Lenones mille fouebat.

Pluribus & quid opus fuerit confligere verbis?
In sacris natam decies stuprare sacellis
Non timuit. decies pueros inducere furto
Et pro re nihil vitam committere ventis.
Vndecies ter periurum se prastitit ipsis
Iudicibus. semper lingua detraxit iniqua
Vicinis. gaudens alienam rodere famam.
Non mihi si centum fuerint in corpore lingua
Innumeros scelerum cumulos patefecero longis
Temporibus.

Angelus.

Fallax mentiris belua.

Dæmon.

Nunquam
Mentior inspicias nostris inscripta papiris.
Hæc documenta, fidem perhibent.

Angelus.

Obstare nequirem
Cum scelerum numerus virtutum vincat aceruos,
Hanc animam rapias.

Dæmon.

Procede miserrima, perge
In tenebras, luctũ, lachrymas, tormẽta, colubros,
Ad furias, æstúmq; hyeméʃq; sitímq; famémque
Ad furcas, laqueos, stridorem, dẽtium, ad ignes.

Epicurus.

Ve ve ve ve ve ve ve ve mihi ve ve.
Ve matri quæ me peperit. ve ve tibi nutrix
Quæ me lactasti. ve mammis quas ego suxi.
Ve patri qui me genuit. ve denique stellis

Quæ mihi fulserunt, ve soli qui mihi lumen
Fudit, ve pannis quibus implicuit mihi corpus
Obstetrix. terræ ve ve quæ semper euntem
Me tulit. atq; ipsis elementis omnibus inquam
Ve repeto, cur cum nudus genitricis ab aluo
Processi: rapidus tunc me non abstulit vrsus?
Non lupus abripuit, non tygris caspia rosit,
Non leo discerpsit, catulis non dira leæna
Obtulit, aut caput hoc durus non sustulit ensis?
O multum damnosa viris damnosa voluptas.
O nimium dãnosa viris venus, & dãnosa libido.
Damnosi risus, damnosaq; basia, torpor
Damnosa. damnosus amor damnosaq; scorta,
O multum damnosa viris damnosa voluptas,
Nunc qui per subita pereuntia tempora vitæ
Indulsi genio. Ludísque iocísque vacaui,
Mortuus æternis adiudicor ignibus, vnde
Nemo redit, stat nulla quies, lux nulla, voluptas
Nulla, sed æterni æternus quoque carceris horror.
Fœlix qui nostro fiet discrimine vitæ
Cautior, hinc abeo

Dæmon.

Procede miserrima, Perge.

Tertius.

Dic Pilades quid ais?

Secundus.

Tremulis vox faucibus hæret:

Tertius.

Aspicis vt nigras Epicurus pergat ad vmbras,

Secundus.

Aſpicio.

Tertius.

Quid ais? miſeris quid credis agendum?

Secundus.

Expedit eiecto virtutem quærere luxu.

Tertius.

Quæramus.

Secundus.

Procul hinc ludíſque iocíſque relictis
Pergamus ſubito, ſtultum eſt ob gaudia vitæ
Æternis animam tandem committere flammis.

Tertius.

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

Secundus.

Fœlix qui ſocij nauim periiſſe procellis
Cum videt, in tutum flectit ſua carbaſa portum.

Tertius.

Veſtibus eiectis lacerum carpamus amictum.

Secundus.

Dimiſſis populis vaſtam ſubeamus heremum.

Tertius.

Quæramus, licet hinc alio diuertere paſſum.

Mundus.

State viri, quæ cauſa viæ, quídve eſtis in agris,
Quódve tenetis iter?

Secundus.

Vaſtam ſcrutamur heremum.

Mundus.

Quid cauſæ eſt?

Tertius.

Fragilis pereuntia gaudia mundi.
Nunc animã Stygias Epicuri tẽdere ad vmbras
Vidimus, & torto insanum cacodæmona cornu,
Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

Mundus.

Hæc animo formido, cadat metus atq; recedat,
Tranquillam mecum vultis deducere vitam?

Secundus.

Nolumus.

Mundus.

Et quid non?

Tertius.

Vitare pericula cauti
Est animi.

Mundus.

Summos acquiret vterque triumphos

Secundus

Et quid Cæsareus prodesset vtrique triumphus:
Diuinis modo tutius est incumbere rebus.

Mundus.

Vos ego Theologos reddam

Tertius.

Nos nolumus.

Mundus.

Vnde hoc,

Secundus.

Ambitione loci primi non ducimur.

Mundus.

Ergo,
Vos reddam arguto fœcundos ore sophistas.

Tertius.

Nolumus his frustra tempus consumere nugis.

Secundus.

Nos veri volumus non apparere, sed esse.

Mundus.

Doctores faciam.

Tertius.

Nos pingues rodere costas
Non volumus.

Mundus.

Faciam primates gymnasiorum.

Secundus.

Clamores iuuenum ac opprobria mile parentum
Ferre nequiremus.

Mundus.

Faciam vos mitra coronet
Pontificum.

Tertius.

Semper conamur viuere iusti
Dispensatores.

Mundus.

Faciam vos ergo loquaces
Causidicos.

Secundus.

Linguam venalem exponere nummis
Nolumus, aut aurum plenis excerpere dextris.

Mundus.

Faciam reges,

Tertius.

Regum aspernamur honorem.

Mundus.

Cur?

Secundus.

Quia continuis agitantur semper in armis,
Inter equos, inter clipeos, per tela, per ignes.
Formidántque sui diadema relinquere regni.
Ocia tranquillæ nunquam diuturna quietis
Suscipiunt. vbi Gallorum Franciscus habenas
Sumpsit, & optati possedit Lilia regni:
Protinus armorum subitas mouere procellas
Heluetij, venítque iterata in prælia Maurus
Sic Italas rursum transcendere cogitur Alpes
Gallus, & Ausonias bellis inuadere gentes.
Iniusto nuper certabant marte Britanni
Hispaníque alia sitiebant parte cruorem,
Lilia turbantur veteres habitura procellas.
Insanos pariter nunquid modo sentio turcas
Qui nostræ fidei sacras contundere leges
Nituntur? desiste igitur promittere regnum:

Mundus.

Desistam, soli si forte colatis heremum,
Et quid profuerit vesci campestribus herbis?

Tertius.

Tutius est inhiare polo campestribus herbis,
Quàm lautis epulis Stygias meruisse cauernas,

Mundus.

Et quid profuerit corpus punire flagellis?

Secundus.

Tutius est carnem stimulis domuisse rebellem,
Quàm post aligeræ pereuntia tempora vitæ,

Pro modico tenebris animam committere luxu,
Sed quis qui patulo blandiris molliter ore
Et frustra regum vanos promittis honores?

Mundus.

Mundus.

Tertius.

Abesto procul, non speres flectere verbis
Constātes animos, Pylades intremus heremum,
Vidimus ad Stygias Epicurum pergere flāmas.
Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

Secundus.

Fœlix qui socij nauim periisse procellis
Cum videt, in tutum flectit sua carbasa portum.

FINIS.

DIALOGI INTERLOQVVTORES CALLIOPE, LECTIO Quarta, Tres Pugiles.

Calliope.

Gaudeo sopitas prius & mœrore sepultas
E somno ad cantus surgere Pyerides.
Gaudeo quod cythara ludit rediuiuus Apollo,
Et priscos reparet docta Minerua iocos.
Nec me maiori titillant gaudia plausu,
Nec magis arguta gestio lætitia.
Quàm cum suauidicis video resilire theatrum
Cantibus: & lepidis cuncta sonare iocis.
Tunc ergo tunc semper veteris reminiscor arenæ

Occurritque animo prisca palestra meo.
Hic vbi tyrones exercebantur ephœbi,
Hi iaculis, alij corpore, pars clypeis.
Pars cantu tragico vilem aspirabat ad hyrcum,
Dedita liuentes pars erat ad satyras.
Scribebant alij teneris elegidia culmis,
Mixtáq; erat lachrymis Nænia flebilibus.
Et lyricis alij feriebant cantibus auras.
Rhetoricis aliis legibus arma dabant.
Atq; alij salsis epygrammata plena cachinnis,
Et pars flebilibus bella canenda tubis.
Tunc clari spelunca dei reserata patebat,
Totáque Parnasi stabat aperta domus.
Peruia fatidicæ fuerat cortina Mineruæ,
Omnia vaticines fata dabant tripodas.
Vidisses nitidum per Phocida currere fontem
Quem rapidi præceps vngula fecit equi.
Nunc etiam tantis resonat concentibus æther
Tam lepidum spargit fusilis aura melos.
Totus vt in media videatur Apollo Nauarra
Constituisse suæ iam pietatis opus.
Audiui Græcæ quondam documenta Mineruæ
Vidi Italis quantum robur in ingeniis.
Vidi myrtigenæ multos certare Maroni
Qui canerent doctis versibus arma virum.
Et lyrico multos vidi contendere Flacco,
Et multis vehemens cum Iuuenali odium.
Nil tamen antiquis memini vidisse diebus
Quod tulerit regio Græca vel Ausonia.
Quod doctæ merito possim præferre Nauarræ

Dulichiam quamuis surgat in Iliadem?
Hic siquidem pueros video qui vel tibi Phœbe,
Plus placeant tali carmine Virgilij.
Pars cantant lyricis, scribũt epygrãmata multi,
Pars satyras scribunt, pars recinunt elegos.
Est & cuique suus (quod plus miraberis) ordo,
Atque suam seriem lectio quæq; tenet.
Prima mihi visa est sacra dignißima lauro,
Visa corymbiferis digna secunda hederis.
Tertiáque elæa visa est dignißima palma,
Fausti vt video dulcis Apollo tribus.
Sed dum ad me redeo tres tantum ludere classes
Vidit Apollineo tota caterua choro.
Quarta vbi dormitat Clarióne quiescit in antro?
An quærit solitis abstinuisse iocis?
Nondum Phœbeæ sese commisit arenæ,
An nullo penitus murice tincta fuit.
Hanc vt coniicio doctus non spreuit Apollo,
Nec pepulit gremio Pallas amica suo.
Cur ergo silet, & clausis taciturna labellis
Hic remanet: mutum fingit & Harpocratem
Desperátne sibi sperandæ præmia palmæ?
Lectio quarta, tuus surge triumphus adest.
Surge, tui venit tibi palma beata triumphi,
Palma etiam doctis inuidiosa deis.
Quid facio: surdis nota est querimonia ventis,
Nostra leues secum verba ferunt Zephiri.
Lectio quarta iacet, nisi forte est illa puella
Quæ nigra accelerat veste adoperta humeros.
Accedam & nomen secura rogabo puellam,

Cúr ve gemat pullo tegmine cincta caput.
Tu paßim dubiis tantum quæ ambagibus erras,
Cur facies querulis tota madet lachrymis?
Dic quod nomen habes?

Lectio quarta.

Sum lectio quarta Nauarræ,
Infaustis vt ego iudico nata auibus.
Infaustis auibus simul & bubone sinistro
Et Scyllæ magicis pota veneficiis.

Calliope.

Pota veneficiis auibúsque creata sinistris?
Cur ita te misero natam ais augurio?
Te ne aliquis crudo voluit mutilare flagello?
Durorum ne times verbera carnificum?
Dic soror, ipsa tuo forsan medicamina morbo
Inueniam: si quid nostra potest deitas.

Lectio quarta.

Quæ dea?

Calliope.

Calliope doctarum prima sororum,
Prima mei dicor Calliopæa chori.

Lectio quarta.

Calliope, per te has lachrymas per Apollinis aras,
Pérque nouem (quorum tu dea prima) deas
Te precor, hoc miseræ saltem concede sorori.
Aßiduis mœrens perstet vt in lachrymis,
Perstet & insanum saturet male sana dolorem,
Nanque aliud mœror non petit obsequium.

Calliope.

Stulta quid hæ lachrymæ tibi prosunt?

Lectio quarta.
Quid mihi prosunt?
Quæ lachrymis plena est nam mihi vita placet
Calliope.
Cur placet?
Lectio quarta.
In tenebris miseri magis esse laborant,
Quam roseum nitidi solis habere iubar.
Sic miser occisi post tristia vulnera patris
Luminibus visum sustulit odipodis.
Quid facerem si nunc lachrymis imponere finem
Coner?
Calliope.
Solitò te licet esse ioco.
Lectio quarta.
Nunc mihi nulla ioci est occasio.
Calliope.
Quis tibi fletus?
Lectio quarta.
Quis? nisi lugerem dicerer, esse lupa.
Dicerer aut fœtam catulis suxisse leænam,
Aut inter Libycas tigris iniqua feras,
Calliope.
Remigij priscos quæris ne extinguere ludos,
Et sola antiquum nunc sepelire melos,
Ecce tuæ ludunt comites, iam lectio prima
Cantauit Clario scripta probanda Deo.
Et classis pariter sonuit peramœna secunda
Buccina bellisonis inuidiosa tubis.
Tertiaq; in toto cecinit sua carmina circo,

Carmina Pindaricis proxima carminibus.
Sola ne mœstifico sectaberis ocia cantu,
Sola dabis lachrymas, sola dabis gemitus?

Lectio quarta.

Non bene conueniunt lachrymoso læta dolori
Carmina, nec mœstæ cantica tristitiæ.
Occisis natis miserandam turpe fuisset
Risu plena sequi gaudia Tantalidem.
Non decuit ridere Hecubam, quũ durus Achilles
Hectoreas victor sustulit exequias.
Turpe tibi Andromache infœlix gaudere fuisset
Dum cecidit muris paruulus Astianax.
Et mihi turpe foret teneris incumbere ludis,
Luctificas mœror dum petit exequias.

Calliope.

Cras petit exequias mœror? nunc omnia rident,
Vicino plaudunt omnia remigio.
Et tu sola taces, iam tres cecinere sorores,
Dixerunt tragicis verba sonanda tubis.

Lectio quarta.

Multos titillat nunc vani occasio risus,
Quos trahet insanas cras dolor ad lachrymas.
Nuper ego tumida tollebam cornua crista,
Sed nunc depresso vertiſe mœsta gemo.

Calliope.

Si tibi nuper erat iocundi occasio risus,
Si tibi erant teneræ tempora lætitiæ,
Cur non ridebas aliarum more sororum,
Dum fuerat lepidis plena Nauarra iocis?

Lectio quarta.

Quando.

Calliope.

Dum regis Lodoici nobile festum
Traxerat huc tetrica tot grauitate viros.
Tunc cecinere tuæ Syrenum more sorores
Proxima Romano carmina Virgilio.
Cur igitur reliquis modulantibus vna tacebas.
Torpebas lenta cur ita pigricia?

Lectio quarta.

Sed tum Cecropiæ recitassem docta Mineruæ
Carmina Phœbeis æmula carminibus.

Calliope.

Cur non?

Lectio quarta.

Vel Deus est quum spumant vina cerebro
Et somnum saturi sarcina ventris amat.
Impleti ventres post fercula non nisi lectum.
Et plumas quærunt Sardanapale tuas.

Calliope.

Tu primo forsan recitasses ordine.

Lectio quarta.

Nunquam,
Cuique suo dandus ordine circus erat.
Quam meruere alij nolo mihi carpere palmam,
Ordo mihi dandus non nisi quartus erat.

Calliope.

Cur ergo quarto nihil ordine sola parasti?

Lectio quarta.

Nam saturis nimius tædia sermo parit,
Altera præterea fuerat mihi causa doloris

Non risus

Calliope.

Sed quæ causa doloris erat?

Lectio quarta.

Plus mihi profuerit clauso tacuisse labello,
Quàm nostri quæ sit dicere causa mali.

Calliope.

Cur?

Lectio quarta.

Reficicat siquidem repetitus vulnera sermo
Sopitámque acuit non nisi mœstitiam.

Calliope.

Dic dic.

Lectio quarta.

Musa tuis non quæro resistere dictis,
Verum animus, si rem dixero, tristis erit.
Mi studiosus erat viduatæ nauita classis
Nauta infucatis moribus atque animo.
Nauta mei semper cupidus (dum vixit) honoris
Nauta meo semper deditus obsequio.
Vir vacuus fuco verbis à felle remotis,
Vir nullis vnquam deditus insidiis.
Nomen adulandi vitans velut acre venenum,
Verba etiam fugiens blanda velut scopulum,
Hic sex lustra sui nondum compleuerat æui,
Nec mediæ ætatis secula pelegerat.
Dum mors quam nullæ possunt auertere dotes,
Hunc iaculo ad manes misit acerba suo.

Calliope.

Quòd nomen?

Lectio quarta.

Nomen renuit lex carminis huius
Dictus erat Græco nomine Nicoleos.
Si carmen viciare licet Nicolaus amator
Doctrinæ & veræ cultor amicitiæ.

Calliope.

Si crudas nihil est posit quod vincere Parcas
Si nihil est mortem quod reuocare queat.
Quid facias, ægris singultibus ilia rumpas,
Frange tibi fauces, quis tibi fructus erit?
Mors etenī claudit surdis lachrymātibus aures,
Claudit, & Æolus omnia dat Zephiris.

Lectio quarta.

An mihi iocandum censes?

Calliope.

Ego credo iocandum
Quò tibi plus risus profuerint gemitu.

Lectio quarta.

Quid mihi profuerint gemit' lachrymosa docebo,
Quòd prius accepti sum memor obsequij.

Calliope.

Propterea antiquas veterum corrumpere leges
Non licet & solitos nunc sepelire iocos.
Tu renuis satyras & blandos scribere amores,
Plenáque lasciuis verba cupidinibus.
Funebres elegos & carmina digna sepulchris
Aggredere, & tristem quæ deceant tumulū,
Ne solitos videare iocos sepelire Nauarræ,
Maiorúmque sacras destituisse vias.

Lectio quarta.

Aggrediar pugilesq; meos lachrymosa docebo,
Vt mœstas referat (quod decet) exequias.
Ergo meæ queruli tyrones surgite clasßis,
Vestra etenim mater Lectio quarta iubet.
Surgite, ne priscum videamur frangere morem
Iusßáque Phœbææ spernere Calliopes.
Mos fuit hoc semper spectacula ferre theatro,
Adueniente sacri tempore remigij.
Ergo trium fas est recitemus more sororum
Hoc petit arrectis tota caterua oculis.

Primus pugil.

Ros matutinis citò deperit.

Secundus pugil.

Herba virescens
Protinus arescis.

Tertius pugil.

Flos citò quisque perit.

Primus pugil.

Protinus intereunt violæ.

Secundus pugil.

Cito lilia languent.

Tertius pugil.

Protinus infirmis frugibus aret ager.

Primus pugil.

Alba ligustra cito flaccescunt.

Secundus pugil.

Et rosa vernans
Tota fit exiguis arida temporibus

Tertius pugil.

Et modo quæ viridem pingunt violaria campum

Protinus inualidis sunt spoliata comis

Primus pugil.

Et vernos hodie flores qui parturit hortus,
Cras erit amissis horrida terra comis.

Secundus pugil.

Ambrosiis hodie renitet quæ frondibus arbos
Cras sterilis nudo vertice truncus erit.

Tertius pugil.

Prata hodie viridi sese extollentia fœno
Cras æstu nimio mortua deficient.

Primus pugil.

Quæ modo producit speciosos vinea ramos,
Cras hyemes nudo stipite nuda feret.

Secundus pugil.

Quæ modo nube tenus patulas sylua erigit vlmos
Cras erit obductis peruia vomeribus.

Tertius pugil.

Et modo serpillũ quæ parturit humida tellus,
Cras erit hyberna forsan operta niue.

Primus pugil.

Flos suus omnibus his momento deperit vno.

Secundus pugil.

Et cito deposito cuncta virore cadunt.

Tertius pugil.

Hæc cito florigeri deperdunt veris honorem,

Primus pugil.

Fluxa cadunt.

Secundus pugil.

Pereunt lubrica.

Tertius pugil.

Vana cadunt.

Primus pugil.

Sed citiùs vanescit homo.

Secundus pugil.

Citiúsque fatiscit.

Tertius pugil.

In mortem amisso flore cadit citiùs.

Primus pugil.

Flaccescit leuiùs.

Secundus pugil.

Breuiori tempore languet.

Tertius pugil.

Inualido citiùs corpore morte perit.

Primus pugil.

Vnde ergo Samij pauonis more superbit?

Secundus.

Cur ergo obscœnam labitur in venerem?

Tertius.

Cur ergo torpet?

Primus.

Cur ergo accenditur ira?

Secundus.

Cur nummos cumulat?

Tertius.

Cur studet inuidiæ

Primus.

Cur instar pecudum ventri tam pronus obedit

Secundus.

Cur odio liuet?

Tertius.

Cur vacat illecebris?

Primus pugil.

Si saperent homines, propiùs sua facta viderent.

Secundus.

Si saperent homines, consulerent dubiis,

Tertius.

Si saperent homines, studium virtutis amarent.

Primus.

Si saperent homines, deficerent viciis.

Secundus.

Si saperent homines, ab acerbâ morte cauerent.

Tertius.

Si saperent homines, à maculis fugerent.

Primus pugil.

Qui modo ramosa modulatur in arbore passer,
Cras forte argutis præda erit aucupibus.

Secundus.

Quæ modo per segetes dormit secura coturnix
Cras in fallacem forte cadet laqueum.

Tertius.

Et qui nunc vitrea lasciuit piscis in vnda,
Cras piscatorum perferet insidias.

Primus.

Et lepus herboso qui nunc spaciatur in agro.
Forte in latrantum cras cadet ora canum.

Secundus.

Et quæ nunc hylares tondent virgulta capellæ,
Cras fient rapido præda sinistra lupo.

Tertius.

Et qui nunc vitulus tenera lasciuit in herba,

Cras erit hyrcanæ forte rapina leæ.

Primus pugil.

Qui Libycas hodie terret formidine sylvas
Venantum iaculis cras leo forte cadet.

Secundus.

Quique hodie plumis oculosus pauo superbit,
Cras ducis ad cœnam forte paratus erit.

Tertius.

Cygnus arundiferi modulanis ad prata Caystri
Cras erit immundis pabula vulturibus.

Primus.

Et pariter tetrica qui nunc grauitate superbit
Cras insperata febre peremptus erit.

Secundus.

Quique hodie tumida tollit sua cornua crista,
Cras improuisus decidit in tumulum,

Tertius.

Qui sibi nunc vitæ promittit sæcula longæ,
Cras subitum cernet mortis adesse diem.

Primus.

Et qui nunc epulis ventrem saliaribus implet,
Cras misero vermes nutriet in tumulo.

Secundus.

Et qui nunc hylari consumit tempora ludo
Cras vitæ studio tempore raptus erit.

Tertius.

Et qui nunc tendit longæuis Rhetia ceruis
Cras subitò mortis raptus erit laqueo.

Primus.

Nunc exporrecto sequitur qui gaudia risu

Cras insperatis plenus erit lachrymis.

Secundus pugil.

Quem nunc nõ saturat numerosa pecunia Crœsi
Contentus tumulo cras erit exiguo

Tertius.

Et qui nunc valido credit se corpore sanum,
Cras forte inualido corpore fata petet.

Primus.

Si saperent homines, seruarent breuia secla
Et leuiùs volucri tempus abire rota.

Secundus.

Si saperent homines fugerent mala gaudia vitæ
Seruantes festis corpus ab illecebris

Tertius.

Nam tu qui rides, quid eris nisi putre cadauer?
Plúsque latrinali stercore fœtidior?

Primus pugil.

Et tu qui cantas, quid eris nisi flatilis vmbra?
Vmbra, inquam, Zephiris vanior Æoliis.

Tertius.

Et tu qui cumulas aurum, quid eris nisi puluis?

Primus.

Quid nisi vermiculis præda sepulchri colis.

Secundus.

Quid nisi putrescens caries,

Tertius.

Aut quid nisi vermis?

Primus.

Quid nisi (si liceat dicere) stercus eris?

Secundus.

Quid

Quid nisi latrinæ sanies, nisi terrea moles,

Tertius.

Quid nisi putredo, quid nisi marcor eris?

Primus?

Tu rides tamen,

Secundus.

Insanis tamen,

Tertius.

Et tamen instat,

Quem tibi non speras mortis adesse diem.

Secundus.

Et tamen hora fugit,

Secundus.

Volucris tamen interit ætas.

Tertius.

Et tamen incerta est funeris hora tui.

Primus.

Quot mala circunstent hominem?

Secundus.

Quot damna?

Tertius.

Quot, inquam,

Milia morborum proxima sunt homini?

Primus.

Multæ floricomæ violæ nascuntur in Hybla

Dum rediit veris candida temperies.

Secundus.

Et multis teretes granis onerantur aristæ,

Dum calidos ardens Syrius vrit agros.

Tertius.

Et multis foliis oneratur fertilis arbos
Dum viret vmbrosis sylua beata comis.
Primus.
Multis sylua floret ramis,
Secundus.
Multis mare ventis.
Tertius.
Floriger & multas pascit hymetus apes.
Primus.
Multas prata ferunt herbas,
Secundus.
Multos mare pisces.
Tertius.
Alcinoi multas hortus habet violas
Primus.
Multos nutrit Athos lepores,
Secundus.
Dodona columbas:
Tertius.
Et multas ranas parturit vda palus.
Primus.
Vineáque & multos portat fœcunda racemos,
Secundus.
Et multas vuas quisque racemus habet.
Tertius.
Multas aura gerit volucres,
Primus.
Multas habet vndas
Oceanus,
Secundus.

Multos Caucasus & scopulos.

Tertius.

Marmora multa Paros,

Primus.

Et multas Gargara messes,

Secundus.

Multos Sparta canes,

Tertius.

Spicula multa Cydon:

Primus.

Sed plures hominem circundant vndique morbi:

Secundus.

Plures insidiæ,

Tertius pugil.

Plura venena premunt.

Primus pugil.

Plures perpetuò febres,

Secundus pugil.

Discrimina plura.

Tertius pugil.

Tormentis viuens pluribus afficitur.

Primus pugil.

Plures emittit lachrymas,

Secundus pugil.

Plura vlcera sentit;

Tertius pugil.

Pluribus ossa gerit subdita vulneribus.

Primus pugil.

Pluribus emoritur languoribus,

Secundus pugil.

Et mala plura
Sustinet:
Tertius pugil.
Erumnis pluribus afficitur.
Primus pugil.
Et tamen hora fugit,
Secundus pugil.
Volucris tamen interit ætas.
Tertius pugil.
Et tamen incerta est funeris hora tui.
Primus pugil.
Quot tibi promittis fugientum lustra dierum?
Secundus pugil.
Quot tibi spectandas credis Olympiadas.
Tertius.
Quot speras annos?
Primus.
Quot menses?
Secundus.
Quótve minores?
Tu tibi promittis mensibus hebdomades?
Tertius.
Quótve tibi speras vitam superesse dierum?
Primus.
Puncta tibi horarum quot superesse putas?
Secundus.
Tu rides, tu bella geris,
Tertius.
Tu ludicra quæris:
Secundus.

Tu ventri indulges,

Tertius.

Tu petis illecebras.

Primus.

Tu venerem sequeris,

Secundus.

Tu dicis turpia dictu.

Tertius.

Tu cristas tollis,

Primus.

Tu fremis inuidia.

Secundus.

Quàmcito vana tuæ peritura est linea vitæ.

Tertius.

Quàmcito lapsuri morte iubente dies!

Primus.

Mobilis est Zephyrus,

Secundus.

Leuis est rota,

Tertius.

Mobilis Eurus.

Primus.

Fama leuis,

Secundus.

Leuis est puluis,

Tertius.

Et aura leuis.

Primus.

Turbo leuis,

Secundus.

Leuis est tempestas,

Tertius.

Et leue cœlum:

Primus.

Ros leuis,

Secundus.

Vnda leuis,

Tertius.

Funda voluta leuis.

Primus.

Sed leuior vita est,

Secundus.

Hominis velocior ætas:

Tertius.

Et freno leuior non remorante dies.

Primus.

Lude puer,

Secundus.

Bibe tu leno,

Tertius.

Scorteris adulter:

Primus.

Sis meretrix mulier,

Secundus.

Sis latro causidice.

Tertius.

Rex spolia populum,

Primus.

Iudex corrumpere nummis:

Secundus.

Tu requiesce piger,

Tertius.

Ebrie pasce gulam.

Primus.

Congere diuitias sitibunde,

Secundus.

Sequaris honores

Ambitiose:

Tertius.

Et tu sis homicida Nero.

Primus.

Sardanapale miser sexum mentire virilem,

Secundus.

Miles mendicos opprime ruricolas.

Tertius.

Te tuus expectat finis,

Primus.

Tua linea,

Secundus.

Preceps:

Terminus.

Tertius.

Accelerat mortis iniqua dies.

Primus.

Fatales properant absoluere fila sorores.

Secundus.

Festinant anni,

Tertius.

Meta caduca venit.

Primus.

Hæc condiscipuli docta spectate Nauarræ.

Secundus.

Nos mœstas vobis tradimus exequias.

Tertius.

Qui subitò pereunt memores estote dierum,
Nunquam etenim redeunt qui periere semel.

Primus.

Ridetis, quid tum?

Secundus.

Valido estis corpore, quid tum?

Tertius.

Docti estis, quid tum?

Primus.

Nunquid habetis opes?
Quid tum?

Secundus.

Vósne estis claris orti natalibus? ergo?

Tertius.

Estis formoso corpore, quid sequitur?

Primus.

Estis robustis membris neruísque, quid inde?

Secundus.

Robusti pereunt,

Tertius.

Et validi intereunt.

Primus.

Aspicitis vestri manes tumulúmque magistri,
Quem breuis angusto contegit vrna loco?

Secundus.

Fortis erat,

Tertius.

Neruosus erat,

Primus.

Florebat & annis,

Secundus.

Syncera fuerat vir pietate bonus.

Tertius.

Hunc commensalem vestra vidistis in aula?

Primus.

Cernite: quid vestra est vita, nisi vmbra leuis?

Secundus.

Se bene sperabat præsentibus ad fore ludis,

Tertius.

Et quartæ claßis ducere remigium.

Primus.

Deceßit tamen,

Secundus.

Interiit tamen,

Tertius.

Et tamen æuo
Defunctus, nostra hæc secula deseruit.

Primus.

Mortuus est,

Secundus.

Obiit.

Tertius.

Docuit nos esse caducos
Morte sua, & nostræ mortis adesse diem.

Primus.

Dij faciant, vt syderea requiescat in aula,

Secundus.

Sit quoque diuinæ tuta salus animæ.

Tertius pugil.

Sit semper requies & vita beata sepulto,

Primus.

Sit diuinorum gloria spirituum.

Secundus.

Præceptor studiose vale, tua lectio quarta
Has tibi funebres contulit exequias.
Auditor videas, morimur, cito labitur ætas,
Et freno pereunt non remorante dies.

FINIS.

SEQVENTIS DIALOGI IN-
TERLOQVVTORES SVNT,
Pecunia, Piger, Labor, Patiens laboris.

Pecunia.

Prisca qd astriloquas miraris fama Sibyllas?
Aut Glauci qd Deiphobē? Cur Phasidis ora
Te Medea tumet? Cur Sparta superba lacænam
Erigit: aut nitidam clarissima Troia Creusam?
Induperatrices augustas Martia Roma?
His fateor species fuerat clarissima, candor
Corporis egregius, flauum qui vinceret aurum.
Attamen in thalamum pauci petiere iugalem.
Membrorum fuerat tibi Tyndari mira venustas,
Quæ non splendidulis quas parturit India gēmis
Inuideat: solum tamen hæc commouit Atridam

Et Paridem Troiæ excidium. Sidonia Dido
Pulchra fuit, rutilis etiam nitidißima membris,
Formoso cuius cedat carbunculus ori,
Sed tamẽ hãc solũ fama est Phœnica Sichæum
Exarsisse: fuit Medeæ in corpore pulchro
Excellens facies albo inuidiosa ligustro.
Hanc tamen Æsonides solus quæsiuit Iason,
Quamq; opibus præstãs eduxit Troia Creusam,
Vnicus vxorem petiit sibi Troius heros.
Me multi petiere proci: perquirere nunquam
Desistunt: multis post longos nubo labores
Multos degeneres renuo, multis ego pastum
Confero, quósque mihi sociauero forte maritos,
Non mihi dant epulas: sed eos ego nutrio: quanuis
Vxores nullis tradant alimenta maritis.

Piger.

Est ne tibi talis virtus, & tanta potestas,
Vt quos in thalamum susceperis ipsa iugalem,
Enutrire queas?

Pecunia.

An sit mihi tanta potestas?
Quis nitidas epulas & fercula lauta ministrat
Regibus, & flauo vestem quæ splendeat auro
Porrigit? aut multis inuoluit colla catenis
Tortilibus? quis equos vel quis calcaria prabet
Aurea? quis digitis aurum pulchrósque lapillos
Implicat? aut equites candentibus induit armis?
Quadrupedes armat phaleris? quis tela ministrat
Velitibus? niueis quis pulchra monilia nymphis
Porrigit? & claris dat munera larga puellis?

Nunquid ego?

Piger.

Fœlix igitur si te mihi fausto
Connubio sociaret hymen: fœlicibus ouis
Essem progenitus, gallinæ filius albæ.
Sed ne nos lateas, quæ diua?

Pecunia.

Pecuna dicor.

Piger.

O toties votis mihi sæpe vocata diurnis,
Nocturnis toties precibus quæsita: secundo
Veneris auspicio. Correptum in littore multis
Carminibus quæsiuit Hylam Tyrinthia proles,
Sed maiora dedi conuicia, pluribus auras
Questibus impleui, maior quærimonia nostro
Gutture manauit. tandem post multa vocantis
Verba venis: igitur fœlici veneris Euro.

Pecunia.

Mi tantis oro desiste applaudere verbis.

Piger.

Cur tibi non verbis applausero?

Pecunia.

Forte repulsam
Votis stulte tuis tandem patiere.

Piger.

Repulsam?
Nónne petis forma egregiũ vultúque maritum?

Pecunia.

Non ego præstantes vultu formáque maritos
Inquiro: sed me ad connubia læta mariti

Sæpe vocant.

Piger.

Renuis mihi nubere?

Pecunia.

Nescio qui sis.

Piger.

Sum piger, in pannis & pluma Sardanapali
Torpescens, somno semper vinóque sepultus,
Quinetiam putri solitus torpere veterno.

Pecunia.

Qui te delectant mores?

Piger.

Ego more marini
Dormito vituli, nec me preuerteret vllo
Latmius Endymiō somno. quū cœna peracta est,
Ad lectum propero. quum me iam longa soporis
Tædia ceperunt, pigrum mox extraho corpus
E lecto: ad ludum me confero, deinde reuertor
Ad pastū. saturi quum plena est sarcina vētris,
Ad ludum redeo. calefactas sæpe ego thermas
Ingredior. curas abigo. meminisse doloris
Non volo, non aliquas mentem mihi rodere curas
Permitto. paucis, mihi sola ignauia grata est.

Pecunia.

O lepidum caput, & dignum sorbere meracas
Anticyras hominem! vis me tibi nubere?

Piger.

Quid ni?

Pecunia.

Ignauis nunquam quæsita pecunia nubit.

Piger.

Quos igitur gaudes thalamo sociare iugali?

Pecunia.

Qui vigilant, sudant, patiuntur frigora, longam
Esuriem tolerant: qui sicco gutture possunt
Tantaleam perferre sitim: qui ducere noctes
Insomnes: crebris simul impallescere chartis:
Qui sua committunt incertis carbasa ventis,
Qui nec aquas metuunt, nec diræ spicula mortis
Formidant, qui multa pati tormenta, dolores,
Aerumnásq; graues possunt, & tempore longo
Annosisq; iugo collum supponere lustris,
Qui senibus dominis seruire fideliter audent,
Ipsorúmq; minas, factosáq; verba benignis
Auribus accipere, & pressum cohibere labellum,
Et qui permultis studium exercere lucernis
Sicco ventre queunt, ferulæ supponere dextras
Et bibere exiguis Acheloia pocula vasis,
Quos lactuca sedens aluit, & sectile porrum.
Qui sine culcitra, sine pannis, & sine plumis
In duro somnum potuerunt carpere scamno
Puluini immemores, quos Codri curta supellex
Contentos aluit, pro vili & paupere cultu,
Frigida queis actus calefecit membra caminus,
Et queis mensa breuis pastum dedit, his ego nubo,
Hos proprio admittit dilecta pecunia lecto.

Piger.

Sed nequeo tormenta pati.

Pecunia.

Tibi nubere nolim.

Piger.

Non possem perferre sitim.

Pecunia.

Consuescere fas est,
Aut nunquam proprio te chara pecunia lecto
Suscipiet, nunquam tibi nubet, nullus aceruus
Nũmorum tibi erit, tibi nulla opulentia crescet.

Piger.

Dic igitur paucis, quid agam?

Pecunia.

Perquire laborem.
Qui tibi quod factu censebitur vtile, paucis
Expediat verbis, nec longa ambage moretur.

Primus.

Scrutabor quibus occuluit sua membra cauernis,
Quásq; habitet terras, aut qua regione vagetur.
Ah video, video quòd amica pecunia nullis
Nubat, quorum animos plumosa ignauia vinclis
Implicet, & putri faciat torpere veterno.
Iam non (vt video) pigris opulentia crescit,
Non aurum, nec opes, nec lati iugera campi,
Vinea non multas etiam quæ proferat vuas,
Non multas itidem messis quæ portet aristas.
Conandum est igitur, remis velísq; studendum,
Scire vbi deliteat labor, aut qua parte moretur:
Sed dum spinosos vepres, & lustra ferarum
Peruagor, & dumos & sepes deuius erro,
Quis mihi sese offert, facie horrẽs, crinibus hirtus,
Callosis manibus, neruosis viribus, ingens
Corpore homo, veras opus est agnoscere voces.

Dic igitur, quis tu, rigidis cui brachia setis
Horrent: & facies rugis caperata seueris?

Labor.

Sum Labor.

Piger.

At tetricæ quid denotat hispida frontis
Ruga?

Labor.

Mihi nullo perfundi pectora succo.

Piger.

Quid callosa manus?

Labor.

Quòd ego torpentia spernam
Ocia.

Piger.

Quid macies?

Labor.

Tenui me viuere pastu
Innuit.

Piger.

Impexi quid signant inde capilli?

Labor.

Molliciem calui me non curare cinædi.

Piger.

Quid lacer hic pannus?

Labor.

Quòd purpura nulla palato
Grata sit: aut viridi textum velamen Acantho

Piger.

Pollu *Pollutus cœno quid signat calceus?*

Labor.

Labor.

Omnem
Corporis infirmi luxum contemnere.

Piger.

Tandem
Consule quid faciam. quid agendum, nescio.

Labor.

Nescis?
Quid vis?

Piger.

Vt misero mihi chara pecunia nubat.

Labor.

Vt tibi mendico dilecta pecunia nubat?
Quis tu?

Piger.

Tranquillo gaudens torpere veterno
Sum piger.

Labor.

O quid ais? tibi chara pecunia nubet,
Et torpere cupis? nullos capit illa maritos,
Languida continuo ni membra labore fatigent.

Piger.

Dic igitur, quid agam?

Labor.

Fas est tolerare labores.
Tormentis igitur patiens assuesce ferendis.

Piger.

Quid faciam?

Labor.

Tardis connectas bobus aratrum.

O

Piger.

Non poſſem æſtatis rapidos tolerare labores,
Non frigus deforme pati.

Labor.

Da lintea ventis,
Carbaſa committas zephyris, ſis nauita.

Piger.

Nauta?
Contiguum nitido cernes prius æquor olympo:

Labor.

Cur?

Piger.

Timeo ventos, rapidas formido procellas.
Quid facerem ſi me ſcopulis illideret Auſter?

Labor.

Sis miles.

Piger.

Quid ais? iaculo fortaſſe perirem,
Opprimerer mediis forſan reſupinus in armis,
Aut rapidæ volucres inhumatũ corpus in agris
Arriperent: traheret ieiunus & ilia vultur.

Labor.

Clitellis igitur lignum venale per vrbis
Compita deportes.

Piger.

Humeros ego lædere nolim.

Labor.

Te mercatorem profugum decet eſſe.

Piger.

Nequirem.

Labor.

Cur?

Piger.

Quoniam timeo viscosi tela latronis.

Labor.

Desistas igitur tantis me obtundere verbis,
Quum nolis tolerare hyemes, perferre laborem
Frigora dura pati, rigidas sentire pruinas,
Turgida & Æolis committere vela procellis,
Pauperiem te ferre decet, desiste morari.

Patiens laboris.

Salue dure Labor

Labor.

Quis nostra ad limina tendit?
Quis tu qui graderis?

Patiens laboris.

Patiens vocor ipse laboris.
Dic quæso cur pigrũ hominem ignauũq; repellas?

Labor.

Quòd velit vt coniũx sibi chara pecunia nubat,
Qui nullis animum velit exercere iacentem
Officiis.

Patiens laboris.

Si forte hyemem æstiuúmque laborem
Pertulero: mediis dormiuero nudus in austris
Sub dio gelidas plerúmque attriuero noctes,
Esuriem tulero, sudauero, sensero frigus,
Aeoliis pariter mea vela tetendero ventis,
An mihi propterea speciosa pecunia nubet?

Labor.

Nubet.

Patiens laboris.

Abibo igitur ventos passurus & imbres.
Seruibo latomis, ero nauita, Martis ad arma
Ibo, iugo collum supponam, bobus aratrum
Iungam, glebosæ mandabo semina terræ.

Labor.

Vade, age, nec dubites, tibi chara pecunia nubet.

Patiens laboris.

Vado: vale.

Labor.

Pigri cupiunt opulescere nummis,
Et gazis inhiant, cupiunt æraria Crœsi,
Deliciosa petunt sibi fercula: prandia quærunt
Pontificum, gaudéntq; merum potare Falernũ,
In molli noctem satagunt consumere lecto:
Purpureas quærunt tunicas, mirísque catenis
Colla onerare volunt, placidis incumbere ludis.
Vtq; loquar paucis: homini si forte liceret,
Regificis cuperent diuorum accumbere mensis:
Nec tamen algores, hyemes, gelidásq; pruinas
Pertulerint, nullumq; volent tentare laborem.
Non sic ignauis dilecta pecunia nubet:
Non sic ignauæ poterunt opulescere mentes

Patiens laboris.

Hem redeo studiose Labor.

Labor.

Phœbíne calores
Atq; hyemes, strictúmq; gelu, gelidásq; pruinas
Sensisti?

Patiens laboris.

Sensi.

Labor.

Varias maris atque procellas
Sensisti?

Patiens laboris.

Sensi, paucis absoluere fas est:
Sudaui, fremui, emisi suspiria, nudus
Sub dio iacui sine pannis & sine plumis:
Puluiníq; loco silicem plerúnque iacenti
Supposui capiti. conuicia plurima surdis
Auribus accepi, ac rapidis velut irrita ventis
Commisi, domini mandata seuera benigno
Cepi animo, mihi nec tetricis obsistere votis
Contigit, aut vllum contrà dimittere verbum.
Ligna tuli, vexi lapides, puteísque profundis
Lymphā hausi, sensi quicquid natura laborum
Reperit, & pigrum non norunt ocia corpus.

Labor.

Ergo doloriferi patiens studiose laboris,
Post multas hyemes tibi chara pecunia nubet,
Hanc habeas, tutum te nutriet, hæc tibi castra
Extruet, auratas vestes tibi conferet, agros
Conquiret, multos tibi conciliabit amicos,
Hac duce te dominum dicet plebecula, blando
Corde salutabit vulgus, famulíq; sequentur.
Regificis viues epulis, tibi fercula nulla
Defuerint, nullæ ambrosiæ, conclusio fiat:
Pauperies sequitur pigros, opulentia gnauos.

FINIS.

SEQVENTIS DIALOGI INTERLOQVVTORES SVNT,
Ecclesia, duo episcopi, Tres hypocritæ, Stultus, Meretrix, Diues,

Ecclesia.

DII immortales quàm sinistre mecum agitur: nemo hercule quisquam infœlicior me viuit hodie. nulla fuit vnquam tam agrestis aut barbara natio, quæ maioribus ceremoniis mihi nõ aßurrexerit, quàm nũc huius seculi mortales. Sed si decentius nequeat inueniri remediũ, ad pastores morbum meum deferam. Saluete igitur episcopi.

Primus episcopus.

Salue nata Ecclesia.

Ecclesia.

Mea, & humani generis calamitas, me coëgerunt huc accedere.

Secundus episcopus.

Quam ob rem nata?

Ecclesia.

Postulatum opem.

Primus episcopus.

Est'ne aliquis qui male te habeat morbus?

Ecclesia.

Est est, & tantus, vt vix audeam profari.

Secundus episcopus.

Si quid obsequij nostra duorum virtus queat afferre, erimus instar medicorum, causam ergo

vulneris tui detege.

Ecclesia.

Episcopi, vestræ oues gregatim pereunt.

Primus episcopus.

Pereunt, bone Iupiter! quid audio?

Ecclesia.

Lupi turmatim gregem deuorant.

Secundus.

Papæ! quid istud est?

Ecclesia.

Omnia paulatim eunt pessum.

Primus episcopus.

Quid agunt igitur curati & vicarij nostri?

Ecclesia.

Gregis salutem nihili faciunt.

Secundus episcopus.

Prædicántne interdum audiente populo viam salutis?

Ecclesia.

Et quid per Iouem prædicarent? elementarij & idiotæ sunt propè omnes.

Primus episcopus.

Elementarij? seriò loqueris, an ioco?

Ecclesia.

Extra iocum loquor, vidi vetulas plerunque doctiores.

Secundus episcopus.

Quoniam huc verborum ventum est, nihil omittas quæso: profer in publicum, quicquid videbitur dignum censoria nota.

Ecclesia.

Si cuncta seriatim vellem exprimere, dies me deficeret: propterea paucis admodum verbis enunciabo, quæ grauiora sunt.

Secundus episcopus.

Age ergo, vt medeamur, si modò curabilis sit hic morbus.

Ecclesia.

Primum omnium maxima pars sacerdotum (quos verbo & opere cæteris præstare decet) abecedarij sunt, vt iam diximus, plerique syllabas articulatim nequeunt compingere, & ne auditoribus innotescat ea turpido, multas interim dictiones saltuatim omittunt, ne scrupulum videãtur reperiisse. Et quum omnes castitatem vouerint, pauci admodum reperiuntur qui nõ scortentur liberius quàm muliones aulici, nonnulli comam nutriunt, & (quod magnum errorem parit) reperiuntur qui more Longobardorum barbas habeant vnguentatas. Alij sericati apparent, prospiciuntúrque, & adeo compositè se vestiunt, vt saltatriculis elegantiores videantur.

Primus episcopus.

Verba tua magnopere me terrent, si vera sunt.

Ecclesia.

Vera vt ex Tripode. Quod ad curã gregis spectat & animarum, minus curant quàm de ranis palustribus: dum tondeant lanas, & ad cutem vsque rasitent, imò vero glabant, satis est. Alij sunt vinolenti, & instar Menadum noctes atque dies

pergræcantur. Vt ſemel omnia dicam, nihil omni ex parte reperies non corruptum, non contaminatum.

Secundus epiſcopus.

Abſolue ſi quid ſupereſt.

Eccleſia.

Parum adhuc à portu promoui, multos reperias qui mercatorum more emendis vendẽdíſque rebus intendant. licitantur quæ ſub haſta veneunt, pecuniam fœnori credunt, iudicares eſſe mercatores Nabathæos.

Primus epiſcopus.

Res ſe habet contra quàm opinabar.

Eccleſia.

Nihil audiſti, permulti ſunt qui familias ſeruant nepotum, ita enim vocare ſolent filios.

Secundus epiſcopus.

Nihilne comminiſceris?

Eccleſia.

Nota cunctis & teſtata loquor. qui in matrimonio degunt, vxoribus ſuis cauere nequeunt.

Primus epiſcopus.

Ariolari ergo licet cultum religionis apud eos multum frigeſcere.

Secundus epiſcopus.

Frigeſcere? vix certe: quia nunquam incaluit. Quum ad aram properant, videntur eſſe porci ad haram.

Secundus epiſcopus.

In cantu quam habent harmoniam?

Stultus.

Asinorum simphoniam rudunt, vlulant, balant. Quũ eos audio, audire videor grũnientes porcos.

Primus episcopus.

Incipit me pudere tantæ turpitudinis.

Ecclesia.

Eorum probris aures omnium calent, nihil est theatro notius.

Secundus episcopus.

Súntne multi eius notæ?

Ecclesia.

Omnes ferè ad vnum. Propterea nisi huic tantæ pesti properè obsistatur, actum est de Christiana pietate, de salute animarum iacta est alea.

Primus episcopus.

Suspensi miramur quod memoras.

Ecclesia.

Ego vero defleo, & hac in re vestram imploro fidem: quam si recusetis, iam vos lapideos & ferreos voco. Grauem enim faciet iacturam grex animarum: si hoc diutius contagium serpere permiseritis. Date ergo operam, ne quid detrimenti capiat ecclesia.

Secundus episcopus.

Si habes ad manum quo modo hæc inueterata pestis euelli queat ab radice, eloquere: faciemus quæ vsui fore videbimus.

Ecclesia.

Præficite vestris ouibus pastores bonos, animarum curiosos, qui lucrum nihili faciant, vera

ho doceant & opere, lepram à lepra dignoscant, putridis vlceribus medeantur, cum grege maneant, & ab omnibus luporum insidiis caueant.

Primus episcopus.

Si qui tales reperiantur, tuo parebimus consilio. Sed non parũ timeo ne raræ sint huiusmodi aues.

Ecclesia.

Aduertite quæso, adsunt nescio qui palliati philosophi, qui miram vultu sanctitatẽ promittunt.

Primus hypocrita.

Omnipotens deus rerum humanarum opifex, oro te per mortem vnigeniti filij tui, per crucem, per plagam, per coronam, per resurrectionem, per ascensionem, auerte oculos meos ab omni vanitate.

Secundus hypocrita.

Esto mihi domine turris fortitudinis à facie inimici. tu es refugium meum, tu deus meus, tu creator, tu redemptor. pone custodiam ori meo: conserua me ab omni via iniquitatis.

Tertius hypocrita.

In matutinis meditabor in te.

Secundus hypocrita.

Vespertina oratio mea ascendat ad te domine.

Primus hypocrita.

Ego te concupisco deus meus, ego te sitio, absit mihi gloriari, nisi in cruce tua.

Secundus hypocrita.

Domine meditabor in te, quia fuisti adiutor me⁹.

Primus episcopus.

Magna hercle est horum philosophorum sanctitas, aut ego fallor.

Secundus episcopus.

Miram præ se ferunt religionem.

Stultus.

Attēdite à falsis pphetis, qui veniūt ad vos in vestimentis ouiū, intrinsecus autē sunt lupi rapaces.

Primus hypocrita.

Me miseret humanæ calamitatis: nemo curat salutem animarum.

Stultus.

Hic multum curat: scilicet,

Secundus hypocrita.

Dolet mihi quòd grauitatem sceleris expendat nemo, corpus scelere contaminatum fœdius est cadauere.

Stultus.

Quàm egregiè sanctitatē simulant isti cucullati.

Tertius hypocrita.

Fratres mei ego vos oro per viscera charitatis, populum hunc palàm moneamus suæ salutis: horrori est mihi videre tot animas turmatim pereuntes.

Stultus.

Aliquid lucri sperant.

Primus hypocrita.

Fratres mei charißimi,
Audite verbum salutis.
Audite dilectißimi
Verbum plenum sanctitatis.

Secundus hypocrita.

Christus nostra redemptio
Pro nobis nasci voluit.

Tertius hypocrita.

Ante Christi paßionem
Omnes animæ peribant.

Primus hypocrita.

Christus nostra protectio
Pro nobis pati voluit.

Secundus hypocrita.

Omnes ad perditionem
Cateruatim descendebant.

Tertius hypocrita.

Christus sua pietate
Seruile corpus induit,
Et immensa bonitate
Nos vinculis eripuit.

Stultus.

Quam bene lachrymas sibi excutiunt,
Vt sanctitatis opinionem mereantur!

Primus hypocrita.

O mortalis creatura
Sumpta seruili natura,
Vide vide quid patitur
Qui labe nulla tingitur.

Secundus hypocrita.

Potes lachrymas tenere,
Dum prospicis creatorem
Confossum plagis languere?
Heu non cadit in horrorem?

Stultus.

Vide lachrymosas & fictas hypocritarum exclamationes.

Tertius hypocrita.

Nemo finem considerat,
Et tamen omnes morimur:
Mors nostra sensim properat
Omnes ad fatum labimur.

Primus hypocrita.

Hei quid dicet creatura
Tanto referta vitio,
Summo deo responsura
In tremendo iudicio?

Stultus.

Quem non falleret tam portentosa eiulatio?
O fallax hominum genus, aliquā sperant prædā.

Secundus hypocrita.

Hic æterna miseria,
Luctus, & stridor dentium:
Hic tristis querimonia
Damnatorum gementium.

Tertius hypocrita.

Quid dices homo mortalis,
Quum tot patebunt tormenta,
Quum lucebit flamma talis,
Tot emittentur lamenta?

Stultus.

Vtinam lingua non dissentiret à corde, esſétque talis operatio veſtra, qualis oratio, fratres cucullati

Primus hypocrita.

Nos morimur.

Secundus hypocrita.

Finem petimus.

Tertius hypocrita.

Nos fata morantur.

Primus hypocrita.

Tempus abit.

Secundus hypocrita.

Certa est mors,

Tertius hypocrita.

Fugitiua dies,

Primus hypocrita.

Vermis ero,

Secundus hypocrita.

Caro putris, ero,

Tertius hypocrita.

Me conteget vrna.

Tertius hypocrita.

Conquerar,

Secundus hypocrita.

Ardebo,

Tertius hypocrita.

Verbera mille feram

Primus hypocrita.

O lachrymæ,

Secundus hypocrita.

O gemitus.

Tertius hypocrita.

O pœna.

Primus hypocrita.

Fleatis amici,

Secundus hypocrita.

Ibimus in cineres,

Tertius hypocrita.

Ibimus in tenebras,

Primus episcopus.

Pol, ego nunquã mihi persuasero non esse miram sanctitatem in his philosophis.

Secundus episcopus.

Maximam promittunt religionem,

Primus episcopus.

Non est credibile eos verba dare populo.

Secundus episcopus.

Quis putet tam sanctos viros fucum velle facere?

Primus episcopus.

Damnant vitia.

Secundus episcopus.

Virtutem prædicant.

Primus episcopus.

Præ oculis semper habent diem iudicij.

Secundus episcopus.

Auribus eorum intonare videtur terribilis illa Hieronymi tuba.

Primus episcopus.

Vt semel finiã, vidẽtur mihi omnib⁹ virtutũ numeris absolutissimi. His ergo cõmittẽda est nostrarũ ouiũ cura, digni sũt sacerdotiis & canonicatib⁹.

Secundus episcopus.

Iubeamus conuocari, & de his bene mereamur.

Primus

Primus episcopus.

Bene dixisti, grex noster erit securior ab insidiis luporum,

Stultus.

Cauete episcopi, cauete fraudulenti sunt, attendite à falsis prophetis: qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intus autem sunt lupi rapaces.

Secundus episcopus.

Quid? lupi rapaces & fraudulenti? imo verò amantissimi virtutis.

Stultus.

Egregie dicunt, sed vita non est conformis orationi

Primus episcopus.

Quid? sunt similes curiis?

Stultus.

Curios simulant, & Bacchanalia viuunt.

Secundus episcopus.

Nihil frequentius loquuntur quàm de virtute.

Stultus.

De virtute loqui facile est, virtutibus vti
Hoc Sansonis opus.

Primus episcopus.

Deum semper habent in ore.

Stultus.

Longe vero à corde.

Secundus episcopus.

Qua causa hoc facerent?

Stultus.

Vt astutiùs fallant.

Primus episcopus.

Fallúntne promptius quum ita loquuntur?

Stultus.

Fallunt, quia cum verbis illis fidem sanctitatis populo promittunt: nemo est qui ab eorum insidiis timeat.

Secundus episcopus.

Quid? nihil sitiunt nisi salutem animarum.

Stultus.

Imò verò pecuniam crumenarum.

Primus episcopus.

Falleris: nihil aspernantur magis quàm diuitias.

Stultus.

Imò verò nihil appetunt magis.

Secundus episcopus.

Tu vides contrà, paupertatem prædicant.

Stultus.

Paupertas hac ætate parit diuitias: vt veritas odium, & familiaritas contemptum.

Primus episcopus.

Sordide vestiuntur, vt vides: & inuoluto toto corpore.

Stultus.

Sedes hypocrisis est cucullus.

Secundus episcopus.

Comas habent supercilio breuiores.

Stultus.

Ex curtis capillis non est arguenda sanctitas.

Primus episcopus.

Caligis vtuntur laxis, & inelegantibus, ita vt

videantur induti ſacco.

Stultus.

Ne videantur ſuſpecti vanitatum.

Secundus epiſcopus.

Palàm ſunt ſanctiſsimi.

Stultus.

Tu neſcis quid intus faciunt.

Primus epiſcopus.

Omnes amant, omnibus bene volunt.

Stultus.

Nullum eſt hominum genus qui maiore intabeſcant odio, aut ipſum diutius ſeruent.

Secundus epiſcopus.

Pauperes nutriunt: paſcunt ieiunos: ſitientes potant: & nudos operiunt, vt opinor.

Stultus.

Promptiſsimi ſunt ad capiendum, ad dandum tardiſsimi, maiores ſunt eleemoſynæ fullonum.

Primus epiſcopus.

In inceſſu grauitatem ſeruant.

Stultus.

Vt à tranſeuntibus ſalutentur.

Secundus epiſcopus.

Carpunt omnium peccata.

Stultus.

Vtinam ipſi ſua proſpicerent, & ſuo ſe pede metirētur. Carere debet omni vitio, qui in alterū dicere paratus eſt, inquit Cicero cōtra Salluſtium.

Primus epiſcopus.

Honores huius ſæculi contemnunt.

Stultus.

Illud est quod appetunt maxime.

Secundus episcopus.

Canes etiam reiiciunt.

Stultus.

Vtinam & inuidiam caninam.

Primus episcopus.

Poëtas, musicos, histriones, deuouent flammis.

Stultus.

Nõ sunt, harmonice compositi: similes sunt asino, qui stramina mauult quàm aurum.

Secundus episcopus.

Versantur assiduè in claustris & templis.

Stultus.

Perquirunt claues.

Primus episcopus.

Damnant pluralitatem beneficiorum: ita eorum verbis vtar.

Stultus.

Qui habent, non improbant: qui non habent, latrant vt habeant.

Secundus episcopus.

Lites damnant.

Stultus.

Nusquam hominum maiores reperias factiones.

Primus episcopus.

Macri sunt ieiuniis.

Stultus.

Exterminant facies suas, vt appareant sancti.

Secundus episcopus.

Conuiuia damnant & compotationes.

Stultus.

Vino tamen vtuntur omnium optimo: quod iam prouerbio locum fecit.

Primus episcopus.

Sobrij sunt.

Stultus.

Non omnes, nam multos reperias obeso & omnipotenti ventre: carbunculata & sapphirata facie, gemmato naso, rubentibus oculis, & stomacho protenso.

Secundus episcopus.

Pecuniam contemnunt.

Stultus.

Imo verò congregant thesauros.

Primus episcopus.

Vt forte dispergant & dent pauperibus.

Stultus.

Pauperibus? nepotibus in prima linea.

Secundus episcopus.

Vinum multa aqua diluunt.

Stultus.

Incendio non possunt resistere.

Primus episcopus.

Lumbos habent præcinctos, & lucernas ardentes in manibus.

Stultus.

In visceribus.

Secundus episcopus.

Quid? eos indignos putas, quibus animarum

committatur cura?

Stultus.

Cauete ne oues committatis lupo.

Primus episcopus.

Per Iouem lapideum, quicquid dicas, persuaderi mihi non potest quin probatissimæ sint vitæ.

Stultus.

Fronti nulla fides.

Secundus episcopus.

Frater vt agamus securius, experiamur caute, an nullis omnino moueantur voluptatibus: si videamus eos persistere in rigore suæ sanctitatis, committemus illis greges animarum, & sacerdotia.

Primus episcopus.

Astutè dicis & lapidè: mittamus cantores primos omnium qui harmoniæ suauitate eos pelliciant ad voluptatem.

Secundus episcopus.

Properate meliti cãtores, & nostrorum Catonum seueritatem suauidicis cantibus permulcete.

Cantores cantant.

Primus hypocrita.

Facessite hinc illecebrosi musici, facessite. Abite in malam rem corruptores morum perditissimi.

Tertius hypocrita.

Vos instar Sirenum cantu vestro demulcetis homines, sopitos demum submergitis.

Primus hypocrita.

Multo satius est lachrymis vacare.

Secundus hypocrita.

Longe foret vtilius deflere vitia.

Tertius hypocrita.

Multò commodiùs Christo patienti condolere.

Primus episcopus.

Mirum in modum superstitiosi sunt, & tetrici.

Secundus episcopus.

Nulla est omnino voluptas quam nõ reprobent.

Stultus.

Reprobant lingua, quam intus depereunt.

Primus episcopus.

Mittamus liberali forma puellam, quæ amœnitate verborum, & oris pulchritudine eos ad voluptatem pelliciat: hoc modo explorabimus quales sunt eorum animi.

Secundus episcopus.

Bene dicis, quoniam nulla est efficacior ad nocendum pestis, quàm corrupta mulier.

Primus episcopus.

Heus tu agedum puella, prodi in medium.

Secundus episcopus.

Sunt hic rugosi nescio qui Catones, qui miram vultu sanctitatem promittũt potes experiri sintne fucati an versipelles?

Meretrix.

Curabo rem astutè factam.

Saluete ô tetrici & rugosa fronte Catones.

Primus hypocrita.

Salue flammeolis pulchra puella oculis.

Meretrix.

Cur vos conspicio torua grauitate seueros?

Secundus hypocrita.

Inconstans leuitas mollia corda decet.

Meretrix.

Cur facies madida est lachrymis, oculíque rubentes?

Tertius hypocrita.

Nos mortis memores efficit hora breuis.

Meretrix.

Nos mortis memores breuis efficit hora, quid inde?
An lachrymis fatum tardius esse potest?

Primus hypocrita.

Non verùm lachrymis (quas illecebrosa voluptas
Extrudit) virtus clarior esse solet.

Meretrix.

Crescere virtutem lachrymis fletúque putatis?

Secundus hypocrita.

Deliciæ risum lætitiámque p tunt.

Meretrix.

Scilicet has tetricæ frontis deponite rugas,
Et faciem lætis exhilarate iocis.
Pulchra mihi facies, qualis tua Tyndari forma,
Et mihi facundis lingua diserta sonis.

Secundus hypocrita.

Hanc linguam comedent vermes.

Meretrix.

Oculi mihi lucent,
Ardet vt in rutilo lucida concha mari.

Tertius hypocrita.

Et pulchris Helene formosa micabat ocellis,
Quæ tamen immundis vermibus esca fuit.

Meretrix.

Aureolum corpus vincit candore ligustrum,
Et primas pariter quas iacit aura niues.

Primus hypocrita.

Dormit odorifera coluber plerunque sub vmbra,
Vlcera sub niuea putrida pelle latent.

Meretrix.

Vósne papilla mouet gemipoma, sauiflua, mordax
Quæ duo prominulo tubere poma facit?

Secundus hypocrita.

In mammis putredo latet, iam parce querelis.

Tertius hypocrita.

His verbis tenebras induit alma dies.

Stultus.

O hypocritarum astutiam! palàm damnant, quod intus cupiunt: nec aliam ob causam quàm vt negligentes voluptatum videantur, & dolosa hypocrisi venentur aliquid.

Meretrix.

Pastores ego hos Curios quanta verborum maxima amœnitate potui, deliniui: Nulla est voluptas quam non oderint cane peius & angue.

Primus episcopus.

Nisi mea me fallit opinio, sanctißimi sunt, aut intus maxime dolosi.

Secundus episcopus.

Pergamus adhuc, & aliis id genus irritamentis tentemus eorum animos.

Primus epiſcopus.

Mittamus Bacchum aliquem aut vinolentum hominem, qui eos ad ebrietatem pelliciat.

Secundus epiſcopus.

Mittamus: heus tu œnophile, cui cordi ſunt crateres & pocula, viden' ſuperciliosos illos Fabricos?

Bacchus.

Video.

Primus epiſcopus.

Vade ergo, & ſi ratione vlla fieri poteſt, diuerte à temperantia & ſobrietate.

Bacchus.

Quæ maior meliórve poteſt homini eſſe voluptas,
Quàm bibere optatum térque quatérque merum?
Laudatur grauitas, conſultáque vita Catonis,
Et tamen incaluit nectare ſæpe Cato.
Vina ſitim pellunt, & vires corporis augent:
Gutturibus mutis verba parata ferunt.
Vina fouent riſus, ſine vino cura dolórque,
Et lachrymæ in tota ſurgere plebe ſolent.
Nunc mecum ad choreas accedite.

Tertius hypocrita.

Vade vorago.

Primus hypocrita.

Vade colubrino vipera felle tumens.

Secundus hypocrita.

Diſcede hinc nebulo.

Tertius hypocrita.

Fuge corruptiſsime ſerpens.

Primus hypocrita.

Vis me mortifero commaculare luto?

Secundus hypocrita.

Visne meam tantis animam potare venenis?

Tertius hypocrita.

Vis me ad tartareas ire Acherontis aquas?

Meretrix.

Si non forte placent choreæ: requiescite mecum,
In thalamo vobis crescet amica venus.

Primus hypocrita.

Ho quid ais multo meretrix infecta veneno?

Secundus hypocrita.

Quid prodest homini deliciosa venus?

Tertius hypocrita.

Quid prodest homini scuticis armata libido?

Meretrix.

Quid? vegetis hominem viribus esse facit.

Primus hypocrita.

Sed potius minuit vires,

Secundus hypocrita.

Effœminat artus.

Tertius hypocrita.

Membra facit musca debiliora breui.

Primus hypocrita.

Hæc scabiem nutrit.

Secundus hypocrita.

Saniosis vlcera membris.

Tertius hypocrita.

Extremósque dies accelerare facit.

Meretrix.

Si vultis molli mecum requiescere lecto,
Tradite signa, meis basia multa genis.

Primus hypocrita.

Quid mihi profuerint tua basia fœda virago?

Meretrix.

Basiolum est omni dulcius ambrosia.

Secundus hypocrita.

Oscula parturiunt flammas, quibus atra libido
Vrere cum venis viscera tota solet.

Tertius hypocrita.

Oscula porrectis pariunt incendia neruis,
Vix bene quæ totus deleat oceanus.

Meretrix.

Spernitis hanc faciem, rutilo quæ clarior auro
Promicat æstiuis inuidiosa rosis?

Primus hypocrita.

Forma tua est cinctum speciosa pelle cadauer.

Secundus hypocrita.

Forma tua est putris verùm adoperta caro.

Tertius hypocrita.

Forma tua est volucri donum velocius aura.

Meretrix.

Frons mea pestanas vincit odore rosas.

Primus hypocrita.

Frons tua putris erit caries: tumulóque tegetur.
Et nitida hæc dabitur vermibus esca caro.

Bacchus.

Propterea potate patres: genióque fauete:
Natura & genius vina Falerna petunt.
Hanc cape tu primus pateram.

Primus hypocrita.

Vade ebrie Bacche.

Quid mihi cum vino? quid mihi cum pateris?

Secundus hypocrita.

Ebrie vis homines sanctos corrumpere vino?

Stultus.

Sanctos homines!

Tertius hypocrita.

Discede, atque aliò pocula rubra feras.

Primus hypocrita.

Vina adimunt sensus

Secundus hypocrita.

Lites & iurgia gignunt.

Tertius hypocrita.

Imponunt miseris cornua pauperibus.

Primus hypocrita.

Ebrie, vade foras, aliò tua vina reportes.

Bacchus.

Nónne solet vino surgere blanda quies?

Secundus hypocrita.

Dum molli baccho interna caluere medullæ,
Viscera flammifero mox cremat igne venus.

Tertius hypocrita.

Vita breuis satis est nobis, & paruula mensa,
Et gelidæ ad fontem sufficit haustus aquæ.

Stultus.

Quàm abstemij sunt, qui faciem habent rubris pyropis illuminatam.

Primus episcopus.

Nihil in eis reperio dignum nota.

Secundus episcopus.

Mittamus adhuc opulentũ hominem auro & gēmis ornatum, qui diuitias offerat: quas si spreuerint, sufficiens probatæ vitæ argumẽtum præstiterint. Agedum opulente, perge cum tuis gazis. fac periculum quales sunt rugosi isti veterani.

Diues.

Cur te Fortunam facit ingeniosa vetustas.
Esse deam, terris, cœloq; ereboq; potentem,
Et manibus geminis opulentum ostendere cornu?
Nam sine te nec opes vllæ, nec habentur honores,
Tu sola es per quàm magnos plebecula reges
Suspicit: ornatósq; auro gemmisq; decoros.
Purpureus duce te magna cum laude Senatus
Iura dat & leges populo: numenq; putatur.
Hoc facit in terris multarum copia rerum,
Diuitiæ æternam pariunt per sæcula famam,
Hinc modò laurigeri Crassumq; Mydáq; poëtæ
Laudibus innumeris cumulant: opulentia rerum
Comparat æternũ diuturna in tempora nomen,
Paupertas modicæ morituri sine nomine plebis.
Propterea ô tetrica clari grauitate Catones,
Depositis rugis venturo intendite lucro.
Vultis opes? ego diuitiis opulentus & auro,
Possideo quicquid Lydorum regia Sardis
Auriferoq; Rhodos possedit nobilis imbre.

Primus hypocrita.

Nolumus
Hæc, locuples tantarum copia rerum,

Secundus hypocrita.

Delicias luxumq; fouet.

Tertius hypocrita.

Malesuada libido
Thesauris alitur.

Primus hypocrita.

Cumulato pascitur auro
Luxuries.

Diues.

Non vultis opes?

Secundus hypocrita.

Nos nolumus,

Diues.

Vnde?

Tertius hypocrita.

Paupertate alitur generosa & candida virtus.

Stultus.

Hi paupertatem amant, scilicet mirabilis hypocritarũ fucus: diuitias aspernari se fingunt, quas tamen velis & remis insectantur.

Diues.

Sed sine diuitiis ingloria vita recedit.

Primus hypocrita.

Diuitiis homines Stygia merguntur abysso.

Secundus hypocrita.

Paupertate emitur cœlum,

Tertius hypocrita.

Pœnuria rerum
Fœlices animas tenebroso liberat Orco.

Primus episcopus.

Ego plura sanctitatis argumenta non postulo.

Secundus episcopus.

Per Iouem quicquid garriat hic nugiuendulus, sanctissimi sunt nulla est voluptas quã non reprobent. Voluptificis cantorum modulis non mouentur, meretricum blandimenta respuunt, auersantur ebrietatem, diuitias nihili pendũt. Placet mihi vt accersantur, eisque greges animarũ & pinguia committamus sacerdotia.

Primus episcopus.

Adeste philosophi, adeste.

Hypocritæ.

Saluete vigilantissimi pastores.

Secundus episcopus.

Quoniam explorata est nobis sanctitas vestra: quoniam doctrinæ vestræ fecimus periculum, volumus greges ouium, & animarum curam fidei vestræ committere.

Secundus hypocrita.

Ha reuerendissimi patres, absit vt curas & beneficia (quod dicitur) accipiamus.

Stultus.

Iupiter, quid non fulminas? beneficia nolunt isti cucullati, quia munera non capit vulpes. odiosum mihi hominum genus.

Primus episcopus.

Velitis nolitis, oportet pareatis, quoniam filia nostra ecclesia conquesta est grauissimè quòd nullos habet doctrina & sanctitate præditos pastores. vultis obsistere mandatis patrum vestrorum spiritualium?

Tertius

Tertius hypocrita.

Ha, nolumus, vigilantißimi patres.

Secundus episcopus.

Accipite ergo sacerdotia & curas animarum quas offerimus. Ego te, qui primo stas loco, cõstituo curatum ecclesiæ Sancti Petri in Remensi diœcesi, beati Theodoberti Senonensis, atq; vnà canonicatum Meldensem tibi confero.

Primus hypocrita.

Gratiam ago tibi, sanctißime pater.

Primus episcopus.

Tu secundus, habe curam sancti Nicolai in Lotharingia, beati Adolfi in Aruernia, & sancti Gaudulfi in Burgundia.

Secundus hypocrita.

Gratias ago tuæ sanctitati pater vigilantißime.

Secundus episcopus.

Tibi tertio conferimus quaternas curas, & binos canonicatus.

Tertius hypocrita.

Dominus velit vt meas pauperrimas oues ad portum salutis poßim perducere.

Primus episcopus.

Sed audite cucullati fratres, nos volumus vt gregi nostro aßistatis.

Primus hypocrita.

Aßistemus pater: quia leo rugiens circuit & quærit quem deuoret.

Secundus episcopus.

Cauete ne alibi terrarum aut gentium habiteis,

quàm cum vestris ouibus.

Secundus hypocrita.

Nusquam pater, quia qui gregem deserunt, damnati sunt priusquam moriantur.

Primus episcopus.

Preterea nolite omnem succum ab ouibus extorquere.

Tertius hypocrita.

Non faciemus pater: quia boni pastoris est tondêre pecus, & non deglubere.

Secundus episcopus.

Abite ergo in pace, & filiam nostram Ecclesiam quãta maxima poteritis diligẽtia cõseruate, eiúsque oues pascite, & viã salutis annũciate populo.

Primus hypocrita.

Videte fratres, videte q̃ prodest mẽtiri sanctitatẽ.

Secundus hypocrita.

Hoc nunquam extorsissemus ab episcopis, nisi simulassemus aspernari voluptates.

Tertius hypocrita.

Eamus nunc, & genialiter viuamus cum cæteris hypocritis: vicarij nostri satis studiosè curabunt gregem.

Ecclesia.

Nũquámne aderit requies labori? sic oues meæ gregatim pessum ibunt? Erítne quisquam qui dispalantas, errantes, ad bonam frugem reuocet? Episcopi, nunquam miserebimini meæ calamitatis?

Primus episcopus.

Equidem miserti sumus, Ecclesia: & explorata

ſanctitatis viros ad te miſimus, qui gregem tuum opere & verbo paſcerent.

Secundus epiſcopus.

Vidiſtine aliquos?

Eccleſia.

Nullos.

Primus epiſcopus.

Iupiter, quantum iacturæ & detrimenti ſimulata parit ſanctitas!

Stultus.

Nunquid conſulte præmonueram, vt attenderetis à falſis prophetis, qui veniũt ad vos in veſtimẽtis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces?

Secundus epiſcopus.

Papæ! quid iſtud eſt? tanti erat apud me fides eorum, vt quoquo vellent naribus me traherent.

Primus epiſcopus.

Quid? latrabant palàm, eóſq; fatebãtur damnatos, qui gregi ſuo non aſsiſterent.

Stultus.

Egregie dicunt, ſed frigeſcunt opere.

Secundus epiſcopus.

Eamus quæſo, & viſamus vbinam ſunt.

Stultus.

Ellos.

Primus epiſcopus.

Quid nam rerum iſtic agunt?

Stultus.

Stant in coſtulis arietinis.

Secundus epiſcopus.

Heus philosophi, vbinam est illa prædicatio in grege, quam pollicebamini?

Primus episcopus.

Quid? vestræ oues sunt sine custode.

Secundus episcopus.

Lupi agnos cum matribus deuorant.

Primus episcopus.

Vultis subsidium afferre?

Stultus.

Tacent, habent enim ora oßibus præpedita.

Secundus episcopus.

Iam nunc video nullam esse fronti fidem. nulla me amplius trahit admiratio si male agatur cum Ecclesia. nam pastores idiotæ populũ docere nequeũt, literati nolunt.

Primus episcopus.

Concludamus ergo cum Euangelista Matthæo spectatores, Attẽdite à falsis prophetis qui veniũt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

FINIS.

HVIVS SEQVENTIS DIAlogi personæ sunt. Contemptor mundi, Mors, Morbus, Fortuna, Salus animæ, Mortis meditatio, Peccatum, Obliuio mortis, Iuuenis, Vir, Senex.

Theophilus.

Contemptor mundi quid ais?

Contemptor mundi.

Iecur æstuat iræ,
Theophile.

Theophilus.

Vnde tument flaua tibi viscera bile,
Contemptor mundi?

Contemptor mundi.

Quòd vita caduca recedet
Theophile.

Theophilus.

Æternis velles obsistere fatis?

Contemptor mundi.

Nolo ego fatales parcarum rumpere fusos,
Sed doleo quòd nos fugitiui terminus æui
Sic lateat.

Theophilus.

Velles mortis præscire futuræ
Momentum? suprema vetat nouisse potestas.

Contemptor mundi.

Theophile hoc nihil est, grauior mihi cura medullas
Compungit, tacitæ quòd cum venit vltima vitæ
Linea, & in tenues discedit spiritus auras,
Nemo sciat quò flectat iter.

Theophilus.

Quid? noscere velles?

Contemptor mundi.

Tu scis hic varias curarum crescere spinas,

Theophilus.

Hoc scio.

Contemptor mundi.
Scis hominem tormentis credo ferendis
Progenitum?
Theophilus.
Verum est,
Contemptor mundi.
Variis obnoxia curis
Membra.
Theophilus.
Scio.
Contemptor mundi.
Post lætitiam cito surgere fletum,
Theophilus.
Et scio.
Contemptor mundi.
Scis etiam nihil omni ex parte beatum.
Et quòd vita hominis nihil est, at lubrica.
Theophilus.
Nosco.
Contemptor mundi.
Nōne graue est homini, quē semper cura metúsq;,
Et sitis, & malesuada fames, & turpis egestas
Viuentē oppreßat, dum tandem vita peracta est,
Tunc profugæ nescire animæ sedemq; domumq;?
Theophilus.
Quid facias?
Contemptor mundi.
Saltem si tempora nostra carerent
Ærumnis.
Theophilus.

Superi prohibent.

Contemptor mundi.

Si tempore saltem
Perfecto, & subiti completis mensibus aui,
Certam animæ requiem cœli promitteret aula,
Post huius vitæ exitium.

Theophilus.

Cœlestia nolunt
Numina.

Contemptor mundi.

Si certam mortis cognosceret horam
More pilæ fugitiuus homo, tunc forte futuris
Consuleret rebus, mores mutaret iniquos.
Staret in excubiis: altaria sacra Sabæo
Thure vaporaret: cumulatum traderet aurum
Pauperibus, scelerum maculas purgaret iniquas.

Theophilus.

Cum dij permittunt faciat,

Contemptor mundi.

Non te latet, omnes
Maioris semper capit expectatio vitæ.

Theophilus.

At male spes hominem maioris decipit æui.

Contemptor mundi.

Nũquid plenus erit lachrymarũ, qui modo ridet?
Qui nunc dulget genio, qui corpore sanum
Se credit, fato cras forte peribit acerbo
Qui risus? qualésve ioci, quæ gaudia vitæ?

Theophilus.

Et tibi forte etiam mors est vicina loquenti.

Contemptor mundi.

Nescio quid referas, sed adest rugosa virago
Quæ nos à tergo sequitur.

Theophilus.

Bone Iuppiter

Contemptor mundi.

Et nunc
Quod cecini verum est: forsan cras es periturus.

Theophilus.

Quæ dea?

Mors.

Mors,

Contemptor mundi.

Sed quis lateri comes additus hæret.

Morbus.

Sum morbus, mortis famulus.

Theophilus.

Bone Iuppiter, & quid?
Cum loquimur sequeris.

Mors.

Nemo est cui terminus æui,
Non instet.

Morbus.

Nemo cui non contagia morbi
Immineant.

Contemptor mundi.

Sequeris pariter, regésne ducésne?

Mors.

Omnia mors æquat.

Morbus.

Nulla est electio morbi,
Tam subito perimit Crœsum, quàm vulnerat Irum.

Theophilus.

Si fortis fuero?

Mors.

Fortem Sansona peremi.

Morbus.

Et nostris iaculis fortes periere gigantes.

Contemptor mundi.

Si pulcher?

Mors.

Periit Iudith, periere Sibyllæ,

Morbus.

Pulchra Helene, Dido: nostris cecidere sagittis.

Theophilus.

Si sapiens?

Mors.

Cecidit Salomon.

Morbus.

Cecidere Solones.

Contemptor mundi.

Si grauis?

Morbus.

Occubuit Crassus.

Mors.

Cecidere Catones.

Theophilus.

Si locuples?

Mors.

Cecidit Crœsus,

Morbus.

Periere monarchæ.

Mors.

Mortuus est Xerxes

Morbus.

Et mortuus ille Darius,

Contemptor mundi.

Et si bellator validus?

Mors.

Duo fulmina belli
Scipiadæ cecidere.

Morbus.

Iacet clarißimus armis
Hannibal.

Mors.

Et geminæ belli ciuilis Erinnes
Pompeius gener, & Cæsar socer.

Morbus.

Occidit Aiax,

Mors.

Hector deceßit.

Morbus.

Saluus non mansit Achilles,

Theophilus.

Si lautis viuens epulis?

Mors.

Cleopatra receßit.

Morbus.

Ingluuies ventris tibi nec famosæ Vitelli

Profuit.

Contemptor mundi.

Et si me comitetur amica voluptas,
Si venus, & veneris petulans ancilla libido.

Mors.

Nec matricidæ venus illecebrosa Neroni
Profuit.

Morbus.

Et mollem non iuuit Sardanapalum.

Mors.

Pasiphaë occubuit,

Morbus.

Periitque Corinthia Lais.

Mors.

Vis semel expediam? quicquid natura creauit,
Currit ad interitum.

Morbus.

Nulla est res inuia morti.

Theophilus.

Sed cur pubescens annis iuuenilibus ætas
Subiicitur fatis, velut eneruata senectus?

Mors.

Sic placuit superis, ne si prolixior ætas
Aut mage certa esset pueris, nunc mortis amaræ
Immemores, quodcunque nephas sine lege patrarent.

Morbus.

Multis terrori est incognita linea vitæ.

Contemptor mundi.

Post mortem quò tendit homo?

Mors.

Duplex via.

Morbus.

Duplex
Mansio.

Mors.

Si viuens bene vixerit, atheris aulam
Conscendet.

Morbus.

Sed si male vixerit, ibit ad vmbras.

Theophilus.

Sufficit. est ne igitur prudens, quisquis bene viuit
Contemptor mundi?

Contemptor mundi.

Prudens, deus optime, prudens,
Theophile, ast etiam vigili vigilantior Argo.

Theophilus.

Est ne etiam stultus, qui cum velocior euris
Defluat, atque instar bullæ vanescat in auras,
Non tamen extremi consideret vltima fati
Tempora, non animæ studeat, propriaue saluti
Consulat, at semper ludis vacat, ocia quærit,
Et quodcunque nephas sequitur virtute relicta,
Contemptor mundi?

Contemptor mundi.

Stultus, deus optime, stultus,
Theophile, & multũ imprudens, est stultior ipsa
Stultitia:

Theophilus.

Certum est, mortale hoc corpus iturum

In cineres.

Contemptor mundi.

Certum eſt putre ac deforme cadauer
Hoc hominis corpus vilem fore vermibus eſcam.

Theophilus.

Senſibus attentis igitur perpendere phas eſt
Quò flectamus iter.

Contemptor mundi.

Quid in hac re conſulis,

Theophilus.

Audi,
Fortuna eſt quæ dat mortalibus omnia.

Contemptor mundi.

Verum eſt,

Theophilus.

Expedit hanc igitur pronis depoſcere votis,
Et vitæ nobis ritúmque modúmque futuræ,
Quò nos poſthabitis vitiis, virtutis amore
Ducamur.

Contemptor mundi.

Salue mundi fortuna caduci,
Formidatorum nutrix ſuauiſſima regum,
Atque nouerca inopum.

Fortuna.

Saluete.

Theophilus.

Caduca videntes.
Tempora & incerti quòd ſit rota mobilis aui:
Vtq; etiam duplex poſt vitam manſio, cœli
Atq; cerebi, vitæ ritúmque modúmque futuræ

Expetimus, dare nanque potes quò crimine puri
Simus, & ætherea virtutis amore trahamur,

Fortuna.

Quid petitis? vultis fieri regésve ducésve

Contemptor mundi.

Nolumus, in summis regnat lasciuia castris.

Theophilus.

Hic fraudes habitant

Contemptor mundi.

Hic inuidiosa potestas.

Theophilus.

Multa veneficiis illic medicata bibuntur.

Contemptor mundi.

Illic vicini ridentis ab ense cauendum est.

Fortuna.

Verum incedentes famulorum turba sequetur.

Theophilus.

Nec famulis adhibenda fides, fratríve propinquo

Fortuna.

Vestra catenati concludent atria vectes.

Contemptor mundi.

Nihil prosunt vectes, quando insidiatur amicus
Proditor

Fortuna.

At populos vos formidabit.

Theophilus.

Amari
Malumus.

Fortuna.

Armorum primi vexilla feretis,

Contemptor mundi.

Malumus auctores pacis, quàm martis haberi

Fortuna.

Pontificis summi grata est si forte potestas,
Pontifices faciam.

Theophilus.

Christi patrimonia nollem
Vendere, & in Turcas bellū simulare nequirem.

Contemptor mundi.

Venales rubros exponere nolo galeros.

Theophilus.

Nec plumbum aut calices.

Fortuna.

Summi sed numinis instar
Vos humilis recolet populus.

Theophilus.

Popularibus auris
Non lætor.

Contemptor mundi.

Subitæ non laudis amore mouemur,

Fortuna.

Iudicis officium vobis assumite.

Theophilus.

Coruis.
Parcere non volumus.

Contemptor mundi.

Timidas punire columbas
Non volumus.

Fortuna.

Faciam patronos ergo forenses

Theophilus.

Iustitiam colimus.

Contemptor mundi.

Nullo corrumpimur auro.

Fortuna.

Munera multa rei tradent.

Theophilus.

Nos munere nullo
Flectimur.

Contemptor mundi.

A recto nos nulla pecunia flectit.

Fortuna.

Vos mercatores faciam.

Theophilus.

Mihi quæstus iniquus
Displicet.

Contemptor mundi.

Et nullus cupio ditescere furtis,

Fortuna.

Vultis bella sequi?

Theophilus.

Miseri mihi displicet vsus
Militis.

Contemptor mundi.

Agricolas inopes ego rodere nolo.

Fortuna.

Nescio quid petitis, maiora offerre nequirem,
Vultis opes?

Theophilus.

Non, sunt fragiles, fluxæ atque caducæ;

Contemptor

Contemptor mundi.

Multarum paucis prodeſt opulentia rerum.

Fortuna.

Impartiri aliud nequeo.

Theodorus.

Fluxum atque caducum eſt
Quicquid promittis.

Fortuna.

Si fluxum eſt atque caducum,
Ite aliò.

Contemptor mundi.

Frater, conuerte parumper ocellos,
Hicne deam ſpectas vultu formáque nitentem?

Theophilus.

Aſpicio.

Contemptor mundi.

Fas eſt illuc conuertere paſſus.
Forſitan anguſtis tradet medicamina rebus.
Tu quæ diua?

Salus animæ.

Salus animæ.

Theophilus.

Nutrixne caduci
Corporis?

Salus animæ.

Hoc hominis moribundum negligo corpus.

Contemptor mundi.

Quid curas igitur?

Salus animæ.

Cœleſtia.

Theophilus.

Spernis honores?

Salus animæ.

Sperno.

Contemptor mundi.

Voluptates?

Salus animæ.

Contemno.

Theophilus.

Despicis aurum?

Salus animæ.

Despicio.

Contemptor mundi.

Vigilas.

Salus animæ.

Vigilo.

Theophilus.

Sequerísne labores?

Salus animæ.

Insequor.

Contemptor mundi.

Insequeris rixas?

Salus animæ.

Non.

Theophilus.

Iurgia vitas?

Salus animæ.

Effugio.

Contemptor mundi.

Nutris inopes?

Salus animæ.

Ego nutrio:

Theophilus.

Pacis?

Virtutes?

Salus animæ.

Pasco.

Contemptor mundi.

Pellis peccata?

Salus animæ.

Repello.

Theophilus.

Fortunæ contemnis opes?

Salus animæ.

Aspernor.

Contemptor mundi.

Iniquæ
Despicis illecebras veneris?

Salus animæ.

Mihi quæq; voluptas
Displicet.

Theophilus.

Ingluuiem ventris pellísne?

Salus animæ.

Veneni
More.

Contemptor mundi.

Et desidiam?

Salus animæ.

Colubri exitiabilis instar

Theophilus.

Quid fugis?

Salus animæ.

Inuidiam.

Contemptor mundi.

Cur quæso talia vitas?

Salus animæ.

Non est pollutis animabus gloria cœli
Peruia.

Theophilus.

Cur spinæ horrentes, vrticáque pungens
Te circum apparent.

Salus animæ.

Stimulis caro praua domanda est:
Necnon & flagris reprimendum corpus amaris,
Æthereæ requiem si quis sibi postulet aulæ.

Contemptor mundi.

Ætheream si forte velim conscendere sedem:
Sed quid opus facto est?

Salus animæ.

Fragilem contemnere mundum,
Spernere diuitias: duci virtutis amore:
Reprimere à vitiis animum.

Theophilus.

Quo more caducum
Hoc reprimam corpus?

Salus animæ.

Quæris cognoscere?

Contemptor mundi.

Quæro.

Salus animæ.

Est ancilla mihi:cui si noctésque diésque
Impendas animum,nunquam peccata sequêris:
Sed tu perpetuo virtutis amore trahêris.

Theophilus.

Est ancilla tibi,cui si noctésque diésque
Tradamus mentem,nũquam peccata sequemur?
Quod nomen famulæ?

Salus animæ.

Mortis meditatio.

Contemptor mundi.

Mortis
Sic meminisse iuuat?

Salus animæ.

Memorare nouißima:nunquam
Peccabis.

Theophilus.

Verùm:sed quid si fecero quod tu
Præcipis,extremæ quum mortis venerit hora,
Quid mercedis erit?

Salus animæ.

Paradisi gloria.

Contemptor mundi.

Frater
Theophile hæc igitur nobis meditatio mortis
Quærenda:hæc siquidem vẽtura ancilla Salutis,
Nos tandem faciet mensis accumbere diuûm.

Theophilus.

Quæramus.

Contemptor mundi.

Video hic attrita veste copertam
Nam quem Lugentem & passis stantem post terga capillis.
Quæ lachrymis deflet correptum morte cadauer.

Theophilus.

Est vt coniicio, mortis meditatio.

Contemptor mundi.

Salue
Virgo.

Mortis meditatio.

Et vos.

Theophilus.

Nomen?

Mortis meditatio.

Mortis meditatio.

Contemptor mundi.

Tantum
Aspersum lachrymis cur gemis ad tumulum?

Mortis meditatio.

Humanũ quid sit lachrymans considero corpus:
Quodq; sit immundum, debile, putre, olidum.

Theophilus.

Ergo quid est corpus?

Mortis meditatio.

Nihil est nisi flatilis aura:
Quódque instar Zephyri prætereuntis abit.

Contemptor mundi.

Quid caro?

Mortis meditatio.

Vermiculus putris: lethale venenum:

Stercoris immundi sordida congeries.

Theophilus.

Quid mortalis homo?

Mortis meditatio.

Quid? mobilis vmbra, recedens,
Labilis, & bulla perbreuis effigies:

Contemptor mundi.

Quid pulchra hæc facies, quam fuco ornamus: & ista
Quam niueo colimus pectine cæsaries?
Quid molles oculi? quid frons speciosa? quid aures?
Quid labra? quid verbis lingua diserta nouis?

Mortis meditatio.

Quid pulchra hæc facies? immundo pastio vermi,
Et sanies fœdo stercore sordidior?

Theophilus.

Quid venter, quem deliciis oneramus amœnis,
Et quem replemus nectare, quid stomachus?

Mortis meditatio.

Quid? fœda illuuies: sanies, contagio, marcor,
Putor, & immensæ pergraue fecis onus.

Contemptor mundi.

Et quid vita?

Mortis meditatio.

Nihil.

Theophilus.

Quid mors?

Mortis meditatio.

Mirabile visu
Portentum anguicoma Gorgone deterius:

Contemptor mundi.

Et quid post mortem?

Mortis meditatio.

Multis damnatio: paucis
Parta salus animæ.

Theophilus.

Quem tegit hic tumulus.

Mortis meditatio.

Hic stat pontificis defunctum corpus Iuli,
Hic tua stat pariter rex Lodoice caro.
Aspice, mendico quid Rex à paupere differt:
Papa quid à vili differat agricola.

Contemptor mundi.

Theophile, ecce quod est: omnes sumus ista futuri,
Et modicos tandem vertimur in cineres,
Pontifices pereunt: non prodest regibus aurum:
Nec magnis rerum copia principibus.
Lugentem hanc igitur nigro comitemur amictu,
Depositis vani corporis illecebris.

Theophilus.

Lugere hic tecum volumus, meditatio mortis,
Et fluidas mundi spernere delicias.
Incipe.

Mortis meditatio.

Quis nescit peritura incommoda vitæ?
Quæ niuis in morem sole cadentis abit.

Contemptor mundi.

Quis formidandas mortis neget esse sagittas?
Quæ venit incerto sic inopina gradu?

Theophilus.

Quis neget ad fletus, lachrymas, tormẽta, labores,
Ex vtero matris progenitum esse hominem?
Mortis meditatio.
Cum simul est infans grauida resolutus ab aluo,
Ortus prima sui munera sunt gemitus.
Contemptor mundi.
Nudus & in terram iacitur: lugétq; priusquam
Fecerit inflictis dignum aliquid lachrymis.
Theophilus.
Cætera diuerso natura exornat amictu,
Natáque quo primum se tueantur habent.
Mortis meditatio.
Corticibus plantas operit, quibus omnia vitent
Frigora, & imbriferas despiciant hyemes.
Contemptor mundi.
Glandibus est cortex,
Theophilus.
Nucibus sua testa.
Mortis meditatio.
Rigentes
Castaneis spinæ.
Contemptor mundi.
Fulcra leuant hederas.
Theophilus.
Testa tegit cochleas,
Mortis meditatio.
Tauros sua cornua seruant.
Contemptor mundi.
Se contra iaculum dentibus armat aper.
Theophilus.

Vngue rigent vrsi.

Mortis meditatio.

Feritas genuina leonem
Protegit.

Contemptor mundi.

Herbiuoras lana tegit pecudes.

Theophilus.

Vestit equos corium,

Mortis meditatio.

Stimulis armantur echini.
Spina frequens hirtis haret in histricibus.

Theophilus.

Seruatur leuitate lepus,

Mortis meditatio.

Volucres fuga ceruos
Liberat.

Contemptor mundi.

Aërias pluma tegit volucres.

Theophilus.

Squama tegit pisces.

Mortis meditatio.

Et habet domiporta cauernam
Testudo.

Contemptor mundi.

In caueis mus latet improbulus.

Theophilus.

Terra tegit talpas.

Mortis meditatio.

Seruat se rana palude.

Contemptor mundi.

Musca suis alis effugit insidias.

Theophilus.

Solus homo luget.

Mortis meditatio.

Soli natura nouerca est.

Contemptor mundi.

Assiduas solus nascitur ad lachrymas.

Theophilus.

Solus & egreditur nudus genitricis ab aluo.

Mortis meditatio.

Solus & in terræ viscera nudus abit.

Contemptor mundi.

Solus humi repit.

Theophilus.

Solus sibi noxia quærit.

Mortis meditatio.

Solus bella gerit.

Contemptor mundi.

Solus in arma ruit.

Theophilus.

Arguitur solus sceleris.

Mortis meditatio.

Solum omnia terrent.

Contemptor mundi.

Soli damnosa est illecebrosa venus.

Theophilus.

Soli damnosa est, & perniciosa voluptas.

Mortis meditatio.

Et soli pariter perniciosa gula est.

Contemptor mundi.

Solus sollicitus mortis.
Theophilus.
Solum anxia cura
Comprimit.
Mortis meditatio.
Et solum vulnerat anxietas.
Contemptor mundi.
Solus diuitiis inhiat.
Theophilus.
Solum indiga terret
Paupertas.
Mortis meditatio.
Solus dicitur esse nocens.
Contemptor mundi.
Solus tartareas post mortem vadit ad vmbras.
Theophilus.
Solus ad inferna verbera Persephones.
Mortis meditatio.
Solus ad inferna tormenta seuera gehennae.
Contemptor mundi.
Perpetui solus carceris in tenebras.
Theophilus.
Post vita exitium solus damnabitur: ergo
Cum brutis egit mitius ipse deus.
Mortis meditatio.
Et nos ridemus:
Contemptor mundi.
Conuiuia lauta paramus.
Theophilus.
Et nos obliqua rodimur inuidia.

Mortis meditatio.

Et nos impetimus fratres hostilibus armis.

Contemptor mundi.

Et nos perpetuo discimus arma odio.

Theophilus.

Et nos vicinum volumus potare veneno.

Mortis meditatio.

Et nos incautis tendimus insidias.

Contemptor mundi.

Et nobis mentes inflata superbia pungit.

Theophilus.

Nos semper sitiens pungit auaritia.

Mortis meditatio.

Nos semper laqueis irretit iniqua voluptas.

Contemptor mundi.

Nos capit insidiis illecebrosa venus.

Theophilus.

Eneruant nobis resupinas omnia vires.

Mortis meditatio.

Nos vrit flammis ira prophana suis.

Contemptor mundi.

Nos collatiuum cogit gula pascere ventrem.

Theophilus.

In nobis virtus non habet vlla domum.

Mortis meditatio.

Nos sacra despicimus.

Contemptor mundi.

Nos non curamus egenteis.

Theophilus.

Nos nihili facimus religionis opus.

Mortis meditatio.

Et nos nescimus pœnæ tormenta futuræ.

Contemptor mundi.

Nos tetricæ mortis viuimus immemores.

Theophilus.

Perpetuum nobis stulti promittimus æuum.

Mortis meditatio.

Credimus æternis viuere temporibus.

Contemptor mundi.

Hi duo vixerunt.

Theophilus.

Multos habuere ministros.

Mortis meditatio.

Vixerunt lautis non nisi deliciis.

Contemptor mundi.

Egregias habuere domos.

Theophilus.

Non defuit aurum.

Mortis meditatio.

Innumeris olim non caruere opibus.

Contemptor mundi.

Regnarunt.

Theophilus.

Vixere hilares.

Mortis meditatio.

Habuere triumphos.

Contemptor mundi.

Terrori populo viuus vterque fuit.

Theophilus.

Nunc vbi sunt?

Mortis meditatio.

Rodunt inhumata cadauera vermes.

Contemptor mundi.

Sed quò discesſit fluxa vtriusque anima?

Theophilus.

In cœlo dominus requiem concedat vtrique.

Mortis meditatio.

Talis erit nostris linea temporibus.

Contemptor mundi.

Nos tales erimus.

Theophilus.

Similis nos vrna moratur.

Mortis meditatio.

Qui sapit, in mortem sit vigil excubitor.

Contemptor mundi.

Theophile ecce vides peritura incommoda vitæ.

Theophilus.

Prospicio.

Contemptor mundi.

Mortis nos meminisse iuuat.

Consulo vt horrentem spinis intremus eremum:

Consulat vt propriæ tutus vterque animæ.

Hoc aurũ, has tunicas, hæc aurea vĩcula, & istas

Linquamus vani corporis illecebras.

Mortis meditatio.

Ite, sed à stimulo carnis venerisq; cauete.

Cauta est: atque dolis vndique plena Venus.

Peccatum.

Quæ mihi tam rigidos peperit natura Solones?

Quæ tot inauditos sæcula Pythagoras?

Quos neque florigero titillet melle voluptas.

Nec caro blandificis contrahat illecebris.
Vnde tot horrendos accepit terra Solones?
Qui moueant tracto cuncta supercilio?
Quorum frons rugas caperãs terreret Achillem:
Barbaq; pugnacem concuteret Priamum?
Nunc Epicureæ quid agit meditatio secta?
Prisca voluptatum cur documenta silent?
Hoc æuo nullus spectatur vbique locorum
Contentus modico tegmine Diogenes.
Regnabat terris quondam speciosa libido.
Præfuerat regnis imperiosa Venus.
Quique sagittiferi flamma percussus Amoris,
Gnosidis æquabat crimina Pasiphaës.
Ambitio regum tumidas inflauerat aulas:
Castráq; fallaces tunc habuere doli:
Lauta parabantur multis conuiuia mensis:
Nulla dies Baccho non genialis erat.
Ridiculis comes ebrietas erat addita rixis:
Post vinum flammas tunc acuebat Amor.
Histrio tunc ludis populum ducebat hiantem:
Nulli non populo fabula dulcis erat.
Nũc tantũ ad lachrymas mortis meditatio cũcta
Euocat: & multa garrulitate trahit,
Et contemptores mundi blando allicit ore:
Colligit & multos vndique theophilos.
Ergo quid hic torpes ancilla Obliuio mortis,
Cuncta voluptatum iura perire sines?

Obliuio mortis.

Peccatum, quid agam?

Peccatum.

Quid

Quid ages? hanc excute labem,
Fac mortis populum non meminisse suæ.

Obliuio mortis.

Si nequeo?

Peccatum.

Factu facile est.

Obliuio mortis.

Cur?

Peccatum.

Nam caro prona est,
In vitium: & fragiles vergit ad illecebras,

Obliuio mortis.

Quos primùm alliciam?

Peccatum.

Iuuenes.

Obliuio mortis.

Quo more?
Supinis

Peccatum.

Illecebris, risu, cantibus, & choreis,
Illud stultitia exerce, ne cernere possint:
Post mortem profuge quæ domus est animæ.
Dũ loquimur, video iuuenẽ cui forma decora est
Hunc facilè arcanis pellicies laqueis.

Iuuenis.

Si quem multarum fœlicem copia rerum
Efficiat, si quem prodiga lauticies,
Sum fœlix: sed dum morituri corporis annos
Perpendo, & vitæ quàm breuis hora meæ
Ex oculis lachrymas nequeo cohibere fluentes:

Et fio rigidæ penè lapis Niobes.

Obliuio mortis.

Stulte quid hæc trutinas?

Iuuenis.

Quæ diua?

Obliuio mortis.

Obliuio mortis.

Iuuenis.

Cur tibi frons læta est?

Obliuio mortis.

Nutrior illecebris.

Iuuenis.

Cur oculi rident?

Obliuio mortis.

Lachrymas gemitúsque repello.

Iuuenis.

Cur coma sic pexa est?

Obliuio mortis.

Non nisi compta sequor.

Iuuenis.

Qui tibi sunt comites?

Obliuio mortis.

Ludi, risúsque, iocíque:

Plena voluptificis gaudia deliciis.

Iuuenis.

Venturæ'ne times tempus lachrymabile mortis?

Obliuio mortis.

Cur timeam? mortis quid meminisse iuuat?

Iuuenis.

Quid contrà meminisse nocet?

Obliuio mortis.

Stultißima ceruix,
Quid nocet? æternas vis cadere in lachrymas?

Iuuenis.

Sed timeo ne delicias, risúsque caduci
Corporis, extinguat funeris atra dies.

Obliuio mortis.

Excute ridiculæ vanum formidinis ictum:
Vis hilares lachrymis post habuisse iocos:

Mortis meditatio.

Fili quicquid agas: semper reminiscere mortis:
Hæc meretrix vanas te trahet in pedicas:

Iuuenis.

Quæ virgo?

Mortis meditatio.

Mortis meditatio: respice fili
Hoc speculum: hic mortis flebilis effigies.

Obliuio mortis.

Tu potius meretrix miseris mortalibus hamos
Tendis, & occultas instruis insidias.

Mortis meditatio.

Quos tendo laqueos?

Obliuio mortis.

Miseris tu tollere risum
Niteris, & crebras pellicere in lachrymas.

Mortis meditatio.

Ergo?

Obliuio mortis.

Quid hæ lachrymæ prosunt?

Mortis meditatio.

Dant gaudia cœli.

Obliuio mortis.

Scilicet id curant Iuppiter & Superi.

Mortis meditatio.

Scilicet? hic modicis præstat lugere diebus,
Post vitam æternis quàm miserum esse malis.

Obliuio mortis.

Tu formose puer meretricem hanc neglige.

Mortis meditatio.

Fili
Si sapis, occulto subtrahe te laqueo.

Obliuio mortis.

Fraus nulla est speciose puer, depone timorem,
In nostro iaceas blande puer gremio.

Iuuenis.

Quid faciam?

Obliuio mortis.

Ludas.

Mortis meditatio.

Fili reminiscere mortis.

Obliuio mortis.

Dormi lasciuas inter Hamadryades.

Iuuenis.

Sed mortem timeo.

Obliuio mortis.

Metuis, tu vix bene natus?
Et quid maturus feceris ergo senex?

Meditatio mortis.

Fili mors etiam iuuenes rapit, aspice finem.

Obliuio mortis.

Nil timeas, hilares semper amato iocos.
Si semper statuas mortis meminisse futuræ,
Æterna duces tempora tristitia.
Vis tibi formosum pugnis contundere corpus:
Et niueam manibus rumpere cæsariem?
Vis in perpetuo vitam consumere luctu:
Vis iuuenum placidis abstinuisse iocis?
Hei miser, hæc placidis fallax matrona sagittis.
Te rapit.

Iuuenis.

Hæc mortis me mouet effigies.
Fluxa recedentis considero tempora vitæ:
Et quod post mortem debile corpus erit.
Mēbra sepulchrigenis video fore vermibus escā.
Vis dicam? hæc mortis me mouet effigies.

Obliuio mortis.

Hoc vanum mortis speculum depone, sequaris
Quò duco.

Iuuenis.

Quò vis ducere?

Obliuio mortis.

Ad illecebras,
Ad risus, ad delicias.

Meditatio mortis.

Reminiscere mortis
Fili, post mortem putre cadauer eris.

Obliuio mortis.

Auertas faciem, ne te hæc verbosa virago
Fascinet, aut tacitas ducat in insidias.
Impositum clausis capias velamen ocellis:

Me sequere ad risus, gaudia ad illecebras.

Iuuenis.

Si facerem quicquid mortis meditatio mandat,
Quid facerem?

Obliuio mortis.

Corpus vile putrisq; caro
Vellet purpureæ florem sibi tollere frontis,
Forcipe promissam radere cæsariem.
Et tibi quinetiam solito interdicere fuco,
Dilectásque tibi tollere delicias,
Posthabitis igitur lachrymis, gemituq; frequenti,
Me sequere ad risus, gaudia, & illecebras.

Iuuenis.

Te sequor ergo, vale mortis meditatio.

Meditatio mortis.

Fili
Quid facis? ô fili tu cadis in tenebras.
O dolor, excæcat iuuenes obliuio mortis:
Quid mirum si nunc cæca iuuenta perit?

Obliuio mortis.

Peccatum, adduco iuuenem, tibi seruiet, ergo
Hunc inter lautas suscipe delicias.

Peccatum.

Accedas fili, redeas obliuio mortis,
Et vana allicias ambitione viros.
Ecce virum video, satagas hunc flectere verbis,
Nam quid agat nescit: iactat vtrinq; caput.

Obliuio mortis.

Quas tendam pedicas?

Peccatum.

Verbis si forte moueri
Hic nequeat, vana hunc ambitione trahas.
Ambitio ætatem titillat sola virilem.

Obliuio mortis.

Vado igitur. quid ais vir bone?

Vir.

Sum dubius,

Obliuio mortis.

Cur dubius?

Vir.

Video vicinum putre cadauer.

Obliuio mortis.

Ergo?

Vir.

Ferox mortis me mouet effigies.

Obliuio mortis.

Cur mouet?

Vir.

Hæc siquidem in cineres hoc corpus iturum
Denotat.

Obliuio mortis.

Ergo isto vis miser esse malo?
Quid faceres aliud?

Mortis meditatio.

Fili reminiscere mortis,
Ocultas meretrix hæc vocat in pedicas.

Vir.

Quid faciam ignoro?

Mortis meditatio.

Memorare nouissima, nunquam

Peccabis.

Vir.

Sed quid commoditatis erit?

Meditatio mortis.

Quid? preciosa salus animæ.

Obliuio mortis.

Reminiscere ludi,
Non mortis,

Meditatio mortis.

Fili putre cadauer eris.

Obliuio mortis.

Ne cures.

Vir.

Sed vermis ero.

Obliuio mortis.

Ne sis miser ante
Tempus.

Vir.

Quî viuam?

Obliuio mortis.

Non sine lætitia.

Vir.

Sed lachrymæ suberunt.

Obliuio mortis.

Lachrymas cur ergo futuras
Præuenies? stultum est anticipare malum,

Vir.

Sed breuis hora fugit,

Obliuio mortis.

Fueris dementior ergo,

Si quod tam subitum est, attribuas lachrymis

Meditatio mortis.

Fili perpetuæ timeas tormenta gehennæ,
Atque colubricomæ verbera Persephones.

Obliuio mortis.

Hæc meretrix vana mentem formidine terret,
Da quicquid memorat flatilibus Zephyris.

Meditatio mortis.

Inspicias mortis speculum charissime fili.
Talis eris tandem quale cadauer adest.

Vir.

Nescio quò dubium liceat diuertere passum.
Hac vocat ad lachrymas, hac & ad illecebras.
Scire licet quid agam, referas obliuio mortis:
Si tibi paruero, quis mihi fructus erit?

Obliuio mortis.

Perpetuis semper gaudens lætabere ludis.

Meditatio mortis.

Ludus abit, fili.

Obliuio mortis.

Tu speciosus eris.

Meditatio mortis.

Forma perit, fili.

Obliuio mortis.

Tibi magna opulentia crescet.
Diues eris.

Meditatio mortis.

Fili, diuitiæ pereunt.
Diues erat, tumulo qui nunc requiescit in isto.

Obliuio mortis.

Auertas oculos: tu bene comptus eris,
Tu bene nutritus, precioso indutus amictu:
Vina bibes summo non renuenda Ioui.

Vir.

Nil mihi laudis erit.

Obliuio mortis.

Tibi plebs assurget eunti.
Et magni in populo Caesaris instar eris.

Meditatio mortis.

Gloria fluxa perit, fili.

Obliuio mortis.

Tibi census, honores,
Afferet & multas census amicitias,
Fortunatus erit quem tu dignabere paruo
Colloquio, fœlix qui tibi seruus erit,
Fœlix quique tuas poterit contingere vestes,
Vis dicam? Augusto Caesare maior eris.
Consul eris, dictator eris, princeps eris, omnes
Anteferent summis teq; tuosq; deis.
Impositum clausis capias velamen ocellis.
Me sequere ad risus, gaudia, ad illecebras.

Meditatio mortis.

Tu cadis in tenebras, fili, reminiscere mortis,
Nil nisi post mortem putre cadauer eris.
Inspicite ô patres: trahit hæc obliuio mortis
Ad vitium cæcos ambitione viros.

Obliuio mortis.

Peccatum, vir adest, epulis hunc excipe lautis.

Peccatum.

Ille meis stabit proximus illecebris,
Nunc laqueis include senes, obliuio mortis.

Obliuio mortis.

Quis laqueus vetulos carpet?

Peccatum.

Auaritiæ.
Ecce procul video confectum ætate senectæ
Decrepitum, hunc multis allice diuitiis.

Obliuio mortis.

Vado senex salue. quid ais?

Senex.

Quid? nescio.

Obliuio mortis.

Nescis?

Senex.

Heu doleo vitæ tempora lapsa meæ.

Obliuio mortis.

Lapsa doles, quid? sunt validæ tibi corpore vires.

Senex.

Sed potius membris debile corpus abit.

Obliuio mortis.

Deciperis, tibi sunt robusti in corpore nerui.
Sunt humeri teretes, & caput est vegetum.

Senex.

Ah scio quàm fragiles nerui, iam deficit humor
Aspicio mortis tempus adesse meæ.

Obliuio mortis.

Quid si vidisses Priamum, si Hestoris annos?
Quorum si inspicias tempora, tu puer es.

Senex.

Et periere senes.

Mortis meditatio.

Fili reminiscere mortis.

Si petis æternæ præmia lætitiæ,

Obliuio mortis.

Cum sis decrepitus, risum tua postulat ætas.

Senex.

Cur risum?

Obliuio mortis.

Pereunt omnia tristitia.

Nil hominem magis occidit quàm cura dolorq;.

Si diuturna petas tempora, ne doleas.

Mortis meditatio.

Accipias mortis speculum charissime fili,

Hunc cinerem videas, putre cadauer eris.

Obliuio mortis.

Deponas mortis speculum, meditatio mortis

Protinus infernas te trahet ad tenebras.

Mortis meditatio.

Te potius trahet in tenebras obliuio mortis,

Flecte oculos, reges contegit iste locus.

Senex.

Quid faciam mortis meditatio?

Mortis meditatio.

Gaudia pellas,

Indulge lachrymis, tristitiam insequere.

Sperne voluptates, ieiunum contere corpus,

Soláque dum sities, sit tibi potus aqua.

Obliuio mortis.

Audisti veterane pater: tua labilis ætas

Hæc ne pati poterit tædia?

Senex.

Non poterit,
Huic oneri corpus miserum succumberet.

Obliuio mortis.

Ergo
Ad nostræ properes atria lætitiæ.
Tu cumulabis opes, & magnos æris aceruos,
Magnificam poteris diues habere domum,
Tantũ agri tibi erit, quantũ nec miluus oberret
Plena & erunt granis horrea triticeis.
Aurea portabis tunc vincula tortilis auri,
Splendebit digitis vndique gemma frequens,
Perdere vis istæc solatia? perdere noli.
Me sequere ad risus, gaudia ad illecebras,
Impositum clausis capias velamen ocellis.

Mortis meditatio.

Quid facis? ô fili tu cadis in tenebras.
Ecce quid est mortis fallax obliuio, cæcos
Decrepitos cupida perdit auaritia.

Conclusio.

Nũc ne verbis maioribus aures vestras oneremus viri percelebres, talem præcedẽtis dialogi ponimus conclusionem. Cõtemptores mundi & theophilos dei amatores, mortis meditatione ad salutẽ animæ proficisci, iuuenes verò stultitia, viros ambitione, senes auaritia excæcatos mortis obliuione ad peccatum, à peccato in damnationem trahi.

Sic igitur clausa est primæ sententia classis,
Hoc speculum mortis lectio prima dedit.

SEQVENTIS DIALOGI
INTERLOQVVTORES SVNT,
Therſites, Vulcanus, mater
Therſitis, & miles.

Therſites incipit.

MVlciber iratis fabricas qui fulmina diuis.
Cuius opus glandes, & ferrea tela fuere,
Quæ ſerpentigeros Erebo merſere Gigantes,
Cuius opus fax illa fuit flammata coruſcis
Fulguribus, qua tartareas Epidaurius anguis
Concidit in tenebras, ſi quid tua ferrea Lēnos
Artis habet, ſi quid chalybis modo parturit ylua
Inſula diuerſis quondam fœcunda metallis,
Conde mihi galeam lucentem, auróque trilicem.

Vulcanus.

Quam tibi vis galeam?

Therſites.

Quam nullus perforet ictus
Quam nullæ glandes, contortaq; ſpicula rūpant,
Non etiam iratum fulmen contorqueat in me
Iuppiter, aut noſtrum velit euibrare cerebrum.

Vulcanus.

Hanc galeam imponas capiti, te fulmina nulla,
Tellorum nullus ſaxatilis obruet imber.

Therſites.

Nunc ego non timeam rabidis cōtendere tauris,
Armatúmque caput Libyco obiectare leoni.
O quales mihi ſunt neruoſo in corpore vires.
Non fuit Herculeo tam magnū in corpore robur,

Quando Erymanthæo fauces & guttura monstro
Dissecuit, multísque ferocem mortibus Hydram
Cõtudit, aut Stygium custodẽ in vincula traxit,
Mulciber armato mihi vertice mẽbra supersunt
Cætera, quæ fas est præduro cingere ferro
Fac mihi perpetuo loricam adamante rigentem,
Et quam Gnosiacæ nequeant penetrare sagittæ.
Quæque Carystæo sit marmore durior, & quæ
Intorta nunquam saxorum mole fatiscat.
Quam rabidæ nequeant dentes penetrare leænæ
Nec quos intorquet bombarda fragosa molares,
Nec quod funda solet Balearis mittere plumbũ:
Nanque mihi certum est acri contendere bello,
Et nisi discedat mihi flaua & cærula bilis,
Et placata suum cito sorbeat ira furorem,
Constitui Herculeas etiam terebrare columnas.
Hesperiasq; metu magno percellere Gades.

Vulcanus.

Quam vis loricam fabricabo?

Thersites.

Quam mihi toti
Thessaliæ populi nequeant lapidesq; Britanni
Rumpere, nec misso ballista industria telo.
Sed nec Amazoniæ metuendus mucro securis.

Vulcanus.

Indue loricam si te Scyronia saxa,
Et Pyrrhi silices, & marmore dura Laconum,
Et quas intorsit bellator Monychus ornos,
Si montes quibus Enceladus, fraterq; Typhœus
Tentauere Iouem superis detrudere regnis,

Impeterent, caderétq; in te scopulosus Olympus,
Pondere sub nullo rigida hæc lorica fatiscat.

Thersites.

Quãdo ego robustos humeros, neruosaq; membra
Intuor, & magnos membrorum conspicor artus,
Non puto Phlegræos Titanas mole superba
Esse pares. quãt⁹ stomach⁹, bone Iuppiter! & qui
Quãque graues nerui! videor spectare catenas
Vinclaq; queis memorãt robustũ Ægæona victũ;
Quã latus stomachus! quæ crura rotunda, pedesq;
Expassi, strictæq; manus, humeriq; patentes:
Non puto posse deos tantis obsistere membris,
Mulciber, armato stomacho iam crura supersunt,
Fac mihi squallentes ocreas, auróque decoras,
Quas nequeat catapulta suo disrumpere iactu.
Mox ergo terrigenas omnes in bella vocabo,
Nec rabiem poterunt irati sistere diui.
Quòd si defuerint hostes, certabo leænis,
Interimam tauros, apros iugulabo feroces.
Obiiciam corpus colubris, nec torrida Tygris
Nec me cornigeri poterunt terrere cerastæ.
Non spumosus aper, viroso aut dente chelydrus.
Si mihi fortè feræ desint, colubriq; draconésque;
Inuitabo deos, nec me clamosa mouebunt
Fulgura, nec piceas fractura tonitrua nubes.

Vulcanus.

Quas tibi vis ocreas?

Thersites.

Quas nullus perforet ictus
Aptorumq; armis nec frãgant spicula Parthûm:

Hispanæ

Hispanæ terebrent non longa hastilia gentis.
Non & Dædalidē oppreßit quæ tegula Pyrrhū.

Vulcanus.

Accipe lucentes ocreas:is tutus in hostem
Sit sansone licet, vel olympifero Hercule maior.
Impetus armorum nullus, nullíque molaris
Cui non obsistant reiecto fortiter ictu.
Si te pestiferæ turmæ quas duxit Amazon,
Et quas in bellum traxit dux belliger ille
Qui potuit tenebras radiato imponere Phœbo,
Neptunum trahere in pedicas, fluctúsque morari
Et plenis per Athon montem decurrere velis
Prospiciant, mox terga dabunt, & fulminis alis
Ocyus, & volucres nymbos æquante sagitta,
Cui non terrorem incuteret tua squallida barba.
Dum sic armatus pauidum prodibis in hostem?
Pol si te videat qui cœli fulmina torquet,
Quíque diem gelidæ cogit succedere nocti,
Acrisono rursus Corybantum se occulet antro
Vltoré sque iterum sibi credat adesse Gigantes,
O si te videat per quem omnia bella geruntur
Quíque bicornigera Gradiuus fulminat hasta,
Armorum numen tibi conferet ense relicto:
Téque deum belli primum volet esse cruenti
Atque suum fratrem te diua vocabit Enyo:
Iamq; vale, arma petas nostris circūdatus armis.

Therſites.

Mulciber, astrigero stabunt dum sydera cælo,
Dumq; iubar Phaëthontis equi, lucemq; coruscis
Naribus efflabunt, nocturnáque sydera vesper

Anteibit, tenebrásque nitens aurora repellet,
Æternas tibi agam tanto pro munere grates,
Ne tamen ulla mihi desint mauortia tela.
Cinge latus gladio ancipiti, qui saxa, trabésque
Findat, & aërias vno impete dissipet ornos.
Hinc manib⁹ iaculũ, hinc sanguineáq; sarissam,
Vt procul insidias si forte parauerit hostis,
Corruat hoc telo, & vitã cum sanguine fundat.

Vulcanus.

Pareo, iam lateri cingatur lucidus ensis,
Et nitidus capulo & stellatus iaspide fulua,
Fraxinea demũ hac humeros tibi cĩgim⁹ hasta.

Thersites.

Discedo, & multis vitam committo periclis.
Est'ne aliquis cui teligeri discordia Martis
Grata sit, & creperi placeant discrimina belli?
Est'ne aliquis flammas nebuloso gutture spargens
Sparsit vti Cacus, qui capta armenta cauernis
Condebat nigra in cauea, furtímque tegebat,
Oppositùm inuersa ducens vestigia cauda?

Mater.

Quid memoras fili? cui vis te credere bello?
Vis dare portentis vitam, quæ terra nephando
In tenebris peperit fœtu? vis credere vires
Flatilibus Zephyris, animãq; exponere monstris?

Thersites.

Ibo ibo, & si quis forsan leo, si qua leæna
Terreat attonitos metuendo dente colonos,
Si qua est in Arcadico metuẽda leæna Erymãtho,
Concidet his iaculis.

Mater.

Fili vis perdere matrem?

Therſites.

Nolo ego dilectæ ſæuire in viſcera matris.

Mater.

Certè ego, ſi tantis committas brachia monſtris,
Deſiliam in fluctus, & piſces corpore paſcam,
Ægæis veluti qui nomina præbuit vndis,
Nudáve transfixo terebrabo viſcera ferro,
Et mammas quæ te in cunis pauere iacentem,
Et lac ieiunis tenerùm fudere labellis,
Abſcindam: mortiſque meæ ſæuiſsimus author
Dicêris. fili maternis annue votis.

Therſites.

Littus aras mater, nam me furialis Enyo
Reddidit & Marti & bellis furialibus aptum,
Hei quot bellipotẽs dabit hæc mea dextera morti,
Dum me ſanguinea rabies commouerit ira.
Ictibus errabóque aures & tempora circum.
Arrectus ſtabo in digitos, & vtraque rotabo
Tela manu, feriam lapidoſi fulminis inſtar.

Mater.

Hei fili tua te curuato poplite mater
Orat, vt abſtineas bello.

Therſites.

Metiris arenam,
Verba moues ſurdo, non ſi me Iuppiter ipſe
Atque omnes ſuperi reuocent, & maxima Iuno
Cælicolûm, paciſque author ſtudioſa Minerua,
Abſtineam bello, nullúſne parabitur hoſtis?

Si quis erit gladio validus, clauáque trinodi
Amphitryoniades, si quis portenta, ferásque
Mactet, & in libyca fœtas regione leænas.
Si Busiris equos moderans quos sanguine pascat
Adsit, ego dextram dextræ, iaculísque sagittas
Opponam, & quantæ mihi sint in corpore vires,
Testabor lucta. nullúsne parabitur hostis?

Mater.

Hei fili, si quod mater tibi contulit vnquam
Obsequiũ, hanc animi rabiem durúmq; furorem
Exue, cæruleámque breuis dilatio bilem
Mitiget, exiguum tempus concede furori,
Dum mea me victam doceat fortuna dolere.

Thersites.

Vsqueadeo furor in venas & viscera serpit,
Vt ruptum videar collidere dentibus hostem.
Dum me bellipotẽs Gradiuus in arma vocabit.
Dij superi quot ego tenebrosa in tartara mittam!
Non tot habẽt glandes hyberno tempore quercus
Chaoniæ, neque tot fruges cerealis Eleusis,
Nõ tot apes Hybla, atq; thymo fœcũd⁹ Hymet⁹,
Quot dabit hæc hostes morti mea dextera. surge
Si quis es infensi placeat cui gloria belli,
Heu stridor nemo se audet concredere pugnæ?

Mater.

Omnes te metuunt fili, victoria parta.
Vis certare leui zephyro? vis bella mouere
In volucres ventos? ludit resonabilis Echo
Quicquid ais, ridétque tuas abstrusa loquelas.

Thersites.

Surge inquā si quis Martem pugnamq́; lacessas,
Hostis adest, qui te media remoratur arena.

Mater.

Spes mihi placandi superest iam nulla furoris,
Iam licet vt toruæ furiosus pareat iræ,
Non datur hunc querula motū cōpescere lingua,
Vltima spes erit in votis, ego cuncta vocabo
Numina, cōseruent natū, incolumēq́; reducant.
Dÿ faciant fili quum te furor iraq́; Martis
In medias acies litésque & tela vocabunt.
Vt neque tu quēquam perimas hastilib⁹ hostem,
Nec te etiam occidat iaculis penetralibus hostis.

Thersites.

Dÿ faciant mater: verbis linguaq́; seuerus,
Mitis ero facto, & nullum, nisi dormiat, hostem
Aggrediar, firmísque habeat religata catenis
Brachia, & ex ima nequeat consurgere terra,
Mater amica vale, solitus furor arma parare
Imperat, atque iterum dubiæ me credere pugnæ.
Iam si cui maneat præsens in corpore virtus.
Qui velit intrepidas Marti committere vires,
Adsit, amor pugnæ, laudumq́; incensa cupido
Me mouet. armata sed quæ mihi belua fronte
Occurrit? num Lemouicæ mirabile terræ
Portentum, geminis testudo armata sagittis,
Corniculísque minax? ego te mala belua perdam,
Túne audes in me gemino consurgere cornu?
Heus famuli, manibus clypeos & tela parate.

Miles.

Quàm bellicosus est qui testudinem aggredi

non audet?

Therſites.

Heus famuli galeas ſimul & thorocas ahenos
Induite, & mõſtrum hoc valido contundite bello.

Mater.

Videtur eſſe Dares Virgilianus.

Therſites.

Nulláne vos pietas famuli, diſcrimina nulla
In tantam cogent aſſumere ſpicula peſtem?

Miles.

Credo ſi formica adeſſet, non aggrederetur.

Therſites.

Conde tuas criſtas mala belua, cõde & vtrũque
Sanguineum cornu, rubra quid fronte minaris?
Aut ego confodiam longa tibi cuſpide corpus.

Miles.

Bone Iuppiter, qualis Therſites?

Therſites.

Non cõdes inquam geminum mala beſtia cornu?
Condidit. extincta rabies iam præterit ira.
Quærere iam fas eſt aliis regionibus hoſtem.

Miles.

Ego ſtatim probabo tuas vires.

Therſites.

Eſt'ne aliquis Sanſon, tauros qui vincat inermis,
Qui iugulet magnos diſtenta fauce leones?

Miles.

Te qui magnifico laudas tua robora faſtu,
Nunc vtrãque manũ tollas, ego Marte probabo
Quid tam magnifico poſſint in corpore vires,

Aut moriar.

Therſites.

Mater larga me contege palla,
Accipe me gremio.

Mater.

Quid habes chariſsime fili?

Therſites.

Armati plus mille equites mea terga ſequuntur.

Mater.

Tu ſolus nequeas tantis obſiſtere turmis?

Therſites.

Non mater, ſed ſi decimus me inuaderet hoſtis,
Non fugerem, tege me mater, ne forte repertum
Interimant, dubium eſt tantæ me credere cladi.

Miles.

Tu qui magnificis te dicis ad arma creatum
Carminibus, magnos perquiris in arma Gigãtes,
Egredere, & quantæ doceas ſint corpore vires.

Therſites.

Contege me mater, nec verbum effuderis vllum.

Miles.

Tu pedibus vicina meis carioſa virago,
Vidiſtine hominem galea & thorace recinctum,
Qui ſuperos omnes & cœlum territat armis?

Mater.

Non vidi princeps, alia regione receſsit.

Miles.

Conſulte: nam ſi armato ſeſe offerat hoſti,
Sentiet ille meo quantus de vulnere ſanguis
Effluat, & noſtro ſit quanta in pectore virtus.

Mater.

Egredere ô fili, toruus iam euanuit hostis.
Nil timeas, tota cessit violentus arena.

Thersites.

Tu prudenter agis quicunq; es, nãque ego corpus
Hoc tibi fodissem iaculo, vitámque dedisses,
Audes me modicis armatum incessere neruis?
Quem serpentigeri solum timuere Gigantes.
Accensiq; Iouis solus quia fulmina & iras
Negligo, & in media commota tonitrua nube:
Egredere, atque iterum primis te crede periclis,
Per caput hoc iuro, & dilectæ viscera matris.
Discerpam in modicas raptim tua viscera partes.
Et medio impinguã gladiũ hunc ensemq; cerebro.

Miles.

Arma pares, clypeũ opponas, & cõsere dextram,
Hostis adest quem tu metuenda in bella fatigas,
Abiicias tumidæ fastus & carmina linguæ.
Verba nihil prosunt, mars experiatur vtrũque,
Quid tu terga fugæ mandas, hastamq; relinquis,
Et clypeum, volucriq; fugis velocius aura?

Conclusio.

Spectator, ostendit hic dialogus verum esse quod docet adagium illud, Canes qui multum latrant, raro mordẽt. Nã vt videre est, qui superbis vtuntur comminationibus, quiq; lingua sunt praeferoces & cœlum armis territant, vbi res iam virum postulat, sunt timidißimi.

FINIS.

INTRODVCVNTVR

DVAE PERSONAE,

Mors, & Viator.

Mors.

Aduena stes:

Viator.

Tu quis?

Mors.

Mors vltima linea rerum,
Sta.

Viator.

Quid stabo?

Mors.

Licet.

Viator.

Sicne me stare necesse est?

Mors.

Sic iubeo:

Viator.

Quid vis?

Mors.

Anima priuare caducum.
Corpus.

Viator.

Quae caussa est?

Mors.

Lachesis sua fila peregit.

Viator.

Cur adeo breuis hora?

Mors.

Breuis cito deuolat ætas.

Viator.

Cur sola incedis?

Mors.

Nullos quòd viuere mecum
Permitto.

Viator.

Quid habes priuatos lumine sensus?

Mors.

Ne videam quos percutio.

Viator.

Cur corripis omnes?

Mors.

Non habeo lectos.

Viator.

Facies cur torua subintrat?

Mors.

Ante diem summum ne sim præcognita:

Viator.

Falcem
Quid fers?

Mors.

Hac fragilis meto semina lubrica vitæ.

Viator.

Cur arcum portas?

Mors.

Ignotis artibus altos
Vt feriam reges.

Viator.

Æqualis pondera libræ
Cur tibi sunt?

Mors.

Cunctis quia dicor gentibus æqua,

Viator.

Non parcis cuiquam?

Mors.

Non parco.

Viator.

Qua ratione?

Mors.

Omnibus æqua volo dici.

Viator.

Perimis sapientes?

Mors.

Mortuus est Salomon.

Viator.

Bellorum sternis alumnos?

Mors.

Mortuus est Hector.

Viator.

Nullis opibus redimuntur
Dites?

Mors.

Diuitiæ Crœsum non eripuerunt.

Viator.

An cæco gradiens præceps audacia vultu
Nullos eripuit?

Mors.

Cum læto Thessalus agro.

Obrutus est Typhis, periit Pagasæus Iason,
Per quem rapta fuit sopito præda draconi.

Viator.

Succurret nunquid grauitas?

Mors.

Periere Catones.

Viator.

Nulla ne religio?

Mors.

Diuinus cultor obiuit.

Viator.

An nullæ vires?

Mors.

Cecidisti maxime Sanson.

Viator.

Nulláne virginitas?

Mors.

Consumpta est virgo pudica
Penelope.

Viator.

Cur tam subito nos percutis ictu?

Mors.

Quod vobis dederat tẽpus fortuna, peractum est.

Viator.

Nondum conficior senio:

Mors.

Nulla obuia nobis
Est ætas.

Viator.

Vis me iuuenem mactare securi?

Mors.

Cum senibus iuuenes perimo.

Viator.

Cohibeto furorem.

Mors.

Fata obstant.

Viator.

Nulla redimi pietate valebo?

Mors.

Non obstat morti pietas.

Viator.

Clementia, fatum
Nunquid tardabit?

Mors.

Nec agit clementia mortem.

Viator.

Si tibi dem nummos?

Mors.

Nequeunt me flectere nummi.

Viator.

Si tibi vota feram?

Mors.

Precibus non flector amicis.

Viator.

Si certare velim,

Mors.

Certes.

Viator.

An viribus vllis
Armorum superata cades?

Mors.

Non vincor ab armis,

Viator.

At cur tot iugulas populos?

Mors.

Superesse recusant
Fatales Parcæ.

Viator.

Perimis cur falce feroci
Tot gentes?

Mors.

Subsunt mihi multa pericula fati.

Viator.

An regnas in aquis?

Mors.

Ego mille per æquora nautas
Fluctibus immersi.

Viator.

Quod habes per stagna periclum?

Mors.

Sunt mihi Syrenes.

Viator.

Quid agunt?

Mors.

Dulcedine cantus
Sopitos reddunt nautas. sic mergitur vndis
Cymba carens vigili nauta.

Viator.

Regnásne per vrbes?

Mors.

Hic mihi sunt lites.

Viator.

Quid agunt?

Mors.

Certamina fiunt,

Viator.

An syluas habitas?

Mors.

Nemus est prædonibus aptum.

Viator.

Quid præda hæc seruire potest?

Mors.

Homicidia nobis
Præparat, & stricto peregrinum cõprimit ense.

Viator.

Quas habitas terras?

Mors.

Dubiæ domus est data morti:
Certa mihi.

Viator.

Dic, Nulla potest te vincere causa?

Mors.

Vincere non poteris mortem, nullus superauit.
Sed tu quò graderis, quò te via ducit euntem?

Viator.

Nescio quò gradiar.

Mors.

Speras num viuere semper?

Viator.

Non spero.

Mors.

Quem vis igitur tibi ſumere greſſum?

Viator.

Ire volo ad ſuperos

Mors.

Ad cœlum pergere tentas?

Viator.

Tento equidem.

Mors.

Quò quæris iter tibi ſumere?

Viator.

Mens eſt

Neſcia.

Mors.

Nunquid ego paradiſi limina ſeruo?

Viator.

Non ſeruas

Mors.

Cœli quoniam nunquam aula pateſcit,
Quin prius extinctus fueris, cape vulnera mortis.

Viator.

Méne mori fas eſt?

Mors.

Licitum eſt occumbere fato,
Occumbas igitur.

Viator.

Vitam permitte parumper.

Mors.

Supremæ referas cito verba nouiſsima vocis:

Viator.

Summe deum cui terra ſubeſt, quē ſydera laudāt,
Qui regis imperio mundum, fluctuſq; marinos,
Mortalem redimas peregrinum à carceris antro
Tartarei, maius carmen mihi fata recuſant.

Mors.

Expires, gladio cogor nam cingere guttur.

FINIS.

SEQVENS DIALOGVS NO-
STRIS OMNIVM OCVLIS DVPLEX
proponit ſpeculum, vitandæ ſcilicet auaritiæ & prodigalitatis. Primùm tractum eſt ex verbis Horatij ſcribētis eos delirare plurimum, qui lucro & quæſtui nimis indulgēt vt nepotibus cōſulant: ſunt autem eius verba.

Parcus ob hæredis curam, nimiumq́; ſeuerus,
Aſſidet inſano.

Secundum tractum eſt ex hiſtoria notiſſima de puero prodigo.

Interlocutores, Genius, Senex, Fortuna, Interpres, Mors.

Genius.

QVid dicis rugoſe ſenex, frontemq́; remittis,
Et tetricos ſemper terræ defigis ocellos?
Cur lachrymis humere genas, atque humida fletu
Tempora conſpicio? nihil hæc ſuſpiria proſunt.
Si quis forte tibi conſumit corpora morbus,
Vulneris edoceas cauſſam, fortaſſe medebor,

Nãq; machaoniam manus hæc exercuit artem,
Responde caperate senex, frontemq́; serena.

Senex.

Quis tu?

Genius.

Naturæ genius, qui nubila mentis
Discutio: fletus abigo, solatia mœstis
Affero, spinosas languentibus aufero curas,
Inuito ad risus, hilaris trieterica Bacchi,
Ad saltatrices choreas, atque oscula blanda,
Qualia Chaoniæ dant verna in fronde columbæ.
Propterea si vis iratæ nubila mentis
Discutere, & rigidas animi deponere vepres,
Detege si qua tuis infixa est plaga medullis
Tacta Philoctetæ sanauit crura Machaon,
Peliaca sensit medicinam Telephus hasta,
Hippolytum infernis serpens Epidaurius vmbris
Abstulit. at morbi causam si forte reueles,
Certius his atque vtilius medicamen habeto,

Senex.

Si medicæ compertor opis mihi Phœbus adesset,
Phillyrides Chiron Amithaomusq́; Melampus,
Et quem fulminiger iaculo tetigisse trisulco
Dicitur, Hippolyto miseranda morte redempto,
Non mihi discutiat curas, quas ira dolórque
Parturiunt, faciuntq́; insomnes ducere noctes.

Genius.

Nil tamen obstiterit conceptum prodere vulnus.

Senex.

Ne tibi longa meæ pariant fastidia nugæ,

Has mihi cunctarum paupertas indiga rerum
Ingeminat curas animo, tacitámq; quietem
Eripit, atq; omnes facit interrumpere somnos.

Genius.

An te paupertas, cunctarúmq; indiga rerum
Afficit aut torquet pœnuria?

Senex.

Vix mihi nummus
Plumbeus, vnde inopem poßim nutrire senectã.

Genius.

Pauper es?

Senex.

Argolico longe mendicior Iro,
Vtq; meæ exiui nudus genitricis ab aluo,
Sic ego sum nudis membris, & corpore nudo.

Interpres.

Quàm verũ est Catonis verbum, Mẽdicant semper auari, dolium habent inexplebile: qui si Persarum gazas & rubri maris lapillos incluserint, adhuc pauperes se vocant.

Genius.

Forte aliquo æthereos læsisti crimine diuos
O veterane senex.

Senex.

Adsit reuerentia vero,
Innumeris semper cumulaui altaria donis,
Votiuas pecudes sacris mactauimus aris.
Téque Hecatombæo informis Proserpina sacro
Excolui, tibi magne deûm Saturnia proles
Mille die quandoq; boues, totidemq; bidentes

Mactaui: interdum magnorum horrentia centũ
Terga suum, & plenis vinũ tibi sæpe falernum
Porrexi pateris, & pocula multa paraui.

Genius.

Mira refers, nisi sint nugæ.

Senex.

Phœbëia credas.
Atq; etiam Euboicis oracula reddita templis:

Genius.

Tu forte ætatem vitiis luxuq; nephando,
Et multo infamem temerasti crimine vitam;
Si nescis, diua est, Nemesim dixere poëtæ,
Armata & scuticis, & acuto cincta flagello,
Quo plerumq; solet sceleratos plectere sontes.

Senex.

Iuro per infernos manes, Stygiamq; paludem,
Per furias omneis, tria virginis ora Dianæ,
Per numen patris æquorei, sæuumq; tridentem,
Per te, qui refugis terram complecteris vndis,
Oceane austripotens, & per Nereidas omnes,
Per Iouis ignitum fulmen, falcemq; recuruam
Saturni veteris, per numina cuncta deorum.
Me scelerum vitasse vias cane peius & angue,
Vt Iouis armigerum rostro pedibusq; minacem,
Attonitæ fugiunt penna stridente columbæ.

Genius.

Motus es æterno sacræ virtutis amore?

Senex.

Sola mihi placuit virtus, nihil arctiùs vnquàm
Dilexi, aut animi studio maiore petiui.

Genius.

Est igitur fallax fortuna bonisq́; nouerca,
Quæ sic destituit iustos, ditatq́; nocentes.

Senex.

Fortuna est inimica bonis, contraria iustis,
Opprimit innocuos, & paupertate suprema
Afficit, atq; inopem cogit deducere vitam,
Castius Hippolyto quid enim natura creauit?
Et tamen hūc raptim volucres traxere quadrigæ,
Fortius œtæo quid protulit Hercule mundus?
Hunc fortuna tamen crudis plerumq́; leænis,
Obtulit, & Libycis iussit certare colubris.
Quis fuit Ænea maior pietate vel armis?
Et tamen Æneas Libycis errauit in vndis.
Quis Larissæum bello superauit Achillem?
Hunc tamen Idæi Paridis fixere sagittæ.
Fortuna est rationis inops, & nescia veri.

Genius.

Pol licet hanc veteres cœlo adscripsere poëtæ.
Quæ concedat opes numeroso & diuite cornu,
Præbeat iniustis sceptrum & diadema tyrannis.
Deq́; casis & vomeribus bobusq́; & aratris
Agricolas inopes, quandoq; ad castra domosq́;
Euehat auratas, & pulchra palatia regum,
Hanc tamen & satyris & amaro persequar ore,
Heus rerum regina potens, versatilis, anceps,
Quæ modo ridentem & blandū promittis ocellū,
Moxq́; rotam incertam mutato numine voluis,
Huc paulisper ades, motumq́; volucribus alis
Aufer, & incertæ vestigia comprime plantæ.

Hic quem prospectas confectum ætate senecta,
Cuiq; vides rugis caperatam horrescere frontem,
Supremosq́; dies vicino instare pheretro.
Te vocat iniustam, dirísq; armatus iambis,
Formidanda tuum trahit ad conuicia nomen.

Fortuna.

Sed cur me satyris & acutis mordet iambis?

Genius.

Quòd nequeat modicis opibus nutrire senectam

Fortuna.

Quid? tenet innumeris opulenta æraria nummis,

Genius.

Se vocat & membris & toto corpore nudum.

Fortuna.

Dic rugose senex, quo te fortuna flagello,
Qua lesit scutica?

Senex.

Compellor ad ostia dextram
Porrigere, atq; humilē supplex mihi quærere vi-[ctum.

Interpres.

Vide spectator, quàm maligna & præpostera sit auaris natura: quantumcūq; diuites sint & opulenti, semper tamen paupertatem simulant, & inopes videri volunt.

Fortuna.

Mentiris veterane senex: opulentia rerum
Est tibi, quam nunquā veteres habuere Mycenæ,
Quæq; mari gemino incūbit celebrata Corinthus.

Senex.

Vix ego lactucis ad victum hortensibus vtor.

Fortuna.

O reprobanda tuæ multum periuria linguæ!
Mille tibi agrorum sunt iugera, pascua mille,
Quæ volucri penna vix pica aut miluus oberret.

Senex.

Paupertate premor dura: vix est mihi pannus,
Quo tremulum poßim tutari à frigore corpus.

Interpres.

Vtinam diis volentibus mihi liceret irrumpere in tuum thesaurum: ego facerem ne mentireris, partemq; acciperent placentarij, partem fartores, partem pomarij, partem etiam illi myropolæ qui ficus vendunt & saccharum.

Fortuna.

Sunt tibi viniferæ vites, quæ vina Falernis
Nobiliora ferunt.

Senex.

Nulla est mihi vinea, præter
Labruscam, absumptamq; gelu, glacieq; niuali.

Fortuna.

Mille tibi pecudes latis in montibus errant,
Mille greges ouium tibi sunt, balantq; per agros
Lanigeri paßim teneris cum matribus agni.

Senex.

Nulla mihi pecus est, nullus grex errat in agris

Fortuna.

Sunt armenta boum tibi plurima, sunt tibi tauri,
Fœcundam innumero sulcant qui vomere terrã.

Senex.

Nulla armẽtà boum mihi sunt, tauri quoq; nulli,

Qui mihi discindant numeroso vomere terram.

Fortuna.

Plena tibi subsunt cerealibus horrea granis.

Senex.

Non sunt vlla mihi cerealibus horrea granis.

Fortuna.

Auratæ tibi sunt clamydes, pulchriq; tapetes
Purpura quos circum multis nitidißima lucet
Mæandris, volucrésque vagæ, ceruiq; fugaces,
Quos acri venator equo cursuq; fatigat.

Senex.

Nec mihi sunt clamydes vllæ, nulliq; tapetes.

Fortuna.

Sunt tibi mille domus, quas Lydi regia Crœsi
Non superat Phariæ moles aut inclita turris
Prisc.áq; coctilibus Babylon circundata muris.

Senex.

Nulla mihi domus est, Austris agitatus & Euris
Dormio sub dio, caput inter saxa reclino.
Atq; paludigenis insterno corpora pannis.

Interpres.

Egregie mendicum se fingit.

Fortuna.

Vt video, tibi nulla sitim myrmecia nummi,
Nulla famem pariter minuit farrago bonorum,
Si tibi laxaret preciosos Lydia fontes,
Osque tuum impleret collectio turbidus auro
Pactolus, biberésq; Tagi flauentis harenas,
Teq; suis gemmis locuples ditaret Erythra,
Nondum extincta foret lucri furiosa libido,

NO.OV.

Sed dum fatales Lachesis tibi clauserit annos,
Teq; suis Pluto lachrymosus iunxerit vmbris,
Quas multo sudore paras longoq; labore
Has cito diuitias consumet prodigus hæres,
Vera meæ cito percipies oracula vocis.

Genius.

Quid memoras annose senex? tu te esse fateris
Mendicum, fortuna negat. cur ergo recusas,
Et genio pariter lætisq; incumbere ludis?
Quid tibi profuerint cumulatæ in scrinia gazæ?
Quid tot in effossa congesta æraria terra?
Hoc tibi thesauro nutritur nulla voluptas:
Præterea dum te modico teget vrna sepulchro,
Contentus panno exangues migrabis ad vmbras.

Senex.

Spero ego bis denos me posse videre decembres.
Quid? validæ mihi sunt neruoso in corpore vires:
Perdidit inferior nullos maxilla molares,
Et nondum mihi crura labant tardante senecta.
Cur moriar? iam parce tuis me obtundere nugis.

Fortuna.

Viue tuo arbitrio, numerosos congere nummos.
Atq; Corinthiaciis imple tua scrinia gazis.
Sed cito mors aderit lethali armata veneno,
Quæ tibi surripiet fragili de corpore vitam,
Omnia momento consumet paruulus hæres,
Qui modo cum pueris spaciosa ludit in aula.

Senex.

Verba moues scopulis, et inania murmura iactas:
Nanque ego vix mediæ compleui tempora vitæ.

Interpres.

Dij immortales! quanta est mortalium cæcitas, sic omnes caligant & cæcutiunt: vt quãuis mors excubet pro foribus, diu tamẽ se confidant victuros: neque reminiscantur interitus.

Mors.

Exue thesauros, auriq; talenta relinquas,
Dimittenda tibi est vxor, pulchriq; nepotes,
Et methymneis vitis fœcunda racemis.
Huc propera rugose senex, vitamq; relinque.
Nam tibi vicina est peritura linea vitæ.

Senex.

Quàm torua hæc facies, & acerbo pallida vultu!
Quàm triste edictum! dic nomen opaca virago.

Mors.

Mors, regum atque inopum furiosus & hispidus horror.

Senex.

Nullàne te flectet magnarum copia rerum?

Mors.

Nulla.

Senex.

Et opes nullæ?

Mors.

Nulla:

Senex.

Querimonia nulla?

Mors.

Nulla.

Senex.

Aurum nullum?

Mors.

Nullum.

Senex.

Non tortilis auri vincula?

Mors.

Non.

Senex.

Nullæ precioso murice vestes.

Mors.

Nec vestes.

Senex.

Ego te per summi numina cœli
Oro, dies paucos miseræ permitte senectæ.

Mors.

Stat sua cuique dies, Lachesis sua fila peregit,
Æternus fati non est mutabilis ordo.

Senex.

Scilicet ad nigros animam descendere manes?
Nec iam lanificas mollit querimonia Parcas?
Saltem pauca mihi liceat mandare nepoti,
Parue nepos, ego diuitias, auríque talenta,
Auratas chlamydes, gemmas, gazasq; relinquo.
Aspice confectos auro argentóque lebetes,
Aspice magnifico fabricata palatia sumptu.
Hic vbi multiplices monstrant asarota figuras,
Respice mille meis ludentes montibus agnos,
Mille greges ouium, mulorum armenta, boumq;.
Hæc tibi congessi diuturno corporis æstu,
Sæpe sitim passus, passus plerumq; calores:

Nudus humi in duris scopulis plerũque quieui.
Dum pluuiam plena versaret aquarius vrna,
Frigore dirigui, niuibúsque, gelúque seuero.
Abstinui venere & baccho, ludísque relictis
Incubui lucro, commisi lintea ventis.
Exposui vitam Zephyris, scopulisq́; frequenter,
Vorticibusq́; quibus sonat irrequieta Charybdis:
Per medias nemorum latebras, spelæa ferarum,
Inter, & armatos transiui sæpe latrones,
Noctem hyemẽq́; ferens, & mille pericula mortis,
Vt tibi congererem nummos, cumulosq́; monetæ
Saltem siqua tibi cura est, memorare parentis.
Has tibi qui longo cumulauit tempore gazas.

Hæres.

Ne dubites: delubra tibi pulcherrima condam,
Hic vbi mille noui cingent altaria flores,
Et centena mea tibi concidet hostia dextra,
Quotidie tibi quinq; boues, totidemq́; bidentes,
Hic meus occidet gladius, cultroq́; cruento
Frondiferis semper noua victima concidet aris.

Interpres.

Quot tauros immolabit, quot victimas dicabit patruo? multas scilicet, maximã hercle bonorum partẽ habebunt tabernæ vinariæ, partẽ sphæristeria, partẽ alea & fritilli. Non modicã meretrices.

Senex.

Iamq́; ego nec finem timeo, mortémve recuso,
Cõsulet huic animæ post mortem paruulus hæres.

Interpres.

Consulet gulæ potius, absumetq́; momento, quod

tu ieiunus multis annis congregasti.

Mors.

Accipe mortifera violentum cuspide vulnus:
Iam morere, & nostra vitam depone sagitta.

Hæres.

Mortuus est patruus, calor omnis corpore cessit.
Ecce dies optata venit, votoq; frequenti,
Et nostris toties precibus quæsita recessit,
Immotas agitat nulla exhalatio venas,
Forte tamen simulat mortem, recubatq; supinus
Vt nostri indicium tacitè cognoscat amoris,
Propterea fas est lachrymas simulare sepulchro,
Nam quid obest falso querimonia ficta vlulatu?
Incipiam, populis saltem pius esse videbor.
Heu patrue, imberbem sic destituisse nepotem
Te decuit? fragilíque prius decedere vita?
Heu quid agã! quis me simili amplectetur amore
Pupillum? O vtinam me Cloto inimica priorem,
Atq; Acherõtæas Lachesis pepulisset ad vmbras.

Interpres.

Hæ sunt crocodili lachrymæ. Hæredis fletus, sub persona risus est, dicebat Publius mimographus.

Hæres.

Mors propera, & simili tollas mihi cuspide vitã,
Nolo ego post patruum diuturnos viuere menses,
Mors propera, & simili tollas mihi cuspide vitã,
Mortuus est, gelidæq; rigent per viscera venæ,
Propterea in risum suspiria vertere fas est.
Nunc aperite licet capsas, quibus ille tegebat
Thesauros longo pridem sudore paratos.

Iuppiter, ò opulens numerosi copia nummi,
O immensorum locuples farrago bonorum,
Et tamẽ ille senex comedebat oluscula, & herbas
Agrestes, sicco & ieiunia ventre ferebat.
Non ita parcus ero congesta pecunia multis
Temporibus tandem è tenebris prodibit in auras.
Iam primum fas est eleganti incumbere cultu,
Auratásque meis tunicas inducere membris.
Vt populus mihi per vicos assurgat eunti,
Hinc croceos fas est cerussa ornare capillos.
Atque Cytoriaca paßim discernere buxo,
Vt placeat nitidis mea forma venusta puellis,
Vúltne aliquis mecum volucri certare fritillo?
Est'ne aliquis diues cui grata sit alea pernox?
Surgat, ego plena statui certare crumena.

Prima meretrix.

Sorores, siquando prospera lucri occasio sese nobis obtulit, nunc maxime præsto est. adest enim adolescens cui vt opinor nihil iucundius est potest, quàm inter nos (quæ meretricum sumus pulcherrimæ) conuersari.

Secunda meretrix.

Egregiè sane oportet eum tondére, aut etiam radere ad cutem. Ego has ei plumas extorquebo, Tu quæ es omnium longe astutißima, illum aggredere. Nos deinceps caput ei demulcebimus, percutiemus palpo, perungemus melle, nihílque quod peritas deceat adulatrices, omittemus.

Prima meretrix.

Vt ego te lubẽs video pulcherrime adolescens, di-

spereã si quid hodie tua forma mihi charius est.

Secunda meretrix.

Pol ego nec cibum ore, nec somnum oculis capere potui, ex quo tempore recessisti à nobis.

Tertia meretrix.

Amplectere me mea rosa. tuus enim amplexus charior est mihi vita.

Interpres.

Vide meretricum insidias & blandimenta, cum se amare simulant quem nec nouerunt nec viderunt vnquam.

Hæres.

Cognoscitis me speciosæ virgunculæ?

Prima meretrix.

Quis nõ nouerit tam bene formatũ & natũ adolescentẽ, tam speciosum, tam melleũ, tam pulchra facie, ludibũdis oculis, coma crocea, rubris genulis, manibus crystallinis, pauculo ventre, teretibus tibiis, pedibus neq; obtortis, neque oblongis,

Secunda meretrix.

Sine vt hanc osculer manum mi passercule relinque mihi linguam in labiis, voca me tuam amiculam, tuum columbulum, tuum turturillum.

Tertia meretrix.

Væ vobis negligentes famuli, qui lutulentos tam speciosi adolescentis calceos non detergitis. Ego hercle mea manu hoc ipsum faciam nũc primum.

Hæres.

Dij immortales quis me fœlicior viuit hodie? nemo hercle vsquam.

Interpres.

Pœnitebit te fœlicitatis huius.

Hæres.

Hæc mihi ridet, alia me amplectitur, alia mellitis labiis me morsicat, lutulentos etiam detergit calceos. Nusquam gentium vidisse puto magis obsequiosas. Teneræ virgũculæ, ego hos anulos auratasq; crumenulas vobis dono.

Interpres.

Multas tibi plumas auferent, aut etiam relinquent implumem.

Prima meretrix.

Das mihi aureolum hoc xeniolum mi animule?

Hæres.

Do tibi, meum saccharum.

Prima meretrix.

Ego pol tui caussa seruabo quandiu viuam, neque erit qui extorqueat nisi mors.

Secunda meretrix.

Ego hanc passerculi mei crumenam feram nõ pensilem, vt solent cæteræ mulieres: sed in mammis, atque vt vicinior sit cordi, prope læuã papillam.

Tertia meretrix.

Anule gemmato longe mihi charior auro,
Implicitum digitis te semper habebo decoris,
Dum memor ipsa mei, dũ spiritus hos reget artus.

Hæres.

Iuppiter! vt me amant istæ puellæ. emoriar si vsquam gentium maius argumentum beneuolentiæ reperi.

Interpres.

Non amant te, sed crumenam tuam, inconsulte.

Hæres.

Abi nebulo, ego sufficiens argumentum feci.

Interpres.

Vbi crumenam tuam exhauserint, certius multo periclitaberis.

Prima meretrix.

Sorores, oportet adhuc aliquid æruscare. Per Iouem ego morior, nisi te qualibet hora osculer plusquam milies.

Secunda meretrix.

Quum te suauior, nihil magis durius quàm à complexu tuo auelli.

Tertia meretrix.

Permitte me pectere tuos capillos mea rosa, & vnguento delibuere.

Prima meretrix.

Pectamus ergo vnà, quoniam partem obsequij volo conferre.

Secunda meretrix.

Iuppiter, quàm bene olet hæc cæsaries!

Tertia meretrix.

Spirare videtur balsama & myrrham.

Hæres.

Vultísne pannos sericos ad conficienda vobis dextrocheria, amiculæ?

Prima meretrix.

Melius te decent meum corculum: satis est mihi dum me ames.

Hæres.

Accipite accipite, ego his carere possum.

Secunda meretrix.

Maxime vellem habere fasciam aliquam pectoralem ad tegendas mammas.

Hæres.

Habe tibi, atque accipe.

Tertia meretrix.

Men' solam relinquis indonatam, quæ tamen plus cæteris te amo mi vitelle?

Hæres.

Absit, ego potius me mea tunica exuero.

Interpres.

Paulatim exhaurietur dolium, & ad fundum exsiccabitur crumena.

Prima meretrix.

Fortunatæ sumus sororculæ meæ, quibus talem amicum reperire contigit.

Secunda meretrix.

Ne viuam, nisi meis medullis plus eum diligam.

Interpres.

Scilicet exitus docebit.

Tertia meretrix.

Maxime mihi placent hæ plumæ quas gestas in pileo, mea medulla.

Hæres.

Habe tibi cum plumis pileum.

Interpres.

Implumem te relinquent & inuolucrem, priusquam ab eorum manibus effugias.

Prima meretrix.

Sorores, iã multũ auri & argẽti ab eo extorsimus. nudus est, vt videtis, tãquam, ex matre, Periculũ est ne adactus paupertate velit reposcere quod dedit. propterea si me auditis, properemus hinc alio.

Secunda meretrix.

Me hercule, sane consulis: non constitui tamen hinc abire quin manibus inuoluero furtim quicquid auri est in eius scrinio.

Tertia meretrix.

Rapuisti omnia? fugiamus.

Hæres.

Ego iam contuli meis amasiis quicquid vestimentorum indutus eram. Superest vt alia mihi comparem. Ibo ergo ad scrinium, & illic capiam vnde emam. Iuppiter! quid istud est! latrones omnia surripuerunt. Perij, nisi melior fortuna subsidium ferat.

Interpres.

Sero sapiũt Phryges: noluisti parere recte monẽti. Si nunc asciam cruribus tuis illiseris, patere.

Hæres.

Me miserum, sunt ne harpagatrices illæ meretriculæ quæ diuitias meas suis manibus inuoluerũt? ibo ad illas. nam si fecerunt, ioco forte fecerunt, non serio. Quod si serio, mei tamen miserebuntur, à quo tantum auri acceperunt. nisi misereantur, nihil superest mihi nisi vt properem ad furcas, & fauces laqueo constrigam. Saluete amasiæ & amiculæ meæ.

Prima meretrix.

Quis hic bubulcus aut ſtabularius mulio, qui nos compellat?

Hæres.

Men' dicitis mulionem?

Secunda meretrix.

Nempe tu ſordidior es cloaca.

Hæres.

Hoc fecit mea in vos liberalitas.

Tertia meretrix.

Ecquis homo treßis & trioboli?

Hæres.

Non agnoſcitis cui toties oſcula porrexiſtis?

Prima meretrix.

Ego te oſculata ſum, porcarie?

Hæres.

Ego te ſuauiata ſum plagiarie nebulo?

Tertia meretrix.

Pol ego ſtercoratas meas nates non traderem tibi oſculandas.

Interpres.

Vide amicitiam meretricum. vbi omnem exhauſerunt ſuccum, perſonam non agnoſcunt.

Hæres.

Vos toties tenuiſtis me gremio.

Prima meretrix.

Te ſcabioſe?

Secunda meretrix.

Abi in malam crucem vlceroſe, putride, ſanioſe, cadaueroſe. Audes hoc probo nos afficere, vt gre-

mio nostro te incubuisse dicas?

Tertia meretrix.

Egon' huic semitario homuncioni genua mea reclinauerim? abi ad furcas, & suspende te.

Interpres.

Vide spectator, hic prodigorum finis, vbi omnia stulte decoxerunt, nudi redeunt ad mendicitatem. Meretrices verò similes sunt formicis, quæ vacua granaria deserunt. sic bona maiorum male parta male dilabuntur. Concludamus cùm poëta.

Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri.

FINIS.

INTRODVCVNTVR IN
HOC DIALOGO,
Mystillus, Thrasones.
& Taratalla.

Primus thraso.

NVnc audit populus. Surgas Mystille minister.

Mystillus.

Exurgo, princeps.

Secundus thraso.

Tu Taratalla veni.

Taratalla.

Ecce adsum dux armipotens,

Primus thraso.

Dum turba quiescit:

Dic Mystille.

Myſtillus.

Loquar.

Primus thraſo.

Quot mihi ſunt famuli?

Myſtillus.

Quot princeps? ferme innumeri. ſed vix habet vnum.

Primus thraſo.

Quid dicis?

Myſtillus.

Sunt ſex millia, vel deus eſt.

Secundus thraſo.

Ho Taratalla veni: quot ſunt mihi prædia?

Thraſo.

Quot ſunt?

Innumera. hoc falſum eſt.

Secundus thraſo.

Quot mihi regna?

Thraſo.

Decem,

Nil habet.

Myſtillus.

Hem.

Secundus thraſo.

Tu ditior es Crœſo atque Dario.

Sed nudo potius paupere pauperior.

Primus thraſo.

Dic Myſtille: quot agrorum mihi iugera?

Myſtillus.

Centum

Millia, vel deus est.

Primus thraſo.

Quot mihi diuitiæ?

Myſtillus.

Quas memorare queat princeps, nemo, quia nullæ.

Primus thraſo.

Hem.

Myſtillus.

Sunt innumeræ.

Primus thraſo.

Nónne?

Myſtillus.

Ita, vel deus est:

Secundus thraſo.

Dic Taratalla, quot in caſtris mihi millia equorũ?

Taratalla.

Quot, princeps? plus ſex millia, vix aſinus.

Secundus thraſo.

Quot currus?

Taratalla.

Centum, nullus.

Secundus thraſo.

Quot castra?

Primus thraſo.

Ducenta.

Vix habet iste caſam.

Secundus thraſo.

Quid canis?

Taratalla.

Innumera.

Primus thraſo.

Dic Myſtille pater quis erat mihi?

Myſtillus.

Rex, ſed agaſo.

Primus thraſo.

Quæ mater?

Myſtillus.

Regis filia, ſed meretrix.

Primus thraſo.

Dic Taratalla, pater mihi quis fuit?

Taratalla.

Induperator.
Rex dux atque comes, ſed miſer agricola.

Secundus thraſo.

Mater?

Primus thraſo.

Regina, aut mendica.

Secundus thraſo.

Quid?

Taratalla.

Induperatrix,
Obſtetrix.

Secundus thraſo.

Frater.

Taratalla.

Rex, ſed agaſo.

Secundus thraſo.

Quid eſt?

Taratalla.

Rex erat armipotens, ſed agreſtis mulio.

Secundus thraſo.

Nobis
Quis cenſus, quot opes, quot bona?

Taratalla.

Multa, nihil.

Primus thraſo.

Dic Myſtille domi, quæ vina?

Myſtillus.

Falerna, ſed vnda.

Primus thraſo.

Qualia ſunt nobis fercula?

Myſtillus.

Lauta, olera.

Primus thraſo.

Nunquid perdices, paui, peregrina coturnix
Multáque ſunt volucrum milia?

Myſtillus.

Multa, nihil.

Primus thraſo.

Quæ patri veſtis?

Myſtillus.

Quæ? argentea, ruſtica.

Primus thraſo.

Matri.

Myſtillus.

Aurea, ſed multis rupta foraminibus.

Primus thraſo.

Nupta ſoror quam dotem habuit?

Myſtillus.

Cum diuite regno

Mille talentorum millia, nil habuit.

Primus thraſo.

Et mater?

Myſtillus.

Duo regna, duas capras.

Primus thraſo.

Duo fratres?

Myſtillus.

Alter papa, alter præſul, vterque miſer.

Primus thraſo.

Cognati?

Myſtillus.

Reges omnes: figuli atque bubulci

Primus thraſo.

Quid dicis?

Myſtillus.

Reges, ſed miſeri agricolæ

Secundus thraſo.

Ho Taratalla domi quæ vaſa?

Primus thraſo.

Argentea, verùm
Terrea.

Secundus thraſo.

Quot, nunquid plurima?

Primus thraſo.

Multa, nihil.

Secundus thraſo.

Nunquid quotidie gero bellum?

Primus thraſo.

Tu geris, ergo Pulicibus.

Secundus thraſo.

Nunquid ſum validus?

Primus thraſo.

Validus,

Therſites alter.

Secundus thraſo.

Nónne audax?

Primus thraſo.

Inſtar Achillis.

Secundus thraſo.

In bello quid ago?

Primus thraſo.

Quid facis? interimis, vermiculos.

Secundus thraſo.

Nunquid primus paro prælia?

Primus thraſo.

Vltimus ingreditur, primus & egreditur.

Secundus thraſo.

Fracta mihi nunquid plerúmque eſt lancea?

Taratalla.

Fracta eſt.

Seruandis porcis.

Secundus thraſo.

Méne timent populi?

Taratalla.

Te metuunt, propter ſcabiem.

Primus thraſo.

Myſtille.

Myſtillus.

Magiſter.

Primus thraſo.

Quid de me paßim commemorant homines?
Nónne vocor prudens?

Myſtillus.

Prudens! deus optime, prudens.
Sed ſtultus.

Primus thraſo.

Nunquid viribus egregius?

Myſtillus.

Sancte deus, forti Sanſone potentior, atqui
Debilior muſca.

Primus thraſo.

Quid loqueris?

Myſtillus.

Validus.

Primus thraſo.

Quando domi maneo quid ago?

Myſtillus.

Tu nil niſi caſtra
Ædificas. tardis bobus aratra ligas.

Primus thraſo.

Quæ caſtra?

Myſtillus.

Ad nubes ſublimia, ſcilicet.

Primus thraſo.

Audi, Quot mihi ſunt equitum millia?

Myſtillus.

Multa, nihil.

Primus thraſo.

Quot turmæ?

Myſtillus.

Innumera.

Secundus thraſo.

Surgas Taratalla,

Primus thraſo.

Magiſter.

Secundus thraſo.

Quo iaceo lecto?

Primus thraſo.

Non niſi molliculo.

Nudus humi dormit.

Secundus thraſo.

Quot me comitantur euntem?

Primus thraſo.

Cingeris innumeris: vndique pulicibus,

Secundus thraſo.

Quot dedit in bello morti mea dextera?

Taratalla.

Sancte Iuppiter innumeros, credite vermiculos.

Secundus thraſo.

Quas aulas habeo?

Taratalla.

Pictas auro atque lapillis.

Secundus thraſo.

Nónne?

Taratalla.

Ita, vel deus eſt.

Secundus thraſo.

Quot mihi ſunt pecudes?

Taratalla.

Innumeræ.

Secundus thraſo.

Quot oues?

Taratalla.

Tercentum millia.

Secundus thraſo.

Tauri?

Taratalla.

Et totidem.

Secundus thraſo.

Muli?

Taratalla.

Milia multa, nihil.

Secundus thraſo.

Quid comedo?

Taratalla.

Pauos.

Secundus thraſo.

Et quid bibo?

Taratalla.

Nil niſi nectar.

Potat aquam, & lardo vix ſatur eſſe poteſt.

Primus thraſo.

Myſtille argenti atque auri quot habere talenta
Me credis?

Myſtillus.

Tibi ſunt millia mille, nihil.

Primus thraſo.

Quot canibus venor lepores?

Myſtillus.

Multis, habet vnum.
Qui custodit oues, barbigerumq́; gregem.
Primus thraso.
Num me vidisti quondam certare? quot vrsos
Occidi?
Mystillus.
Innumeros, scilicet aut deus est,
Formare solet miseros.
Secundus thraso.
Taratalla.
Taratalla.
Magister.
Secundus thraso.
Dic quot ego euerti mœnia?
Taratalla.
Multa deus!
Secundus thraso.
Quot turres?
Taratalla.
Centum & mediam partem vnius.
Secundus thraso.
Ho ho, quis neget hoc magnæ nobilitatis opus?
Quis neget in valido magnas mihi corpore vires?
Primus thraso.
Quis neget æthereo me similem esse Ioui?
Secundus thraso.
Thraso recedamus, quoniam breuis hora recedit.
Contenta est nostris tota caterua iocis.

FINIS.

HVIVS DIALOGI INTERLOQVVTORES SVNT PAVper, & Fortuna.

Pauper loquitur.

Quæ regina?

Fortuna.

Potens rebus Fortuna caducis
Diuitias varias ſedulitate mouens.

Pauper.

Cur ſceptrum portas?

Fortuna.

Quia vaſtis impero terris:
Et me pro vero numine terra colit.

Pauper.

Quid rota deſignat?

Fortuna.

Miſeros ſublimat in altum,
Et ſublimatos rurſus ad ima trahit.

Pauper.

Quid proſunt alæ?

Fortuna.

Subito me turbine verſant
Et quanta curram mobilitate, docent.

Pauper.

Cur tegeris larua?

Fortuna.

Ne fiam cognita mundo,
Ex improuiſo fallere cuncta volens.

Pauper.

Cur risum simulas?

Fortuna.

Ridendo fallere noui,
Sub risus specie deprimo quenque mei.

Pauper.

Cur pila te portat?

Fortuna.

Me denotat esse fugacem,
Et docet instabili stare nequire loco.

Pauper.

Cur visco plena es?

Fortuna.

Qui se putat esse beatum,
Vt posthac cursu deteriore ruat.

Pauper.

Cur inopem torques?

Fortuna.

Vt tota mente laboret,
Et nostro supplex pareat imperio,

Pauper.

Cur adeò leuis es?

Fortuna.

Nequeo cohibere volatum,
Et me in multiplices conuenit ire vias.

Pauper.

Quod nomen?

Fortuna.

Dicunt inopes me sæpe nouercam,
Diuitibus cunctis dicor alumna potens.

Pauper.

Cur largiris opes?

Fortuna.

Vt nos opulentus honoret.

Pauper.

Cur aufers illis?

Fortuna.

Videant nempe omne caducum.
Non venit incertæ spes adhibenda rei.

Pauper.

An subitò pereunt?

Fortuna.

Crœsi te castra docebunt:
Indicat hoc Phrygij nobilis aula Midæ.

Pauper.

An facias inopem de diuite?

Fortuna.

Lydia Crœso
Paruit, & Crœsi pertulit ipsa iugum.

Pauper.

Regnas in bellis?

Fortuna.

Victor qui deiicit hostem,
Sæpius ipse eodem victus ab hoste cadit.

Pauper.

An regnas in aquis?

Fortuna.

Fausta qui nauigat vnda,
Aduerso flatu mox subeunte perit.

Pauper.

Es'ne potens, referas, gazis fortuna ferendis?

Fortuna.

Hunc regem facio, qui modò pastor erat.

Pauper.

Cum tibi peruia sit donandi tanta potestas,
Et clari teneas solis vtranque domum,
Da mihi virtutes.

Fortuna.

Nequeo.

Pauper.

Cur?

Fortuna.

Non ego præsum.
In nostro virtus non iacet arbitrio.

Pauper.

Sum iam decrepitus, iuuenem me redde.

Fortuna.

Nequirem,
Da mihi cœlorum culmen

Fortuna.

Non præferor astris,
Sed soli subsunt cœlica regna deo.

Pauper.

Da mihi diuitias stabiles.

Fortuna.

Firmæ mihi non sunt.
Et mihi nil seruit mobilitate carens.

Pauper.

Ergo nihil firmum defers?

Fortuna.

Nil defero firmum,

Sed bona flabilibus do leuiora Notis.

Pauper.

Cernite quàm variis fortuna volatibus erret,
Quæ bona dat, leuibus sunt leuiora Notis.

FINIS.

SEQVENTIS COMOEDIÆ PERSONAE.

Moria, duo mendaces, duo deceptores,
OEnopola, pastifer, duo stulti.

Moria loquitur.

CEnsores tetrici, quos nil nisi seria dictu,
Nil nisi verborum fulmina rauca, iuuat:
Contractæ frontis caperatas ponite rugas,
Ponite contracti signa supercilij.
Ludicra præsenti affertur comœdia circo,
Gaudia flebilibus larga ferens animis.
Tædia si vestro stomacho iucunda ministret
Fabula, si fronti ludicra displiceant,
Ad grauium celeres discedite verba Catonum,
Grandiloqui numeros vertite Virgilij.
Seu vestræ placeat mage rauca tragœdia menti
Atq; Thyestææ cœna cruenta domus:
Ite Cothurnati spectate Lycophronis artem
Dos vbi fastosi carminis hircus adest.
Si petitis mordax satyræ liuentis acetum,
Persius hoc vehemens, hoc Iuuenalis habet.
Ite aliò: nullos dabit hæc comœdia fletus,
Sed pulcher tumulos hos Iouianus habet.

Deductum tenero petitis si pollice carmen,
Aut lyricis lubeat pangere carminibus:
Mulcebit patulas Venusinus Horatius aures,
Nil nisi lætificum fabula nostra dabit.
Scitis cur tumido spargam mea verba palato,
Et tumeam inflatis turgida visceribus?
Vnde hæc turgiditas creuit mihi, vultis habere?
Vnde grauis resono clamor in ore tonet?
Maxima pars hominum nostra se lege gubernat:
Et nostri canones sustinet imperij.
Tempore quo celebres duxisti Roma triumphos.
Atque tuas aquilas Phœbus vterq; tulit:
Millia multa tuis hominum subiecta catenis,
Roma tuæ laqueo sub ditionis erant.
Plura meas hominum patiuntur millia leges,
Plura meo collum supposuere iugo.
Moria sum Græcis, alio dixere Latini
Scriptores fatuam nomine stultitiam.
Túne vides aliquos verbis petulantibus vti,
Quos linguæ stimulat prodiga garrulitas?
Túne vides alios qui se & sua stemmata laudãt,
Et claris genitos esse canunt atauis?
Túne vides aliquos porrecta fronte poëtas
Se magno similes dicere Virgilio?
Nónne vides aliquos qui brachia inania iactãt,
Séq; putant magnos vincere Scipiadas?
Hunc toto vacuum non conspicis esse cerebro,
Dignum hunc qui virides nauiget Anticyras?
Omnes stultitiæ leges & iura sequuntur,
Omnes stultitiæ sub ditione manent.

Mentiri incipias tu prior, heus Pylades.

Primus.

Vidi barbigeras volitare: per aëra capras,

Secundus mendax.

In media vidi nube volare boues.

Primus mendax.

Vidi multipedes muscas pro bobus aratrum
Ducere, & impositum substinuisse iugum.

Secundus mendax.

Legislatoris vidi duo cornua Mosis,

Primus mendax.

His oculis plumas vidimus angelicas,

Secundus mendax.

Vidi carbones albos:

Primus mendax.

Ego lilia nigra:

Secundus.

Facta ego compactis mœnia caseolis.

Primus.

Vidi gallinas vidi, cum vulpe propinqua.

Secundus.

Agnam ego ieiunis concubuisse lupis.

Primus.

Vidi qui vino meliorem diceret vndam.

Secundus.

Vidi qui ferulas diceret esse bonas.

Primus.

Vidi discipulum pro præceptore precantem,

Secundus.

Vidi qui nollet lædere discipulum.

Primus.

Et scalas vidi quibus æthera Christus adiuit.

Secundus.

Vidi qui nummos nollet habere senem.

Primus.

Exiguum leporem vidi iugulasse molossos.

Secundus.

Et muscam vidi quæ iugulauit apros.

Primus.

Et vidi colubrum tangentem sydera crista,
Cuius erat Stygiis cauda propinqua locis.

Secundus.

Vidi formicam cuius pede facta columna est,
Quæ pontem in rapido sustinet Eridano.

Primus.

Vidi qui traheret turres ac mœnia vermem
Atque vrbem propriis sedibus excuteret.

Secundus.

Vidi cum flammis intactas vrere stupas,

Primus.

Vidi ignes gelidos,

Secundus.

Ipse niues calidas.

Primus.

Vidi pisciculum traheret qui per mare naues,

Secundus.

Vidi formicam quæ Rhodanum biberit,

Primus.

Vidi ramiferas quercus ductare choreas,

Secundus.

Vidi Saxa leui mobiliora Notho.

Primus.

Et vidi Pario grauiores marmore plumas,

Secundus.

Et vacuum vidi piscibus esse fretum,

Primus.

Vidi qui ferrum croceo praeponeret auro.

Secundus.

Vidi asinum Graecas discere litterulas.

Primus.

Quando per Ionium traherem mea carbasa pontum,
Et qua Daedaliden Icaron vnda leuat,
Vidi balenam cuius crescebat in aluo
Sylua ingens, patulis arboribus reuirens.

Secundus.

Ignotum Nili peterem dum sectilis ortum
Lustrarem & Phariae templa superba deae,
Terrigenam inueni mira feritate gigantem
Nubibus aëriis corpore contiguum:
Cuius maior erat poples & crassior index
Quàm Capitolinae nobile turris opus,
Pésque vnus tegeret sex millia iugera campi,
Maiores porta hac extiterant oculi.

Primus mendax.

Dum iuuenis fuscos irem peregrinus ad apros,
Pérque vagos passus dirigerem Numidas:
Occurrit mihi testudo velocior Euris,
Peruertens vlmos cornibus aëriis.

Secundus.

Vidi apud Æthiopias hominem qui gutture largo
Quingentas vno dente vorabat oues.

Primus.

Hoc nihil est: vidi puerum qui ventre latranti
Vel sola cœna dente vorauit apros.

Secundus.

Vidi qui primo tria dolia sumpserit haustu,

Primus.

Vidi qui gelidas æstuet inter aquas,

Secundus.

Vidi qui solis gauderet viuere rapis.

Primus.

Vidi homines vento quos alit aura suo.

Secundus.

Vidi qui rapidis nutrirent corpora flammis,

Primus.

Vidi hominem solis viuere pulicibus.

Secundus.

Vidi hominem fuerat breuius cui culice corpus.

Primus.

Vidi cui Solis lumine maius erat.

Secundus.

Atque ego vidi hominem qui ferrũ dulcius vua
Diceret, atque cauo subere non grauius.

Primus.

Vidi hominem mẽbris cui verbera dira placerẽt,

Secundus.

In medio vidi saxa natare freto

Primus.

Maius adhuc vidi: vidi montem sine valle,

Secundus.

Visa mihi vallis sic sine monte fuit.

Primus.

Vidi causidicos mutos,

Secundus.

Iustos ego fures,

Primus.

Et liuore carens gloria visa mihi est.

Moria.

Mentitum satis est famuli: obmutescere mandat
Moria, tu vitula dignus, & hic vitula.
Vos ego diuitibus regum præfecero castris,
Vestra hinc tolletur gloria, crescet honos,
Sufficit: ad ludos conuertere vela secundos
Expedit: astuti surgite discipuli.
Contendatis vter fraudesq; dolósque parabit
Cautius, & melius subdola verba dabit.
Neuter muneribus mihi non donatus abibit,
Pellite corde metus, incipe Mopse prior.

Primus deceptor.

Quid per deos immortales in hunc vaframentis mihi fuerit contendendũ, qui bardus est, & Amphistide stultior?

Secundus deceptor.

Men' bardum appellitas? Egon' tibi Amphistide magis delirus videor? Erras maxime si verbis tuis mihi terrorem incuti credas.

Primus deceptor.

Terrorem tibi incutere si poßim, nolim pudet dolis & strategematibus cõgredi qui nec in mari

quidem aquam reperias: nec in siluis arbores.

Secundus deceptor.

Mihi hercle difficilius fateor aquam in mari reperisse, quàm in te salsuginis quicquam,

Primus deceptor.

Tu naso tenus quæ futura sunt conspicis.

Secundus deceptor.

Tu vero occipitio tenus quæ facta sunt aduertis,

Primus.

Sed quid vnquã fraudis gloria dignũ cõmẽtus es:

Secundus.

Tu verò qui tantopere gloriaris, quas vnquã tragulas in homines fabricasti?

Primus.

Astutia mea saliariter & opipare vixi semper: nec tamen obolum profudi.

Secundus.

Vulpino stratagemate nitidis semper vestimentis indutus sum, neque tamen quicquam sutoribus veteramentariis plagionibus aut alutariis quicquam impertiui.

Primus.

Id ego mihi persuaserim scilicet.

Secundus.

Periculum si voles face,

Primus.

Iamprimum omnium si nobis vino fuerit opus, poteris œnopolam tabernæ vinariæ magistrũ technis aliquibus eludere?

Secundus.

Sancte Iuppiter, quid ni? illustre.

Primus.

Istuc igitur properiter fiat: videam verum necne siet quod tu satis prædicas.

Secundus.

Oenopola, seu venditor vinarie.

Oenopola.

Quis me vocat?

Secundus.

Adesdum: paucis te volo.

Oenopola.

Dic igitur vno verbo quid est quod me velis.

Secundus.

Actutum cuncta recensuero. istinc foras & peregre quidem profecturus sum.

Oenopola.

Quid demum?

Secundus.

Nostin' pestilens nescio quod contagium passim locorum serpere?

Oenopola.

Noui.

Secundus.

Et aërem maxime contaminatum?

Oenopola.

Id est quod dicis.

Secundus.

Huic malo nullum magis efficax dari potest remedium, quàm si quis reiecta formidine domesticos parietes nunquam ieiunus egrediatur.

Oenopola.

Et id ego expertus sum.

Secundus.

Velim igitur si quod in penu aut œnopolio tuo vinum regale & nectare dulcius tibi extiterit, pintam (vt gallico vtar) mihi actutum deferas, quo desiccatum iam guttur irrorare valeam.

Oenopola.

Faciam quod dixti.

Secundus.

Experire tu nunc cōmanipulo, quibus ego vertar.

Primus.

Si fuero expertus, moleste non feram,

Oenopola.

Heus tu qui vinū tibi deferri preceperas, adesdū.

Secundus.

Auspicate veneris. Est'ne bonum?

Oenopola.

Est optimum.

Secundus deceptor.

Anniculum, an bimum?

Oenopola.

Trimum hercle.

Secundus deceptor.

Precium accipe.

Oenopola.

Turoni duo supersunt.

Secundus deceptor.

Duodeno id tanti illum venit?

Oenopola.

Venit ædepol.

Secundus deceptor.

Ergo igitur ideo optimum, vade vade nihil aliud te volebam. Nunc deguſtabo & pitiſſabo vt experiar quale ſiet. Reuertere inquam, tabernarie fraudulente.

Oenopola.

Quid aliud eſt?

Secundus deceptor.

Quid aliud eſt? ſcelus.

Oenopola.

Perperam quicquam egi?

Secundus deceptor.

Perperã quicquã egiſti? promiſeras te vinũ optimum daturum, quod non minimo venit precio.

Oenopola.

Et hercle dedi.

Secundus deceptor.

Dediſti furcifer, imo verò acetum ſtipticũ & acidum. pitiſſa fraudulente. Corripite ſatellites latronem hũc. hic vnũquẽque deludit. Sic rudes & ignaros fallit agricolas. Corripite inquam ſatellites, & ad furcas nunc primum ducite.

Oenopola.

Hei domine, ne velim ſic tam grauiter in me ſuccenſeas. aliud ibo quæſiturus, nec tamen abs te pecuniæ quicquam exigo, quin etiam acceptas tibi reſtituo.

Secundus deceptor.

Pòſt ad furcas ducern.

Oenopola.

Inopis te nunc misereſcat mei.

Secundus deceptor.

Aliud igitur longe melius quæſiturus propera.

Oenopola.

Immortales tibi gratias ago ꝙ me venia donaris

Secundus deceptor.

Feſtina inquam.

Oenopola.

Feſtino.

Secundus deceptor.

Quid tibi videtur tyrũcule, qui me fraudis ignarum prius duxeris? Vinum habeo optimum: gratis quidem, aliud nunc primum habiturus, nec obolum quidem daturus vnum.

Oenopola.

Euge aliud vinum longè præſtantius, quod nec renuat Iupiter, tibi affero.

Secundus.

Ne me denuo fallas, te præſente pitiſſabo. Placet iſtud, diſcede. Sed nunquam ad hunc vomitum tibi redire contingat.

Oenopola.

Vale domine.

Secundus.

Vale inquam, Ignarus ne fraudis tibi videor? Nunquam ego periclitari velim, quin ipſe fraudem noueris.

Primus.

Cui vis nunc illudam?

Secundus.

Vinũ suppetit: habendus est cibus, versutum stratagema faterer, si quem pastiferũ posses eludere.

Primus.

Potero, & citius quàm tu œnopolam fefelleris.

Secundus.

Agedum igitur.

Primus.

Pastifer.

Pastifer.

Ho ho.

Primus.

Quid ho? rustici me dominum vocant.

Pastifer.

Domine.

Primus.

Est ne tibi farcimen aliquod delicatum?

Pastifer.

Quatuor, quinque, sex si voles, sunt mihi Iouis cerebro dulciora.

Primus deceptor.

Istinc igitur quoddam optimum quæsiturus propera.

Pastifer.

Actutum rediero quinque videbitis.

Primus deceptor.

En qui œnopolam fefellisti, vide quo stratagemate claream.

Secundus deceptor.

Videam precor.

Paſtifer.

Adeſt quod petis.

Primus.

Frigidiuſculum mihi videtur iſtud.

Paſtifer.

Alterum ſi voles aliquanto calidius ibo quæſiturus.

Primus.

Propera, vt vel vtrunque capiam, vel alterutrum eligam.

Paſtifer.

Propero.

Primus.

Ego tantiſper dum redierit iſtud ſubterforaminabo: & quicquid intus ſucci & carnium latet, clanculum extraham.

Secundus deceptor.

Bene eſt.

Paſtifer.

Alterum tibi offero. niſi igitur voles vtrunque, alterutrum eligas.

Primus.

Iſtud nouiſſimum oblatum eligo: Sufficiet vt opinor,

Quanti conſtat?

Paſtifer.

Tribus duodenis:

Primus deceptor.

Ha, tu rides.

Paſtifer.

Da duos propter noſtram antiquam neceßitudinem, accipe, bene vale.

Primus deceptor.

Quid ais? quid ais?

Secundus deceptor.

Hominem egregie feſelliſti.

Primus deceptor.

Moria inter promiſſa munera vtrique noſtrum exolue qui cautius feſellerit.

Moria.

Tanta hercle mihi viſa eſt vtriúſque aſtutia, & adeò quidem ſubdola, vt vtrum victorem iudicem me lateat. Nihil tamen ſitis ſolliciti. Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit.
Tertia iam noſtræ tollenda eſt palma palæſtræ
Surgite tyrones, ludum reuocate ſequentes,
Confligatis vter veſtrum ſit ſtultior.

Primus ſtultus.

Ipſe,
Victor ero.

Secundus ſtultus.

Certè potius clauam Herculi ab ipſo
Eriperes

Primus.

Et Mæonio tu carmen Homero.

Moria.

Incipito, his nihilum prodeſt contendere verbis.

Primus ſtultus.

Interdum in mediis volui cœnare latrinis,

Et rabido fœdum deglubere ſtercus hiatu,
Quum tamen & carnes & candens panis adeſſent.

Secundus ſtultus.

Crater ſæpe fuit mihi calceus, vnde remotis
Ebiberem cyathis.

Primus.

Quum cœlo maximus imber
Effueret, rapidum proieci corpus in æquor
Vitandæ cauſſa pluuiæ.

Secundus.

Dum pergo, ſequénſque
Vmbra mihi apparet, raptis plerímque ſagittis
Hanc iugulare volo, vel aperto figere marte.

Primus.

Neſciui plerúmque parens quis me peperiſſet,
An pater, an mater.

Secundus ſtultus.

Correptas ſæpe ego muſcas
Carceribus clauſi, quæ me dormire volentem
Turbarent ſtimulis.

Primus.

Hircos mulgere bicornes
Tentaui,

Secundus.

Volui interdum numerare quot eſſent
In pratis herbæ, vaſto quot in equore guttæ.

Primus.

Sæpius in nitido Solis candore lucernam
Appoſui.

Secundus.

Visco squamosos carpere pisces
Tentaui.

Primus.

Volui coniectos vngere crines
Vel pice vel visco.

Secundus.

Fallaces viuere vulpes
Cum tauris & equis volui, currúmque sequentem
Iungere.

Primus stultus.

Ego vinum ranis appono bibendum:

Secundus.

Dormiui in mensa.

Primus.

In lecto plerúmque comedi.

Secundus.

Quum vellem interdum lignis affigere clauos,
Et quo percuterem nullus mihi maleus esset,
Percußi capite & duro me vulnere læsi.

Primus stultus.

Quum mihi qua corpus vincirem zona deesset,
Mammarum tenus à pedibus de corpore pellem
Extraxi, & zonam tali mihi more paraui.

Secundus.

Dum mecum stulti loquerentur, stultior esse
Contendi.

Primus stultus.

Coram populo me sæpe poëtam
Iactaui, aut alia dixi virtute potentem.

Secundus.

Implicitos vrbis si forte perambulo vicos,
Obstupeo & miror quòd culmina summa domorum
Non se reclinent: vt me plerúmque salutent.

Primus.

Cādelam interdum pluuia aut humore madētem
Siccandam exposui flammis.

Secundus.

Ego sæpe coquendas
In vitro carnes.

Primus.

Seruandas sæpe ego miluo
Commisi.

Secundus.

Ipse & alendos sæpe molossis
Commisi lepores.

Primus.

Seruandos felibus ipse
Caseolos.

Secundus.

Audi, muscosas sæpe ego nares
Emunxi vrtica.

Moria.

Ludis imponite finem,
His aures patulas satis est obtundere verbis.

Primus.

Dic age vter tibi visus stultior.

Moria.

Id mihi dictu

Difficile est, adeo mihi ſtultus vterque videtur,
Vt dare iudicium nequeam. Concludere paucis
Expedit, & finem noſtris imponere nugis.
Nunc tanta humanas pungit vecordia mentes
Vt de ſtultitia certent. Quid mentibus illud
Imponat, princeps ſtultorum Moria dixi:

Si tibi ſpectator leuiuſcula forte videtur
Fabula, ſi modici verſus, abſiſte precamur
Mirari: ſed tu quid dicat Horatius audi.
Difficile eſt propriè communia dicere. túque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm ſi proferres ignota indictáque primus.

FINIS.

HVIVS DIALOGI IN-
TERLOCVTORES
ſunt Fortuna &
Aulicus.

Aulicus incipit.

AH fortuna quàm egregiè me mea ſpe feſelliſti! Habebam te loco numinis, tibi aſſurgebam, aras tuas victimis onerabam, vt fœlicem aliquam mihi largireris profeßionem, in qua requies eſſet.

Fortuna.

Nunquid abunde ſatisfactum eſt tuo voto?

Aulicus.

Satisfactum est meo voto? qui nullam vnquam dormiui noctem satis ex animi sententia.

Fortuna.

Nullam noctem? fucata est igitur aulicorum prosperitas.

Nullum enim opinabar hominum genus cui prosperitas rideret melior.

Aulicus.

Nullum, Fortuna, nullũ cui nõ sit requies maior.

Fortuna.

Quid? vos aulici estis inter delicias,

Aulicus.

Inter immunditias, Fortuna,

Fortuna.

Hoccine credibile est, sericatis comitem esse miseriam?

Aulicus.

Sericeis pannis operiuntur mille calamitates.

Fortuna.

Hoc diuitiæ permittunt?

Aulicus.

Quænam illæ diuitiæ?

Fortuna.

Aurum & argentum quo vos omnes sericati consueuistis abundare.

Aulicus.

Fortuna qui sericati sunt, byssóque & purpura diuite induti, plerúmque nec obolum habent vnde restim emant.

Fortuna.

Vbinam ergo absumuntur vectigales illi prouentus? nonnulli vestrum decem habent quotannis aureorum milia. an tantum thesaurum absumit venter?

Aulicus.

Fortuna, non illud est.

Fortuna.

Quid ergo?

Aulicus.

Quid? alea, fritillus, sphæristerium, luxus, equorum phaleræ.

Fortuna.

Nihilne aliud?

Aulicus.

Meretrices.

Fortuna.

Quid præterea?

Aulicus.

Domestici latrones œconomi. sæpe figunt talent emisse quod vnico tantùm aureo emptum est. Præterea adulatores qui cauda blandiuntur, qui ceruices confricant, qui percutiunt palpo, qui nos palàm plenis buccis ad cœlum ferunt, qui virtutem in nobis commendant, & hirudinum instar exugunt quicquid possunt.

Fortuna.

Vos tamen nunquam video nisi sericatos & gemmatos.

Aulicus.

Ha Fortuna, creditores sunt quibus si pistrina, syluas, stagna, fundos, & prædia vendiderimus; non satisfaceremus dimidiatim. Vis dicam? nos animam debemus.

Fortuna.

Semper tamen vtimini sternacibus & præstantissimis equis,

Aulicus.

Haha paupertatẽ dissimulamus, Fortuna: tamẽ sunt permulti qui nõ habẽt vnde asinũ nutriãt.

Fortuna.

Sed non æstimas plurimi illas epularum delicias, pauos è Samo, Phrygias Attagenas, grues molicas, hædos recentes, pelamides Chalcedonias, murænas Tartesias, pectunculos Chios, Rhodios helopes, scaros Cilices, nuces Thasias, quæ mensis vestris quotidie solent apponi?

Aulicus.

Egregie dicis Fortuna, habemus interdũ scarorũ iecinora, phasianorũ & pauonũ cerebella, linguas Phœnicopterorũ, plerúmq; murænarum lactes cæterásque patinæ, Vitellinæ cupedias: sed hoc ipsum non facit ad voluptatem.

Fortuna.

Quid ni?

Aulicus.

Primum omnium non est certa hora prandij aut cœnæ.

Viuimus nõ nostro sed domini arbitrio, non prandemus nisi cum soli illi lubet, si cœnum aut ludum

proroget in longam noctem, sumus in expectando.

Fortuna.

Quid interim? non dormitis?

Aulicus.

Ha Fortuna! piaculũ est & sacri cõmissum non expectare dominũ. nephas est dormire priusquam venerit. si liceat, erunt parasiti qui vigilabũt & gratiam & fauorem praeripient, & in beneuolentiam domini se profundius intrudent.

Fortuna.

Semper tamen est vobis lauta culina, semper dapsilis mensa.

Aulicus.

Sic ita tribuis hoc magnae faelicitati, ventrem saginare, & nihil aliud proficere?

Fortuna.

Interim tamen semper viuitis.

Aulicus.

Et canes victum reperiunt. at vt laute viuamus, putas tamen securas esse quas comedimus dapes?

Fortuna.

Vnde immineret discrimen?

Aulicus.

Vnde Iuppiter? insidiis maleuolorum.

Fortuna.

Quid dispendij possunt adferre insidiae illae?

Aulicus.

Quid? nescis aulicos omnes emendicasse à Longobardis veneficia.

Fortuna.

Hoccine credibile est vti veneficiis, & potionatis poculis?

Aulicus.

Vtuntur Fortuna, idq; ita vt nemini securo esse liceat, nullum est illic frequentius malum.

Fortuna.

Quid audio?

Aulicus.

Argumentum & historiam. Vísme argumento probare quod dixi?

Fortuna.

Agedum, non recuso.

Aulicus.

Vide apud te quot præsides & episcopi agminatim mortui habentur paulo tempore:

Fortuna.

Erant fortasse senio confecti.

Aulicus.

Plerique vix mediam ætatis partem absoluerãt.

Fortuna.

Ita forte placuit fatis.

Aulicus.

Fata illa accelerata sunt, & ante maturum tempus aduecta.

Fortuna.

Hoc si ita est, adhuc tamen promptum est vobis facilè cauere.

Aulicus.

Quónam illud modo?

Fortuna.

Si fideles sint vobis domestici.

Aulicus.

Bene dicis Fortuna, si fideles.

Fortuna.

Nónne res ita se habet.

Aulicus.

Tot habemus hostes, quot familiares:

Fortuna.

Omnes tamen domestici vos vtróque genu complicato salutant & reuerentur.

Aulicus.

Altera manu ferunt lapidem, altera panem ostentant.

Fortuna.

Adduci nequeo vt istud credam.

Aulicus.

Est quod credas, multi amicitiam verbis palàm simulant qui sub columbina specie teterrimam ferunt caudam scorpionis.

Fortuna.

Et quãobrem familiares vestri vobis insidiarẽtur?

Aulicus.

Inuidia.

Fortuna.

Quamobrem inuiderent? persuadere mihi nequeo inuidiam vobiscum habitare.

Aulicus.

Hoc tantum fabulosum est quantum si dicas Iouem esse sine liberis. Fortuna, nusquam gentium nullibi terrarum, aut hominum maiores sunt fla-

tus liuoris aut inuidiæ.

Fortuna.

Dic ergo: vnde liuor iste enascitur?

Aulicus.

Quandoq; ex fumo, ex re nihili, si dominus sereniore vultu huic arriserit q̃ illi, si Taratallam salutet insalutato Mistyllo, si arcanum aliquod cõmittas Fabulino absente Nasica, si Tetidianũ propius quàm Gelliũ corpori suo admiserit. si dextram porrexerit Diodoro relicto Corbulone.

Fortuna.

Nascuntur liuores ex his fumis?

Aulicus.

Ex longe minoribus Fortuna, inuidia crepabit Hermogenes si viderit Hiarbitam placere domino.

Fortuna.

Saltem qui beneuolentiam dominorum sibi comparant, fœlices putandi sunt.

Aulicus.

Fœlices vtcunque, si fauor ille sit pertinax & diuturnus.

Fortuna.

Quid? nónne sibi constant principes?

Aulicus.

Vt mulieris animus. Vis paucis dicã? versatiliores sunt cothurno, & Proteo mutabiliores.

Fortuna.

Quamobrem mutarent sententiam, & versatili essent animo?

Aulicus.

Halnephas est percunctari causam.

Fortuna.

Semper tamen habēt pædagogos doctrina & sanctitate præditos.

Aulicus.

Fortuna, nescio cui mortalium hodie sit habenda fides. Nam qui seueros illis & tetricos palàm se ostendunt pædagogi, eisdem nudato capite blandiuntur intus, & appellant reges tragicos. Fortuna, nescio cuínam mortalium hodie sit habenda fides.

Fortuna.

Non confidis hominum probitati?

Aulicus.

Vbinam est illa probitas? in fronte? miror te adhuc ista nescire, quum sis omnium rerum largitrix & domina.

Fortuna.

Si concessero has in aulica vita esse calamitates, non fatebor tamen vos esse miseros propterea.

Aulicus.

Quid impediet vt non fatearis?

Fortuna.

Aliæ fœlicitates plurimæ.

Aulicus.

Quæ nam sunt illæ?

Fortuna.

Videtúrne tibi modica voluptas diuersas regiones circumspicere, hominum mores intueri, illustra-

re vrbes, & vbique terrarum nullam non experiri voluptatem? Quæ omnia vobis aulicis accedunt quotidie.

Aulicus.

Qui non experti sunt, opinantur multum mellis esse in nostra conditione: expertis verò nihil videtur deterius.

Fortuna.

Scire nequeo satis quorsum tendant istæc tua verba.

Aulicus.

Quando foras proficiscimur, quam nobis voluptatem putas inesse?

Fortuna.

Eam saltem, quòd diuersos hominũ mores videtis.

Aulicus.

Quid si perferamus miserias?

Fortuna.

Miserias! vtinam miseri omnes nihil aliud paterentur infœlicitatis.

Aulicus.

Est' ne illud fœlicitatis, imbre humectari, cadere in lutum, in tenebris ambulare, equũ habere strigosum & macilentum, dormire in cubilibus quibus scabiosi, cãcrosi, leprosi, podagrici, vlcerosi, paralytici forte iacuerunt?

Fortuna.

Plura, vt opinor, nõ toleratis quàm principes vestri: quos tamen aiunt inter delicias in culcitris subalarib⁹ pdicũ plumis refertis molliter quiescere.

Aulicus

Aulicus.

Vt video, non satis nosti miseriã nostrã: quam vt intelligas, illud imprimis cõpertum habe, vix vnicum esse dominum in familia qui bene quiescat.

Fortuna.

Alij quid?

Aulicus.

Nullus ordo sed sempiternus horror inhabitans, Omnes imperare volũt, seruire nulli. hic ait suis tantum muneris esse, vinum præministrare domino. alius cubicularium se vocat, alius œconomum. non reperitur qui ea curare velit quæ aliquid præ se ferant vile.

Fortuna.

Hæc tamen (vt suspicor) non impediunt quo minus munda sint omnia vobis.

Aulicus.

Immunda omnia: & quo quisque sordidior est, eo plerũq; laudatior. Alij vbi satis se ingurgitarunt vino, reclinant ebria capita et ceruices in scamna & scrinia, et quencũq; possunt locũ. Videres alios sumptum præter modũ vinũ ructare, alios euomere: si qui vigilent, dormientibus oppedunt, aut eorum nares tetro aliquo odore suffumigant.

Fortuna.

Verum (vt opinor) liberum est vobis per ociũ stare in templis, & ab aurora vsq; ad vesperum cum diis versari.

Aulicus.

Date mihi peluim. hæc verba excitant nauseam

ſtomacho meo aulici refugiunt templa non minus quàm carceres.

Fortuna.

Video tamen permultos eo nonnunquam ire.

Aulicus.

Hoc ergo faciunt ne impij videantur, & religionis contemptores. aut ſi qui fortaſſe illuc iuerint, eunt non vt orent, ſed vt deuoratum plus æquo cicum longa deambulatione digerant, aut perniciosum ſaturo ventre ſomnum fabuloſis impediant colloquiis.

Fortuna.

Verum eſt alia felicitas, cuius nondum memini, generis veſtri nobilitas immodicam laudem vobis parturit.

Aulicus.

Nobilitas noſtra cogit vt velimus nolimus, vitã noſtram exponamus periculis quæ reges delirant.

Fortuna.

At cum eſtis in aula illa regia, & populus videt vos ſericatos, paludatos, purpuratos, gẽmis ornatos, & monilibus, ſuſpicit & veneratur.

Aulicus.

Cum ſumus in pagis noſtris, aureæ veſtes cõmutantur in penulas, gemmatæ caligæ in ſoccos: & ſi præcedens aulicæ vitæ luxuria opulentiam noſtrã penitus abſorbuerit, ſubiectos radimus, extorquemus quicquid poſſumus, conuertimus omnia cum puluiſculo.

Fortuna.

Si subditis desit pecunia?

Aulicus.

Extorquemus gallinas, tauros, arietes, & quicquid agrestis gazæ comperimus. prægnātibus interdum paganorum mulierculis auferimus lectū & culcitram, & solum stramen relinquimus.

Fortuna.

Non te istud mouet, quòd in aula principum magna est spes futuri boni?

Aulicus.

Spem non video.

Fortuna.

Dant tamen interim per luxum.

Aulicus.

Frequentius per vim extorquent.

Fortuna.

Quē semel amarūt, nunquā relinquūt indotatū.

Aulicus.

Hodie te amāt: cras vitrū ruperis, odio psequētur: Propterea Fortuna si vis mihi gratificari, eripe me his miseriis.

Fortuna.

Non constitui tibi quicquam aliud largiri.

Aulicus.

Vado ergo. nam certum est mihi vnamquāq; potius subire miseriam, quàm diutius huic insistere professioni. vado igitur, & me quibuscunq; periculis expono. Valete auditores, & expectate hic tantisperdum redeam.

FINIS.

SEQVENTIS DIALOGI INTERLOQVVTORES SVNT

Amor, Salomon, Interpres, Hercules, Dauid, & Eremita.

Amor.

SCire cupis venas quo torreat igne cupido,
Quásve gerat faculas deliciosus amor?
Quas paret insidias, quo se præmuniat hamo,
Et quibus incautos arripiat laqueis?
Audi laurigeræ lusus numerósq; Camœnæ:
Accipies quali vulnere lædat amor,

Salomon.

Vis fili æternæ requiem tibi quærere vitæ,
Cœlicolasq; inter ciues & amœna piorum
Agmina spirituum, fœlicem viuere vitam?
Abstineas vitiis, & mundo corpore viuas:
Illorum fugias commercia, qui tibi virus,
Qui tibi delicias, luxúsq; & molle venenum
Obtulerint, & qui te ad vina & scorta vocarint.
Vis fili hanc animam tenebris auferre malignis?
Vis Acherontææ dominum regemq; cauernæ
Fallere, tartareæ vis prædam auferre Megeræ.
Abstineas verbis quæ sunt lasciua petulcis,
Immūdam spirant venerem terramq; mephitim,
Nam prætextatos iuuenes, croceaq; decoros
Cæsarie solet immundus corrumpere sermo,
Et tener infirmas titillat sermo medullas.
Vis fili in tuto tua carbasa sistere portu?
Sirenum fuge blanditias, & acumina linguæ,

Et caue ne meretrix periura & subdola casses
Comparet, atque suis pedicis tua crura moretur.
Lingua meretricis fauus est, & blandior omni
Ambrosia, succo pariter iucundior omni,
Ridet, adulatur, tremulo blanditur ocello:
Nec muris adeò firmis complexibus hærent
Flexipedes hederæ, nec mollis concha lucrini
Arctè adeò iuncta est, vt se tibi complicat illa.
Nã mediumamplexans, cõpressaq́; basia donãs,
Fallaci mordet linguamq́; humerosq́; labello,
Castoriiq́; tenax vinclum promittit amoris.
Verũ vbi iam in vacua sentit nihil esse crumena,
Mutatis verbis aliò vestigia mutat.

Interpres.

Sãctissima sunt huius Salomonis præcepta, si quis eis morẽ gereret, & tanq̃ oracula amplecteretur.

Salomon.

Vis fili ad tutæ portum tranare salutis?
Despicias luxus queis gaudet iniqua voluptas.
Quid tibi candentes prona ceruice capilli?
Quid madida vnguẽto facies, madidataq́; mẽbra
Profuerint tandem, nitidæq́; superbia formæ?
Annulus in digitis & gemma diues & auro?
Quidve chlamys Samij gemmis cõspersa tyrãni
Profuerit? quid opes, omnesq́; libidinis artes?
His animam pedicis trahit insidiosa voluptas.

Amor.

Te Curium tua verba docent, hic sermo parentũ,
Hæc morosa refert grauitas & vita Catonem:
At tamen arrepto si vis contendere telo,

Multa quoq; armatis impingere vulnera dextris;
Non renuo pugnam, aut alacri certare duello,
Siue graues cestus, & iniquo pondere massas,
Seu liceat validis torquere hastilia neruis.

Salomon.

Quis tu, qui modicas audes attollere vires,
Quum tibi sit fragilis forma nũc vmbra pusilla?

Amor.

Quis? nostíne hominem?

Salomon.

Nudus mihi cerneris infans,
Pigmæo breuior.

Amor.

Maior mihi corpore virtus.
Quàm gracilis doceat facies, & paruula mẽbra.

Salomon.

Dic, quod nomen?

Amor.

Amor.

Salomon.

Dic quæso quas tibi vires
Præbuerit malesuada Venus, petulãsq; voluptas.

Amor.

Mollitiem quanuis oculi splendore micantes
Promittant, tenereq; manus, mellitaq; membra,
Quem tamen intactæ percussi cuspidis ictu,
Ardet, vt in mediis stipulæ sulphurq; cauernis.
Vis sentire mei lethalem vulneris ictum?
Hoc patere, & nostræ toleres incendia flammæ.

Salomon.

Intima quàm torrent diræ mihi viscera flammæ!
Quis rog⁹ in venas serpit? quæ incēdia flagratur,
Vror vt ignifera perit arida spica sub Ætna.
Qui morosa dabam tetrici præcepta Catonis,
Carpebam imberbis qui facta inhonesta iuuentæ,
Succubui flammis, refugo quas parturit arcu
Illecebrosus Amor, fucataq; melle voluptas.
Vt video, Veneri sapientia nulla resistit.

Hercules.

Sanguine claua rubens, & multa morte ferarum,
Me docet esse Iouis natum: quem noscit Iberus
Et Tartaßiaco semota in littore Gades,
Et quem flammiferi rutilans videt orbita Solis.
Fatidici vates nostræ miracula vitæ,
Egregiasq; canunt vires, & robora nullis
Expugnata feris, nullis concussa leænis,
Morte ferox serpens & fertilis ictibus Hydra,
Cui caput obryzo præcinctum splenduit auro,
Et deprensa pedum cursu, celeriq; volatu:
Igniferas taurus spirans ex ore fauillas.
Qui poterat terrere vagæ centum oppida Cretæ,
Concidit æratæ nodoso robore clauæ.
Harpyias fœdis maculantes aëra pennis,
Nubibus in mediis rapui tetigiq; sagittis.
Arcadas antiquos radiato Sole priores,
Fulmineus terrebat aper, syluisq; relictis
Cogebat domibus ferratos claudere postes:
Cui tamen eripui setoso in corpore vitam.
Quis dabit Alcidæ similem? mea vincula sensit
Cerberus immanis terrens Acheronta latratu,

Meq; tuæ Pluton pater expauere tenebræ,
Dum me ad Tænareas inuitus portitor vmbras
Vexit, & informem compreßi pondere nauim.

Amor.

Mira refers, certaße feris, truncaße colubros.
Eripuisti animam metuendo dentibus apro,
Aëripedem ceruum, volucer cui cesserat Eurus
Pegasea rapuisse fuga, occidisse rapaces
Harpyias, taurum manibus iugulasse cruentis,
Hoc opus hic labor est, cui non Maurusius Atlas
Sufficiat, valida quanuis ceruice humerisque
Sustineat firmis molem stellantis olympi.
Et quanuis tibi sint neruoso in corpore vires,
Tam robusti humeri, ceruix tam firma, caputq; in
Quod queat auratum securè incumbere cœlum.
Si tamen inuicta mecum certare palæstra
Forte velis, ego nec tecum certare recuso.

Hercules.

Tu pupe imbellis croceo redimite capillo,
Cui sunt vnguiculi molles, lasciuius hœdo
Corpus lanigera pellis quoq; mollior agna,
Ridentes oculi, quales virguncula, nondum
Nubilis in molli solet ostentare iuuenta,
Méne audes verbis incessere nudule pupe?

Amor.

Sum nudus fateor, forma est mihi mollis, & omnes
Lasciuo teneræ mihi sunt in corpore partes.
Mollius est oleo guttur, & mollior alis
Perdicum facies, & rubri more pyropi.
Splēdet vterq; oculus, niuis instar mollia splendēt

Crura, vtrunq; femur vincit canore ligustrum:
Quæ quanuis deceant imbelles signa puellas,
Clauigero tamen audebo certare giganti,
Et fortasse mea victus moriere sagitta.

Hercules.

Quid tua tela mihi poterunt obsistere? nunquid
Reptilis occidit magnum formica elephantem?
An forte Enceladũ vincet Pigmæus, & omnes
Titanas? vincétne alacrem testudo molossum?
Has contemno minas. si quid tua spicula possũt
Vtere, missilibus tenebres mihi corda sagittis.

Amor.

Accipe mortiferum vulnus, cognosce sagittis
Quanta sit in nostris quãq; insidiosa potestas.

Hercules.

Nunc video aligeri nihil esse Cupidinis arcu
Acrius, atq; tua Venus illecebrosa sagitta,
Ille ego monstrorum domitor, nũc ardeo & vror,
Ardet vt incensis Lipare fumosa caminis.
Nunc ego me victum fateor, clypeoq; relicto
Turpiter in media cedo fugitiuus arena.

Dauid.

Inter fatidicos prima est mihi gloria vates,
Et mea prospiciunt præsagi verba prophetæ,
Ille ego sum Dauid, tortæ qui verbere fundæ,
Magna Philistæi percussi membra gigantis.
Relligionis amor diuino me cremat igne,
Cura mea est cœlum: duce ego pietatis amore,
Eiicio stimulos Veneris, pedicásq; dolosas,
Queis solet incautos capere insidiosa libido.

Amor.

Magna tua est virtus, sola est tibi cura salutis.
Tu Veneris laqueos & blandimenta recusas:
Nulla venus tibi titillat mentemq; animumq;.
Plurima fatidico præsagia concinis ore,
Sacrifici te psalmicinem sanctum esse fatentur.
Vis tamen armata mecum contendere dextra?
Iunge manum manui toto spectante theatro.
Non ego conflictum tenuo.

Dauid.

Tu paruula musca,
Pigmæo breuior, tremulæ quem verbere pennæ
Concutiunt Palamedis aues Scarabæus & ater,
Audes fatidicum lingua irritare prophetam?
Quære parem tibi Pygmæum, cui debile corpus,
Cui faciles humeri, cui sit mollißima forma:
Nam tecum armatis manibus certare puderet.

Amor.

Experiere meo quæ sint in vulnere vires,
Quamq; pharetrigero sit torridus ignis Amori.
Ni tibi cornea sit praduro in corpore fibra,
In venis adamas, & subter viscera marmor,
Vita tibi triplex, tria colla tricorporis vmbræ,
Experiere meo nihil esse potentius ictu.

Dauid.

Quanta mihi, superi, serpunt incendia venis?
Quàm mihi flagrantes torrent incendia venas,
Visceribus calor est, quem Tethis vtroq; nequiret
Delere oceano, variisq; reciprocus vndis
Euripus trimaris, pontúsve vterq; Corinthi:

Nec qui venturos præsagit spiritus annos,
Subsidium confert. sensim crepitante fauilla
Labitur in cineres resolutum debile corpus.
Mallem ego Thessalicis intus frigere venenis
Et bibere ignotas quas Caucasus educat herbas:
Socraticæq; grauem succum potare cicutæ,
Prælatæq; sibi quicquid Medea Creusæ
Præbuit incertis cecidit cum regia flammis.

Amor.

Tu tamen audebas nostris illudere telis,
Mortiferasq; meæ pennas ridere pharetræ:
Nonne vides quanta Veneris modo filius arte
Eminet, & iaculum quàm certo torqueat ictu?
Hæc tua, quã pateris, maneat fortuna superbis.
Sed vasto nihil esse potest sub cardine mundi,
Quod quandoq; acri non torreat igne Cupido.

Eremita.

Ecce ego desertæ latebrosus cultor eremi,
Nil nisi radices comedens, lapidosaq; corna,
Agrestesq; herbas, quas concoquit ignis aheno
Suppositus, cui longa terunt ieiunia corpus,
Ossa cutem penetrant, laxo cui viscera ventre
Dependent, macra est facies, vix languida crura
Insistunt pedibus geminis, spelca ferarum
Incolo, quasque habitat villosa leæna latebras.
Et ne porrecto me pungat melle voluptas
Furtiuisque dolis trahat insidiosa libido,
Pungo me scuticis, & acutis vulnero flagris,
Ne lasciuus Amor paruos mihi pungat ocellos,
Aut me suauiloqua seducat forma puellæ,

Linteolo faciem mihi velo, & pectore prono
Quadrupedum aspicio tellurem more ferarum.

Amor.

Magna tua est virtus, & iter meditaris ad astra:
Macra tibi est facies: ieiuno corpore latrat
Venter, & ossa cutē penetrant, veneremq; repellis:
Te faciam tamen iniectis ardere fauillis,
Flammataq; deæ Veneris flagrare sagitta.

Eremita.

Téque tuasq; faces atque ignea spicula temno,
Nec Veneris timeo pedicas, vtare flagello
Qualicūque voles, virtus tibi nostra resistet.

Amor.

Experiare meæ nunc ergo vulnera dextræ,
Disce pharetrati non spernere numen Amoris.
Iuppiter ignifero terras qui fulmine torquet,
Neptunus refugis qui terras alluit vndis,
Exanimes torua facie qui concutit vmbras,
Sustinuere meæ lethalem cuspidis ictum.

Eremita.

Rugosum quisquis mira grauitate Catonem,
Atque supercilio fabios Curiósque seueros
Mentiris, castáque audes te dicere vita,
Tolle tuæ rugas elataq; cornua formæ,
Moribus antiquis noli confidere, quamuis
Et Veneris flammas, teneriq; Cupidinis ignes
Per multos castus superaueris ante decembres.
Agrestes colui latebras, atque antra ferarum,
Abstinui venere & Baccho, ieiunia macro
Corpore seruaui multos abstemius annos:

Sic vt iam à Veneris stimulo secura putarem
Viscera, & ignitas iam deferuisse fauillas,
Attamen ecce noua torret præcordia flamma
Acrior ignifera vasta fornace Chimera
Sæuus amor. Paucis igitur conclusio fiat,
Omnia vincit amor, nulla superabilis arte.

FINIS.

INTRODVCVNTVR
IN HOC DIALOGO
Troia, Salomon, Sanson.

Troia.

Flete senes,

Salomon.

Plorate viri,

Sanſon.

Lugete puellæ.

Troia.

Causa iubet,

Salomon.

Res est congrua,

Sanſon.

Fata volunt.

Troia.

Flere licet,

Salomon.

Plorare iuuat,

Sanſon.

Lugere necesse est,

Troia.
Fletus adest,
Salomon.
Desunt gaudia,
Sanſon.
Risus abest.
Troia.
Absit Amor,
Salomon.
Citharæ taceant,
Sanſon.
Querimonia ſurgat
Troia.
Terra fleat,
Salomon.
Doleant omnia,
Sanſon.
Cuncta gemant,
Troia.
Cuncta gemant.
Salomon.
Choreæ pereant,
Sanſon.
Moriantur amores,
Troia.
Cedant vana,
Salomon.
Cadant baſia,
Sanſon.
Flete ſenes,

Fle.

Troia.

Flete senes.

Salomon.

Plorate viri,

Sanson.

Lugete puellæ.

Troia.

Causa iubet,

Salomon.

Res est congrua,

Sanson.

Fata volunt.

Troia.

Troia vocor,

Salomon.

Salomon ego sum.

Sanson.

Sanson ego dicor,

Troia.

Pulchra fui,

Salomon.

Sapiens ipse ego,

Sanson.

Fortis ego,

Troia.

Nos tres quos variis cruciauit fœmina damnis,
Dicemus quid sit fœmina, quidve ferat.

Salomon.

Nos tres informi iugulauit fœmina cultro,
Fœmina cerbereum digna fouere canem.

Sanſon.

Nos tres implicuit tacitis fortuna catenis,
Fœmina tartareo nubere digna Ioui.

Troia.

Nos tres in dubium contraxit fœmina rete,
Fœmina. Mænaliis proiicienda lupis.

Salomon.

Nos tres à recto virtutum calle retraxit
Fœmina, Trinacria viua cremanda ſpecu.

Sanſon.

Nos tres Idaliæ Veneri ſeruire coëgit
Sola Perillæum digna probare bouem.

Sanſon.

Troia: quid eſt mulier? nos diffinire neceſſe eſt
Quid ſit, quídve ferat fœmina Troia quid eſt?

Troia.

Eſt ex Lernæis oriunda paludibus Hydra.
Turgida ſaxificæ Gorgonis ora gerens.

Salomon.

Eſt mel interna concludens parte venenum,
Maſcula Palladia corpora voce trahens.

Sanſon.

Eſt flos arcano portans in cortice vermes.
Frigida ſub niuea toxica pelle ferens.

Troia.

Eſt Siren capiens verbis fallacibus aures,
Ignoto mergens naufraga vela mari.

Salomon.

Eſt fallax blandam prætendens ſcorpio caudam,
Qui dum blanditur, mordet & interimit.

Sanſon.

Sanſon.

Eſt roſa quæ prima dulcedine fundit odorem,
At graue formoſa ſub cute virus olet.

Troia.

Eſt Circe, niſi ſe cautum quis præſtet Vlyſſem,
In fœdos vertens corpora noſtra ſues.

Salomon.

Eſt hyarpia ferox deturpans aëra pennis,
Quæ ſolet humanum dilaniare genus.

Sanſon.

Eſt ſerpẽs, vermis, vultur, crocodilus, & hydra
Gorgone portentum durius hydrigena.

Troia.

Fœmina blanditur.

Salomon.

Laqueos parat,

Sanſon.

Arma miniſtrat.

Troia.

Decipit,

Salomon.

Excæcat corpora

Sanſon.

Membra necat.

Troia.

Debilitat vires,

Salomon.

Hominem attrahit,

Sanſon.

Oſſa perurit,

Troia.

Flet.

Salomon.

Ridet,

Sanſon.

Simulat,

Troia.

Dat,

Salomon.

Petit:

Sanſon.

Odit.

Troia.

Amat

Salomon.

Haurit opes,

Sanſon.

Plenas ſolet euacuare crumenas.

Troia.

Bella gerit,

Salomon.

Frangit mœnia,

Sanſon.

Caſtra domat.

Troia.

Fert violas,

Salomon.

Gaudet ſpeculis,

Sanſon.

Solet eſſe iocoſa,

Troia.

Gaudetodo re

Salomon.

Petit basia.

Sanſon.

Corpus amat.

Troia.

Diſponit crines

Salomon.

Faciemlauat,

Sanſon.

Ocia quærit.

Troia.

Ludere vult,

Salomon.

Sumptu gaudet.

Sanſon.

Amat choreas.

Troia.

Vult bene veſtiri,

Salomon.

Bene pecti,

Sanſon.

Et pexa videri,

Troia.

It tacite,

Salomon.

Atque mali eſt prodiga,

Sanſon.

Parca boni,

Troia.

Pigrescit,

Salomon.

Querula est,

Sanson.

Solet illaqueare maritum.

Troia.

Contemnit mores,

Salomon.

Est vaga,

Sanson.

Mobilis est.

Troia.

Bella mouet propriis,

Salomon.

Fratres committit in arma.

Sanson.

Auctori res est perniciosa suo.

Troia.

Cum Salomon sapiens fueris, sapientia non te
Eripuit. res est imperiosa Venus.

Salomon.

Et tu Troia potens fueras, te nulla redemit
Nobilitas, non te Pergamus eripuit.

Troia.

Tu Sanson robustus eras, nec te tua virtus
Seruauit, fraudes sæpe ministrat amor.

Sanson.

Incolumem nec te Priami fecere nepotes,
Troia tua cecidit nobilitatis honos,

Troia.

O Salomon non te moles celeberrima templi
Eripuit:cautos sæpe fefellit amor.

Salomon.

Nec te Troia tui saluam fecere Penates,
Quin minus Argolico diruta marte fores.

Troia.

O Sanson non te præstantes robore nerui
Seruarunt:sciuit te superare Venus.

Sanson.

Nec te præstantes Hybleo marmore turres,
Troia reseruarunt,nec Venus aut Cybele.

Troia.

Priamides phrygia si nunquam pastor ab vrbe
Isset ad Argolicæ florentia mœnia Sparthæ,
Vxorem Menelae tuam rapturus,haberet
Troia recens nomen,vicinaque nubibus esset
Clara domus Priami, nec putrida saxa laterent
In campis,nec tot Simois correpta sub vndis
Corpora Troianæ prolis cooperta iacerent.
Si te inquam Phrygius nusquam rapuisset adulter,
Tyndari non geminos bellis armasset Atridas
Ardor vindictæ:nec si Priameius Hector
Te iugulauisset falsis Patrocle sub armis
Hectora non etiam fortis mactasset Achilles,
Non itidem Paris incuruo clarissimus arcu
Læsibilem solo pede traiecisset Achillem.
Nec Paridem Pyrrhus nec Pyrrhum immanis Orestes.

Quid reliquos omnes memorem. quos marte sinistro
Ipsa decennali vidi periisse ruina.
Quid iactum aëriæ summo de vertice turris
Astyanacta loquar? quid cæsa cadauera dicam
A Graecis? credas mendacia verba Maronis,
Qui canit Æneam certasse viriliter armis,
Blandiri Augusto cupiens, Maro falsa recenset,
Fatali cum dicit equo venisse ruinam.
Nullus equus Troiā, nec machina Palladis vlla
Venit, & antiquæ patefecit limina Troiæ,
Sed Troiam Græcis reserauit proditor ipse
Æneas, socius Eneto cum Pulydamante,
Queis comes Antenor fuerat. sic sum data Græcis,
Sic me nocturna Graij inuasere procella.
Quid mibi tam diræ cladis monumēta parauit?
Fœmina, quæ primos belli mihi contulit ignes.

Salomon.

Ipse ego si nunquam muliebri captus amore
Libera fœmineis donassem colla catenis:
Friuola vanorum nūquam simulachra deorum
Pronus adorassem, non idololatra fuissem.
A vera sed quid me relligione retraxit?
Fœmina, quæ menti rationis detrahit vsum.

Sanson.

Non me terruerat feritas fugienda leonis,
Non me mille viri iaculis inuadere quibant.
Rumpebam Paria fabricatas rupe columnas,
Frangebam silices, superabam castra, domabam
Extremos quicquid fuerat crudele per agros,

Me tamen exciſo deluſit fœmina crine,
Fœmina Getulo conuiuere digna leoni.

Troia.

Deludit ſenſus.

Salomon.

Eneruat corda.

Sanſon.

Medullas
Vrit.
Opes haurit,

Salomon.

Homicidia plurima
Patrat,

Sanſon.

Gaudet adulteriis.

Troia.

Stupris,

Salomon.

Inceſtibus,

Sanſon.

Aſtu
Gaudet,

Troia.

Amat rixas,

Salomon.

Eſt perfida,

Sanſon.

Fallit amantem.

Troia.

Decipit ignaros,

Salomon.

Et vires fortibus auferet,

Sanſon.

Me fregit.

Salomon.

Me me idolis ſeruire coëgit,

Sanſon.

Abſtulit illa mihi vires,

Troia.

Mea Pergama rupit,

Salomon.

Me ſtultum fecit,

Sanſon.

Mihi crines forcipe raſit.

Troia.

Fraudibus exultat,

Salomon.

Quærit conuiuia,

Sanſon.

Bacchi

Orgia concelebrat.

Troia.

Populo vult grata videri,

Salomon.

Vult dici ſapiens.

Sanſon.

Quærit formoſa vocari.

Troia.

Gaudet honore,

Salomon.

Iocos adamat.

Sanſon.

Vana omnia quærit,

Troia.

Eſt fallax.

Salomon.

Eſt vafra,

Sanſon.

Nequit compeſcere linguam.

Troia.

Eſt mendax.

Salomon.

Et hypocriſim amat.

Sanſon.

Scelus omne miniſtrat.

Troia.

Quis generi humano Paradiſi limina clauſit?

Salomon.

Fœmina. Quis lyrici cantus Dauida peritum
Fecit adulterium committere?

Sanſon.

Fœmina. Sed quis
Æneam valido fecit confligere Turno?

Troia.

Fœmina. Quis veteres fecit pugnare Sabinos
Contra Romanos paſtores?

Salomon.

Fœmina. Sed quid
Cauſa fuiſſe tui narratur Pyrame caſus?

Sanſon.

Fœmina. Baptistæ sed quis capitale prophetæ
Supplicium inferri præcepit?

Troia.

Fœmina. Regis
Ægisthi natos decies quis quinque peremit?

Salomon.

Fœmina. quis socios olim mutauit Vlyßis
In porcos magno incantamine?

Sanson.

Fœmina. Sed quis
Olim Dulichium tardasse putatur Achillem,
Quo minus ad bellum properaret?

Troia.

Fœmina. Quis te
Sardanapale habitum muliebrem sumere iußit?

Salomon.

Fœmina. Sed contra te quis fortißime Theseu
Iußit Amazonides concurrere?

Sanson.

Fœmina. Verùm
Facta procis belli quæ causa est prima curulis?

Troia.

Fœmina. Quis sobolem Dauidis morte cruenta
Occidi ferro præcepit?

Salomon.

Fœmina. Sanson,
Cur tam longæuis odiis Agamemnona fortem
Æacides habuit? quæ causa est?

Sanson.

Fœmina. Troia

Dicito, quis mediis submergi fecit in vndis
Leandrum forma speciosum?

Troia.

Fœmina. Quísnam
Orphea membratim discerpsit?

Salomon.

Fœmina. Sed quis
Fecit ab inferno Plutonem exurgere, & Æthnæ
Frugales campos inquirere?

Sanson.

Fœmina. Quísnam
Fecit vt Alcides vitam finiuerit igni?

Troia.

Fœmina. Quis diri flamma combußit amoris
Infantem Cacum, cui nomen Acontius extat?

Salomon.

Fœmina. quis propriis lacerandum Actæona quondam
Donauit canibus per syluas?

Sanson.

Fœmina. quísnam
Incestus vitium fecit patrare Thyestem?

Troia.

Fœmina. quis vasta sorberi fecit abysso
Amphiarum vatem Græcorum?

Salomon.

Fœmina. quísnam
Andromedem fecit monstro exposuisse marino?

Sanson.

Fœmina. quis frenis rapidorum fecit equorum

Hippolytum iuuenem discerpi?

Troia.

Fœmina. quisnam
Romule te cum fratre tuo proiecit in vndas?

Salomon.

Fœmina. quis pariter furioso suasit Oresti
Vt Pyrrhum gladio iugularet?

Sanson.

Fœmina, quisnam
Fecit vt immani gladio se occiderit vltro
Petus? quis suasit Pelopi vt se mergeret vndis?

Troia.

Fœmina. quis contra Lapitas certare bimembres
Arboribus iussit Centauros?

Salomon.

Fœmina: verùm
Quis sceleris falso accusauit Pelea fortem:

Sanson.

Fœmina, quis tenerũ à colubro permisit Opheltem
Dimissum in campis occidi?

Troia.

Fœmina. verùm
Quis filum & lanas robustis nere lacertis
Amphitryoniadem stimulauit?

Salomon.

Fœmina. sed quid
Argolicum regem fecit pugnare Dario?

Sanson.

Fœmina. quis proprio sibi mortẽ adsciscere cultro
Impulit indigna pereuntem morte Lycamben?

Troia.

Fœmina. Lysimacho formosum occidere natum
Quis quæso verbis persuasit?

Salomon.

Fœmina. quisnam
Fecit vt Archemoron extinxerit anguis in herba?

Sanson.

Fœmina. quis Phœbo Græcis immittere pestem
Suasit & innumeras ærumnas?

Troia.

Fœmina. sat sit.
Fœminea satis hic fuimus de fraude locuti:
Plura tamen restãt, & adhuc maiora supersunt.

Salomon.

Sunt quæ se perimunt.

Sanson.

Sunt quæ iugulare maritos,
Nituntur.

Troia.

Sunt quæ vigilant occidere fratres.

Salomon.

Sunt quæ bella mouent,

Sanson.

Sunt quæ nec stupra nec vllas
Spumigenæ Veneris flammas vitate laborant.

Troia.

Byblis concubuit fratri: & tandem sibi mortem
Consciuit laqueo.

Salomon.

Canacede fratre scelesto

Infantem peperit.

Sanſon.

Sed quid? concumbere patri
Myrrha furens non erubuit.

Troia.

Mixta eſt quoque patri
Nyctimene.

Salomon.

Docti Chryſeïs mater Homeri
Fecit adulterium.

Sanſon.

Pulchram Nycteida tauri
Cæcus amor traxit.

Troia.

Facti de crinibus angues.
Palladis in templo liuentis facta Meduſa
Stupra docent.

Salomon.

Tanto longæua Semiramis igni
Ferbuit, & tanta Veneris fuit incita flamma,
Vt brutalis equi, nedum commercia nati,
Quæſierit.

Sanſon.

Matrem fertur nouiſſe Iocaſtam
Oedipus.

Troia.

Inſano ſe Demophoontis amore
Suſpendit Phyllis.

Salomon.

Matris delubra Cybelles

Hippomenis coitu violare ausa est Atalanta.

Sanſon.

Abſyrtum fratrem lacerans Medea necauit:
Atq; vt prædonem ſequeretur Iaſona, patrem
Decepit, tandem à profugo deſerta marito,
Occidit natos.

Troia.

Celebrans trieterica bacchi
Penthea formoſum mater iugulauit Agaue.

Salomon.

Ignaro coram fallax Theroclæa marito
Innocuum iuuenem falſi accuſare reatus
Non verita eſt.

Sanſon.

Non erubuit ſæuiſsima Progne
Occiſum natum comedendum offerre marito.

Troia.

Ægypti præſes ſeſe Cleopatra peremit.

Salomon.

Erigone laqueo vitam clauſiſſe putatur.

Sanſon.

Ino cum puero Melicerta ſe dedit eſcam
Piſcibus.

Troia.

Æthiopam Circe impellente putatur
Dimiſsiſe Lycus.

Salomon.

Doctæ præferre Mineruæ
Se non erubuit dextris ſubtilis Arachne.

Sanſon.

Pellibus hircinis Isaac Rebeca fefellit.

Troia.

Et capitolinam virgo Tarpeia turrim
Donauit regi Latio, populisq; Sabinis.

Salomon.

Et variis Circe nouit mutare figuris
Incautos homines.

Sanson.

Regina Cherotina ciues
Innocuos non erubuit transfigere ferro.

Troia.

Et Cyri pariter iunioris reproba mater,
Fecit vt immundos alerent sibi corpora vermes,
Queis corrosa forent.

Salomon.

Mulier scelerata Polyxo
Fecit in arboreis Helenum pendere lacertis.

Sanson.

Consciuitq; sibi gladio Sophronia mortem.

Troia.

Tullia causa tuæ mortis fuit optime Serui.

Salomon.

Luxuriosa fuit quoque Iulia.

Sanson.

Bacchades omnes
Ebria nocturno replebant guttura potu.

Troia.

Hæc est fœmineæ prolis clarissima virtus.

Salomon.

Hæc bene facta patent muliebria.

Sanson.

Sanſon.

Cernite quales
Sint luſus qualesq; ioci, qualiſve voluptas.

Troia.

Si cautos homines deludat fœmina fallax
Quid mirum? cum luxuria ſeruire potentes
Fecerit illa deos?

Salomon.

Fama eſt ex ſyderis aulâ
Deſcendiſſe Iouem toties,

Sanſon.

Dixere poëtæ
Diuerſas ſolitos olim veſtire figuras
Eſſe deos, quò luxuriam complere valerent.

Troia.

Iuppiter Europam deluſit imagine tauri.

Salomon.

Ab Ioue quæ fuerat volitans effecta coturnix.
Aſtiterit, Iouis armigeri certamine rapta eſt.

Sanſon.

Iuppiter effigiem niuei veſtitus oloris
Fecit olorinæ Leædam ſuccumbere pennæ.

Troia.

Iuppiter in Satyrum quõdam Nycteida verſus,
Antiopam impleuit gremio peperitq; gemellos.

Salomon.

Amphitryonis habẽs ſpeciem te Alcmena fefellit.

Sanſon.

Te pariter rapuit Danaë pluuia aurea factus.

Troia.

Ignis erat quando peramatam Asopida lusit,

Salomon.

Mnemosynen rapuit pastoris imagine captam.

Sanson.

In colubrum versus aliam rapuisse putatur.

Troia.

Quid de Neptuno memorem, quem forma iuuenci
Formosæ lectum fecit temerare puellæ?

Salomon.

Idem & Aloidas geminos simulatus Enipeus
Suscepit.

Sanson.

Pulchram rapuit Bisaltida balans,
Effectus veruex.

Troia.

Et frugum flaua repertrix
Neptuno miscetur equo

Salomon.

Sensit quoque talem
Hydrigenis horrens colubris tua Pegase mater.

Sanson.

Fœmina multorũ scelerum est amplissima caussa.

Troia.

Oppressit pariter Marchareida Cynthius olim
Pastoris formam non dedignatus Apollo.

Salomon.

Erigonem Bacchus rapuit mutatus in vuam.

Sanson.

Vt Saturnus equum se finxerit hoc tibi notum,
Philyra. nam de te genuit Chirona bimembrem.

Troia.

Si lasciua deos, in tantum traxerit ignem.
Fœmina, diuersis vt se vestire figuris
Sint soliti pro luxuria, quid dixero mirum
Si pereant homines?

Salomon.

Fertur superare gigantes.
Iuppiter, ipse tamen muliebri est victus amore.

Sanson.

Te colubri rapiant rabidi, sis præda leonum,
Te voret infernus, perimat te cuspide tigris,
Omnia te fugiant te tartara sola requirant,
Te crucient superi: pulsataq; more triumphi.
Æquoreis pereas tanquam Palinurus in vndis,
Prospera nulla tibi sit nox, nullum tibi tempus
Vitæ sit, Phœbus renuat tibi spargere lumen,
Non tibi demonstret rubicundum Cynthia cornu
Te comedant vermes, tellus tibi deneget vuas,
Pontus aquas, & flaua Ceres non det tibi germẽ.
Mille tibi veniant morbi: te mergat abyssus
Fel tibi pro potu detur, tibi sit malus aër,
Sit tibi rara quies, perimat te frigida pestis,
Non tibi sint epulæ nisi stercora: semper abundes
Fletibus assiduis, singultibus ilia rumpe,
Aut moriare siti, vel missum ex æthere fulmen
Te perimat, moriare fame, te mille dolores
Perpetuo vexent, aliquis te deuoret vrsus,
Te perimant tygres, pascant tua viscera coruos,
Cerbereis nubas canibus, facies tibi crebris
Humescat lachrymis, precor vt nõ ante quiescas,

Quàm se blanda lupis comedendam præbeat
agna.
Semper vexeris, nullum faueat tibi lumen,
Est' ne satis? non, non: victum tibi terra recuset,
Morte repentina pereas. væ væ tibi fallax
Fœmina, sanguineas dignissima pascere tygres,
Pascere digna lupos, digna & satiare leones,
Sed breuis vt stricta fiat conclusio pausa,
Fertilis in terra paucos datura creauit,
Quos flamma intactos mulier scelerata relinquat.
Vicerunt multi colubros, portenta leones,
Quos tamen immundo superauit fœmina luxu.

FINIS.

IN HOC DIALOGO INTRODVCVNTVR QVAE facilè agnoscentur.

Pauo.

POstquam centoculum domuit Cyllenius *Hermes*
Pastorem, ipsius tribuit mihi pronuba Iuno
Insomnes oculos caudæ apponendo superbæ,
Sum siquidem pauo gaudens sublimibus alis:
Regalésque domos habitans. nobis caro dura est,
Vox satanæ par est, incedo more latronum,
Scintillant pennæ. Samos insula protulit: ipsa
Me Iuno seruat, dicor Iunonius ales.

Aquila.

Si quis laudet aues, præferri debeo cunctis
In cœlum nulla territa nube volans.
Me Iouis armigerum veteres dixere poëtæ:
Dicta ego sum reliquis pulchrior alitibus.
Quando formosus Ganymedes natus in Ida
Arguto dulces pangeret ore iocos:
Hunc ipsa innocuis raptum vnguibus intuli ad astra
Nanque erat illius forma decora Ioui.
Nulla auis est quæ me possit superare volatu,
Sola aquila est summi fida ministra Iouis.

Cygnus.

Cygnus ego dicor, veteres qui primus Amyclas
Incolui, gratus diuis, qui dirigo currum
Idaliæ veneris. nam me Venus aurea seruat,
Est mihi Sirenum cantus, nam morte propinqua
Defleo venturum facundo gutture finem,
Præsagúsque meæ mortis dulcem effero cantum,
Pennarum corpus fluuiali aspergere lympha
Gaudens, & vastis alas immergere stagnis.
Non habitare casas soleo: regalibus aulis
Exulto. si quis duro me vulnere lædat
Et viuum perimat, citò pascet in arbore coruos.

Vultur.

Vultur ego appellor: curuatos mordicus vngues
Hostibus infigens, fœda ego dicor auis.
Et putri infectas assumo cadauere carnes
Et mihi quæque caro mortua præda fuit.
Me multi quanuis odioso carmine spernant,
Et reliquis dicar fœdior alitibus:

Non tamen olfactu reperitur charior ales,
Non homo, non pardus, non leo, non aquila,

Bubo.

Bubo vocor modulis semper feralibus vtens
Infortunatis referens præsagia rebus,
Me cunctæ fugiunt volucres, cunctæq; repellunt,
Vnde ego dum reliquæ volitant, abscondita tectis
Deliteo. quando tenebrosa nocte quiescunt,
Obscurum celeres immitto per aëra pennas,
Et tanquam fures radiosum negligo lumen.
Si forsan cantet ferali carmine bubo
Tristia venturæ docet infortunia pestis.

Grus.

Grus vocor: agresti semper nocitura colono
Nam missum in viridi detraho germen agro.
Nascentésque fabas depascor mollibus aruis
Vnde grues nunquam curuus arator amat,
Nunquam sola volo. lateri semper comes astat
Aërium nunquam turba peragrat iter,
Turmatim incedunt sociæ, perq; aëra pennis
Vnitæ scindunt, sunt Palamedis aues.

Cornix.

Appellor nymbosæ hyemis prænuncia cornix,
Cras cras cras canto, durus sed me odit arator,
Nanq; nuces rapio. at quisquis cognouerit artem
Augurij, expertus rebus dare signa futuris,
Cornicem, foueat, quoniam dignissima semper
Ales aruspicio cornix memoratur habendo.
Et quanquam toto nigra sit mihi corpore pluma
Sinq; nigra ipse tamẽ me Phœbus semper amauit.

Perdix.

Inter aues reliquas dicor mœstißima perdix:
Inter pennatas prima ego quæror aues.
Me noctu inquirunt domini, laqueósque ministrant,
Vt misera in casses pergere poßit auis.
Cur me tot laqueis insidus decipit auceps?
Præ reliquis auibus est mihi grata caro.
Vilibus an cernas prætendi retia coruis?
Non:nimia dura est asperitate caro.
Verum sum mollis, domino comedenda ministror
Et soleo summis regibus eße cibus

Miluus.

Sum miluus pullis & gallinis odiosus,
Nam cum dira fames vacuo me ventre laceßit,
Huc,illuc,istuc gradior,redeo atque recurro,
Hinc,istinc,illinc redeo,sto illic,hic & istic.
Hac,illac,istac peruici transeo penna.
Tandem ego dum leuibus secui satis aëra pennis,
Ore cibum arripio tollens ad sydera prædam.
Insidior pullis:luget gallina,nec vltrà
Correptum expectat fœtum.quisquis bene viuis,
A te miluinos semper procul eiice fures.

Phœnix.

Solus ego phœnix annoso tempore viuo
In summis degens montibus Arcadiæ.
Rarus ego in terris:quicquid rarũ,preciosum est.
Aurum sic ferro rarius esse vides.
Postquàm quod dederit tempus fortuna peregi,

Cogor & extremos claudere morte dies:
E' syluis magnos lignorum congero aceruos,
Incenso tradens ossa cremanda rogo.

Anser.

Anser ego dicor, strepero sed garrulus ore,
Per quem seruata est à Gallo milite Roma,
Dum Capitolinam cupiens inuadere turrim,
Hostica Romuleis tentoria figeret armis,
Semper ego seruo fluuios, & nutrio plumam,
Qua poßint homines mollem contexere lectum,
Hoc in me scelus est, nimiæ quòd garrulitatis
Fœmineo generi probibent me exempla dedisse.

Accipiter.

Accipitrem aërium cautus me nominat auceps,
Quòd reliquas poßim fallere primus aues.
Me semper fœlix dominorum dextera portat,
Vt reliquas volucres protinus ore sequar.
Non ego sum veluti miluus, sed differo ab illo:
Nam solum pro se quæritat ipse cibum:
Ipse mihi & domino perquirere gestio prædam:
Possessor rapto non ego dicor auis.
Cruribus apta meis ego tintinnabula gesto:
Vt sic sim reliquas notior inter aues.

Gallus.

Sum gallus, mediæ designans tempora noctis,
Auroramq; canens dum primæ clara diei
Lux oritur, tenebrisq; micat lux alma fugatis,
Me cum gallinis sæpe in prædam improbus aufert
Armatus miles, dum villas transit agrestes.

Carnem habeo mollem, breuiorem dat caro vitam:
Si fierem coruus me nullus miles amaret.
In paruis habito domibus: nam diligo granum
Quod dat aratori cereali messis arista.

Psittacus.

Psittacus appellor, viridis cui splendicat ala,
Inter pennatas primus habendus aues.
Sum siquidem humana qui voce propinquius vtor,
Humanum visus sæpe sonare sonum.
Præsenti populo pergratum profero χαῖρε,
Vox mea me multis denotat esse hominem.
Qui me conspiciunt, credunt mirabile visu,
Quòd pennata hominum voce loquatur auis.

Hirundo.

Garrula venturæ æstatis prænuncia hirundo
Dicor, quæ soleo in summis habitare caminis,
Erectos nidos, æstiuum & diligo tempus,
Exoptet quanuis hyemalia tempora cornix.
Nam ego prima hyeme, & dum nullo frigora regnant
Intercepta gelu, discedo, & desero frigus,
Ad calidas partes orientis abire coacta:
Nec semper ver est si sola volarit hirundo.

Passer.

Plumeus appellor passer, qui tempore verno
Gaudeo prædulci sæpius ore canens.
Gaudeo peruigiles victum mihi quærere siluas,
Et si sum exilis dulciter ore cano.
Quisquis eris magnus, caueas contemnere paruos,

Sæpe etenim magnos corpora parua domant.

Gryphus.

Gryphus ego dicor diris metuendus in armis,
Cui nusquam Libyci possunt certare leones,
Non pariter fœtu tygris lymphatica rapto.
Constricti mihi sunt vngues, ac vngula mordax,
Qua penetrem clypeos: mihi nec lorica nec ensis
Nec galea obsistunt, armatum bellicus vnguis
Sublimare potest equitem. non se mihi Gorgon
Offerat, aut validi summ⁹ labor Herculis Hydra,
Gryphus ego appellor, qui cunctas vincere solus
Dicor aues odiosus: equis etenim mihi pugna est.
Qua me semper equis hostem cõferre necesse est.

Mergus.

Me summi pascunt proceres, quoniam caro mollis
Est mihi, sic molli carne peremptus ero.

Pellicanus.

Sum Pelecanus, reliquas qui vinco volucres
Alituumq; genus, qui rostro vulnero corpus,
Et mihi pro pullis lugubrem comparo mortem,
Nam mihi traiecto veniens è pectore sanguis
Educit natos, tanti est mihi pignus amoris.
Quisquis es, in vita proprios sic dilige natos,
Et tu perpetuæ nomen lucrabere famæ.

Turtur.

Sum turtur lachrymãs, viuens per pascua granis,
Agricolis semper sic odiosa fui,
Appellor fluuialis anas, qui semper arenis
Infigo rostrum limo victum mihi quærens.
Sæpe mihi vibrans alacres ballista sagittas,

Dulcibus in fluuiis (dubium mors impia funus
Præparat) infingit, nec possum occurrere telo.

IN DIALOGVM SEQVENTEM ARGVMENTVM.

Maximilianus Frederici cæsaris filius Bellici furoris suasu Gallis bellum minitatur, qui ad imperiale diadema iter ei præcluserant: reiectaque pace, fortunæ arborem ascendendo in terram lapsus proprio se tentat confodere gladio. Pacis tamen consilio ac monitis ad se reuersus, bellicũ furorem tandẽ eiicit.

Colloquutores, Maximilianus, Furor Bellicus, & Pax.

Maximilianus incipit.

ERgóne Francigenæ durum patiere ferocis
Roma iugũ? tãtũ'ne feret sine marte triũphũ
Gallus, & immẽsum quõdã dominata per orbem
Ardua barbaricus subiget Capitolia Mauors?
Sic'ne Quirinales nullo mihi Franca cruore
Lilia præripient fasces? spoliabor auitis
Sedibus? an Latij nobis illustre sinister
Inuidet altitonans sceptrum? fiámne paterni
Exheres solij? potius resoluta dehiscat
Terra mihi, aut Stygias me Iuppiter igne sub vndas
Trudat, & immanis iecur immortale recuruo
Vultur edat rostro, latóve Ixionis orbi,
Inserar, & corpus fugiámque sequarq; rotatum,
Perpetuóve feram tua Sisyphe saxa labore,
Maláve siccatis fugientia prendere labris
Cogar, & arenti lymphas haurire palato.

Furor bellicus.

Sic igitur totum perages inglorius æuum,
Nec primæ quicquam conaberis addere laudi?
Quò vires abiere tuæ? quò viuida quondam
Dextera? quò Latiæ virtus mauortia gentis?
Siccine degenerant aquilæ? sic mascula cedunt
Pectora, quæ medos toties Gallúmque comatum
Neruosaq; manu fortes domuere Lemanos?
Sic tibi Romuleum claudet sine sanguine Gallus
Ad diadema viam? nodo sua colla iugali
Roma dabit, Libycæq; lues Oenotria vulpis?
Nunc age martigenas accerse in bella cohortes,
Et toto Hesperium petito molimine regnum,
Nónne parata ferox pro laude subire duellum
Suppetit ala tibi? quænam te tanta retardat
Segnicies? abrumpe moras, differre paratis
Sæpe nocet.

Maximilianus.

Superos & conscia sydera testor,
Ausonias vel ego nullo prohibente secures
Assequar, aut diræ, numeroso milite fretus,
Obuia quæque dabo morti. temeraria discet
Gallia Romanæ quàm magna potentia genti,
Quàm valida armatos dextra proru̇pit in hostes.

Furor.

Egregium haud dubie, Latio nec inutile sceptro
Moliris facinus, sic nomen ad alta volabit
Astra tuum, totóque potens dominaberis orbi.
Sic fortes Marius Cymbros Pænumq; Iugurthã
Sub sua sanguineo iuga marte venire coëgit.

Sic Senonum populos Cæsar flauosq; Britannos,
Aruernósque truces, Germanumq; subegit,
Oppida, sic vrbes atque arua Philistica Dauid
Et Carthagineas deleuit Scipio turres.

Pax.

Quo raperis demens? quanam te vexat erinnys?
Quæ noua successit rabies? hæc tradita regi
Dextera Liligero? quisnam te talia Cæsar
Tam subitus posito furor egit in arma calore?
Siccine sancta piæ dissolues vincula pacis?
Ictáque inhumano temerabis fœdera ritu?
Iam tandem assueto, bellorum Auguste tumultus
Cõprime, bifrontem claudatur sua limina Ianũ.

Furor.

Delirat, nimióve madens post prandia Baccho,
Et stabili raptæ hæc detrusa est cardine mentis.
Tolle moras, vanúmq; necis depone pauorem,
Mors etenim forti magis expectãda Monarchæ,
Quàm metuẽda venit. cõtempsit Scæuola mortẽ,
Contempsit Decius, fortis contempsit Achilles.

Maximilianus.

Scilicet infensos quà tristis Euyo per hostes,
Quà fortuna trahet, ferro tentanda cruento
Est via, quà tyrio tandem conspectus in ostro
Alta triumphali vehar in Capitolia curru.

Pax.

Ære tamen leuis es, fuluo caret arca metallo:
Vnde sibi accitus stipendia miles habebit?

Maximilianus.

Debita permittam tolli mihi sceptra? Kalendis

Id patiar Graiis: tumidũ prius agna profundũ,
Aut tenuis solo formica vorabit hiatu.

Pax.

Heu rationis inops, tibi iam canescere crines
Incipiunt: tempúsne ferum compescere martem?
Decrepitos saltem curis mordacibus annos
Exue, & emeritæ pacem concede senectæ
Ocia vult senium.

Maximilianus.

Nolísque velísque, virili
In pugnam prodibo manu, totisq; superbos
Viribus in celtas Gallúmque mouebo rebellem.

Pax.

Non ita principibus subeunda pericula primo
Intuitu veniunt, æquali singula lance,
Sunt trutinanda prius, celeri quàm lintea vento
Carbasa credantur, nec enim sua farra colonus
Culta mandat humo, donec quæ sydera picto
Imperitent cœlo, varia explorauerit arte.
Adde quòd antiquis bellorum attrita ruinis
Roma diu optatam sub te sperare quietem
Incipit, & vultu Saturnia terra supino
Orat vt effrenem studeas pacare Gradiuum.

Maximilianus.

Ecquid adhuc nostræ frustra circunstrepis auri?
Inculto nullum est holitori fœnus ab horro
Nec nisi cum magno pariter sudore triumphus.
Si fortasse cadam, mißóque per aëra telo
Traiectus moriar, qui Romula regna gubernet,
Et mea nudato qui funera vindicet ense,

Diues opum belloq; potens successor abundat,
Praterea aßiduis vitam clausisse sub armis,
Laus erit. at patrios redeam si victor in agros,
Digna profecto mihi merces, celebrisq; resurget
Gloria. si vero caluam contraria frontem
Pratendat Nemesis, Gallóque subactus ab hoste
Tristibus addicar tenebroso carcere pœnis,
Parua quidem ductoris erit iactura redempti.

Pax.

In te quaeso redi: tantum moderare furorem
Cæsar, & indomitum tondere caueto leonem,
Nec temere ancipiti puppis credatur Abydo.
Compertúmne tibi satis est quàm viuida Gallis
Dextera, q̃ calidus vegetet pracordia sanguis?
Hoc equidem Paduana satis satis Itala norunt
Arua, sat Allobroges, studiisq; asperrima belli
Parthenope, & campo stratus Genuensis aperto,
Octauoq; probat deuicta Britannia Carlo.
Nulla etenim supero tellus supponitur axi,
Quam non armipotens æquo certamine vincat
Francia, virtutis gladius murúsque ruentis
Æneus in Turcas adamantinus omnia contra
Tela Gothi clypeus, quem non truculentus acuto
Rhinoceros cornu, quem non laniare superbus
Poßit aper, Venetúsque leo, pardúsque rebellis.

Maximilianus.

Fœmineo ne regam voto? discede.

Pax.

Relictam
Perfide, sed serò, repetes.

Maximilianus.

Commercia tecum
Posthac nulla velim,

Pax.

Facti te sæpe pigebit.
Sed tardè gregibus clauduntur ouilia raptis,

Furor.

Fac age nobilium tibi sceptra gerenda Quiritũ
Dentur, & auspicibus superis ad summa vehare
Culmina fortunæ. fac imperialia forti
Arma manu Latiiq; geras insignia regis
Vt postquam exierit voti sententia compos,
Dum Venetas Frācus ꝑperat Lodoicus in oras,
Maiori Gallos moueas molimine.

Maximilianus.

Iacta est
alea

Pax.

Quo male sane ruis? tibi scilicet ingens
Exorietur honos.

Maximilianus.

Procul hinc fuge, nihil mihi tecum
Amplius.

Pax.

Hinc igitur cedam. proh quanta malorum
Ilias Ausoniis impendet finibus, vnde
Vnde tibi ista recens rabies præcordia pulsat?

Furor.

Quis nouus iste fragor? tibi rex Romane caueto
Ecce prehensa manu nimio frons pondere pressa

Rumpitur.

Rumpitur.

Maximilianus.

O fatis nimium contraria nostris
Fata. sub æthereo quisquámne infaustior axe?
Semper an ingenti curarum mole sepultus
Vixero? quin moriar potius, potiúsque supremam
Fatifera lucem claudat mors turbida falce.
Discite primates orbis, qui lata tenetis
Imperia, incertæ minimum non credere sorti.
Quin morere, & Stygias vltro descende sub vmbras,
Intima transfossus proprio præcordia telo.

Pax.

Siste manum: positis animum compescito frenis,
Et temerata precor meliori fœdera firmes
Robore, nec vano Gallorum regna deinceps
Marte velut toruum formica lacesse leonem.
Cerne quot egregij Francis è finibus olim
Emersere viri, sæui quot fulmina belli
Alpinas armis domuere minantibus vrbes,
Hungarus hoc scythico nouit prognatus ab Hunno
Antiquúmque trahens Abrahami à coniuge nomen
Sarracenus atrox, spurcíque potentia verpi.

Maximilianus.

Martie cede furor.

Pax.

Præstat concordia bello.

Maximilianus.

Præstat dißidio.

Pax.

Martie cede furor.

Maximilianus.

Pace vireta nitent.

Pax.

Fructus habet arbor amœnos.

Maximilianus.

Arbor habet fructus.

Pax.

Pace vireta nitent.

Maximilianus.

Appetit arma furor.

Pax.

Reddit sine cultibus aras.

Maximilianus.

Depopulatur agros.

Pax.

Appetit arma furor.

Maximilianus.

Obuia quæque necat.

Pax.

Sontes discrimine nullo,
Sternit & insontes.

Maximilianus.

Obuia queque necat.

Pax.

Pace Minerua viget.

Maximilianus.

Vastat furor arua cruentus.

Pax.

Arua furor vastat.

Maximilianus.

Pace Minerua viget.

Pax.

Impie cede furor.

Maximilianus.

Sceptro inclementia reges
Efficit indignos,

Pax.

Impie cede furor.

Gallica plaude manus, mœror procul omnis abesto,
Mœror abesto procul Gallica plaude manus,
Franca per Oenotrios fruticantur lilia fines,
Lilia coccineis ante ferenda rosis,
Lilia stellatum tangentia culmine cœlum,
Lilia supremi dona beata Iouis,
Ecce redit Veneto victor Lodicus ab orbe
Succubuítque tuo Brixia victa iugo,
Succubuit longo superata Cremona labore,
Plaude tibi tantum Gallia nacta decus,
Gallica plaude manus &c.
Mœror abesto procul &c.
Tuta refrenato potes ocia ducere Marte
Dum tua tam clarus proteget arua pugil,
Dum dabitur tanto Francum diadema Monarchæ,
Liligeros armis nemo lacesset agros,
Nil aper exerto bacchans tibi dente nocebit,

Nil leo, nil aquilæ, nil & Iberus atrox:
Rhinocerota domat, pardum necat ense rebellem.
Ense necat pardum, rhinocerota domat.
Gallica plaude manus &c.
Mœror abesto procul &c.
Voce labris animo cœlestia numina flecte,
Duret vt æternos gloria tanta dies.

EPIGRAMMATA ALI- QVOT IOANNIS RA- *uisij Textoris.*

DE PVRITATE VIRGINIS, ET *Christi natiuitate.*

QVum deus humanis voluit primordia reb⁹
Fingere, & incultum dissociare chaos:
Principio cœlum ac terras campósque creauit,
Illic astra locans, hic segetes statuens.
Fraternis lunam voluit succedere bigis.
Hæc noctem radiis porgeret, ille diem.
Et nubes voluit circum volitare caducas,
Vnde fluens teneram spargeret imber humum.
Aëra dehinc statuit per quem sua flamina princeps
Carceris Æolij mitteret Hippotades:
Corporibus partem hanc leuibus cõcessit, ibíque
Penniger as passim currere iussit aues.
Deníque squammigeris habitandum piscibus æquor

Fecit, vbi vitreas currere iußit aquas.
Hāc partem, licet huc fluuij fontésque recurrāt,
Noluit innumeris crescere fluminibus.
Vtq; prius dictum repetam, secreuit ab astris
Aëra, cuncta suo sunt elementa loco.
Terra ferax curui nihil indiga vomeris, omnes
Vbertim peperit tunc inarata dapes.
Aurea permixtas non sensit meßis arenas.
Tunc vacuum tribulis germen habebat ager.
Creuerunt violæ sine semine, creuit acanthus,
Emisit gemmas flos hyacinthe tuus,
Et vario guttas clepsydra foramine spargens,
Non fuerat: semen terra inarata dabat.
Hic dominus posuit diuersæ animantia formæ,
Rhinocerota, leas, tygres, apros, lepores,
Lanigeras pecudes, damas, tauróśque, canésque,
Atque asinos veteris nunc pecus Arcadiæ.
Et licet incuruis armasset dentibus aprum,
Ramosis ceruum cornibus, vngue leas:
His tamen extiterat stabilis cōcordia amórque,
Securúmque lupo præbuit agna latus.
Cum canibus poterant imbelles ludere damæ,
Et vicina alacri stare columba aquilæ.
Tutus in effoßis latitare lepusculus antris,
Currere securus per noua prata lepus.
Restabátque hominem sensus formare capacem,
Quem fœlix proprio germine terra aleret.
Ergo deus modica compegit viscera massa,
Atque Damasceno membra creata luto.
Quem quoniam sociale animal cognouerat esse,

Sopiti ex costa protulit huic comitem.
Atque horto clemens inclusit vtrunque virenti,
Hic vbi perpetua murmurat amnis aqua.
Hic rigui fontes, hic aura benigna tepénsque
Spirat, & æternis terra viret violis,
Lilia non desunt, non alba ligustra, rubénsque
Caltha, nec Assyrij quicquid odoris habent.
Sunt etiā fructus, pyra, persica, poma, nucésque,
Castaneæ, cerasis mixtáque pruna rubris.
Hic vtrunque deus statuit, mediísque locauit.
Deliciis, miræ qui locus ambrosiæ est.
Hic etiam omnigenis concessit fructibus vti:
Immensæ fuerat quod probitatis opus.
Vno interdixit tantùm, tantùm vnius vsum
Abstulit, at reliquas contulit ambrosias.
O dolor, irrepsit serpens & Gorgone peior
Anguicoma & colubris senior hydra tuis.
Quæ tam dulce bonum tristans vtríque parenti
Concessum, misera tabuit inuidia.
Ferbuit Ætnæa veluti fornace recoctus
Imperio feruet nunc Iouis Enceladus.
Impatiens igitur tanti furiosa doloris,
Induit humanam protinus effigiem.
His demum properè verbis vtrunque parentem
Conuenit, & tacitis fraudibus illaqueat:
O stulti, fructum vitæ gustare timetis,
In quo stat rerum praua cognitio?
Gustate, & vestri mandata repellite patris,
Quod mandat, tecta non sine fraude iubet.
Vos arcana suæ deitatis nosse pauescit,

Participes laudis vos timet esse suæ.
Carpite, gustetis, nulla formidine pectus
Hæreat, ignauum pellite corde metum.
His dictis, bibito sumpsit prior Eua veneno,
Atque auidis primum dentibus arripuit,
Cunctanti morsum mox obtulit illa marito,
Et rogat vt vetito compleat ora cibo.
Fœminea & colubri deceptus fraude momordit:
Sic summi legem fregit vterque dei.
Protinus immani dominus succensuit ira,
Iussa dolens legis iam temerata suæ.
Vade age, et armatus gladio vade angele præceps
Ad paradisiaci limina fausta soli.
Hinc primos hominum subitò detrude parentes,
Sudoris pœna viuet vterque sui.
Dura laborifero ducentur aratra marito,
Et sterilem duro vomere scindet humum.
Terra feret tribulos, nascetur carduus agris,
Crescet cum lolio non nisi rara seges.
Stridorem in partu mulier durósque labores
Sentiet, innumeris exululans lachrymis.
Et famulus læthi morbus torquebit vtrunque,
Mixta siti esuriens crescet vtrique fames:
Totáque posteritas primæ subiecta ruinæ,
Post mortem furuas corruet in tenebras.
Nullus erit saluus, nullus qui limina cœli
Scandat, et ætherea regna beata domus.
O graue iudicium, natos peccata parentum
Damnant, damnatur totáque posteritas.
O Adam tenero nequisses parcere pomo?

Eua gulæ & ventri parcere non poteras?
Tandem post multos soles multósque Decembres
Póstque diuturnum tempus olympiadum.
Maiestas veterem diuina coërcuit iram
Antiqui reuocans numina iudicij,
Verbigenam in terras voluit descendere natum,
Qui fieret pura in virgine verus homo.
Venit, fœmineáque humilis se clausit in aluo,
Humani sumens corporis effigiem.
Quæ fuit hæc virgo tam sacri conscia partus,
Et tam diuino digna puerperio?
Virgo Palæstinæ columen, laus, gloria gentis,
Virgo Palæstinis candidior violis.
Virgo rosas superans, niueis mage candida cygnis,
Purior & conchis virgo cytheriacis.
Cuius frons antestat ebur, ceruíxque ligustrum,
Puráque Erythræos lumina Sardonyches.
Et cuius flauis cedit rosa verna capillis,
Candidáque exiguis lilia brachiolis.
In qua nulla fuit labecula, nulláque sordes
Deformem impreßit nulláque ruga notam.
Innatum antiqua primáque ab origine crimen
Non habuit: toto corpore pura fuit.
At dices: primam, quæ postera secla ruinam
Sensere, & primum cuncta habuere scelus.
Stulte quid obgānis? qui cūcta elementa creauit,
Qui pinxit rutilis æthera syderibus,
Non est fas aliquid propriæ concedere matri,
Quod nullis vnquam contulerit populis?
Credis in impura Christum latuisse cauerna,

Credis in immundo delituisse vtero?
Dic mihi, rex Gallus fœdo dormire cubili
An velit, aut spurcas incoluisse domos?
An princeps olida vellet latitare cloaca?
Hic vbi stat graueolens quicquid auernus habet?
Purpureis reges lectis auróque quiescunt?
In fœdo Christum vis latuisse vtero?
Ergo Palæstinæ cesses maledicere nymphæ,
Crimina nam primi nulla parentis habet.

DE BREVITATE VITAE.

Est leue Phœbeo telum quod mittitur arcu,
Sunt volucres Parthi post sua terga faces.
Est leue quod refugo descendit ab æthere fulmen,
Turbida cœligenas dum manet ora deos.
Est volucer boreæ flatus, si quando relaxat
Æolij claustrum carceris Hippotades.
Naufragæ pariter velox est turbo procellæ,
Dum vaga Scyllæis carbasa mergit aquis.
Sunt volucres etiam lepores, quos forte per herbas
Auditi petulans terruit aura canis.
Imbelles volitant mira leuitate columbæ,
Vicinum inspiciant si Iouis armigerum.
Æripedes miro decurrunt impete cerui,
Quos venatoris perculit hasta ferox.
Est agilis cœlo veniens saxatilis imber,
Miráque proiectæ grandinis est leuitas.
Et leuis est multo vibratus robore scrupus,
Stupea quem torto verbere funda iacit,
Sulphure fœcundi rapida est violentia saxi

Quod caua terrifica machina fauce vomit.
Creduntur celeres itidem volitare fauillæ,
Fumiferis torrens quas iacit Ætna globis.
Fulmineo volitant Hyrcanæ turbine tygres
Armatus catulis quas spoliauit eques.
Et timidi leuis est Rhodani decursus in æquor,
Dum vaga terrificis flatibus aura sonat.
Et leuibus squamis tuus ô tibicen Arion
Æquoreas fertur scindere piscis aquas.
Est leuis Elæa certans mercede palæstra.
Quem pugil infesto verbere pungit equus.
Magna tuæ leuitas erat Hippodamia quadrigæ
Diceris insanos quâ superasse procos.
Semiferique fuit præceps violentia Nessi,
Dum misero rapta est Deianira viro.
Téque agilis portauit equus validissime Perseu,
Expositam dum te vexit ad Andromedam.
Fama est te volucri Phaëthon cecidisse ruina
Implicitus patriis dum rapereris equis.
Et tu præcipiti rapta es Proserpina curru,
Luderet vt Siculis nescia mater agris.
Si tamen obserues fugitiui temporis annos,
Quámque vagis pereat vita caduca ratis,
Quámque citis hominum discedat passibus ætas,
Quàm volucri properet mors inopina gradu:
Censebis tardas quas vibrat Apollo sagittas,
Segnipedem ceruum quem petit hasta ferox.
Sic pereunt anni, sic lubrica vita recedit,
Sic breuis aligeris passibus hora perit.
Quisquis es ergo tuæ studeas si forte saluti,

Si sapis, in mortem sis vigil excubitor.

AD MAXIMILIANVM QVONDAM INSVBRIVM
ducem in ingressu Nauarræ.

Armipotens Cæsar te tota Nauarra salutat,
Arcadicis breuior tota Nauarra casis.
Dignus eras nitidi caperet quem regia Phœbi,
Factáque Cæsarea larga theatra manu.
Nec tamen exigui magalia neglige ruris.
Nec modicæ numeros despice Calliopes.
Cernis vt occurrat iuuenum tibi turba, superbit
Quòd tanti fruitur principis intuitu.
Tristatúrque sibi spacium non maius haberi.
Quo titulus posit luxuriare tuis,
Hæc quum non habeat gemmas quas offerat, offert
Interni quicquid scrinia cordis habent.
Ocia dum nostris aderunt maiora camœnis,
Indicium nostri maius amoris erit.

DE PASSIONE CHRISTI.

Hunc ego ceruicem proprij fregisse parentis
Dixero, & Arcadicæ concubuisse lupæ:
Aut quondã in patrios cineres minxisse fatebor,
Aut rabiem Libycis eripuisse feris,
Marmaricæ pastum iurabo lacte leænæ,
Aut scopulis genitum dixero Caucasiis:
Iurabo & miserum spurcas habitasse latrinas:
Vixisse & fœdis non nisi stercoribus.
Marcida vel turpi rapuisse cadauera coruo,
Extáque ieiunis putrida vulturibus:

Tartareis dicam flammis arsisse Megeræ.
Gutture tergemini more latrasse canis:
Vincere tartareos credam feritate leones,
Vincere & horrendas impietate lupas:
Mixtũ Phasiacis potasse aut pharmacon herbis,
Et quæcunque parit toxica mœstus ager:
Quicquid habent Psylli, quicquid vel Pontica tellus,
Quicquid in os fluxit Socratis intrepidi
Huic furias corpus lauisse palustribus vndis
Credidero & Stygio ter maculasse luto!
Vrsorum aut inter catulos mansisse fatebor,
Aut in Lernæis delituisse vadis.
Aut etiam in mediis serpentem ferre medullis.
Et colubros imis pascere visceribus.
Ferre triplex chalybis iurabo in pectore robur,
Et circa rigidum crescere saxa iecur.
Vincláq; tortilibus portare adamantina fibris,
Ferre truces oculos, ferre Perilli animos
Ferre canis Stygij tria guttura, ferre Neronis
Sæuitiam, & crudæ viscera Persephones.
Qui modò qui visa morientis imagine Christi,
Et mutilo visis corpore vulneribus:
Immotus siccis lachrymas cohiberet ocellis,
Nec rigidam exueret pectore duriciem,
Qui sacrum inspiceret venis exire cruorem,
Saucia clauorum brachia cuspidibus.
Et solito posset pariter non parcere ludo,
Aut finem primis imposuisse iocis.
Qui transis, geminos huc flecte parumper ocellos

Ante crucem subitum siste viator iter.
Hic deus est, cuius deitas elementa creauit.
Mortales proprio qui regit arbitrio.
Præbuit hic vdis habitandum piscibus æquor,
Et refluis pontum currere iußit aquis.
Et volucres nitidum volitare per aëra iußit,
Iußit & in syluis delituisse feras.
Fœcundam æstiuis terram grauefecit aristis.
Pomáque crispicomis fecit in arboribus.
Irriguos vernis depinxit floribus hortos,
Pratáque odoriferis humida graminibus,
Fecit vt Assyrium pareret rosa dulcis odorem,
Tangeret attiguas spina propinqua rosas.
Turgida vinifluis penderet & vua racemis,
Et quæcunque suas terra crearet opes.
Piscibus iniecit squamas, armauit & vrsum
Vnguibus, & dentes præbuit arma lupis.
Vtq; aliis pariter sese defenderet armis:
Viuaci ceruo cornua longa dedit.
Néve canum imbelles paterentur vulnera damæ,
Pegaseo leuius currere iußit equo.
Denique ne longis onerem clamoribus aures,
Humanis propriam contulit effigiem.
Iußit & hunc aliis vnum superesse creatis,
Depressáque leas hunc timuisse iuba.
Infunditq; animum regeret qui fictile corpus.
Auspice quo sensus viueret interior,
Libera quinetiam est animis infusa voluntas,
Vt proprio liber viueret arbitrio.
Sed postquã vetita decerpsit ab arbore pomum,

Tartareas moriens corruit in tenebras.
Totaq́; posteritas primæ subiecta ruinæ,
Præda fuit nigris languida dæmonibus.
Nec sanctis licuit pœnam vitare prophetis,
Verbigenæ aduentum qui cecinere dei.
Vnus erat carcer miseris, locus vnus, & aula
Extiterat cunctis vnica spiritibus.
Hæc domus æternis horrebat opaca tenebris,
Nullaq́; diuinæ visio lucis erat.
Supremiq́; boni priuatio longa dolorem
Auxerat, æternas agglomerans lachrymas.
Et captiuorum gemitu chaos omne tremebat,
Dixisses rapidi fulminis esse sonum.
Flebilis at tandem cœlos querimonia mouit,
Et summi pepulit tecta suprema Dei.
Hic igitur tactus lachrymis, fletuq́; gementum,
Spiritibus miseris contulit obsequium.
Verbigenam in terras siquidem descendere iussit.
Inq́; Palæstinæ virginis ire vterum.
Et fragilem nostræ formam sibi sumere carnis,
Sumere & humani corporis effigiem.
Paruit æterno proles diuina parenti:
Verus in intacta virgine factus homo est.
Huc oculos, huc huc oculos conuerte viator,
Marmoreamq́; animis exue duritiem.
Aspice diuini clementia quanta Tonantis,
Quanta sit & nati gratia verbigenæ.
Hic mortis dominus morti se subdit acerbæ,
O miræ speculum mortis, & effigies.
Quiq́; pati nihilum poterat, vult ferre dolores,

Vult perferre famem, vult tolerare sitim,
Qui simul ac puræ genitricis claustra reliquit,
Maternoq; infans prodiit ex vtero,
Non aulas petiit: non plumas Sardanapali,
Castraq; magnificis edita marmoribus.
Non lautas epulas, aulæaq; maxima regum,
Sidonia Pallas quæ fabricauit acu.
Posthabuit stabulis aulas, magalia castris,
Prætulit ingrediens pauperis antra casæ.
Posthabuit thermas afflatu segnis aselli,
Et fœnum molli prætulit inde thoro.
Non renuit (speculum summis hoc regibus esto)
Molle super silices imposuisse caput.
Nec sat erat primis cuncta hæc tolerasse diebus,
Et medios inter delituisse greges:
In cruce sacrilegi tandem nisi more latronis
Traderet indignæ saucia membra neci.
Erige peccator faciem mentemq; supinas
Tolle manus, tanti sis memor obsequij.

AD GRAVISSIMVM PAtrem Dominum N. Boussard Cancellarium Parisiensem.

Claudere qui modica Rhodanū tentauerit vrna,
Aut numerum cunctis ponere syderibus:
Qui volet exili pelagus concludere testa,
Dicere quot pisces parturit Oceanus:
Æstiuis quot apes modicas parit hybla diebus,
Quotq; geris suaues dulcis Hymetæ fauos.

Ponere littoreæ numerum conetur arenæ,
Dicere quot foliis sylua superba viret:
Quotq; Ceres campis flauas emittat aristas,
Quot violas verno tempore terra parit:
Anticyras nunquid dignus sorbere meracas.
Esset, & immodici hic indigus hellebori?
Dignus & à fœdis squillas auferre sepulchris,
Aut superis porcum cædere numinibus,
Virtutum pariter numerum titulosq; tuarum,
Qui modicis sataget claudere carminibus,
Sit licet & Musis & Phœbo digna loquutus,
Et gerat egregia laurea serta coma.
Nunquid mentis inops fuerit, rationis & expers,
Aut ausu plusquam præditus Icario?
Ergo mihi sat erit dignum te dicere summos
Fœlicesq; inter viuere semideos.
Plura quid eloquerer, quum vastis cognita terris
Laus tua, percurrat solis vtranq; domum?
Nota satis nulla fas est aperire camœna:
Hoc igitur sat erit commemorasse. Vale.

AD VIRGINEM
Oratio.

O Christi genitrix semen non passa virile,
Quæ pariens pura virginitate vires:
Deuius ecce tuas clamo peregrinus ad aures,
Et te curuato flebilis oro genu.
Ex oculis factum lachrymantibus aspice fontem,
Pronaq; clamantis respice verba rei.
Supplicium merui, nec me peccasse negabo,
Æterni dignum carceris exilio.

Ni mihi cótulerit subitum tua dextra iuuamen,
Aut adiutrici suppetiere manu:
Forsitan instantis patiar nocumenta pericli,
Et quo non spero tempore, raptus ero.
Forte mei aduenit vicinus terminus æui,
Corporeasq́; ferit mors inopina fores.
Ergo dei genitrix, enixa puerpera natum,
Qui propria amissas morte redemit oues:
Aspice me in misera lachrymarum valle gementem,
Instantiq́; animum subtrahe naufragio.
Atq; redemptoris Christi mihi passio prosit,
Lancea, crux, plagæ, spongia, spina, cruor.
Prosit & horrendis qui fixus in arbore clauis,
Obtulerit crudis brachia vulneribus.
Prosit & arreptos inter periisse latrones,
Cui nullum in puro corpore crimen erat.
Imprime vim tanti mihi virgo pudica doloris.
Sitq́; tui mihi mens conscia cordolij,
Fac me parua lauet preciosi gutta cruoris,
Et mihi tam sacro sanguine cor madeat.
Hinc breuis exanimum dum clauserit vrna cadauer,
In cœlis profugæ sit requies animæ.
Sit requies animæ, quam toruo quærit hiatu
Carceris inferni belua. Virgo vale.

EPITAPHIVM PRIMI Præsidis Parisien. defuncti.

Quis modo non credat rigidæ penetrabile morti,

Vasta suo quicquid terra parit gremio?
Caecuerit ne aliquis tanta caliginis vmbra
Sanificas mitti dignus ad Anticyras,
Vt putet esse aliquid rigidas quod flectere Parcas
Possit, & infernae vulnera Persephones?
Est aliquis qui se preciosae munere formae,
Aut immensarum pondere fretus opum,
Speret inhumanas fati vitare ruinas,
Atq; cruoribibae flebile mortis iter?
Est'ne aliquis tumidum faciat quem bellica virtus,
Centimani praestans robur & Enceladi?
An quisquam regno titulisq; superbit auitis,
Egregiis ducens nobile stemma atauis?
Hos magis extremae deceat meminisse diei,
Inspicere & cursu quàm fluat hora breui.
Quòd videt immensos orbis periisse monarchas,
Corporis & nullas viuere relliquias.
Et finem pauci faciant vbi Caesar, & ille
Imperio cuius non satis orbis erat.
In cineres abiere suos, pactumq; dederunt
Vermibus, orbis opes nunc nihil esse docent.
Et qui tortilibus reges traxere catenis,
Arbitrio mortis supposuere caput.
Sed si census, opes, regnum, metuenda potestas
Fatipetas nequeant eripuisse homines:
Quid mirum? propriis virtus non seruit amicis
Quo minus ad durae vulnera mortis eant.
Quod ne delirum credas fortasse viator,
Accede & videas quem tegit iste lapis.

Huic fuerat quicquid Ioue dignos, & Iouis aula

Mortales posset reddere semideos.

Iusto dulcis, atrox scelerato, largus egenis,

Doctrina eximius, consilio sapiens.

Iudicio tardus, præstans grauitate, seuerus

Censura, & toto corpore mundus erat.

His meritis fortuna dedit sua præmia, quanuis

Parca bonis extet, prodiga sæpe malis.

Consul Burdegalæ primùm fuit, inde secundus

Præses, successit maximus inde locus.

Et quo lucidius populo fuit agnita virtus,

Altius hoc creuit gloria, creuit honos.

Factus enim tuus est populosa Lutetia primus

Præses, vbi cursum fata dedere suum.

Nec tamen hæ dotes potuere resistere fatis.

Nec generis pariter splendida nobilitas,

Sed scio quid visum est superis: quia gloria mundi

Vsqueadeo claris non sat erat meritis.

Tradere cœlestis voluerunt gaudia palmæ,

Participemq; suis viuere deliciis.

Si fortaße petas nomen moriture viator,

Mandorus iacet hic mortuus, hoc satis est,

Deceßit Blesis, canos non vectus ad annos,

Nec primas senij vidit olympiades.

Profluuio fertur ventris periisse, cadauer

Terra tenet, superi corripuere animam.

FINIS.

CARMEN BELLICI CONFLICTUS NARratiuum.

MArtius in terras iam prosilit horror, & atrox
Armorum rabies mediis bacchatur in agris,
Prodigaq; humani iam sanguinis ardet Enyo.
Effusum patula deglubens fauce cruorem
Sparsa comas, feruens socul is, armata venenis,
Ore ferox, nullo satiata cadauere, nullis
Corporibus, sed quò maiorem crescere stragem
Cernit, eò duris feruentior extat in armis.
Arcadico par ipsa lupo, cui forte latrantem
Si prēmat esuries stomachum, dentesq; rapaces
Affligat triduana fames, ingressus ouile
Non vno ventris rabiem satiauerit agno;
Quin semper crescente siti non ante quiescit,
Vindictæ ignaras pecudes quàm toruus ad vnam
Fuderit, atq; sitim supremæ in sanguine claudat.
Præterea nigris frontem redimita colubris
Exilit Alecto, maioris semina flammæ
Faucibus eructans: oleumq; datura camino,
Hæc vtrasq; acies animat, promittit vtrique
Vincentes lauros, & docti rhetoris instar
Persuadet, quicquid fieri cautissima suasit,
In mortem currunt equites, peditesq; decorum
Persuasi in media vitam profundere pugna,
Vulneribus factis inhiant, in vtranq; parati
Fortunam, seu forte mori, seu viuere detur.

Efficit immenſas nubes ſaxatilis imber
Telorum, tenebriſq; diem permixtus opacat,
Inſolitis, timidum faciens palleſcere Phœbum,
Atq; iterum verſa curſum mutare quadriga
Dira Thyeſtae velut olim fercula menſa,
Horrẽtem ad primum, fama eſt, rediiſſe cubile,
Vix bene quæ triplex viderunt Neſtoris æuum
Sufficiunt iaculis quercus vlmique parandis,
Non veneris myrtos, non quas turrita Cybelle
Conſeruat pinus? non quas Tyrinthius heros
Dilexit, ſuperûm contemptrix ora deorum
Intactus patitur: quis ſpretis omnia truncat
Numinibus, ſacroſq; tibi Bacche optime lucos,
Rumpuntur clypei, galeas horrere videres
Pannicomas, raucoq; tubas incendia cantu
Spargere, & effuſis ſuperare tonitrua bombis,
Ferrea lunatus tot ſpicula proiicit arcus
Vt nunc ruricolis requies ſit nulla, miniſtris
Mulciberi non Lemniacis torpere caminis
Detur: & impletis vento requieſcere flabris,
Sed nudum liceat ſudare Pyragmona membris,
Ruſtica præfixis (miſerum) ſpoliantur aratra
Vomeribus : nec habet falcem gemebundus
arator,
Prædia qua flauis ſpoliet ieiunus ariſtis,
Aut qua frigidulus diſcindat ligna ſecuri,
Omnia deglubit violenti Martis abyſſus,
Hic perit inter aquas, alius conſumitur igni.
Huic iaculum fibras penetrat: cadit ille, cadẽtem
Nemo iuuat, mediis ſic interit obrutus armis:

Illos morsus equi, quosdam necat vngula, multos
Armorum rimas quærens interficit ensis.
Hic vno, geminis alius priuatur ocellis,
Illis dextra manus, plerisq; sinistra: quibusdam
Vtraq; nonnullis inhonesto vulnere nares
Truncantur, quosdam contortæ in crura sagittæ
Flexipedes reddunt, huic altera scinditur auris,
Quatuor hic digitos, tres hic, vnum ille reportat,
Traiectoq; alius sua conspicit ilia ventre.
Et si sola hominum patiantur corpora vulnus,
Inuentum bombarda nouum radicitus vrbes
Diruit ereptis veniam dare nescia templis,
Nesciaq; auratis diuorum ignoscere spectris
Hæc si nubiuago maculauerit aëra fumo,
Nec tibi sol clarus, nec erit tibi lucida Phœbe,
Non oculis septem poteris spectare triones.
Tu tibi tartareas iurabis adesse tenebras.

CARMEN DE PACE.

Agricolæ pigris infundite semina campis,
Vt spicata duplex fœnus arista gerat.
Reptile cornigeris inuertite bobus aratrum,
Torpentes itidem vomer hiulcet agros.
Et quum protulerint flaui sua gramina culmi,
Iugera productis tunc spoliate comis.
Nec vos mortiferi turbent incendia belli,
Omnia pestiferæ semina litis eunt.
Infernas te Persephone comitatus ad vmbras
Mars, habitat Stygij carceris exilium.
Præteritis Bellona iacet viduata triumphis,
Et veteris sceptrum perdidit imperij.

Pax hominum votis quoties quæsita resurgit,
Et capit auricomi Solis vtranq; domum.
Nec modicæ patitur scintillam viuere litis,
Quin terras omnes imperiosa tenet.
Dicite Io iuuenes, redeunt Saturnia regna,
Venit & antiquæ relligionis honos.
Ecce hilares suauis tendit concordia pennas,
Vernaq; Cecropiæ crescit oliua deæ.
Claudite Romulidæ Iani modo templa bifrontis,
In media captus langueat æde furor.
Innumerisq; etiam vinctus post terga catenis
Sanguineo rabie percitus ore fremat,
Tu modo Lemniacis requiem concede ministris
Ferrea cœligenæ qui facis arma Ioui.
Nil opus est missa Parthi post terga sagitta
Tela nec inflexis arcubus acta iuuant.
Penthesileæam nec opus vectare securim
Qua leuis Harpalice Thermodoonta secat.
Saxea nil prosunt Balearis verbera fundæ,
Nec quæ fulminiger proiicit arma tonans.
Nil opus obiectis corpus defendere peltis:
Compreßam galea nil onerasse comam.
Nec iuuat aërijs componere turribus ignes.
Aut tacitas summis turribus excubias.
Nec tereti fas est portas occludere ferro
Proditor à tutis vrbibus hostis abest,
Dicite Io iuuenes: lætum Pæana canamus:
Mascula cœlitibus ponite thura deis,
Innocuæ siquidem venerunt tempora pacis,
Mortua sopitæ semina litis eunt.

Per vicos celebres, per compita spargite flammas
Suauidicis nubes tangite carminibus.
Depositoq; metu ferratas pandite portas.
Exulet à veteri Marspiter imperio.
Neptuni bellator equus concessit oliuæ:
Palladis arma tacent, pax diadema capit.
Pax capit imperiū: Mauors discessit ad vmbras,
Discessit Mauors, pax capit imperium.

VIRI CELEBRIS DEfuncti Epitaphium.

O quos fata sinunt fungi vitalibus auris:
Mortales cohibete gradum: spectate parumper
Quid nostri gemitus, lachrymæ, suspiria, plāct⁹,
Verbaq; mœsta velint, vt nostra pericula cautos
Vos faciant quibus est maioris copia vitæ.
Diuitias natis miseri cumulate parentes,
Peruigiles nummis incumbite, parcite somno,
Et ventis & aquis dubiam committite vitam.
Vos quoque Pontifices cumulate nepotibus aurū.
Dum tamen occurret vestræ breuis vltima vitæ
Linea, dum vestros Lachesis finiuerit annos,
Nullus erit, nullus tota de plebe nepotum,
Qui vestri memorem se præbeat inde sepulchri,
Nedum animæ vel qui miserū sepelire cadauer,
Effusæq; iacens corpus supponere terræ
Tunc velit. O iterum cumulate nepotibus aurum
Pontifices, & opes natis cumulate parentes.

Ecce ego quem capulo claudit breuis vrna supino
Gallorum qui primus eram, charissimus ipsis
Principibus, regi Lodoïco semper adhærens,
Diuitiis plenus, multis stipatus amicis,
Dum vixi, innumeris studui ditare nepotem
Diuitiis, sperans nostræ post tempora vitæ
Hunc fore, qui sacris libamina funderet aris,
Et pro me precibus superos, ipsumq; tonantem
Placaret, tumuliq; iacens sepeliret honore
Corpus: & extrueret nobis sublime sacellum.
Hanc tamen vt corui crocitantis more recepit
Prædam expectatam , satis est, nil curat agendũ,
Nunc opibus nostro quondam sudore paratis
Nutrit equos, magno celebrat conuiuia sumptu,
Turgidus incedit, contracta fronte superbit:
Stipatus famulis graditur: belliq; videtur
Aptior, ac pariter Geticis mage idoneus armis,
Quàm qui verbigenæ CHRISTI *conducat ouile,*
Nec patrui corpus dignatur honore sepulchri.
O ingrate nepos, quò nostri cura recessit
Quò promissa fides: Stygiæ ne obliuia Lethes
Potasti? An grauidum sumpsisti fauce papauer?
Siccine quod multis peperi sudoribus aurum
Dilapidas? Sic nam nostri tibi cura recessit?
Tu peregrine meo mihi mitior esto nepote,
Posce deum precibus modicis, & poplite curuo,
Det mihi cum Sanctis requiem per secula cuncta.

ALIVD.

Disce superba tui fastigia ponere vultus,
Et tetrici rugis parce supercilij,
Quisquis ad immensos viuis prouectus honores
Cui fortuna suo cuncta dat arbitrio,
Nec tibi maioris speres fore tempora vitæ:
Dilatum vulnus proferet vna dies.
Nec semper Zephyris duces tua vela secundis,
Instant pestiferi tempora naufragij.
Mors quoq; missilibus semper redimita sagittis,
In custoditas excubat ante fores.
Vulnera si partis speras euadere nummis,
Atq; tuis Parcas flectere diuitiis.
Falleris, & lolio viuis.mihi copia rerum,
Argenti atq; auri maximus agger erat.
Nulla tamen potuit mortem lenire facultas,
Nullaq; nummorum copia,nullus amor.
Quòd tibi si reges fueris causatus amicos,
Aut gratum summis te fore principibus:
Quid tũ si (verbo Senecæ) mors omnib⁹ æqua est,
Nec mage mendicis aspera quàm ducibus?
Plus reliquis me rex quõdam Lodoicus amabat,
Mors tamen insidiis cepit vtrumq; suis.
Quisquis ad immensos igitur conscendis honores,
Cui fortuna suo cuncta dat arbitrio,
Disce superba tui fastigia ponere vultus:
Et tetrici rugis parce supercilij.
Fac bene dum subitæ peragis modo tempora vitæ.
Fac bene dum rapidis passibus hora perit:
Néve salutem animæ satagas committere natis:

Ne nimias viuens accumularis opes.
Est mihi nãque nepos qui partis sanguine nostro
Diuitiis opulens, ducitur illecebris.
Non nostræ nõ solum animæ memor esse videtur,
Quinetiam modici nec memor est tumuli.
Nec tenui corpus recubans operire sepulchro
Dignatur: nostræ nec memor est animæ.
Et ne te lateat nomen fortasse gementis,
Miles ego quondam Gallicus hic iaceo.
Funde preces pro me superis peregrine viator,
Præmodico claudit quem breuis vrna loco.
Hic quẽ tu modico clausum specularis in antro,
Fecit templa sacris plurima cœlitibus.
Erexit castrum visu spectabile, templis
Munera longa dedit, multaq; pauperibus.
Hoc duce Rotomagi ciues habuere senatum,
Et creuere suis lilia consiliis.
Quanta amplo tulerit Gallorum cõmoda regno,
Ipsius edocuit flebilis interitus.
Hoc siquidem extincto sunt territa lilia bellis,
Aduersumq; habuit Gallia pontificem.
Qui tamen ornauit tantis altaria donis,
Rotomagum tanta qui cumulauit ope.
Nunc modica et vili clausus requiescit in vrna,
Angustoq; iacens clauditur hoc tumulo.
Hæc est de patruo vani modò cura nepotis,
Immemor accepti qui manet obsequij.
Discite mortales moniti ditare nepotes
Quid iuuet, & multis tollere diuitiis.
Hic moriens proprio donarat ouile nepoti,

Nec tamen est nostri corporis iste memor.

DE CONTEMNENDA VOLVPTATE Elegia.

O quem mortifera titillat peste voluptas,
Et Sirenæis pellicit illecebris.
Sæua Dionæus cui præparat arma Cupido,
Et nocitura leuis mella propinat amor.
Si sapis, insomni maneas vigilantior argo,
Assiduis persta cautus in excubiis.
Nam Cytheræa nouas artes, noua pectore versat
Consilia, & tacitas præparat insidias.
Allicit interdum lasciuis pectora verbis,
Qualia Sirenum gutture missa putes,
Aut te si nequeat venali flectere lingua,
Altera perplexis fraudibus arma parat.
Hæc tenet Argolici fallax stratagema Sinonis,
Et tibi quicquid erat Dædale pennipotens.
Sæpe puellari cupiens te fallere forma,
Hyblæis vnget putrida membra fauis.
Ornabítque cutem fuco, tumidasq́; mamillàs
Deteget, & nudos proferet illa humeros.
Vermigerum faciet bene olere cadauer amomo,
Corpus Idumæis imbuet illa rosis.
Et quos arte reget paruos sibi finget ocellos:
Plenáque vulpinæ simplicitatis erit.
Non nisi molliculis mittet sua verba labellis:
Purpureis risum deteget illa genis.
Purgatos faciet lentisco fulgere dentes,
Maxillæ innatum forte putabis ebur.
Sæpe Cytheriaco disponet pectine crines,

Vt croceam videas vndique cæsariem.
Aurifici cura lunatos proferet vngues.
Turgidulo tumulum finget & in stomacho.
Quem super imponet clarissima tortilis auri
Vincula cœlitibus vel placitura deis.
Ne ve tuo cultu careas auidissime venter,
Defluet ad teneros pendula Zona pedes.
Est etiam cultus cariosis clunibus idem,
Quo caro tota suis affluat illecebris,
Hic tumidus multas pannus tibi proferet vlnas,
Vix triplex nexus conficit vlna duos.
Sic bene dispositum tota nitet in cute corpus,
Sic sunt purpureis illita membra rosis.
Si tamen occultas partes spectare liceret,
Colchica prospiceres toxica visceribus.
Ilia conspiceres tetram exhalare mephitim,
In Stygio qualem credimus esse lacu.
Illic reptitios producunt ilia vermes.
Quos alit immundi corporis atra caro.
Vis paucis dicam quid olet dea mater amorum?
Excrementitium nil nisi stercus olet.
Si blandis igitur satagat te fallere verbis,
Aut tibi fallaces præparet insidias:
Auribus occlusis astutum imiteris Vlyssem
Circæis ne tu decipiare dolis.

DE NATALI DOMINICO

Carmen.

Cur vagus angelicis resonat modo cantibus aër,
Infernum querulo dum gemit ore chaos?

Aëris & terræ princeps de virginis aluo
Nascitur: & Stygiis tollit ouile lupis,
Et quid pallentes nox expulit atra tenebras?
Nocturno radians tempore rex oritur.

AD VERSIPELLEM.

Quod loqueris, non id sentis:tua mellea vox est,
Sed sunt vulpinis dicta referta malis.

AD INVIDVM.

Ducere difficile est teneros ad aratra iuuencos,
Et premere insolito libera colla iugo:
Libera lingua etiam frenos non passa pudentes,
Non valet insuetis verba tenere modis.

DE AMICIS ACQVIRENDIS.

Diligier quicunque cupis,des plurima,pauca
Accipe: sic poteris plures acquirere amicos.

ALIVD.

Quisquis amicitiam quæris, superantia census
Dona Midæ tribuas,his solidatur amor.

AD AMICVM.

Salue doctiloquos inter dignissime vates,
Inclyta qui dulci concinis acta sono.
Vincis Gorgoneos qui scuto Palladis angues,
Cui suauis linguæ gloria celsa manet.
Carmina suscipias paruis resonantia plectris,
Qui viridi lauro tempora cincta geris.

AD QVENDAM FORMOSVM
appetentem sacerdotium.

Regales meritò poterunt lugere puellæ,
Si sacrum norint te fore presbyterum.

Nulla quidẽ in terris pulcherrima virgo quiescit,
Quæ tua non fieri sponsa benigna velit.

AD QVENDAM FIDISSImum Orestem.

O mihi visceribus propriis & lumine vitæ
Charior, ô cordis gloria tota mei:
Quem mihi Lemniacis à longo tempore vinclis
Couiunxit charæ pignus amicitiæ.
Meme perpetuos faustum iactabo per annos,
Semper & in nostro gaudia corde frement,
Quòd mihi contigerit talem reperisse sodalem,
Pro quo desereret Thesea Pirithous.
Pro quo Phocæum iuuenem Pelopæus Orestes
Patroclúmque ferox linqueret Æacides.
Tu mea dulcedo, mea spes, mea vita, meum cor,
Soláménque meum, gaudiolúmque meum.
Si doleas, doleo: si rides, rideo: gaudes,
Gaudeo. Si moreris, téque repente sequor,
Nisus vt Euryalum cæsum cognouit, in hostes
Irruit, ad Stygias & comes iuit aquas.
Nec tamen ante truci voluit procumbere fato,
Aspera quàm socij mors foret vlta sui.
Sic ego, si rutilo quisquam tua viscera ferro
Impetat, vt noster dissocietur amor.
Protinus inuisam nitar mihi tollère lucem,
Corde vel insano subtrahet ipse dolor,
At priùs infestum gladio mactabimus hostem,
Si deus exiguis viribus addat opem.

AD INVIDVM.

Zoile cur aliquo rides me vulnere læsum?

Alterius semper Zoile vulnus amas,
Cur ploras si sum votorum Zoile compos?
Semper in alterius commoditate doles.
Dum fleo, tu rides, dum rideo, Zoile tu fles,
Inuidia in risu non sinit esse duos.

AD EVNDEM.

Zoile miraris si te appellauero monstrum?
Si quaeris causam, Zoile caussa patet,
Nullũ animal noui quod lingua mordeat vsquã
Hoc tamen est in te. quod tibi nomen erit?
Primum Marmarici norunt rugire leones:
More canum latras, non eris ergo leo.
Si canis es, tua proprietas est dentibus vti:
Tu lingua mordes, non eris ergo canis.
Tu non es ceruus, quia cornu non petis vllum:
Ergo te monstrum dicere iure queo.
Si fueris leo, siue canis, ceruus quoque viuax:
Si leo sis, bruti more leonis eas.
Si canis es, fias furiosi praeda leonis:
Si ceruus, fias altera praeda canis.

FRVSTRA EST DEPLO-
rare mortuos.

Littus aras, piscaris in aëre, perfodis isthmum,
Qui gemis extincti tristia fata viri.

AD PETENDOS AGROS.

Postquã iam volucres multũ cecinere Camoenae:
Et longa Ismaria verba dedere cheli:
In vernis gaudent fessae requiescere campis:
Saepe tulit fessis gaudia laetus ager,

Ergo

Ergo animis iuuenum feßis permittite campos,
Vt ſtudiis aptos reddat amica quies.

AD AVVNCVLVM.

Hoc tibi ieiunum tradatur auuncule carmen,
Quod meus inculta protulit arte ſtylus.
Non mea Phœbeam ſectatur muſa poëſim,
Nec fero Palladia congrua verba cheli.
Attamen inſipido miſſos è gutture cantus,
Non indignata fronte videre velis.
Concedi tibi millenas exopto ſalutes,
Vt tua ſit lætos vita habitura dies.
Me non ignores ſanum, ſum corpore ſano,
Noſtra tamen nummis orba crumena dolet.
Mẽbris parta ſalus, ſupereſt adhibenda crumenæ:
Hanc ſi tu ſanes, vndique ſanus ero.
Dum grauis eſt morbus, magnum medicamen habendum eſt.
Nodoſam podagrã pharmaca pauca abigũt.
Et quum difficilis deſcendit in oſſa catarrhus
Exili morbus non eget auxilio.
Sic longos dudum perpeſſa crumena dolores,
Vt ſit ſana, ingens ſupplicat auxilium.
Nec bene perpaucis ſanabitur anxia nummis,
Auro ſanari tutius illa poteſt.

AD EVNDEM.

Zoilus accedat, vacuas baubatibus auras
Zoilei quatiant ore fremente canes.
Vtq; adamantæi ſoluatur nodus amoris,
In noſtrum iaciant atra venena caput.

Atra venena spuant furiarum exerta colubris,
Dicque theoninos lingua proterua sonos,
Spernito mendaces, aures claudantur, & illos
Effuge, perpetuo tempore viuet amor.
Quicquid lingua loquax, aut vanus blattero dicet,
Florescet stabilis pignus amicitiæ.
Afferat Ætnæis fabricata incudibus arma,
Afferat aut Parij marmora dura soli.
Quicquid Caucaseæ rupes, aut alta Carystos.
Quicquid habent summo Caspia saxa iugo,
Ictibus horrisonis contundat sydera: nunquam
Perpetuæ vinclum franget amicitiæ.

AD EVNDEM.

Non ea Patrocli caussa fecisset Achilles,
Quod pro te facerem frater amore tui.
Transuersa poteris subitò cognoscere Roma,
Quod mihi te, & tibi me copulat vnus amor,

EPITAPHIVM.

Risi, ploro: fui, non sum: studui, requiesco:
Lusi, non ludo: cecini, nunc muteo, paui
Corpus, alo vermes: vigilaui, dormio: dixi
Salue, dico vale: rapui, rapior: superaui,
Vincor: certaui, pace vtor: iure ego vixi,
Iure igitur morior: non obsto, obstare nequirem,
Terra fui quondam, rursus sum terra: nihil sum.
Terra caduca vale, vermes saluete, recumbo.

GRATIARVM ACTIO.

Rex tibi summe pias deuoto pectore grates

Pro sumptis epulis nos tibi Christe damus.
Est tibi casta parens, nostræ via prima salutis,
Quæ te tam sacris nutriit vberibus.
O virgo & genitrix, ô nati filia, nobis
Auxilium miseris stella marina veni.
Stella marina veni, magnum rege vela per æquor,
Ne fragiles rapiant horrida monstra rates.
Horrida monstra fero nos quærunt vndique morsu:
Sed famulos serues numine diua tuo,
Numine diua tuo mortis quum venerit hora,
Duc nos ad superi regna beata poli.
Gloria magna patri, pax viuis detur amœna,
Defunctis requies, aßiduúmque iubar.

AD AMICVM.

Cur amo quicquid amas? & quod non vis, ego nolo?
Vnum cor nobis præbuit vnus amor,
Vnde fit vt rides si rideo? dum fleo tu fles?
Nos vnit votis intemerata fides.
Vnum cor sociis, amor vnus, & vna voluntas,
Æternum fœdus præbet amicitiæ.

AD EVNDEM.

Quando petit turtur syluas & lustra ferarum,
Et flet cum sponsum nescit habere suum:
Languida præ nimio moriuntur membra dolore
Et vehemens cruciat pectora mœsta dolor.
Sic ego Caucaseas rupes, scopulosaq; trano
Saxa, petens te, me cuius adurit amor.

Quem quum nō habeo, sæuus furor ilia torquet,
Sordescit vitæ mobilis hora meæ.

AD EVNDEM.

Sint licet hæc nostræ vilissima fercula mensæ,
Istáque sit tenui mensa parata cibo:
Vos tamen, immensas rerum cognoscere vires
Queis datur, & modica quicqd in arte latet:
Hoc præsens epulum iucundo sumite vultu
Antiquæ memores semper amicitiæ,
Hæc est vestra domus, vestra hic sunt omnia, vestrum
Gymnasium, vestri sunt quoque discipuli.
Nunc quod vestra grauis grauitas hanc viserit aulam,
Non aulam, at modicæ rustica tecta casæ:
Immensas agimus grates, sint omnia vobis
Prospera: post mortem sit sine fine quies.

AD AMICVM, ET
AD INVIDVM.

Inuidus omnis eat, discedas zoile mordax:
Zoile discedas: inuidus omnis eat.
Inuidus omnis eat, mendaces neglige linguas:
Neglige mendaces, inuidus omnis eat.
Te (quicquid dicant inimici) semper amabo,
Semper amicus eris, quicquid amasse iuuet.

AD AMICVM.

Non ea Pirithoi Theseus fecisset amore
Quæ faceret Pylades suauis Oreste tuus.

Non ego fortunæ cæcos horrebo tumultus.
Si mecum es, Stygios nec trepidabo greges,
Non metuam Parthi stridentia tela fugacis,
Missa nec Odrysia spicula dira manu.
Thermodoontiacas audax penetrabo phalanges,
Inferni agrediar guttura trina canis.
Massageten penetrabo fures, qui sanguine mixto,
Lactea præcipitis pocula sumit equi.
Cyaneos intrabo sinus, & culmen olympi
Ripheásque niues, Sithoniásque petam.
Tu mihi cuncta iube, Pindum transcende niualem.
Frigus hyperboreum, Sarmaticúmque gelu.
Aggredere immota Getulos fronte leones.
Sæua vel Hyrcanæ tygridis antra subi.
Et quicquid potero, quòd charus amabit Orestes,
Mox indefessis artubus illud agam.

DE AMICITIA.

Antiquos recolit celebranda poësis amicos,
Concordes eadem laudat amicitias.
Nil tamen agnouit nostris quod conferat annis,
Aut nostræ laqueum vincat amicitiæ.
Adde quòd insanū Pylades Phocæus Orestem
Ad Scythicæ tulerit templa superba deæ.
Séque Mycenæum fuerit mentitus Orestem,
Nil dubitans socij fata subire sui.

AD AMICVM.

Si fortasse voles stabilem dissoluere nodum,
Qui nos perpetua iungit amicitia.

Affer Lemniacis decocta metalla caminis:
Affer & irati fulmina rauca Iouis.
Accipe belligeri pradurum marmor Hymetti,
Et lapidū quicquid Caucasus asper habet.
Marmore, fulminibus, scopulis dissoluere nodum
Nitere, tange, feri, percute, firmus erit.
Firmus & incusso non dissociabilis ictu,
Nam tibi sum Theseus? tu mihi Pirithous.

AD PATREM.

Si mihi ter centum nunc donet Iuppiter ora,
Ipse tuas laudes promere non potero.
Dum tamen vndosi pisces per summa natabunt
Æquora, & in vasto curua carina mari:
Æthere dum pennis volucris depicta volabit,
Dum feret exactus sydera clara polus:
Ipse tuum nitar clarum describere nomen,
Quod semper dulci laude nitente viget.
Ergo age sume meam trāquillo pectore chartam,
Metráque quæ nullo culta nitore micant.
Musa licet magno non sit confecta cothurno,
Luminibus tamen hæc grata sit (oro) tuis.

AD AMICVM.

Sæpe rogare soles qua tandem temporis hora
Cessabit nostræ Zelus amicitiæ.
Hiblæum marmor fac mollius esse butyro,
In media facias nube volare boues.
Iunge lupis agnos, fac recte incedere cancrum,
Fac noctis tempus clarius esse die.
Adde catis mures, miluis adiungito pullos,

Fac noctem tenebris, luce carere diem.
Fac albos coruos, & nigros effice cygnos,
Redde gelu calidum, frigida non sit hyems.
Ignis frigidior sit aqua, fac ludere blandos
Cum canibus lepores, des aliquid vacuum.
Ventorum flatus cohibe, freta sint sine motu,
Piscis aquas fugiat: mors nihil interimat.
Gallina & vulpes sub eodem tegmine viuant,
Pax odio viuat, viuat amore odium.
Sit sine aquis pontus, facias montem sine valle,
Non habeat plantas sylua, nec astra polus,
Potet aquas formica maris, nō sit deus vsquam,
Si sit, finem habeat, non moriatur homo.
Fac scopulos gemmas, fac ferro vilius aurum,
Ebrietas mores sobrietatis amet.
Fama loquax non sit, muliebrem comprime linguam,
Fac venerem castam, non moritura mori.
Fac humiles Gallos, Italos quoque redde pudicos,
Fac sit vt Hispanis non temerata fides,
Velitibus furtum, & veneto depone rapinas,
Fac sine auaritia viuere posse senes.
Aruernis rapas, Normanis tolle polentam,
Hypocrisim claustris, tolle iocos pueris.
Flamingos populos fac vti nolle butyro.
Sint simul atque semel partus & integritas.
Vita anima careat, Niuernenses male viuant,
Ver careat violis, zoilus inuidia.
Quando feceris hoc, vel factum videris illud,
Cessabit nostræ Zelus amicitiæ.

AD EVNDEM.

Sit licet inter nos distantia magna locorum,
Est tamen vnito corde propinquus amor.
Sit licet & longe disiunctum corpore corpus,
Est tamen æterno pignore iuncta fides.
Firmius esse puto nostri glutimen amoris,
Quam sint è Paria marmora tracta specu.
Sic nostro firmi nexus in amore ligantur
Vt nodos nunquam separet ira Iouis.
Adde quòd hybernas quanquam transiueris Alpes,
Quæsierisque vagi solis vtranque domum?
Aut te cum magno pascat Maurusia fœtu,
Sisque pharetratos vectus ad vsque Getas:
Haud tamen ille tuus nostro de pectore vultus
Excidet aut veteris fœdus amicitiæ.

AD EVNDEM.

O mihi Pirithoo semper fidißime Theseu,
Suscipe fraterna carmina scripta manu.
Hæc scripsi, vt quãto fueris mihi iũctus amore,
Te nostræ doceat pagina Calliopes.
Vt quem nulla tibi facit experientia notum,
Versibus inscriptis edoceatur amor.
In primis tibi sum frater, si frater haberi
Sufficit, & pro te qui moriatur adest,
Vnius ex vna matris non venimus aluo.
Ergo natura non mihi frater eris.
Quos non vna parens effecit sanguine fratres,
Pignus amicitiæ reddit amore pares.

Talem me credas, qui post te viuere nolit:
Sed qui te viuo malit obire prius.
Talem me credas, qui te quocunque iubebis,
Iuerit, & Metas transeat Oceani
Non ego me pro me, sed me pro te puto natum,
Ergo sit inter nos intemerata fides.

CARMEN INVECTIVUM IN FERVLAS.

Vltores vtinam mihi musa pararet iambos.
Archilochi, & veteris satyræ prænobile carmen,
Armatum stimulis, & amaro peius echino,
Quo ferulas teneræ lignum exitiale iuuentæ
Plagosi sceptrum Orbilij damnare liceret.
Sauromatásque rogos vltra præscribere, væ væ
Ve tibi ramorum mater miserabilis arbos,
Quæ tales generas scuticas, quæ nil nisi virus
Mortiferum rigida spinosior histrice mittis
Congrua vulneribus, laniandis congrua membris.
Aptáque detractum venis potare cruorem,
Et nunquam missura cutem, nisi defluat ingens
Sanguinis oceanus, nisi magnus decidat imber,
Et mutili rubeant humeri: rubeátque supinus
Infantum stomachus, distillent sanguine venæ,
Mile cicatrices pateant in ventre, fluántque
Ilia, dum lacero rapiantur corpore pelles,
Brachiáque exertis sint penè simillima fibris,
Quas lupus occisi de corpore diripit agni,
Quis modo feralem quis dixerit esse cupressum?
Cui quæso salicis cortex videatur amarus?

Aut quis Cyrnæas damnarit carmine taxos?
Arbor adest (tantæ si digna est nomine planta)
Asperior gladiis, ferro violentior omni,
Deterior spinis, & acuti cuspide teli,
Vnguibus vrsorum, violentis dentibus apri
Serpentum peior spiris, pedibúsque draconum,
O scelerata arbos, si te immatura iuuenta
Corpora, si sexus te detestatur vterque.
Quid mirum? cum cœlitibus miseranda supernis
Displiceas, lauros seruat citharœdus Apollo
Grata Ioui est quercus, chara est quoque vinea Bacco,
Nauigiis aptas seruat Berecyntia pinos.
Delectant myrti Venerem, frondosa sub Hercle
Populus, armigero cornus dilecta Gradiuo est.
Ast te nullus amat Stygis te dixero plantam
Persephones, nigríque sat am radice barathri,
Digna es tartareis quæ comburare caminis:
Quandoquidem prodesse nequis, Iouis arbore glandes
Hybernæ veniunt, oleum dat planta Mineruæ
Vinea fert vuas dulces, lapidosaq; cornæ
Mespilus atque nuces corni, tu nil nisi spinas,
Nil præter scuticas & flagra nocentia nutris.
O qui flammigerum iacularis ab æthere fulmen,
Frugiferam ramis permittas crescere quercum,
Vtilis est: hanc percutias quæ vulnera tantùm
Progenerat, tantúmque ferendis apta flagellis.
Si potes, in flammásque, rapidis tonitrua cœli
Proiice & ardenti nutritam sulphure flammam.

Ardens Ætna globos iacias, vos antra Pelori
Ardentes vibrate rogos, comburite plantam.
Quæ pueros mutilat, quæ mollia terga fatigat.
Brachia corrumpit, faciem deformat & ossa,
Atterit, & miseros inhonesto vulnere clunes
Lancinat, & teneræ aßiduum de pelle cruorem
Elicit. ô fœdis arbos damnanda cloacis.
Te nullæ flectunt lachrymæ, te nulla gementum
Verba mouent, non vincta manus, non poples aduncus.
Non mollis iuuenũ promißio, blandáque lingua.
Prostrato parcit catulo breuis ira leonis.
At tu Marmaricum superas feritate leonem.
Blandus adulatur iuuenis, suauißima labro
Verba moue: tremulo: ceruicem inclinat, ocellis
Te poscit gemulis, te præcipiente misellum
Denudat corpus, monstrátque rapacibus Euris
Inflatos clunes, caligas demittit ad imos
Vsque pedes, te nulla tamen querimonia flectit,
Nulláque signa mouent: lachrymarum maximus imber
Non mouet. ô fœdis arbor damnanda cloacis!
Te rapiant flammæ, Siculus te deuoret ignis.
Eq; tuo fiant ferratæ stipite furcæ.
E foliis domus hydrorum, nidúsque draconum,
E trunco fiant immundis fulcra latrinis.
Penthesileæam vel tu patiare securim,
Quis quæso meruit pœnas, quo carcere claudi,
Verbere quo plecti, quo lædi vulnere, vel quam
Tormenti meruit faciem, qui primus in vsum

Te tulit, eq; tuo fecit sibi vimine sceptrum?
Ferreus ille fuit, fuit illi cornea fibra,
Robur & aes triplex in pectore, lacte lupino
Nutritus, rabidæ natus de Tygridis aluo.
Illum Getulæ nutriuit mamma leænæ,
Illum vrsus genuit, fuit exitiabile monstrum,
Per caput hoc iuro, dignus fuit in cruce coruos
Pascere, & immundis miseram dare vermibus escam,
Solertísque fuit dignus qui mora Perilli,
Primus facta sua pateretur vulnera dextra.
Ista per antiphrasim qui dicta putauerit, errat.

DEFENSIO FERVLARVM.

Quid me carminibus laceras? quid quæris iãbos?
Quid veteris satyræ conuicia cœca iuuentus?
Purpureum si forte tua de pelle cruorem,
Elicio, tundóque incenso robore clunes,
Vulnero, vel nudis infligo verbera membris,
Si ventrem mutilo, si verbero brachia, venas
Contero, vel crebris tibi perforo crura flagellis
Me tibi propterea capitalem dixeris hostem?
Infligíne tuo censes ea verbera damno?
Falleris: ipsa meis me sæpius exuo ramis,
Et foliis spoliata meis, mihi nil nisi duras
Conseruo scuticas, & nil nudum nisi vimen,
Vt tibi porrectum maius fateare iuuamen.
Inspice quid pro te patior, mea vimina flecti
Permitto, rudibus laqueis me perferò stringi.
Me vel ad vsque tuas humilis propè deprimo plantas.

Si fortasse aliquis pungat tibi corpora pulex,
Protinus expello, modicos si sensero vermes,
Si sciero minimas ciunes tibi pungere muscas,
Impositis abigo, ramis, tibi confrico venas.
Et nudos titillo humeros, tibi more periti
Tonsoris traho corruptum de pelle cruorem.
Separo per mixtos crines, scabiem aufero, semen
Doctrinæ infundo, virtutum confero germen.
Hoc potes obsequium rapidis committere ventis?
Non meminisse potes meriti? resipisce parumper.
Virga tuæ siquidem studiosa est mater honoris,
Ne tamen exclamans capitalem dixeris hostem:
Nutricem potius dicas. iactantia verbo
Defuerit, ferulas torpentibus vtile calcar,
Dignas crediderim quas aurea capsa recondat.
Et quibus Assyrio iuuenes libetis amomo,
Thuráque odorati spargatis mascula fumi,
Quas vel vterque genu curuato sexus adoret,
Sensissent ferulas si tempora prima Neronis,
Non tu, quem fausto generauit Corduba partu,
Efflasses animam truncata sanguinæ venæ.
Non secto infelix periisset corpore mater.
Non simile Idæis vidisses Roma fauillis
Diluuium. fœlix igitur studiosa iuuentus,
Cui tam diuini medicamina sumere ligni
Contigerit, stimulósque mei sensisse flagelli.
Censuerim parili fœlices iure magistros,
Qui tam diuino, vitiorum germina, sceptro
Euciant, quantásque habeant in corpore vires
Ictibus assiduis perhibent. iurabo parentem,

Orbilium lautis diuorum accumbere mensis,
Quin & cœligenæ vicinum astare tonanti.
Quòd crebris semper iuuenilia corpora plagis
Finxerit, atque malo vacuarit sanguine venas.
Ista per antiphrasin credas studiosa iuuentus.

AD THAIDEM DE FRA-
gilitate vitæ.

Si tibi candentes niteant ô Thais ocelli,
Formaq; conspicuis æmula syderibus,
Si niuibus certet facies, manus alba ligustris.
Frons ebori, violis brachia, lingua fauis.
Vincat Erythræum ceruix preciosa lapillum,
Si labra Pestanis inuidiosa rosis,
Chaoniæ fuerit guttur si molle columbæ,
Si facies teneris mollior anseribus,
Candida nobilibus certent si lilia venis,
Corycio certent omnia membra croco:
Compactas superent quæ porrigis oscula conchas,
Et sacer in mammis esse putetur odor,
Herbaq; dicatur reliquis præstantior, illa
Clausa tuo meruit quæ latuisse sinu.
Annulus & Samij gemmam superasse tyranni,
Qui fuit ante tuæ preda beata manus:
Sitq; tuos fœlix tetigit quæ fascia crines,
Sopitam fœlix qui te habuit thalamus:
An tamen elato debes turgescere fastu,
Aspicere & toruo quemq; supercilio?
Esse putas niueæ decus immortale iuuentæ?

Perpetuum formæ credis habere decus?
Forma quid est, nisi flos primæui labilis æui,
Quem teneris membris subripit hora breuis?
Forma quid est, nisi naturæ donum breue, donum
Æolijs longè mobilius Zephyris?
Cui nunc pulchra nitet facies, cui tersa venustas,
Et roseo multus fulget in ore decor:
Cui crocei crines, cui ceruix purior auro,
Cui coma cœlesti dulcior ambrosia:
Cras feret exanguis forsan contagia morbi,
Qui niuei extinguet corporis omne decus.
Contrahet aut tremulæ rugas in fronte senectæ,
Sic breuis est formæ prætereuntis honos.
Sic varijs species hominum est obnoxia morbis,
Sic primæ ætatis flos fugitiuus abit.
Disce igitur Thais formæ deponere fastum:
Quem volucri leuius cernis abire Noto.
At si tu hæc forsan nauci mea carmina pendas,
Atque putes nugis vanius hæc Siculis:
Te saltem faciant aliena pericula cautam,
Arguit in primis perdita forma Helenæ.

ORATIO AD VIRGINEM
Mariam.

Pura dei mater, cœli castissima lampas
Stella maris, radix virginitatis aue.
Palma virens nardus redolens, pietatis asylum
Iustitiæ riuus, fons bonitatis aue.
Fons dulcis, regina poli, patrona reorum,
Humanæ lucis præuia lampas aue.
Lux terræ, limen paradisi, gloria mundi,

Spes inopum, Christi regia mater aue.
Virgo, tuum generis nostri est defendere causam:
Ne miserum satanas deuoret ore pecus.
Tuq; potes nostræ conducere lintea nauis.
Ne sub auernali detineamur aqua.
Te reparatricem nostræ licet esse ruinæ,
Ne cadat in nigrum machina tota chaos.
Te penes est humana salus: nullamq; repulsam
In voto pateris regia sponsa tuo.
Ergo pudica parens, ô virgo puerpera Christi,
Rebus in aduersis suppetiere reo.
Scis quanto nixu, quantum subtilibus armis
Corporibus dæmon præparet insidias.
Torpenti nunquam declinat lumina somno,
Vt dubiæ vinclis illaqueentur oues.
Peruigiles agit excubias, pergitq; reditque,
Amissas semper quærit habere animas.
Vidit enim hic homines Christi pro morte redemptos,
Et saluum ad superos euolitare gregem.
Inuidiam nostræ produxit origo salutis,
Quæ solet in faustis rebus habere locum.
Ergo pudica parens illæsa puerpera Christi,
In satanæ fraudes fer mihi suppetias.
Irrita ne maneat regalis passio Christi,
Sed fragili prosint vulnera quæq; animæ.
Per tua quæ dulcem fuderunt vbera succum,
Te precor, & claustri viscera casta tui:
Vt quocunq; iero, mea sis certissima custos,
Et nostræ semper fida magistra ratis.

Seducit

Seducit dæmon, stimulat caro, mundus adurit,
Solus ego nequeo belligerare tribus.
Sola trium poteris diras contundere fraudes,
Sola trium vires vincere & arma potes.
Quando igitur veniet pereuntis terminus æui,
Quo mihi supremum finiet hora diem:
Non me permittas armis hostilibus angi,
Et nigra tartareæ quærere tecta Stygis
Sed tua festinum concedat dextra leuamen,
Et mihi cum sanctis sit sine fine quies.
Sponsa dei, regina poli, dea mater amoris,
Christi ex te nati filia pulchra vale.

AD EANDEM.

Salue munimen viuentum, regia mater
Præsidium populi, nutrix prædulcis, alumna
Naturæ fragilis, virgo castissima, sacræ
Ianua virtutis, astrum, fomes pietatis,
Lucis asylum, sobrietatis amoris imago,

AD EANDEM.

Virgo dei mater nullo corrupta virili
Semine, sis nostræ fida magistra ratis.

AD DEVM OMNIPOTENTEM.

Rex regum benedicte parens, qui trinus & vnus
Regnas, infirmæ suppetiare animæ.

AD PAPAM.

Si nolis seruare greges ex ore luporum:
Te saltem in pecudes non debet esse lupum.

AD REGEM.

Tu rex regnando regimen sic dirige regni:
Vt post hoc regnum regna superna habites.

AD EPISCOPVM.

Pastor oues serua: seruando sis velut Argus:
Ne lupus inferni te voret, atq; gregem.
Tu tondere gregis lanas, non radere debes,
Custodi teneras vt vigil Argus oues.
Nil mirum si nulla salus sit ouilibus ægris:
Custodes etenim cernimus esse lupos.

DE IVDICIBVS.

Exiles telis captiuat aranea muscas.
Pauperibus nudis fert sua vincla Cato.
Iustitia extiterat quondam sine lumine, sed nunc
Iustitiæ visum munera restituunt,
Si vis lucrari causam, satiare patronos
Conuenit, & donis frangere causidicos.

AD AMICVM.

Limosum bibulas voluit quot littus arenas,
Frigida piscosum dum mare turbat hyems:
Aurifluo celeres volitant quot in aëre muscæ,
Dum mediæ æstatis tempora verna calent:
Pinguia quot mittunt cereales iugera spicas,
Quotq; itidem spicæ grana minuta ferunt:
Squammosi gelido viuunt quot in æquore pisces,
Quot varias aër nutrit amœnus aues.
Quot foliis syluæ, quot guttis æquor abundat,
Quot stellis æther, quot creat Hybla fauos.
Tot tibi perpetuæ succedant dona salutis,
Sit tibi per vitæ tempora fausta salus.
Nondum præsagam norunt mea dicta poësim,
Pieriis tinctum non fero guttur aquis.
Hoc tamen incultũ quamuis tibi misero carmen:

Non hoc zoileo carpere dente velis.
Sum velut immersus non notis Icarus vndis,
Qui mihi inexpertum quærere nitor iter.
Sum velut ætheree Phaethō moderator habenæ,
Qui volo non notæ ducere palustra rotæ.
Sum tanquam ductor Pagasææ nauis Iâson,
Qui volo in assueta carminis ire via.
Sin tamen ignoto quamuis temerarius ausu,
Et mihi non nota carminis arte loquar:
Non tamen infigas sermoni mordicus vnguem,
Sed potius grata fronte videre velis.
Carmen non scribo vt videaris carminis expers,
Nam tua Pierius currit in ora latex
Et tibi laurigeræ donarunt oscula musæ:
Est tibi Phœbæa non minor arte lepôs.
Thracia si lyrico cantet præconia vati:
Tuq; tuis pariter diceris esse decus.
Sic solitæ non sunt Dryades assurgere Phœbo,
Ipsa nec Andino Mantua vate tumet,
Vt te tota tuæ collaudat concio gentis,
Iam te semideum sæcula nostra putant.
Si te spectaret viuum Phœbeia Delos
Te Clarium in terra crederet esse Deum.
Si Smyrnam peteres, te forte putaret Homerum,
Corduba Lucanum, Gnosia creta Iouem.
Et breuis vt nostrum claudat sententia carmen,
Normano populo crederis esse Deus.
Iámque vale, errantem non spernas Psittace coruum,
Obstreperam picam spernere nolit olor.

AD EVNDEM.

Quando Menætiades Phrygiis Patroclus in armis
Hectoreo vulnus mortis ab ense tulit:
Quamuis ob raptam Bryseida Phthius Achilles
Argiuis ducibus ferre negaret opem:
Attamen auditum post cæsi vulnus amici,
Sumpsit in Idæos protinus arma Phryges.
Vindictamq; petens Getuli more leonis
Sæuit in Iliadas, vt lupus inter oues.
Nec prius abstinuit dubius furiosus in armis
Vltor quàm Phrygio dirus ab hoste fuit.
Sic rediit vindex prostrati iustus amici,
Conspersa Hectoreo tela cruore gerens.
Sed quorsum hæc? socij mortem expectauit Achillis,
Non erat hoc veræ pignus amicitiæ.
Ille sequi in gladios socium debebat euntem,
Vltio post mortem sumpta iuuare nequit.
Inter nos habitat maioris zelus amoris
Quàm sit Achilleæ nodus amicitiæ.
Si tibi conspicerem præsens instare periclum,
Obiicerem intrepide corpus in omne malum.
Nec credas quòd te sufferrem in corpore lædi,
Me viuo nunquam læsus ab hoste fores.
Et si me viuo percussus forte perires,
Hoc guttur cultris te moriente darem,
Quòd si interfector forsan mihi deforet hostis,
Ista meæ mortis conscia dextra foret.
Non ego me pro me, sed me pro te puto natum,

Ergo sit inter nos interemata fides.

EPITAPHIVM MAGIstri Adæ de sancto Victore.

Hæres peccati, natura filius iræ,
Exiliique reus nascitur omnis homo.
Vnde superbit homo, cuius conceptio culpa,
Nasci pœna, labor vita, necesse mori?
Vana salus hominis, vanus decor, omnia vana,
Inter vana nihil vanius est homine.
Dum magis alludit præsentis gloria vitæ,
Præterit, immo fugit: non fugit immo perit.
Post hominem vermis, post vermem fit cinis: heu heu,
Sic redit ad cinerem gloria nostra cinis.
Hic ego qui iaceo miser & miserabilis Adam,
Pro summo modicas munere posco preces.
Peccaui fateor, veniam peto, parce fatenti,
Parce pater, fratres parcite, parce deus.

CARMEN AD IMITAtionem Virgilij.

Querit auarus opes,
Vina racemus alit,
Nō sibi, sed cunctis *Hortus alit violas,*
Iuppiter esse dedit,
Multa ministrat humus
Prata Molosse teris,
Nō tibi sed domino *Fercula serue paras,*
Porrigis olla cibum,
Porrigis arbor opes.

AD AMICVM.

Est	*Seruire*	
	Aliis.	*Tenetur*
Iure	*Qui*	
Sum	*Seruire*	
Iure tibi	*me.*	*Necesse est*
Te nulli	*Cunctos*	*Videris*
Ant	*Are*	
Cum cunctos	*Te laude*	*Cunctis*
Es	*Fero.*	

QVID FOEMINA.

Fœmina blanditur, laqueos parat, arma ministrat,
Decipit, excæcat corpora, membra necat.
Debilitat vires, hominem attrahit, ossa perurit,
Flet, ridet, simulat, dat, petit, odit, amat.
Haurit opes, plenam solet euacuare crumenam,
Bella gerit, frangit mœnia. castra domat.
Fert violas, gaudet speculis, solet esse iocosa.
Gaudet odore, petit basia, corpus amat.
Disponit crines, faciem lauat, ocia quærit:
At tacite verbi est prodiga, parca boni.
Est ex Lernæis oriunda paludibus Hydra
Turgida saxificæ Gorgonis ora ferens.
Est mel interna concludens parte venenum,
Mascula Palladia corpora voce trahens.
Est flos arcano portans in vertice vermes,

Frigida sub tacita toxica pelle ferens.
Sirenum verbis capiens fallacibus aures,
Ignoto mergens naufraga vela mari.
Est fallax blandam prætendens scorpio caudam,
Quæ dum blanditur, mordet & interimit.
Est rosa quæ suaui nares perfundit odore,
At graue tam nitida sub cute virus olet.
Est Cyrce, nisi se cautum quis præstet Vlyssem,
In fœdas vertens corpora nostra sues.
Est Harpyia ferox deturpans aëra pennis,
Quæ solita est humilem dilaniare gregem.
Est serpens, vulpes, vultur, crocodilus, & vrsus,
Gorgone portentum durius hydrigena.

DE FORTVNA.

Fortunæ facies lachrymabilis atque iocosa est,
Læta iuuat facies, sed lachrymosa nocet.

DE EADEM.

Cur nequit à cunctis fortunæ nomen amari?
Illam diues amat, cui maledicit inops,

DE STATV VITÆ CARmen Elegiacum.

O homo, quid stolidi vario sermone popelli
Gestis? quid vanæ laudis amore tumes?
Quid verbosa iuuant indoctæ murmura plebis,
Mobilior rabido quæ solet esse Noto?
Vana quid insulsi prodest sententia vulgi?
Optima dat vitio, deteriora probat.
Sollicitus pendes, alieno ex ore superbis,

Illicito multas fœnore quæris opes.
Et nunc extremos properas festinus ad Indos,
Nunc fragili tendis per vada cæca rate.
Nunc Ægyptiacos statuis percurrere fines,
Nunc petis Adriaco rura propinqua mari.
Vestis odorifero perfusa nitescit amomo,
Quod tegit in pingui decolor Indus homo.
Articulos adamas, vultum cerussa decorat.
Diuiduas ornant serta venusta comas.
Perniciosa suas exercent crimina vires,
Allicit humanum tetra libido genus.
Improba neglecta regnat probitate voluptas,
Et Venus iniecta prodigiosa face.
Innumeris potitur ventosa superbia regnis.
Immoderatus opum corda gubernat amor.
Ædificas semper, factas quoque diruis ædes:
Nunc vbi sublata est mensa, cubile petis.
Diceris inconstans varius, mutabilis, excors,
Vanus, iners, demens, mobilis, insipidus.
Et sacrosancta Laris iampridem numina lugent,
Quòd nequeas vnam certus habere domum.
Si ducenda tibi coniunx tam sæpe fuisset.
Mille tibi posses iam numerare socrus.
Audi & crede, nihil prosunt hæc omnia, nempe
Ista nequit stabilem vita tenere modum.
Fabula vana sumus, vita est hæc ventus & aura:
Prætereunt volucri tempora nostra die.

AD GENEROSISSIMOS, & magnæ ſpei adoleſcentes, Antonium & Franciſcum Boheros, nobiliſsimi Normaniæ Quæſtoris filios.

Effodiat geminos mihi bubo ſiniſter ocellos,
Paſcaturq; meis noctua viſceribus:
Infernasq; mihi tendat Proſerpina laruas,
Ac me tartarei ſollicitent Lemures,
Si vos prætereαm tacitos, duo ſydera, fratres,
Sydera Ledæis æmula ſyderibus.
Nam quis præclara vobis fuit indole maior
Quem fouit gremio docta Nauarra ſuo?
Vobis ingenium vehemens, ſitibundaq; ſemper
Doctrinæ & clari mens fuit eloquij.
Conſtans in ſtudiis animus, ſpes ſemper honoris,
Vincendiq; pares magna cupido fuit.
Nec niſi victores noſtra ceſſiſtis arena,
Seu proſa facta eſt lucta ea ſeu numeris.
Quis vos ignauo vidit torpere veterno?
Aut non aſsiduè Pierides colere?
Quis puerile aliquod verbum ſtultúmve locutos?
Aut ſacras morum deſtituiſſe vias?
Nec mirum ſi vos comitetur candida virtus,
Si ſancti mores, ſi probitatis amor:
Nanque malos fructus nunquam bona parturit arbos,
Nec lolium aut tribulos nobilis hortus alit.
Vobis diuinæ pater eſt virtutis amator
Matri ſunt comites relligio & pietas.

Vobis Remigius doctrinæ semina fudit,
Remigius lepido Tullius eloquio.
Vos igitur meritò morum nutriuit honestas,
Et gremio virtus fouit amica suo.
Quos tanta digni genuerunt laude parentes,
Phœbæoq; aluit nectare Remigius.
Nunc solita properate via duo sydera fratres,
Sydera Ledæis æmula syderibus.
Sit speculum vobis vtriusq; parentis honestas,
Sit speculum docti gloria Remigij.
Si semper libeat solitis incumbere Musis,
Et Phœbo & Musis dulce volumen adest.

AD FRANCISCVM CLIuensem Regij sanguinis & probatissimæ indolis puerum Epigrāma.

O qui conspicuis Francisce parentibus ortum
Ducis, & à summa nobilitate genus,
Aspice quid faciat studiosus arator in agro,
Vt pura æstiuo tempore grana legat.
Euellit spinas, vepres ob truncat, amaras
Demetit vrticas, decutit & lolium.
Et tu si quæris virtutum nobile semen,
Quale tuæ fulgor nobilitatis amat,
Vrticas scelerum prima depone iuuenta,
Quæ damno castis moribus esse solent.
Sic tu regali facies opus indole dignum:
Apta tuo generi sic tibi messis erit.
Vtere prudentum monitis, alienaq; semper
Gloria, dum viues, sit tibi pro speculo.
Vtq; Themistocles olim excitus esse trophæis

Miltiadis, priscis dicitur historicis:
Sic te clara patris virtus, sic candida matris
Religio, ad mores & benefacta vocent.
Et quoniam nihil est nisi pondus inutile terræ,
Qui sine doctrina viuit inanis homo:
Inuigila studiis, vt tanto nobilis ortu,
Sis etiam claro nobilis eloquio.
Si iuuet ad doctas animum conuertere Musas,
Iucundum musis ecce volumen habes.

DE NATALI DOMINI.

Sole iubar maius, luna præclarius astrum
Nascitur, & toto fundit sua numina mundo.
Ecce Palæstinæ verus de virginis aluo
Egreditur vates, procul ô procul iste prophani:
Ite procul quos ficta iuuant idola deorum,
Famosumq́; Iouem stupris, dominũ esse potentem
Scribitis, & tonitru refugas componere nubes,
Ignitúmque manu terris immittere fulmen,
Verus adest dominus, qui cuncta elementa figuris
Exornans veris, cælos, terram, aëra, pontum
Fecit, & omnigenæ fabricauit corpora firmæ.
Hic immortalis moribundum sumere corpus,
Virginis in claustro voluit, terrásque iacentes
Incolere, vt primi delens peccata parentis
Eriperet vinclis animas, prædámque barathro.
Tartareísque lupis captiuum auferret ouile.
Pangite pastores, pastorem nescia virgo
Masculei coitus, intacta protulit aluo.

AD AMICVM.

Dum matutinum coniux Titonia lumen

Expulsis spargit tenebris, & lumine claro
Circuit ingentes terras, exurgere cogor
Anxius è somno fidum visurus amicum,
Præcipites fero voce sonos, & flebile carmen.
Erumpunt oculis lachrymæ, mens pallida risu
Semoto languet. quod Castoris absit amicus.
Exurgas igitur, Pythiam solabere Damon:
Solus ego tecum moriar. si sit tibi vulnus,
Vulneris illius medium tolerabo dolorem,
Si plores, plorare volo si morte recumbas,
Tecum etiam moriar. si submergaris in vndis,
Tę iam submerso nolo colo contingere portum,
Si rides, ridere volo, iam vade peregre:
Tecum etiam peregrinus ero. Si nauita fias,
Nauta ero. si fias pauper de diuite, pauper
Esse volo. si etiam fias de paupere diues,
Nolo tibi fieri socius, satis est famulari.
Et qui te lædet solam mittendo sagittam,
Vno etiam telo geminos se lædere speret.

DE PACE.

Carmen.

Pax cœleste bonum sacris altaria flammis
Atque tepescentes suscitat igne focos.
Pax hominum genitrix, pax est custodia rerum,
Pax aperit iuris iustitiæq; forum.
Nulla dies homini, nulla est sine pace voluptas,
Nullus amor, nullum religionis opus.
Pax vrbes, pax regna ligat, pax cōgregat orbem,
Fiat vt ex multis vrbibus vnà domus.

Secula pax renouat, pax aurea tempora confert,
Et mores priscæ simplicitatis habet.
Ingenuæ redeunt artes, academica florent
Ocia, Castaliæ sollicitantur aquæ.
Pax facit innocuos saltus, nemorumq; recessus,
Tutus it & tutas aduena portat opes.
Pax Cererem campis, & mittem collibus vuam
Efficit armoso diuidit arua boue.
Gramina pace virent, præpinguia pascua, lætum
Luxuriat multa fertilitate pecus.
Pax vehit auratas peregrina per æquora merces,
Et steriles ponti non sinit esse vias.
Pax hilares mensas facit & conuiuia passim,
Et recreat molli tristia corda mero.
Pax aperit talamos, hymenæaq; carmina cantat,
Excitat & resides non sinit esse lyras.
Pro gladiis lances gerit, & pro casside scuta,
Et sua Palladia tempora fronde ligat.
Gestit & ad Thyasos agili volat ardua saltu
Et vocat ad festos agmina longa dies.

MODVS RETINENDO-
rum amicorum.

Plurima des, per pauca petas, nil accipe. si nil
Accipias, & pauca petas, & plurima dones,
Gratus eris populo, te mille sequentur amici,
Si nihilum trades, fies priuatus amico.
Plurima si quæres, multam patiere repulsam:
Si multa accipias populus te dicet auarum,
Nil cape, pauca petas, da plurima, habebis
amicos.

DE BELLO.

Bella necant homines, faciũt sine honoribus aras:
Vrbis & agrorum depopulantur opes.
Ah pereat fuerit qui tanti criminis author,
Tristiáque humanas misit ad arma manus.

AD AMICVM.

Vt Larissæum Patroclus amauit Achillem,
Vt fuit in Pyladem certus Orestis amor:
Pirithoũ vt Theseus, Pollucẽ vt Castor: Achates
Arsit vt Idei Martia facta ducis:
Sic ego amicitiæ stabili tua pectora nexu
Vincio: quem nihil hinc dissociare potest.
Mens eadem est nobis, & idem cor, vna volũtas.
Qualescũque hilari perlege fronte modos.

ORATIO AD
Christum.

O deus æterno qui dirigis omnia nutu,
Cuíque aër, cœlum, terra fretúmque subest:
Sacra Palæstinæ clausit quem virginis aluus,
Quem mundi florem flos sine labe tulit.
Qui genitus sine matre deus sine semine natus
Crederis, & mundum qui ditione regis:
Da mihi nunc veniam rex te offendisse fatenti,
Et cœli pateat rex precor aula domus.
Ruptáque conspicui post stamina luminis aura
Fac fruar: auxilium tu mihi quæso feras.
Fac mea tranquillo veniant ad littora flatu
Carbasa: fac turbent nulla pericla ratem.
Dirige tyrones tu rex ô maxime regum,
Participes claræ lucis vt esse queant.

Nulla salus nobis sine te est, nec caussa salutis,
Nec cuiquam æterni luminis aura patet.
Da precor optatum vitæ traducere lumen,
Libera cœlestes vt petat vmbra domos.

AD SPECTATORES.

Si tenui incultum pangamus arundine carmen,
Et canat exiles nostra camœna modos.
Vos tamen eximij tetrica grauitate Catones
Parcite, de paruo gurgite parua fluunt.
Æquora balenas gignunt: paruo sed in alueo
Exilis tantum barbulus esse potest.
Vinea prædulces profert bene culta racemos,
Emittit tribulos non bene cultus ager.
Nos sumus inculti, nobis non spirat Apollo,
Dum bene culti erimus, messis erit melior.

CAROLI FRANCORVM REGIS HVIVSCE NOMINIS *octaui Oratio in bello Fornouiensi ad milites habita.*

O fratres quos participes regni atque laboris
Assumpsi mecum, nec vos sine dote reliqui,
Vos ego non famulos, sed charos nomino fratres,
Quos amo plus vita: si quid Romana vetustas
In bello Fabios referat fecisse potentes,
Hoc facite vt nostris non sit prælata diebus
Fama potēs veterū. Quoniā vel morte cadēdū est,
Aut decet inuisos pessundare fortiter hostes,
Nec vos perturbet mortis formido, nec ingens
Copia certantum qui nos subuertere sperant.

Nam si hodierna dies fuerit vestra vltima vitæ,
Prima tamen vestri semper dicetur honoris.
Si corpus pereat, crementum fama resumet,
Quid contraxistis frontem? mortémne timetis,
Quod peditum aduersæ sit maior copia parti?
Sunt hostes fateor plures: sed sæpe duobus
Præda fuit canibus multorum turba luporum,
Sæpe vnus boreas densæ concurrere siluæ
Audet, & innumeras perflando dissipat vlmos,
Si sumus in numero contra tot milia pauci,
Quid tum propterea? causa potiore mouemur
In tantas acies numero concurrere pauco
Sæpe fit vt modico sociatus milite princeps
Innumeram Xerxis valeat propellere gentem,
Vos igitur, siqua est hodie spes vlla salutis,
Cognati, fratres, vitæ præponite laudem,
Nec nobis sit triste mori: nam corporis huius
Immoritura breuem pensabit gloria mortem,
Vester ego frater, quem sumpsit Gallia regem
Indignum, pugnæ primos intrabo tumultus:
Primus ego campum ingrediar, præponere vitæ
Immortale decus spero. nec turpe putetis
Corpus in externa moribundum perdere terra,
Sed ne forte mei simulatum pignus amoris
Credatur, vobis cunctis ego basia dono.
Nec si nos omnes multus concluserit hostis,
Sollicitos perferre animos, cautelam ego noui,
Qua nobis aditum medios quæramus in hostes.
Conuenit ingentes ex sylua carpere ramos,
Quos firmis laqueis collo nectamus equorum.
Sic

Sic vbi confligent inimici, curret in illos
Cornipes, & quotquot timidos inuenerit hoſtes,
Obruet in terram ramo. via talis habenda eſt.
Eſt aliud mihi conſilium, permittere fas eſt
Cornipedes noſtros ſemoto currere freno,
Vt quos non poterit gladiorum ſternere cuſpis,
Morſus equi perimat. Quare certare neceſ-
ſum eſt,
Certate, & validis alacres incumbite neruis,
Ex vobis aliquos regales ferre coronas
Conuenit: vt nequeant hoſtes cognoſcere regem.
Hoc ego conſilium vobis committo. Sed ecce
Hoſtis adeſt, rauco clangat taratantara cornu,
Concrepitent litui, clypeos adiungite dextris.
Imus in hunc, mactate illos, curramus in iſtum
Ignitos ſtertens voluat bombarda molares.
Si quis cognorit baleares voluere fundas,
Voluat, & immenſo perterreat aëra iactu.
Arcubus aptentur funes, & turbine martis
Puluerulenta ſtrepat tellus. aptate ſagittas,
Calcar equos pungat, facite vt vos eſſe viriles
Fornouius teſtetur ager, curramus in hoſtes.
Iam taceo nil verba iuuant, plus proderit ictus.
Hoc dixiſſe ſat eſt, morti præponite famam.
Debet in auſteris quæri victoria rebus.

AD AMICVM IRA- TVM EPIGRAMMA.

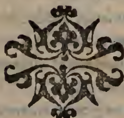
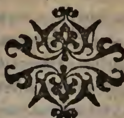
CVr mea mens, mea dextra manus, mea de-
xtera mamma,

Contrahis irata fronte supercilium?
Cur tam submissa reddis mihi voce salutem,
Reddere quam læta fronte solebat amor?
Cur tua vox animi certè versatilis index,
Pura & aperta prius, tā modo rauca mihi est?
Quando oculis quondam veniebas obuius istis,
Spectare Attalicas pene videbar opes,
Quas mihi fortunæ deferret nuncius, aut qui
Pastori pomum contulit Iliaco.
Dum licuit veras audire & reddere voces,
Credebar magno ditior esse Ioue.
Dum potui miscere sales, verbísque iocari
Quis me stellifero maior in axe fuit?
Sed mihi quæ toties mortalia fata resoluit,
Inuidit tantos cæca nouerca dies.
Quando mihi occurris, vel quà pertranseo, sulcas,
Glandilegi videor cernere corpus apri,
Qui mihi dentifero pugnam denunciet ore
Frendeat increpitans incutiátque minas.
Gratia quæ tereti natiua sedebat in ore,
Versa est in rugas, multiplicésque sinus.
Et quem Democriti facies, angustáque frontis,
Integritas diuis fecerat esse parem:
Huic vultus qualem crinita immanibus hydris
Tisiphone & flagrans igne Megæra facit.
Mitior ambrosia fuerat, qui mollior albo
Anserulo; spinas durus & asper habet.
Quem mihi quæ lætū fortasse Aurora ferebat,
Hæc erat astrorum lumine candidior.

Quem nũquam satis hic oculus vidisse putabat,
Quem nunquam visa est sat tetegisse manus.
Cur mea mens, mea dextra manus, mea dextra papilla
Contrahis irata fronte supercilium?
Hic tuus est, qui te tantum dilexit amicus,
Plus geminis oculis, plus & vtraque manu.
Hic tuus est, qui te toties tremulo ore vocauit,
Qui pro te toties ora rigauit aquis.
Non tam est Alcidæ quæsitus Hylas puer olim
Nec tam quæsita est Penelopea procis,
Quàm sæpe attonitis ego vocibus aëra rupi,
Sollicitus curans plus tua fata meis.
Pro quo sunt pugnata mihi tot bella, tot hostes
Quæsiti, famæ tot mala verba meæ
Quem cithara Chiron primis instruxit ab annis
Fecisse exequias fertur amicitiæ.
Quíque prius Troiana latens neglexerat arma,
Ad pugnam chari sanguinis vltor iit.
Sensit amicitiam Pyladæ damnatus Orestes,
Nise tibi Euryali cognita flamma fuit.
Ingratum Æneam si cognouisset Achates,
In mediis hominem destituisset aquis.
At quoniam sincerus amor non indiget isto
Nomine, nec ficto corpore sana fides:
Nec socium Æneas nec Achates liquit amicum.
Non solet aduersis cedere rebus amor.
Nunquid officium vere præsentis amici,
In minimo videor deseruisse pilo?

Si tibi sum visus nunquam simulatus & asper,
Si tibi præstiterim quicquid amoris erat:
Cur mea mens, mea dextra manus, mea dextera mamma,
Contrahis irata fronte supercilium?

FINIS DIALOGORVM
aliquot & Epigrammatum
Io. Rauisij Textoris
Niuernensis.

TABVLA IN HOC VOLVMINE CONTENTORVM.

1968

